

Trần | Rồi nắng mưa sẽ
Việt Anh | ở lại bên đời

Trần Việt Anh

Sinh ngày 3/8

Hiện sống và làm việc tại Hà Nội.

Các tác phẩm đã in:

- Ngó lơ bả`ng biển (truyện ngắn - 2008)
- Thư ngày gió ấm (truyện ngắn - 2013)
- Rẽ ló`i nào cũng gặp nhớ thương (thơ - 2014)
- Một con mưa đi qua (truyện ngắn - 2014)

Trang cá nhân:

<http://www.facebook.com/kiemanh3889>

HÀ NỘI

Tạ Hiện. Góc của những chuyện kể. Anh nhớ em

Từ lâu, anh chọn góc phố ấy như một điểm dừng chân lý tưởng của mình. Đủ ồn ào để không thấy mình lạc lõng, đủ xô bồ để càng ý thức được việc giữ mình bình yên, đủ sôi động để khuấy tan cái buồn tẻ nhàm chán, và đủ tha thiết để giữ chân vài người mình còn yêu mến trong đời, giữ họ ngồi cạnh bên, lâu như là mình có thể. Nên có thể rất hiếm ai đó đưa Tạ Hiện vào thơ của mình, dù chỉ là những vãn thơ nghiệp dư và còn nhiều gượng gạo.

Hôm nay, cũng như thế, anh ngồi với một người anh mà mình yêu mến. Vẫn là những câu chuyện cũ, về âm nhạc, về cách người ta loay hoay định vị mình trong một xã hội rối ren, về xuất phát điểm của mỗi người và cách chúng ta phải học cách chấp nhận mọi điều thế nào. Thấy vừa thắm vừa đau xót em ạ! Hóa ra bọn anh ngồi cùng nhau gần năm rồi, mà giờ mới biết, mình có cùng xuất phát điểm, cùng hoàn cảnh như nhau, và cả những đau đầu mà người ta ngày càng mong những người trẻ độ hai mươi lăm, hai mươi sáu tuổi nghĩ đến ít thì càng tốt.

Có thể nơi ấy không thích hợp cho những mơ ước giàu sang, không phải chốn lý tưởng cho những buổi hẹn, không có ánh nến của lãng mạn và những bản tình ca du dương. Nhưng nơi ấy có bạn bè, có tiếng lách cách, tiếng cốc chạm vào nhau, tiếng dzô của những người đã say mèm và cả tiếng huyền não của những cô gái Tây đã trót quá chén, hát văng lên những bài chẳng ra giai điệu gì. Và

đó là cuộc sống anh mong đợi. Nơi chúng ta ít bị ràng buộc hơn về danh phận và thoải mái sống cho thật với cái mong muốn bản ngã của chính mình.

Nhưng rất lạ. Từ một chốn ồn ào như thế, anh nhớ em da diết. Và nghĩ thật may mắn vì mình đã tìm thấy nhau trong đời... Chỉ riêng điều ấy cũng đủ ý nghĩa, em ạ!

Nỗi buồn kẻ sĩ Bắc Hà

Cho Móa, và cho em

Tôi có một nỗi buồn. Một nỗi buồn ám ảnh mà tôi tin chắc sẽ đi theo suốt cuộc đời mình. Nó như một thứ tằm gửi đã ăn vào máu, hút tôi cho cạn kiệt. Nỗi buồn thường trực.

Ngày trước, đọc *Qua đèo Ngang* của Bà Huyện Thanh Quan, cô giáo chỉ yêu cầu phân tích kỹ cảnh vật, nội tâm nhân vật một cách qua loa, chứ chưa nhắc đến nỗi buồn của nữ sĩ ấy.

Tôi đã qua đèo Ngang, đã đọc thơ, đã tìm hiểu sâu sắc về cả một thế hệ như Nguyễn Du, Hồ Xuân Hương, Bà Huyện Thanh Quan, Nguyễn Khuyên... mới thấy được cái nỗi buồn ám ảnh cả một thời đại đầy y. Nỗi buồn khi kinh đô đã rời vào Phú Xuân, nỗi buồn khi dừng chân qua con đèo giao thời của hai miền lịch sử đầy mà bỗng nhiên muốn khóc. Vì Thăng Long kinh kì đã không còn là đất vua ở, đã chuyển giao quyền lực cho một nơi khác mất rồi.

Tôi đã khóc khi đọc cuốn sách về Đào Duy Từ. Một nhân tài hiếm có, chỉ vì cha mẹ làm nghề đào hát mà không được đi thi, đến nỗi phải bỏ xứ vào Đàng trong phò tá chúa Nguyễn, mà hồn thì vẫn còn đau đáu đất Thăng Long.

Tôi đã đau đớn, không phải vì một nàng Kiều ít nhiều vay mượn từ Thanh Tâm tài nhân, mà vì chính cuộc đời nhiều bi kịch của Nguyễn Du, khi tư tưởng thiên mệnh vẫn còn đeo đuổi, khi con người vẫn còn lo “trời xanh quen thói má hồng đánh ghen”, khi mà những người ưu tú vẫn cứ phải gánh chịu định mệnh mù lòa.

Lô`i xưa xe ngựa hô`n thu thảo

Nê`n cũ lâu đài bóng tịch dương

Đá vẫn trơ gan cùng tuế` nguyệt

Nước còn cau mặt với tang thương

(*Thăng Long thành hoài cổ* - Bà Huyện Thanh Quan)

Tôi vẫn hă`ng tin, chỗ của Nguyễn Khuyê`n không phải là làng quê ao tù chiêm trũng nơi xứ Hà Nam quanh năm đói nghèo, chỗ của Hồ` Xuân Hương không phải là một thân phận vợ lẽ hẩm hiu những đêm tro`ng canh đô`n. Tản Đà cũng vậy, sẽ không còn phải thố`t lên: *Tài cao phận thâ`p chí khí uâ`t, Giang hô` mê chơi quên quê hương*. Và một Cao Bá Quát mà tôi biế`t, con người “nhấ`t sinh đê` thủ bái mai hoa”, sẽ không hứng chịu cái chế`t trong thê` làm phản.

Nhưng dù sao, họ cũng đã lựa được cách số`ng cho mình, dù thời đại rô`i ren â`y nó bạc đấi với kẻ sĩ quá. Đau đớn nào bắ`ng khi tự ràng buộc mình vào tư tưởng trung quân báo quố`c như dòng họ Ngô Thì, để rô`i cuô`i cùng cũng phải dùng máu và nước mắ`t viế`t nên những trang sử chân thật, dù lòng đôi khi đã thấ`y phấ`p phối một hình bóng áo vải cò đào. Tựu chung lại, họ là những người sinh nhằ`m thời đại. Nỗi buồ`n của họ giẩng mắ`c khắ`p mảnh đấ`t Thăng Long, mà bây giờ đã tròn nghìn năm tuổi dưới cái tên Hà Nội này.

Tôi là một hậu nhân của rất nhiều đời sau. Vậy mà nỗi buồn đã y đôi khi đã ngấm vào tôi như người tù hai, ba thế kỉ trước. Nhiều khi, nỗi buồn của tôi hiện hiện, bạn bè có hỏi lại chỗ này đây, sợ rằng có ai hiểu được đâu. Có ai chia sẻ được sở thích lê la quán cóc, lượn phố chụp ảnh, đi uống trà, café Nghĩa buổi sớm, chiều ngấm hoàng hôn bên Hồ Tây đâu? Và cả những sáng thức giấc thật sớm để ngấm thành phố đang chuyển mình. Tôi nghĩ quỹ thời gian mỗi người là như nhau, thậm chí mình còn bận bịu hơn không ít đứa, mà sao ít ai chịu dành thời gian để mua sự yên bình hiện hữu gần gũi đến thế.

Tôi tình nguyện chung thân với nỗi buồn của mình. Vì hình như trong dòng máu và dòng suy nghĩ, cũng chảy ít nhiều khí chất của một kẻ sĩ Bắc Hà.

Nỗi buồn kẻ sĩ

Cho Việt Anh (MOA)

Chỉ là chút lời, tiếng nói tâm tưởng bất đầu vang lên, khi đọc những dòng em viết.

Nỗi buồn kẻ sĩ...

Những từ ấy đẹp và buồn như một gian miếu cổ.

Gian miếu ấy dù tiêu tụy nhưng vẫn còn chút thiêng liêng của thời cũ, mà những kẻ có học hoặc có lòng đều ngưỡng vọng. Moa không nằm ngoài số ấy.

Nhưng nỗi buồn ấy thực chất là điều gì? Là một kẻ trung dung, Moa không dám chắc nó đúng với em, nhưng với Moa, nỗi

buôn mệnh mang và cao quý ấy, nó như đám hương vương lại sau khi đốt nhang.

Đó là sự bất bình và bất lực.

Kẻ sĩ Bắc Hà, là ai?

Là những con người tài hoa và tài tình, những con người máu trái tim như nước sông Hồng, những con người sinh ra không phải để sống trong một khung cửa mà là để đập bả̀ng khung cửa, vươn khát vọng bay xa để xây dựng một triều đại, với lý tưởng là phò vua giúp nước.

Nỗi buồn kẻ sĩ ấy bề ngoài nghe lãng mạn, nhưng bên trong là chát chúa, bề ngoài nghe ngang tàng, nhưng bên trong là bất lực. Triết học Trung Hoa nói: “Khi bất lực, con người ta sẽ buồn”... liệu có phải triết học bao giờ cũng đúng?

Vậy họ buồn cái gì? Họ đúng là buồn cái biến thiên không thể ngăn trở. Họ buồn vì đúng là thời gian không tuàn hoàn, mà thời gian là một đường thẳng, nó không đem họ về cái xưa cũ, cái “hồn thu thảo”, “bóng tịch dương”... nhưng họ còn buồn nữa, là cái buồn không lối thoát, cái buồn tài hoa, cái buồn tình...

Tất cả trở thành nỗi buồn kẻ sĩ... nhưng mà con người ai chẳng từng dấy nỗi buồn...chỉ là càng hiểu biết nhiều về thời đại, càng thông tỏ bản thân, họ càng thấm thía cái buồn ấy và càng mơ hồ về con người và thời thế.

Thế ngày nay còn không?

Còn, vì thời nào cũng còn người có tâm.

Xót lòng không em khi nhìn một thắ̀ng con đánh mẹ?

Đau khổ không em khi nhìn một đứa trẻ đi hoang vì bố nó đi tù và mẹ nó làm đi?

Xót xa không em khi những khuôn mặt non tơ kia giật tung con vì nghiện?

Mệt mỏi không em vì thanh niên đạp đổ hoa đào Nhật Bản và cả Việt Nam bị khinh thường...

Tức giận không em khi cảnh sát dùng dùi cui đánh dân và bác sỹ thì giết người...

Nhưng cũng thương cảm không em?

Moa đi học để làm gì?

Em đi học để làm gì?

Chúng ta sống vì cái gì?

Cái gì mới và cái gì đúng?

Kẻ sĩ buồn... và nếu em buồn, em cũng là kẻ sĩ... Bác Hà đầu chỉ đại diện cho tài hoa... nó còn đại diện cho một thế hệ oai hùng bố n phương ngưỡng mộ... Bác Hà đầu chỉ là ca nữ thường tình và văn vật tràn trề... nó còn đại diện cho một mảnh đất rông chầu nhưng bây giờ nghèo quá... nghèo văn hóa... và hẹp lối đi... thế thôi!

Nhớ nắng

Một ngày, tự nhiên nổi nhớ nắng cứ cồn cào. Đau đáu đến độ, tựa như việc vô tình rời xa một người bạn đã lâu lắm rồi. Để một ngày, tự nhiên nhớ đến lại dằn lòng, không

hiếu bạn mình giờ này ra sao, thế nào, cao lớn hay gầy yếu, ào ạt mê say với đời hay tự kỉ góc tối thu lu...

Hà Nội một thời gian dài chưa có nắng. Thứ thời tiết âm u đang độ cuối đông đầu xuân. Những ngày này Hà Nội không đẹp. Đừng hi vọng tìm được một Hà Nội trơ trụi cành bàng hay lang thang phố cổ. Hà Nội giờ như người mới ốm dậy, xanh xám và gầy gò. Có vẻ như thứ nhựa sống âm ỉ đang được tụ bề để nảy nở vào những ngày xuân đúng nghĩa đầu tiên. Với tôi thì Hà Nội đẹp nhất vào những ngày đầu xuân, những ngày mà lộc non trên các vòm cây sẽ thắp lên thứ lửa cô m rất riêng của Hà Nội. Những ngày mà như Shinta từng nói với tôi, các hàng cây ở Hồ Gươm khoác cho mình dáng vẻ của loài cây hồ điệp, khi từng chiếc lá úp vào xòe ra như những cánh bướm mùa xuân. Tôi thích Hà Nội như thế, khi lần nào dừng xe trước đèn đỏ ở ngã tư Mai Xuân Thưởng nối sang Phan Đình Phùng, tôi lại có cảm giác chuẩn bị đi dưới một hầm xanh ngút mắt. Nó gầy như là một “đại lộ diệu kì” của riêng tôi vậy. Đi dưới những con đường như thế, các hồ ỉ ực tìm vẻ đẹp như mơ, và trong mình là biết bao hoài bão cũng như những niềm mơ ước mới. Tôi có thể không giỏi như Cindy để viết về Hà Nội, cũng không yêu Hà Nội theo cách rất riêng như Z, nhưng tôi hài lòng với chuyện, mỗi con đường mà tôi bước qua, không đơn giản chỉ là những vạch nối dài về địa lí, mà đó là những con đường của cảm xúc, của trái tim.

Lại nói chuyện nhớ nắng. Dường như có nắng, người ta tha thiết hơn, yêu đời hơn thì phải. Như một lần tôi từng viết gì đó về bản năng hướng sáng của con người. Thật vậy, chúng ta là loài sinh vật thèm thuồng và khao khát mặt trời nhất, hơn cả cỏ cây. Bởi chỉ khi tâm hồn được ấm áp thì những cảm xúc tích cực mới có cơ hội sống sót. Và vì thế, tôi nhớ nắng như điên, nhớ hơn cả một người bạn cũ, nhớ hơn cả nỗi nhớ một cô gái nào đó...

Có thể, vì tôi biết rằng đó là một nỗi nhớ có đích đến. Chẳng sớm thì muộn, nắng cũng sẽ về, trong niềm yêu thương và mong ngóng của biết bao nhiêu người, trong đó có tôi. Những tia nắng có thực trong đời. Và có lý hơn những nỗi nhớ vô cơ dành cho một vài cô gái, mà khả năng để có thể bên họ, cũng sánh ngang chuyện hoang đường.

Đêm qua tôi lại nằm mơ. Một giấc mơ cũ. Cảm giác đã nhẹ nhõm hơn, khi tôi không còn hốt hoảng mỗi khi tỉnh dậy. Thì ra mưa gió đời người cũng có hạn kỳ. Chẳng ai kiên trì nhẩn chìm mình trong những chuyện buồn.

Lại dọn dẹp mình chờ những ngày nắng mới. Vào ngày nắng đã đầu tiên, tôi sẽ ngồi ở Tonkin, gọi hai cốc nâu đá nhieu sữa.

Hà Nội thực ra cũng bình thường thôi

Viết cho các bạn đang ở, hoặc đang xa Hà Nội. Để thấy là Hà Nội mình cũng bình thường thôi. Không có gì để mà nhớ nhung nhiều như thế.

Thực ra, người ta có nhiều cách yêu Hà Nội. Có người yêu Hà Nội vì những hàng cây, những mùa hoa. Có người yêu Hà Nội vì những con phố ngăn ngắt, ngăn cách nhau đôi khi chỉ bởi tấm biển đường. Lại có người yêu Hà Nội theo tình yêu của một con người chưa bao giờ đặt chân đến mảnh đất này. Có người yêu Hà Nội vì chỉ đến một lần trong đời. Cũng có người yêu Hà Nội vì những món ăn ngon.

Có quá nhiều lý do để yêu Hà Nội. Tôi tự hỏi một ngày, khi những mùa hoa cứ năm này qua năm khác lặp lại, khi những con phố được nói dài ra về không gian, khi đã một lần đến Hà Nội, hoặc khi

những người biết làm ra các món ngon nhất ở Hà Nội này không còn nữa, người ta sẽ yêu thành phố của tôi vì điều gì?

Vì thế, tôi thích cách người ta yêu Hà Nội như yêu những kỉ niệm. Bởi dù thời gian có đi nhanh thế nào, kỉ niệm vẫn là điều gì đó thiêng liêng trong tâm trí mỗi người, mà không bao giờ mất đi. Tôi biết một người thích Hà Nội điên đảo vào những ngày mưa. Lúc đấy, anh ấy có thời gian cho một ly café hoặc vài ba chén rượu. Có chửa mới biết được anh ấy nghĩ gì vào những ngày như thế. Chỉ có vẻ, Hà Nội những ngày mưa hơi giống một cô gái đồng đánh, khó chiều. Mà đôi khi đàn ông vẫn thích điều gì đó ở những cô nàng đồng đánh...

Sau buổi café đêm rât vội với một cậu bạn, tôi có cơ hội nhìn lại thành phố của mình trong đêm mưa. Thực ra nó chẳng đẹp như thơ và mơ mộng như câu hát. Vẫn có những ngồn ngang gạch vữa, những vũng nước to oành xâu xí, những chiếc ô tô thô lỗ phóng đi như điên băt cháp các ánh đèn lẻ loi ngược chiều. Những quả mâm xôi nát bét sau mưa, gieo màu đỏ rực nhòa trên vài con ngõ, gọi đáng vẻ bản thủ và thảm hại. Mà lại còn buồn nữa chứ. Cũng là đáng dáp đô thị, nhưng về cơ bản, Hà Nội đêm không sôi động bằng Sài Gòn.

Nên có thể, Hà Nội đẹp vì nơi ấy có nhà tôi ở, có những con đường tôi vẫn đi quen, có cả những cái tên với tôi đã thành yêu mến. Tôi chẳng kì vọng gì vào một thành phố thay da đổi thịt. Tôi vẫn tin vào một thành phố còn kẹt xe và còn ngập úng ít nhất trong nửa thế kỉ nữa. Tôi cũng không nghĩ rằng người ta sẽ đến với mảnh đất này vì một Hồ Gươm, Hồ Tây... hoặc một địa danh được chỉ tên abcxyz nào đó. Có thể người ta sẽ đến vì tò mò, vì một lời hứa, hoặc vì những kỉ niệm còn dang dở. Hoặc cũng có thể, trong nhu cầu đi và đi, người ta tick vào Hà Nội, chứ cũng chẳng có lí do gì đặc biệt.

Hà Nội nhiều khi buồn bã và xú u xí lắ m. Cũng không mê n khách lắ m đâu. Thế mà tôi vẫn yêu, có vẻ hơi mù quáng. Bạn thì thế nào?

Hà Nội, tháng Chín, rất thu...

Hà Nội chờ

Tôi tỉnh dậy vào một sáng tháng Chín. Những cơn mưa có vẻ khiến Hà Nội trở nên buồn bã quá mức. Thỉnh thoảng, Hà Nội cũng buồn vài bận, như bản tính đồng đánh kiêu sa vốn có. Tôi nhớ lại có những ngày Hà Nội buồn quá mức. Ngày đầu tiên là ngày tôi nhận ra ông nội mình sẽ vĩnh viễn không còn xoa đầu cho tôi mỗi khi đi ngủ nữa. Đó là chuyện của bảy năm trước. Ngày thứ hai là khi tôi lặng lẽ, chẳng biết làm gì, nhìn người mình yêu thương rời khỏi nơi này để đến một phương trời khác. Đó là chuyện của bốn năm trước. Và ngày thứ ba thì cách đây hai năm, khi mọi tình non nớt của tôi vĩnh viễn không thể thành hình.

Ồ, nói chuyện buồn vào một ngày cuối tuần, khi ai cũng chờ đợi những niềm vui chẳng phải chuyện háp dẫn. Nhiều khi tôi tự hỏi, chúng ta có thực sự vui vẻ trong cuộc sống này. Cuối tuần, tôi nhận được rất nhiều tin nhắn rủ café chém gió của bạn bè. Hình như, cứ đến lúc ấy, người người lại đổ ra đường để tìm niềm vui, gặp nhau để nói chuyện vui, ăn nhậu để vui, uống để vui < Sao niềm vui càng ngày càng xa xỉ ở cái đô thị ngày càng hẹp về lối đi và nghèo về văn hóa này?

Hình như trưa nay, tôi có cuộc hẹn với một cô gái chẳng còn mấy thời gian là rời xa Hà Nội. Hình như tối nay, tôi có cuộc hẹn với một chàng trai sắp lên đường đi London. Và chẳng bao lâu nữa, tôi cũng rời xa mảnh đất này, đi tìm kiếm cho mình những thử thách mới. Ngày tôi đi, Hà Nội có buồn không? Bạn bè có nhớ tới tôi như tôi đã từng nhớ rất nhiều người khác đã từ thành phố này mà ra đi không? Tự nhiên vang lên âm ảnh một giai điệu của Trịnh: “*Tùng*

người tình bỏ ta đi như những dòng sông nhỏ, ôi những dòng sông nhỏ, lời hẹn thề là những cơn mưa...”

Những cơn mưa thì chưa bao giờ đủ sức nặng như những lời hẹn thề. Và những lời hẹn thề thì chẳng đủ sức nặng để níu những niềm tin, vũng vàng như cách người ta quăng mỏ neo cho các con tàu dừng đỗ. Tuy nhiên, không vì thế mà tôi nghĩ, chúng ta cần trở nên đa nghi hay thực dụng hơn. Trái lại, tôi vẫn thích cách chúng ta đặt niềm tin cho ai đấy, tin vào bất kì điều gì đấy mà cảm xúc mách bảo. Dù nhận lại là thất vọng, là sụp đổ... nhưng nếu không biết cách cho đi niềm tin, thì làm sao có lại được niềm vui...

Như sáng nay khi nhận tin cho em, tôi đang rất vui, vì tìm lại được cảm giác cân bằng thực sự. Hoặc vì tôi thấy cần thiết phải vui vẻ để không tự nhận chìm mình trong một ngày Hà Nội rất buồn. Và em biết không, phần nào đó, tôi cũng gửi cho em một chút niềm tin. Rằng dù mọi quan hệ chưa sáng rõ, nhưng tôi tha thiết, mong em sẽ đừng đi đâu cả. Cứ ở đó, và yên lặng nhìn tôi, đi qua cuộc đời vô nấc lố i và nhiều chuyện oái oăm này.

Tôi vẫn chờ đợi những cơn gió lạnh thổi về từ phương Bắc. Chờ đợi những tô i lên cẩu ăn ngô nướng cùng Lê. Chờ đợi một tô i mùa đông ở Nguyễn Khuyết cùng Zest. Chờ đợi hạnh phúc, một ngày nào đó, sẽ mang yêu thương và niềm háo hức được yêu thương trở về với tôi, sau quãng thời gian dài đánh mất. Tôi cứ tha thiết, chờ đợi và chờ đợi...

Và tôi cũng sẽ chờ đợi những người thân yêu từ phương xa trở về, mang theo đầy ắp những câu chuyện kể. Và mang theo cả những giá trị sống được thử lửa bởi thời gian...

Tự nhiên, tôi thấy mình chẳng phải người thiếu kiên nhẫn như tôi từng biết. Mà là cả một sự miệt mài. Miệt mài chờ đợi, yêu

thương, khát khao và mong mỏi.

Viết vu vơ thôi, phần nhiều dành cho những người tôi yêu
mến sẵn rời xa nơi này.

*P/s: Nếu có thể, tôi muốn rủ Zest làm một chuyến phương
Bắc để tìm cảm xúc viết. Hoặc bay vào Sài Gòn cùng Thảo Đỗ.
Mong muốn cũng giản dị.*

Hà Nội, lạnh, thu 2011

Con mưa xác xơ và nổi buồn thành thị

Con mưa xác xơ...

Đôi khi, có rất nhiều cơn mưa đến và đi quá vội trong cuộc đời tôi. Một vài dư ảnh yếu ớt không sao vực nổi kí ức nghèo nàn và những cơn mưa rất vội vã ấy. Mưa mà cũng có nhiều kiểu. Mưa rào mùa hạ ào ạt như tuổi trẻ, nồng nức và mê say. Mưa mùa đông lạnh lẽo và buồn thảm. Mưa xuân thì dai dẳng, nhưng thấm thía. Chẳng đủ ướt ngay đâu nhưng cũng kịp nhận ra khi đã về đến nhà, từng mảng ướt loang lổ nơi áo khoác. Hà Nội mấy ngày liền mưa rồi. Kiểu mưa thừa thãi độ ẩm, làm tăng độ ngán ngẩm và cứ mỗi lần đi mưa về là một lần lắm bầm... Và có lẽ, kiểu mưa này chẳng hợp với Hà Nội. Hợp với Huế hơn. Huế chẳng mưa cũng buồn, mà có mưa vào thì buồn thêm.

Trong một vài câu chuyện, tôi nhận ra không phải ai cũng thích mưa. Mưa nhiều khi mang lại sự khó chịu vô cớ. Có lẽ bởi lâu nay, chúng ta đã tự ngậm định, sự khô ráo, ấm áp mang lại cảm giác an toàn. Và ở cái thế giới nhiều bất trắc cũng như rủi ro này, sự an toàn luôn là cái gì đó quý giá và được đặt lên hàng đầu. Vì thế mà chúng ta có mũ bảo hiểm, có dây an toàn... Chúng ta được dạy dỗ về

một xã hội đầy tai họa, hãy tránh xa những đám đông phức tạp, đừng dính vào những kẻ nhâng nháo và có vẻ đầu gấu... Cũng đừng nghĩa hiệp dở hơi nếu không muốn ăn một dao oan khuất. Những câu chuyện giật tít đầy tò mò trên báo chí tô đậm cảm giác về một xã hội hiểm nguy. Để rồi sẽ có rất nhiều cụ già qua đường mà chẳng ai giúp cả, bởi rất có thể trong số các tâm hồn hào hiệp kia có không ít những đứa ăn cắp vặt. Chao ôi, sao mà vui...

Lạc đề quá, đúng kiểu lan man như mưa gió. Tôi thuộc về loại người chẳng thích mưa mà cũng không ưa nắng. Mọi hiện tượng bên ngoài chỉ là cái có nếu nội tâm bên trong không ổn. Duy chỉ có những cơn mưa nửa đêm làm tôi day dứt. Có lẽ bởi đó là những cơn mưa cô đơn, khi mọi người đã yên giấc cả. Để có thể, sáng hôm sau, câu chuyện nhạt nhẽo bắt đầu bằng: “Đêm qua mưa đấy! Thế à? Bảo sao ngủ ngon thế...” Là những cơn mưa bị bỏ quên, mà y ai mà muốn thức cùng những cơn mưa nửa đêm?

Và nổi buồn thành thị...

Thành phố càng ngày càng chật hẹp, bởi những mối quan hệ chèn ép chéo và những khoảng cách địa lý lặp đi lặp lại nhàm chán. Câu hỏi quen thuộc của mỗi lần gặp nhau chỉ đơn thuần là tìm kiếm hình thức giải trí cuối tuần nào để mọi người cùng vui. Và những trò giải trí cũng lặp lại. Thành thị vừa như miền đất hứa hẹn của những việc làm, những tòa cao ốc lấp lánh ánh đèn, sáng trưng và bóng bẩy hào nhoáng. Nhưng thành thị cũng là nhà tù của những bon chen, va đập, xô bồ, những giấc mơ dang dở và cả những thực tế cay đắng. Trong cái môi trường ấy, chúng ta hoặc là thợ săn, hoặc là con mồi, hoặc là cả hai. Cuộc sống thủ thế và rình rập. Cả lúc chờ đợi đèn đỏ, tắc đường, cũng cố len lỏi để tìm một chỗ tốt, một vị thế có lợi chỉ để hít ít khói xe hơn từ người khác.

Tôi biết, dù chủ quan thôi, có rất nhiều người trẻ tuổi, hoặc chết chìm, hoặc cô đơn trong nỗi buồn thành thị mà chẳng đến khi nào mới thoát nỗi ra.

Thành phố của chúng ta

Là mệnh mông những ánh đèn ngày đêm không tắt

Và chơi vui những giọt nước mắt

Về đêm...

Nửa đêm

Dạo này, nhiều người chia sẻ tình yêu Hà Nội, yêu mùa thu trên facebook quá. Lướt đâu cũng thấy hoa sữa thơm nồng nàn, thấy những chị, những em đêm không ngủ được vì hương hoa len vào tận cửa sổ. Rồi khi những cơn gió lạnh bất ngờ trở về, ai cũng thấy lòng mình se se, cũng thêm một cái ôm, một hơi ấm, một bàn tay...

Ở một khía cạnh nào đó, tôi là người yêu mảnh đất này theo một cách ích kỉ nhất có thể.

Rất nhiều lần, tôi ngập ngừng, định viết điều gì đó về nơi tôi đang sống, khí trời tôi đang thở, về cái quán phở Nam Định gần nhà, cứ mỗi khi năm giờ sáng là mùi thơm của nước dùng, vị ngậy của xương bò, mùi thơm của gừng làm nức mũi những người đi tập thể dục sớm. Cũng có khi, tôi định nhắc đôi điều về căn nhà nhỏ trên phố Trần Hưng Đạo, nơi ấy có một cô gái biết chơi piano và chơi khá hay. Tất cả những gì tôi nhớ về cô ấy, đều nhường chỗ cho sự dịu dàng đáng kinh ngạc. Dịu dàng và nhạy cảm tới độ, chỉ một ý nghĩ cũng có thể làm cô ấy đau. Thế mà rất mau

chóng, tôi lại đẹp suy nghĩ ấy sang một bên, để mỉm cười nghĩ về những tôi lang thang trên những con đường Hà Nội, mua một bịch hạt dẻ nóng thơm lừng, vừa ăn vừa bóc phết với cậu bạn thân, trong cái gió đã mang hơi hướm của mùa đông trở về...

Như một người tham lam đến tột bậc, lúc nào tôi cũng chỉ muốn giữ những cảm xúc ấy còn vẹn nguyên, cả đến khi tôi đã lìa đời. Bởi có ai mang theo bên mình mãi được thứ gì, ngoại trừ cảm xúc?

Hà Nội trong tôi là những mảnh kí ức lộn xộn như thế, là những buổi chiều ngồì bìa Tạ Hiện và nhớ về vài người bạn cũ. Những người đã ở những khung trời rất khác, vẫn mê đắm cái không khí rất đổi thân quen và dễ chịu của mùa thu. Trong số vài buổi chiều như thế, tôi bắt gặp lại mình của những năm bảy, tám tuổi; về lâu dần đầu tiên biết thế nào là phố cổ... Về chiếc xe ba bánh sơn đen mẹ tôi mua cho trong lần đi chơi đầu tiên ấy, về đĩa nộm thịt bò ở phố Hồ Hoàn Kiếm...

Đôi khi, tôi tự nghi ngờ tình yêu của mình. Rằng có thể, tôi thích cái không khí bảng lảng mùi hoa sữa thật đầy nhưng lại khó chịu khi đi qua một con phố “nông nàn” bởi loài hoa có hương rất đậm này. Tôi yêu Hà Nội của những sớm mừng Một Tết, của những đêm trở về nhà sau một ngày làm việc bận rộn, của những con phố dài “xao xác hơi may”, nhưng lại ghét ngay được Hà Nội của ánh đèn quá chói và tiếng ồn quá đổi, của đám đông huyền náo đổ về trung tâm thành phố. Tôi mê mẩn những dòng người đổ vào thành phố cho kịp phiên chợ sớm nhưng lại cay đắng nghĩ về mình khôn khéo thế nào mỗi khi tắc đường. Và có thể, một cơn mưa nửa đêm thì hay và thi vị đầy nhưng một cơn mưa kéo dài ướt át của những ngày cuối thu đầu đông có thể khiến một ngày của bạn trở nên tôi tệ biết bao...

Tôi đã yêu rất nhiều...

Và cũng “ghét” không ít...

Để rồi, sau những vấp váp, sau những ngọt ngào và cả đắng chát, tôi nhận ra, có những thứ cảm xúc trái ngược không triệt tiêu nhau, mà nuôi sống nhau. Như thế, càng cay đắng thì càng si mê... Như thế, người mà bạn nghĩ là căm ghét nhất, lại có thể chính là người yêu thương nhiều nhất... Để rồi, có những lần tôi nghĩ phải rời xa Hà Nội thì mới sống được. Thế mà, dù đặt chân lên không ít mảnh đất khác, tôi lại nhớ về Hà Nội, nhớ quay quắt Hà Nội, dù có thể, đây là một cô nhân tình hơi đỏng đảnh và khó chiều.

Năm nay, tôi hai mươi mốt tuổi. Rất nhiều khởi thảo được dựng nên, không ít kết thúc để chuẩn bị cho những bất đầu khác. Đôi khi, những ý nghĩ vụn vặt ủa đến một lúc, rồi tan đi rất nhanh, như cơn mưa đêm nay. Giữa cái ranh giới mơ hồ của được-mất, sống-còn, tôi được khích lệ rất nhiều bởi những niềm tin đã ăn sâu bám rễ...

Về quãng thời gian của tuổi trẻ không thể nào quên này...

Về tình yêu với thành phố, đã nói rộng và đa dạng về không gian, nhưng vẫn trầm mặc cùng những bước đi của thời gian này...

Và vì ở nơi ấy, có rất nhiều người mà tôi mê yêu...

Ở nơi đó Hà Nội nhớ thương mờ xa

Tôi biết là kiểu tâm trạng buồn buồn tiếc tiếc chẳng hợp lắm với những ngày Tết đến xuân về này. Vài lần định viết gì đó về Hà Nội, xong lại ngẩn ngơ. Cứ nghĩ đầu mình không tỉnh thì viết gì cũng khó mà hay cho được. Chiều nay, trong lúc mọi người tất bật cho những ngày trước Tết cuối cùng, tôi chọn cho mình một quán café ở con phố nổi tiếng về hàng hoa sữa

của Hà Nội. Dĩ nhiên là mùa này thì đé ch có hoa sữa. Nhưng Té t nhá t thích cực kỳ là lúc được ngửi nước lá mùi. Hồ i còn nhỏ, cứ đén gâ n Té t mẹ lại mua lá mùi về đun nước cho cả nhà cùng tá m. Đôi khi Té t sẽ về với một số thứ dấ u hiệu nào đó của riêng mỗi người.

Tôi thì không thích Té t. Tôi nào nức chờ đón cơn gió mùa về còn hơn là chờ đợi Té t. Chắ c vì vài lý do, hoặc vì tôi đang lớn dầ n lên. Hoặc vì Té t đã đi rấ t xa mang theo cả những ký ức của một thời con trẻ. Cái thời chạy chân sáo ra vườn hoa Lý Tự Trọng, cùng má y bà chị họ chụp ảnh bóng bay miệng cười toe toét. Hoặc xúng xính bu giông tím tranh nhau phong bì mừng tuổi với con em gái. Giờ các bà chị họ đã xúng xính chồ ng con và xa rời ước mơ bong bóng. Giờ thì con em gái sắ p lấ y chồ ng và nhìn đã nhuố m màu phụ nữ có tuổi. Trời ạ, bơ vơ như thế , thì tôi còn thích Té t làm sao?

Tôi không thích Té t. Nhưng lại thích Hà Nội những ngày Té t. Không chỉ vì cái lý do sáng mô ng Một vắ ng lặng như các bạn hay nói đâu. Mà vì tôi đã quen với một thành phố ít ô ã n ào, một thành phố trá m thiêng trong khói hương và nhỏ bé những lố i đi. Một thành phố vừa đủ để đi lạc quanh những con phố như bàn cờ rô i lại quay về điể m xuấ t phát. Nên tôi yêu thương Hà Nội, từ những ngày mưa phùn gió bắ c trơn trượt đường đi, từ về ô ã n ào chanh chua đanh đá cá câ y, từ tiế ng chửi bậy thị dân đén vô vàn những điề u xấ u xí khác. Trót yêu rô i, còn kể gì đén tật xấ u của nhau.

Nhắ c về Hà Nội, lại nhớ về nhạc của bác Trầ n Tiế n. Đỉnh cao là *Ngẫ húng phố* và *Phố nghèo*. Nghe như đâu đây câu hát xa xa. “Ở nơi đó Hà Nội nhớ thương mờ xa, là câu hát là bài ca ghen ngào, nói gì đâu có nói được đâu...”

Ừ thì Hà Nội sẽ vẫn như thế , tôi rô i cũng chẳng đổi thay, chỉ chợt buồ n không biế t vài năm nữa, lấ y ai là người sẽ ngô i cạnh

bên mình, nhìn mùa lạnh lẽ trôi qua, và tự nhủ lòng rằng có những tình yêu tưởng gần gũi mà xa thật là xa... Tiếc phết...

Hà Nội là nhà

Dành cho Mymy

Gìờ này chắc cậu đã yên vị ở nhà. Thế là sau bao tháng rồ i cũng quay về nhà. Tiếc là cậu về thì cũng là lúc tớ đi khỏi. Như những cơn gió miệt mài, bọn mình cứ đi, đi mãi, nhưng vẫn cứ tìm một nơi để dừng chân.

Tớ nhớ là bọn mình đã có biế t bao buổi ngô i cùng nhau ở ngã tư ấy. Nói chuyện về cuộc đời. Tiếc nuô i và ước ao nhiề u thứ. Đã có lúc bọn mình từng nghĩ Hà Nội càng ngày càng giồ ng một mảnh đất nghèo về văn hóa và hẹp dần về lố i đi.

Nhưng nếu đã lỡ gắ n bó rồ i yêu thành phố ấy...

Thì đô ng nghĩa với việc giữa muôn vàn bon chen phố thị vẫn tìm ra những góc bình yên cho riêng nhau. Giữa ngày thường hỏ i há vẫn được lắ p đầ y bởi vài giờ café lãng đắ ng, hoặc vui đi bận bịu bắ ng những tô i ô ãn ào nơi cái góc phố rấ t quen thuộc kia.

Tớ nghĩ là đã yêu rồ i, thì như một mô i tình suồ t đời suồ t kiế p, vẫn gắ n bó và lưu luyế n mãi không thôi.

Cậu trở về , tớ lại đi. Rồ i khi tớ quay lại, cậu sẽ lại vội vàng trở về thành phố cậu đang số ng. Dù vẫn buồ n một chút vì không có nhiề u thời gian cạnh nhau, nhưng bọn mình đề u biế t, Hà Nội là nơi để trở về .

Vì Hà Nội là nhà. Bọn mình dù cứng cõi cũng là những đứa chẳng bao giờ nở rời xa gia đình của mình quá lâu cả.

Phố của em của anh. Những bàn tay còn xanh

Đã nhiều lần định viết gì đó về Sài Gòn, nhưng sợ hiểu biết của mình còn nông, sợ tình yêu của mình chưa đủ lớn. Hồi bé, nghĩ về Sài Gòn là nghĩ về sự xa xôi, là con chim sất rầm rì mà lần nào lên sân bay đón người thân cũng vừa háo hức tò mò vừa sợ sệt. Lớn lên, nghe lời kể của người khác, đó là miền ấm áp. Là một mảnh đất mà tuổi thơ từng ghi dấu rằng một lần phải đến.

Và sự thật là đã đến Sài Gòn không chỉ một, mà rất nhiều lần. Những chuyến làm việc ngắn ngày, những lần chuyển tiếp chuyến bay, những buổi giao lưu gặp gỡ những người trẻ cùng tuổi... Đã biết cái cảm giác mưa trưa nắng sớm, đã từng hẹn hò với một cô gái Sài Gòn... Đã café và bình thản nhìn những con phố chạy dọc chạy ngang trong nắng miền Nam. Mỗi lần quay lại Sài Gòn, là có cảm giác được quay lại với một niềm vui xanh ngắt. Đã bắt đầu mừng tượng ra những con phố, đã định hình được đường đi.

Đã có những lúc, tôi nghĩ Sài Gòn là thành phố của những cơ hội. Khi cuộc sống ồn ào hơn và hối hả hơn, khi chỉ có những mảnh đất riêng mới gieo được những hạt mầm sự nghiệp. Tôi đã từng mơ về Sài Gòn, về những cơ hội lập nghiệp...

Nhưng có vẻ... khi tìm mình đã biết yêu mến nhiều hơn, mọi suy nghĩ về chuyện công danh sự nghiệp phần toái được gác qua một bên. Là khi tôi nhận ra mình bị chính những con người ở mảnh

đấ t này chinh phục. Những nụ cười ấm áp, những cái nhìn nhân hậu hơn... Là bên bàn bia, những người “anh lớn”, đã có tên tuổi trong thành phố, vẫn không hề xa cách mà trái lại gần gũi lạ thường. Chỉ dăm ba câu chuyện, nhưng là những chuyện đời đời từ đó mà con người ta có thể lớn khôn... Là những người bạn chỉ mới gặp lần đầu mà như quen biết từ lâu lắm... Là cô gái ngồi sau xe không ngớt lời giới thiệu cho tôi khi đi qua từng con phố.

Thực ra tôi nghĩ mình sẽ không nhớ Sài Gòn nhiều tới mức ấy khi sắp phải trở về Hà Nội đâu. Nhưng tôi chợt nhận ra, để một tình yêu cứ âm ỉ mãi, chỉ bằng hãy giữ nó trong tâm thức, xa cách mình vừa đủ.

Để lúc nào tim mình cũng có cơ mà nhớ thương.

“Sài Gòn chưa xa đã nhớ

Đường vui đôi chân sớm trưa...”

CẢM THỨC MÙA

Từ một ngày gió mùa

Tôi rất thích những ngày chuyển mùa được báo hiệu bằng một cơn gió Đông Bắc. Như hôm nay. Buổi sáng, bầu trời xám xịt, kéo theo từng cơn gió mang đám bụi thóc nghiêng ngã. Dự đoán về một cơn mưa kèm theo cái lạnh đầu mùa trở nên sai toét chỉ sau mười lăm phút. Trời bỗng sáng trở lại, bỗng đẹp trở lại, nắng lại vàng và gió lại miên man. Vài người tinh ý nhận ra rằng đó là một loại dấu hiệu. Rằng mùa đông đang về. Rằng giá lạnh, rét căm căm và mưa ướt lòng người đang về. Và rồi rất có thể dòng kí ức kia, ngọt ngào hay cay đắng, chảy về từ miền nào xa vắng hay hoang hoải như bờ sông một ngày cuối thu, cũng sẽ về... Điêu ả y khiến tôi ngà n ngại. Có vẻ như không phải sự trở về nào cũng được chào đón.

Thời điểm này của năm ngoái, có lẽ tôi cũng từng kinh qua ngà n ả y thứ cảm xúc như thế. Buồ n man mác khi mùa đông về, nhớ tới một vài người khi đi qua từng ả y con phố quen, trải qua từng ả y buổi hẹn để mua một trận vui cho những ngày ả m đạm. Điêu ả y khiến tôi chợt nghĩ, rằng rất có thể ả m ảnh thời gian đang rải những bước rất nhanh, lại không đáng sợ bằng sự lặp lại của một chu kì cảm xúc không khi nào thay đổi. Đó là khi bạn nhắm mắt và mở mắt, tỉnh dậy và lên giường với ngà n ả y thứ quẩn quanh trong đầu.

Lúc này trời bắt đầu xám dầ n. Một mùa đông lại về, trong tiếng thở dài của không ít những tâm hồn cô đơn. Trong lúc mẹ tôi tranh thủ những cơn nắng cuối mùa, mang đố ng quầ n áo và

chăn ra phơi từ mùa đông năm trước. Trong tiếng cười hạnh phúc của vài người bạn đã đi được khá khá quãng thời gian cuộc đời và tìm thấy cho mình một nửa ấm áp.

Mùa đông này, tôi muốn làm nhiều thứ quá. Muốn được gặp lại những người bạn cách nhau tới hàng múi giờ. Muốn được ngồi cafe cùng một cô gái được tôi đưa vào list phải-ngồi-cùng-nhau-ít-nhất-một-lần-trong-đời. Muốn hoàn thành cuốn sách mình đang viết dở. Muốn được ngồi cạnh cô gái tôi yêu, nhìn một ngày lặng lẽ trôi qua trong niềm vui giản dị và nho nhỏ. Muốn được cùng ông anh tôi yêu quý chiêu nót cái quãng đời độc thân bằng những cuộc rượu và những bản tình ca.

Thế nên tôi này, tôi đừng buồn bã nhiều như thế nữa, đừng để lòng mình hoang tàn như một mùa đông. Ngay cả trong chính giá lạnh của trời đất, cũng hãy tự mình làm ấm thêm bởi lòng người. Và ngay trong thời điểm tối tăm nhất của cuộc đời, thì hãy nhớ rằng vẫn luôn có lý do để người ta sống và hi vọng. Như trời đất vậy, cứ hết mùa đông là sẽ tới mùa xuân.

Ừ, thì ai cũng có vài niềm hi vọng nhỏ nhoi vào những mùa xuân của cuộc đời...

Viết cho tháng Tư

Đã từng lỡ hẹn với cô gái “Nếu em là tháng Ba”. Tính hay lắm nhất nên cứ nợ cô gái từ năm này qua năm khác, tháng này qua tháng khác. Nợ lâu quá nên chẳng biết trả thế nào và trả cách nào, cũng không dám hứa trước. Chỉ biết là thật khó để nhờ cảm xúc của người khác, nhờ câu chuyện của người khác mà viết nổi một cái gì tử tế và nên hồn. Thực ra, thích cái tựa “nếu em là tháng N(n)ăm hơn”. Để chữ “n” thì nó có nghĩa là thời gian chung

chung, để “N” thì có dụng ý. Chẳng mấy chốc mà đến ngày Đám cưới tình yêu. Nhanh điên đảo!

Xen giữa hai tháng đấ y là tháng Tư. Tháng Tư dịu dàng. Chưa năm nào tháng Tư cho phép để lọt bất kỳ thứ cảm xúc yêu đương nào vào cả. Chỉ đơn thuần là tháng của bạn bè, tháng của những chuyến đi. Tháng của mỗi tôi dài qua phố, mỉm cười nhận ra ánh đèn đường về nhà. Tháng Tư năm nay nhiều gió và có những tôi lạnh thật sự. Thích mê được cảm giác ngồi sau xe một đứa bạn nào đấ y, dang hai tay thật rộng. Như là muốn được bay lên.

Tour gia sư hai tuần kết thúc. Học trò hai tuần bước vào kì thi với nhiều tự tin hơn. Hi vọng mọi thứ sẽ ổn!

Con mưa tháng Tư đầu tiên mình bị dính đòn là gần nửa đêm. Thói quen về muộn không chừa từ hôm trước. Cứ vừa đi vừa mong cái đường rút ngắn lại, mắt nhòa những nước và chẳng nhìn thấy gì. Về bật ngay Thành thị nghe, vắng vắng “Về tìm con phố ấy có người thân, tìm lại đêm tháng Tư mưa dầm...”

Tháng Tư còn là những tôi bắt gặp bạn thân làm xe ôm chở đi lòng vòng. Là một buổi hẹn hò bạn cũ café hát hò. Là cô gái hát “*Hoang mang*” và ánh mắt nhiều ám ảnh. Là những cuộc hẹn vô duyên đến kì lạ, chẳng bao giờ gặp được nhau. Là khổ đau khi nghe chị bạn hỏi: “Tìm lại được cảm xúc chưa em?” Yêu thương và những sự quan tâm đôi khi cũng làm mình đau được.

Sắp hết tháng Tư rồi, quãng thời gian chững lại vô cơ rồi cũng qua. Rồi lại đi xa, lại có những học trò khác, lại mê mãi sống quãng thời gian mà mình thuộc về. Coi như đánh dấu một cái để sau này nhìn lại mà cười với nhau...

Nghe Vài lần đón đưa - Đi ngủ.

Dành cho tháng Bảy

Vài điề`u trước khi tháng Bảy qua đi, dành cho những tháng Bảy khác sẽ đê`n trong đời.

Đừng hứa sẽ bên nhau mãi mãi. Chỉ câ`n ở cạnh nhau thấ`y yên bình, thì là một giờ, một ngày hay một tháng cũng đã là hạnh phúc. Tôi thấ`y được gặp gỡ nhau trong đời là duyên, nhưng được cạnh nhau là phúc phận. Hãy an nhiên tận hưởng điề`u đó. Cho đê`n khi nào còn có thể.

Đừng thích hư danh. Tôi biế`t có nhiề`u người vẫn ham hồ` những thứ phù phiế`m như ảo tưởng về` quyề`n lực, xuấ`t hiện ở hàng ghê` đầ`u những cuộc hội họp mà có lẽ cả ông bà bồ` mẹ họ cũng không hiểu vị trí â`y để làm gì. Tôi thấ`y trong mắ`t vài người sự đam mê quyề`n lực tới bệnh hoạn. Và tôi lo vì chuyện â`y.

Đừng quên những người đã xử tồ`t với mình. Câu chuyện vắ`t chanh bỏ vỏ mà tôi vẫn nghe thấ`y hàng ngày. Hãy tri ân cái gồ`c của bạn. Và những người đã tồ`t với bạn. Lòng tồ`t đáp đê`n, đó là điề`u tôi vẫn luôn nghĩ đê`n.

Đừng nghĩ mình kém cỏi. Nhờ nghĩ mình luôn có một ưu thế` nhấ`t định, người ta mới vững tin để làm được điề`u có ích. Hôm nay một cô em gái nói với tôi điề`u đó. Sự sợ hãi năng lực, hãy biế`n nó thành động lực để mình chạy về` phía trước. Nhưng dù sao biế`t sợ hãi cũng tồ`t. Nó hơn nhiề`u những người chỉ ảo tưởng về` bản thân mình.

Đừng nôn nóng. Hãy kiên trì nê`u bạn chỉ là người mới bắ`t đầ`u. Tự nhiên nhớ đê` thi Văn năm ngoái, người nôn nóng thì ham muố`n thành tích, người kiên trì thì tạo nên thành tựu. Tôi dành cái

này cho những em cộng tác viên của mình và cả tôi nữa. Hãy cứ bước từ từ.

Đừng sợ hãi những chuyê n đi xa. Tôi ngài ngại nhìn thấ y những người lười dịch chuyê n. Nê u cuộc số ng chỉ mãi là những cung đường quen, gặp ngâ n â y khuôn mặt, lặp lại từng â y cảm xúc... bạn có nghĩ là mình đang số ng không? Hay bạn chỉ tô n tại?

Đừng giữ lâu cơn nóng giận. Nó như thuô c độc vậy. Sẽ giê t bạn từ từ.

Đừng ngóng theo hạnh phúc của người khác khi hạnh phúc của bạn mới là điê u quan trọng.

Và đừng số ng lâu với quá vãng, hãy để quá khứ được trôi đi theo đúng tuyê n tính thời gian của nó. Mâ y người ngược dòng thời gian mà thành công được đâu.

Và, bạn ạ, những người bạn của tôi, nê u đã kiên trì mà đọc đế n đây, thì cũng đừng tin những gì tôi nói nhiê u quá. Tôi tào lao í mà.

Gió mùa thu rất ân cần

Viê t cho Cindy, cho My, cho những người bạn đã không còn ở Hà Nội để ngô i cạnh nhau những ngày gió mùa.

Tôi nhận ra thành phố mình đẹp. Không phải bây giờ mới nhận ra, mà là một sự tái khẳng định. Đó là lúc một ngọn gió lành lạnh (tức là gió lành mà cũng rấ t lạnh) thổi qua, và trên má mình ướt một giọt nước (mà không biê t nước mưa hay là nước mắ t). Cũng có lúc thành phố đẹp đế n nao lòng. Và càng đẹp hơn khi người ta thấ y cô đơn. Một kiểu “người lớn cô đơn” ai cũng từng

gặp, một hay nhiều lần trong đời. Đó là lúc mình cảm thấy đời sống cứ trôi qua, kệ nó đi và chỉ mình làm bạn với riêng mình là đủ.

Dù thành phố qua ngày mưa lạnh và buồn nhưng không ảm tử. Lúc tối, ngồi cùng mấy người bạn uống vài chén rượu nhạt gần sân ga. Tình bạn, là cảm giác bền chặt mà cũng thật mong manh, là những tối ngồi cạnh nhau thế này, nói vài câu chuyện cuộc đời nhưng cũng có thể là lúc chia xa và chỉ nhớ về nhau chút thôi trong ý nghĩ cũng đủ ấm lòng. Tôi nhận ra những giây phút ấy thật hữu hạn trong đời. Mà gió thì vẫn thổi. Còi tàu trên sân ga vẫn vang từng hồi dài. Như nhắc nhở mình rằng trên hành trình còn dài và rộng ấy của cuộc đời, mỗi chặng chỉ như những sân ga. Sẽ có điều gì đó níu ta ở lại. Nhưng cũng sẽ có những điều đi qua, chỉ tựa như một giây lưu luyến trong đời.

Lại nói chuyện sân ga. Nhận ra lâu lắm rồi mình chưa đi đâu. Thấy cuộc sống chân, thấy lại rơi vào tình trạng “thành phố thì nhỏ mà người thì muốn bỏ ra đi”. Ra đi không phải vì không yêu, mà đôi khi ra đi vì biết có những điều chỉ đẹp trong mong nhớ, hơn là hiện hữu ở ngoài cuộc đời.

Đành rằng gió mùa thu rất ân cần. Đành rằng xuyên sao, nổi buồn, sự mong manh dễ vỡ và cả cái đẹp đều được mùa thu mang tới. Nhưng mùa thu cũng hết như những sân ga kia, chắc chỉ đẹp trong tâm tưởng và nhớ mong.

Khi tôi viết những dòng này, một ngày mới lại đến. Tự nhiên thấy câu chữ và ngôn từ của mình vụng về. Một thứ vụng về rất người. Khi nhận ra, chúng ta sống trên đời giống như những người chơi đàn. Cố gắng chơi những nốt đẹp nhất, say mê nhưng dang dở, vì biết rằng sẽ không bao giờ có cơ hội chơi lại bản nhạc ấy một lần nữa.

(Cùng chơi đàn, nhưng có người mãi chỉ là nhạc công, còn có người thành nghệ sĩ.)

Đêm nay mùa thu gió

Tôi chợt nghĩ những ngày mùa thu trở nên có ý nghĩa rất nhiều bất đầu từ lúc có hoa sữa. Cảm giác ấy có được khi đêm nay, đường rất vắng và lòng rất đăng, tôi đi qua đường Cao Bá Quát. Một cây hoa sữa vô danh nào đó âm thầm tỏa hương, trong cái mát lạnh của những ngày gió mùa đầu tiên. Hà Nội của tôi, đẹp nhất và buồn nhất, vào những ngày như thế.

Nhiều khi tôi quen thuộc với nỗi buồn tới mức, chẳng muốn đụng chạm quá nhiều tới nó khi ngẫu hứng với những dòng viết rất tùy tiện của mình. Thay vào đó, có lẽ tôi sẽ nói một chút về sự hoang hoải. Cái cảm giác mà nhiều đêm mùa thu mang đến cho tôi, cùng những xúc cảm vô danh khác nữa.

Mùa thu một năm trước, sau khi chia tay Thảo, các đêm mùa thu dường như dài ra vô tận. Chọn cho mình lối sống khá lặng lẽ như các nhân vật mình tạo dựng nên, tôi thường đấm mình trong những suy nghĩ hỗn tạp. Một vài đêm, khi cái lạnh bất đầu xâm chiếm, tôi tìm hơi ấm trong một ly café pha rất vội, hoặc vài hớp brandy. Và chưa bao giờ tôi hoang hoải nhiều như thế. Thật khó để diễn giải cảm xúc ấy. Nó tựa như khi bạn một mình trong đêm vắng, giữa một khu rừng lạnh lẽo. Thâm tâm bạn biết, mình cần đốt lên một ánh lửa xua đi cái lạnh nhưng trí não lười biếng nhàn chìm bạn trong cái âm u tĩnh mịch bao la đến rùng rợn. Đó là khi ta muốn làm rất nhiều nhưng bất lực. Nó là khi ta hoang mang và vô định trong thế giới nội tâm đã chẳng đơn giản gì.

Tôi không nghĩ đó là cảm giác của sự cô đơn. Là một người than thở thường xuyên về nỗi sợ hãi cô đơn nhưng có lẽ tôi thuộc về số ít những người cô đơn mà không sợ hãi. Một cuốn sách hấp dẫn, một bản nhạc hay cũng đủ làm bạn với tôi qua rất nhiều đêm như thế. Tôi đọc truyện của Sidney Sheldon, của chị Nhiên, nghe Sắc màu của Trần Tiến và Đêm năm mơ phôi của Việt Anh. Tôi thấy mọi chuyện không tệ như mình nghĩ. Có lẽ điều tệ nhất chính là khi ta nghĩ ngợi quá nhiều về những điều tệ hại.

Nhưng cảm giác hoang hoải vẫn xâm chiếm tôi đều đặn vào những đêm thu như thế. Vài năm trước, tôi gọi tên chính xác được con người mình muốn trở thành. Tức là rất rõ ràng, tôi sẽ là ai, sẽ làm gì... và sẽ đứng ở đâu trong xã hội. Gần đây, chỉ nghĩ đến việc ấy thôi cũng đủ làm tôi run lên vì rất nhiều nỗi sợ mơ hồ. Có lẽ cứ phải sống đã. Việc bạn là ai của ngày mai sẽ được thời gian trả lời.

Và có lẽ tôi bắt đầu thấy hoang hoải từ khi nhận ra, từ lâu trong lòng mình đã có một lỗ hổng không sao bù đắp nổi. Nơi ấy, từng là hi vọng, ước mơ, hoài bão như rất nhiều người trẻ khác. Nơi ấy, từng là rất nhiều yêu thương mà tôi quý hơn cả bản thân mình. Và nơi ấy, có lẽ là một tôi của ngày hôm qua, rất khác bây giờ, đáng sống và đáng tự hào hơn rất nhiều.

Tôi nghĩ mùa thu và thời tiết chẳng có lỗi gì trong những nỗi buồn của mình. Đơn giản, bao giờ tôi cũng gọi tên được chính xác nguyên do của những nỗi buồn đó. Chắc cũng chỉ là một vài thời điểm mất mát niềm tin vào cuộc sống. Nhưng sẽ qua nhanh. Lúc nào tôi cũng an ủi mình như thế.

Nhưng khi một ngày, niềm tin của tôi vào tình yêu, càng ngày càng mai một đi rất nhiều. Thì tôi biết, có điều gì không ổn. Cách người ta yêu nhau, rồi cả sự muôn màu muôn vẻ của thứ tình cảm

kia... Những niê`m tin đặt nhâ`m chỗ. Những tình cảm quá nhiê`u màu sắ`c thực dụng. Nó khiê`n tôi trào dâng cảm giác ghê ghê như khi mình uô`ng rắ`t nhiê`u mà không cho ra được. Hình như, rắ`t cảm tính thôi, bây giờ người ta dễ yêu, và cũng khó yêu hơn bao giờ hê`t. Dễ chấ`p nhận và dễ vứt bỏ. Nó có vẻ hơi xa những định kiế`n rắ`t lạc hậu của tôi về` tình yêu. Rắ`ng hãy yêu nhiê`u nhấ`t như bạn có thể, đừng tính toán. Rắ`ng hãy dành câu “chia tay” là lựa chọn cuối cùng cho một mớ`i quan hệ. Cũng chẳng có ý chê trách gì những sự tan vỡ, rồ`i lại hợp, rồ`i lại tan vỡ... nhan nhản của kha khá bạn bây giờ. *Nhưng tôi biế`t, sự thiêng liêng của tình yêu, cũng vì thê` mà chê`t đi...*

Thật may là có nhiê`u thứ, không vì thê` mà chê`t đi. Như là những đêm mùa thu cùng mùi hương hoa sữa. Như là cảm giác se se khi đón cái lạnh đầ`u tiên và nao nao nhớ về` những mùa thu của cuộc đời mình. Như là một chén rượu sâm vẫn còn đọng mãi vị đậm đà trong từng câu nói và hơi thở ở Nguyễn Khuyế`n. Như là bài hát của Việt Anh, có đoạn “*đâu hay mùa thu gió, đêm qua mặc thêm áo...*” Như là cách người bạn dành cho ta một nụ hôn, dù chỉ là đôi dòng tin nhắ`n vào lúc cuối`i ngày...

Tình cờ đọc lại một cái note từng viế`t trên 360, tâ`t cả các dòng sông sẽ chảy mãi. Như là cuộc đời. Chỉ là ta chọn cách xuôi theo nó, hoặc mượn sức nó để bơi về` phía trước nhanh hơn mà thôi. *Chưa ai chọn cách bơi ngược dòng cuộc đời mà thành công. Chưa ai tìm thắ`y hạnh phúc nhiê`u ở quá khứ.* Ừ, thì vì tuổi trẻ vớ`n chẳng nhiê`u nhận gì, nên hãy cứ số`ng theo cách mình mong muố`n. Lúc nào cũng sẽ có quà cho người biế`t kiên trì và chờ đợi. Như là cách mùa thu tặng một cơn gió lạnh cho những người quen thức khuya cùng đêm Hà Nội. Nhấ`t là đêm nay...

Tha thứ cho mùa thu bé dại

Tôi phải lòng mùa thu.

Chưa có một mùa nào trong năm đem đến cho tôi nhiều cảm xúc đến vậy. Và phải là mùa thu Hà Nội. Mùa của những cơn gió xạc xào trên vòm xanh phố Phan Đình Phùng. Mùa của tâm trạng móng ngong từng cơn gió thổi về từ phía bắc. Mùa của hạt dẻ ấm, những cái nắm tay, những ngày muộn bỏ quách công việc lại để ngồi cafe cả buổi, uể oải đọc vài tờ nhật báo hoặc quên ngày tháng bên những câu chuyện gẫu. Mùa của những đêm đi ngang Hồ Tây để hiểu tại sao nhạc sĩ Việt Anh viết *Đêm năm mơ phố*, tại sao dù đã ở cạnh một người mà những tôi một mình đi qua con đường lộng gió vẫn thấy cô đơn. Đó là mùa thu. Là khi trời đã t chuyển mình. Là uể oải nhưng mê say, là yêu dẫu nhưng cũng vừa đủ xa cách, là móng ngong nhưng cũng ấm lòng vì những thứ mình đang có...

Nỗi buồn cũng như mùa thu. Lãng đãng đến và lạnh lùng đi để lại bao nhiêu là thương nhớ. Tôi không nghĩ mọi thứ sẽ trôi tuột đi trong một từ “quên”. Mà tôi nghĩ bản năng của con người là nhớ sâu và nhớ đậm, nhất là những thứ từng khiến mình đau lòng.

Đầu mùa, trời vẫn còn nặng nề cái nắng mùa hè. Cái nắng ng tháng Tám vỡ đầu và oi ả. Nhưng đã thấy mùa thu khắp nơi. Từ những gánh hoa. Từ những khuôn mặt cười nói của đàn em hào hức tới trường. Từ cái buồn thương vô cớ đã biến thành những tôi rất dài ở Nguyễn Huệ, trong tiếng guitar, trong lời cười nói, trong ánh đèn vàng và cả trong cảm giác vừa sợ hãi vừa thích thú tận hưởng cái thú chỉ có một mình.

Lòng người cũng phụ thuộc nhiều vào tiết trời. Giai điệu của *“Những mùa hoa bỏ lại”* cứ ám ảnh mãi. *“Tha thứ cho mùa thu bé*

dại...” Ừ thì lòng mình có tiêc gì đâu một lời thứ tha. Chẳng phải vì mình sô ng cao thượng gì cho cam (ở khía cạnh nào đó thì đôi khi con người ích kỷ, nhớ dai và thù lâu kinh khủng). Nhưng tội tình gì mà không thứ tha, chẳng phải để người đã đi rồ i cảm thấ y yên ổn, mà trước hế t để bản thân cảm thấ y nhẹ lòng. Như khi quá khứ không còn là thứ cùm chân khiế n người ta ngầ n ngại đi về` phía chân trời mang tên hạnh phúc.

Đêm nay mùa thu lại gió. Đêm nay có người bất chợt cảm thấ y nao lòng. Và có cả những người, chưa đủ say sưa, mà đã vội dọn lòng cho một cuộc quên...

Mùa thu, tôi hai mươi hai

Tôi quay lại Hà Nội vào những ngày rất đẹp của mùa thu. Chuyên rong ruổi hai ngày bằng xe máy với gần năm trăm cây số gần như vất kiệt toàn bộ sức lực. Ngay cả khi trở về thành phố thân quen này lúc đã rất muộn, tôi hồ như quên mất cái cảm giác của những trận gió đã bắt đầu chuyển sang hơi hướm lành lạnh.

Tôi không ngần ngại khi thừa nhận đây là mùa mình rất yêu. Yêu từ khi những bông cúc vàng theo chân những người bán hoa mang mùa thu vào thành phố. Yêu cả cái cách vào một chiều rất muộn, tôi có thể chọn một quán cao, nhâm nhi một ly café và nhìn về phía dòng người xuôi ngược.

Mùa thu là một mùa cho phép con người ta được lãng đãng.

Không hẩn bởi khí trời, không hẩn bởi những cơn gió dịu dịu, dễ đưa mình vào giấc ngủ. Mà mùa thu là mùa của sự chuyển giao. Chuyển từ mặt trời oi ả mùa hạ sang mặt trời dịu êm của mùa đông. Chuyển từ cơn gió nam mát mẻ sang trận gió bắc ào ạt lạnh lùng. Chuyển vùng kí ức từ náo nhiệt ồn ào sang tĩnh tâm yên lặng.

Và vì dễ bị mất phương hướng trong bước chuyển giao ấy, mà con người dành sự lãng đãng để giấu đi các nỗi buồn cô lẻ, ủ ả p thêm hi vọng về hạnh phúc, và thêm yêu mến cuộc đời từ các góc khuất mệt mỏi sau một ngày vất vả chẳng?

Tuần vừa qua là một tuần có nhiều biến động. Cơ hội, thử thách, những chuyên đi, cả các cảm xúc yêu thương dịu ngọt mới nhen nhúm... Tôi nghĩ mãi và nhận ra, chẳng tuổi trẻ nào là vô nghĩa. Có thể, nhiều lúc tôi chán nản, nhiều lúc chỉ muốn buông xuôi và

sống cuộc sống không hề có mục đích. Nhưng chẳng có gì vô nghĩa. Như cái cách mà Sky đã nói, ngay cả bản thân sự vô nghĩa và trống rỗng, ta cũng có thể học được điều gì đó. Hoặc nó mang tới cho ta điều gì đó.

Có thể như dấu lặng trong điệp khúc.

Có thể như khoảng trống cần thiết để người ta tìm cách đồ đạc những cảm xúc tích cực.

Và tôi nhận ra, chưa bao giờ mình yêu mến tuổi trẻ của mình đến vậy. Không phải chỉ vì chẳng tuổi trẻ nào vô nghĩa. Mà tôi thấy được, dù vô tình hay hữu ý, từng ngày sống là từng ngày tôi bồi đắp thêm cho tuổi trẻ của mình.

Là những chuyên đi đến vùng đất mới, để thấy từng mảnh đất là từng ảnh hưởng.

Là những người bạn, mới có cũ có, thân quen có mà xa lạ cũng có.

Là những giây phút trằn trọc mình lại, để thấy rằng, dù có rất nhiều thứ chẳng bằng bạn bằng bè, nhưng luôn biết nhìn cuộc sống với những tầng sâu nhất mà nó ẩn chứa.

Là rất nhiều những người mến yêu...

Mùa thu này, có lẽ tôi sẽ có rất nhiều thứ để lựa chọn. Những tôi lên cây, hóng cái lạnh từ những cơn gió chuyên mùa mà trôi về phương Bắc. Những sáng dậy sớm mua hoa. Lang thang những con đường tôi đã đi cả hàng vạn lần. Hoặc ra quán quen, ngồi uống và nói chuyện với người anh tôi rất đời yêu quý. Cũng có thể, tôi sẽ tắt điện thoại, chọn nghe các bài hát cũ của Edith Piaf và nhưng nhớ về một ai đó.

Có thể, tôi đã biên tập lại một số ước mơ của mình. Nhưng một ngày như hôm nay, tôi nhận ra chưa bao giờ mình lại khát khao sống, khát khao yêu thương đến thế.

Và dù có trong hoàn cảnh tăm tối nhất của cuộc đời, chỉ cần bạn còn khao khát và yêu thương, là bạn còn tồn tại.

Vĩnh cửu và xanh mãi.

Như cách mùa thu viết một vài bài thơ lên những chiếc lá cây...

Bao giờ cho đến mùa đông

Nghe đài báo ngày mai Hà Nội lạnh. Cũng chỉ là cái lạnh ngắt n ngày của các đợt khí, chờ dịp cuối năm, lại từ phương Bắc tràn về. Một cái lạnh rất nửa vời, nhưng không đáng ghét. Bởi rất có thể đó là thứ tín hiệu báo mùa đông năm nay sẽ về, cũng như cái cách mỗi khi loài chim báo bão lại chao nghiêng trước cơn gió lớn.

Tôi nay, trong lúc ngẫu hứng chọn nghe một số bài hát đã không còn mới nữa, tình cờ giai điệu của *Bao giờ cho đến mùa đông* vang lên. Câu chuyện trong bài hát không mới, người con gái chờ đợi chàng trai yêu thương của mình sẽ về, trong giá lạnh mùa đông. Nhưng giai điệu thì đầy ám ảnh. “Gạt đi nước mắt, ướt trên mi em cười... anh sẽ về... anh sẽ về.” Ừ, có thể chàng trai sẽ về hoặc không, nhưng cô gái “ngốc nghếch” kia luôn chờ đợi. Và có thể rất nhiều mùa đông nữa sẽ đến, rồi sẽ qua...

Tôi không đánh giá cao cô gái trong bài hát. Thậm chí đó là một niềm tin hơi mù quáng và gì nhi, như tôi đã nói, ngốc nghếch. Nhưng thâm tâm, tôi mong chàng trai sẽ về. Tôi không thích sự chờ đợi, bởi tôi biết sẽ thật tốn thời gian và đặc biệt là vô ích nếu kết

quả không như tôi mong muốn. Nhưng tôi hiểu, phải chờ đợi, thì ta mới biết được kết quả.

Vì bản thân trong cuộc đời mình, tôi đã biết bao lần phải chờ đợi, dù tôi chẳng thích.

Chờ đợi cô bạn sửa soạn cho chuyến đi chơi. Con gái luôn lên mê trong chuyện ấy. Dù có cầu nài, thâm tâm tôi cũng hiểu, cô ấy muốn xuất hiện bên tôi thật đẹp.

Chờ đợi lũ nhóc đặt thêm câu hỏi cho một bài giảng về truyền thông ở một tỉnh xa tít miền núi phía Bắc. Dù giờ giảng có kéo dài thêm nhưng tôi biết, có thể các em sẽ chẳng bao giờ có cơ hội để gặp lại tôi và đặt những câu hỏi như thế nữa.

Chờ đợi phản hồi từ phía biên tập cho mỗi bài viết của mình. Thời gian dài đủ để đảm bảo họ đã làm việc nghiêm túc và công tâm.

Chờ đợi đưa em họ thắt dây giày mỗi buổi sáng đến trường. Dù có thể sẽ phải đi nhanh hơn, nhưng cảm giác thú vị khi thấy một chú nhóc có ý thức “tự lực” từ rất sớm là điều không bàn cãi.

Chờ đợi cô gái mình yêu quý tan lớp học tối, ra lấy xe đi về. Thực ra kể cũng hơi ngớ ngẩn nhưng thời điểm đó, chúng tôi đã chia tay. Tôi thường ngồi ở bên bus, nhìn sang phía lớp cô ấy học. Chờ cô ấy lấy xe, đi cùng về một đoạn, tôi mới yên tâm ra về.

Còn nhiều sự đợi chờ khác nữa.

Nên có thể, dù rất thích mùa đông, tôi cũng sẽ chẳng mong nó về một cách vội vã. Dù ngày ngày vẫn ngóng từng cơn gió bắc, nhưng tôi sẽ kiên nhẫn đợi. Te bảo, lúc nào cũng sẽ có quà cho người biết giá trị của sự đợi chờ. Một vài sự việc gần đây trong cuộc sống làm tôi thêm tin vào điều đó. Có lẽ vì thế mà tôi vẫn đang chờ đợi.

Chờ đợi mùa đông sẽ đến trong thành phố, để nỗi thèm hơi ấm nhắc tôi đừng sống cách xa mọi người. Chờ đợi những điều kì diệu sẽ đến, nếu tôi sống xứng đáng với chúng. Và chờ đợi một ai đó sẽ xuất hiện trong đời. Vì bản thân việc yêu và được yêu đã là một điều quá đổi ngọt ngào. Lúc nào tôi cũng tin như thế. Riêng luôn phải chờ đợi. Nhất là trong tình yêu.

Mùa đông cũng biết hát tình ca

Tôi bắt đầu nhận ra hơi hướm mùa đông về từ đợt gió mùa cuối tháng Mười. Thời khắc giao mùa luôn được ghi dấu bằng kiểu thời tiết điển hình: Ngày rất nắng và đêm thì rất lạnh. Mùa thu đang cố sai những bước đơn độc cuối cùng, trước khi nhường hẳn cho cái lạnh giá của mùa đông. Từ ban công nhà mình, mỗi buổi chiều, khi trời trở nên tối nhanh hơn, khi màn sương mỏng bắt đầu hiện hữu, khi mọi người vội vã trở về sau một ngày tấp tểnh... và cả khi nhận ra chỉ một tấm áo mỏng không đủ giữ ấm mình, tôi nhận ra mùa đông. Háo hức, say mê và cả phút bối rối rất điển hình khi lâu lắm mới được tái ngộ một người bạn cũ.

Mùa đông sẽ về cùng những trận gió từ phương Bắc. Và thành phố tôi yêu có thể chỉ run rẩy trong chốc lát, trước khi khoác cho mình tấm áo ấm từ những ánh đèn đường, từ những quán hàng nghi ngút khói, từ những chiếc khăn len ấm áp mà người ta quàng lên nhau đầy yêu thương. Hình như, cũng vì thế, mà chưa bao giờ tôi cảm giác lạnh lẽo khi bước chân trên những con đường thân quen đến lạ. Bởi mùa đông là thời gian dễ dàng nhất cho sự đồng cảm, khi mà chỉ một nụ cười hoặc sự hạnh phúc lấp lánh trong từng ánh mắt, cũng đủ ấm lòng. Và cũng là mùa dễ hài lòng nhất, khi chỉ một chén trà nóng, hay gói hạt dẻ thơm lừng đều có thể làm quãng đường trở về bớt dài và lạnh...

Tôi thích chọn cho mình một chỗ đứng trên cầu Long Biên, hít hà cái lạnh, dõi mắt về phía xa, phía có những ánh đèn, dòng người nô i nhau hồ i hả, và cả phía mà dòng sông cũng lấp lánh như ẩn chứa một vài niề m vui khó hiểu. Thảng hoặc, chuỗi âm thanh huyền não bị cắ t ngang bởi tiế ng còi của những đoàn tàu, đi và về phương Bắ c. Lầ n nào tôi cũng bị cái âm thanh ấy mê hoặc, như thể tôi nhìn thấ y chính tuổi trẻ của mình qua hình ảnh những đoàn tàu ấy. Cứ mãi miế t đi về phía trước, dù có thể được dẫn lố i bằ ng vô số khát khao và ước vọng nhưng chưa bao giờ quên đường về ...

Đạo này, tôi rấ t thích nghe một bài hát, chỉ bởi nó có một câu khiế n tôi phải suy nghĩ: “*Mùa đông không biế t hát những bài tình ca, biế t yêu...*”

Thế mà, chừng như tôi đã nghe được rấ t nhiề u khúc tự tình của mùa đông. Đó là khi một ngày sắ p tắ t, mọi người hồ i hả về nhà cho kịp bữa cơm ấm áp. Đó là tiế ng lách tách trên những bệ p ngô nướng vỉa hè chẳng thiế u bao giờ. Đó là cảm giác thông thả dạo bộ qua vài con phố , rét căm căm nhưng vẫn chen bằ ng được để mua lắ y một que kem. Và đó cũng chỉ đơn giản là nghe thấ y tiế ng chuông nhà thờ mà thấ y thật yên bình, khi một ngày sắ p tàn...

Có thể những thương yêu chưa bao giờ chắ m dứt của tôi và cả mùa đông mà tôi thân thuộc đế n từng hơi thở, sẽ qua... Nhưng ai dám chắ c một điề u, mùa đông không biế t hát tình ca?

Nhảm tháng Mười hai

Một sáng, tỉnh giấ c trên chiế c giường ấm áp, bạn bật máy và check các thông tin quan trọng. Thế rô i, đập vào mắt bạn là các cập nhật mới toanh về bạn bè. Mới thế mà tự nhiên

cũ. Tự nhiên bạn thấ ý, buồ n sao mà buồ n, sao ai cũng khác quá đi.

Sao cô bạn nhỏ xinh ngày xưa chơi cùng bạn vẫn mà y tao chí tó, vụt cái còn chưa đầ y mười ngày đã cưới chồ ng. Ngồ i nói chuyện với nhau, bạn thấ ý trong mắ t cô á y, sự háo hức, hứng thú... nhưng cũng mệt mỏi và âu lo. Bạn vẫn đùa với cô á y rằ ng mẹ bạn rấ t vui khi có con dâu như cô á y. Nhưng giờ thì cô á y chuẩn bị làm con dâu... nhà người khác. Bạn thấ ý buồ n quá đi. Không phải vì bạn đã để hụt ứng viên con dâu tiề m năng cho mẹ bạn, mà bạn chạnh lòng khi thấ ý bạn mình đã đi lấ y chồ ng. Cái cụm từ mà theo cô gái mô tả là sẽ mang tới rấ t nhiề u điề u vấ t vả, chứ không sung sướng như người ta nghĩ. Rồ i tới lượt bạn của bạn chạnh lòng. Sau này quyế t để lấ y thằ ng cu, làm con gái khỏ lắ m. Bạn cười. Trời, làm con trai cũng khỏ lắ m chứ bà oi. Làm con người là khỏ rồ i, sinh ra đã định vậy. Biế t làm sao...

Rồ i bạn lại gặp một cô gái khác. Người mà đã định sẵn là sinh ra không dành cho bạn. Tức là dành cho cơ số các bạn khác. Bạn lại bị buồ n vì không có được cô á y. Nhưng bạn lại có thể vui ngay vì bạn có được ở cô á y những thứ mà người khác không có được. Các chia sẻ thầ m kín, câu chuyện tình yêu... và bạn hiểu ngay một điề u là, khi yêu mới là khi người ta giấ u lòng với nhau nhiề u nhấ t. Khi người ta cố gắ ng giữ kín những điề u mà họ biế t chắ c rằ ng, khi tình yêu đi qua, người cũ có thể vì chuyện đó mà làm ta đau. Bạn sướng như điên, vì ngày xưa khi yêu bạn giấ u ti tỉ thứ. Nhưng cũng buồ n như điên, có khi vì thề mà nhanh xa nhau.

Rồ i bạn ngồ i nói chuyện với một thằ ng bạn cũng đang ế chồ ng vó như bạn vậy. Bạn và nó ngồ i hồ i tương lại quẩng đời tươi đẹp, khi bạn và nó ở trong một hội các chàng trai độc thân, lạc quan về cuộc số ng và dành cho nhau rấ t nhiề u thời gian. Nhưng chả nhẽ cứ bắ t chúng nó độc thân mãi? Bạn, cả nó đầ u giật mình. Rồ i

cả bạn và nó cũng sẽ tìm thấy một ai đó trong đời. Làm sao bắt được tội con trai nhạy cảm và tinh tế? Cái điều mà tội con gái có khi còn chưa làm được. Bạn đành chúc thắ ng bạn bạn và cả bạn may mắn. Rồi bạn thở dài. Là mùa Giáng Sinh thứ hai bạn cô đơn...

Nói chuyện thiệt hơn làm gì khi ngay cả thắ ng bạn rắ t thân của bạn, một ngày cũng có thể đá tung đít bạn cho những mô i quan tâm khác. Bạn tặc lưỡi, trời, cái thắ ng ngày xưa chơi được dễ sợ, thế mà giờ này... Nhưng bạn lại phải nghĩ cho nó, khi cuộc số ng của nhau mỗi ngày một khác. Bạn hi vọng gì khi người ta cứ ở bên bạn mãi được? Con người chứ có phải món đồ chơi đâu? Mà từ bé đé n giờ, bạn đã bao lầ n đánh mắ t những món đồ chơi mà bạn yêu quý?

Chẳng trách được bạn bè nay đã khác xưa, khi hình như bạn cũng đã khác xưa quá nhiề u.

Lỗi hẹn với tháng năm

Buổi sáng tháng Mười hai đột nhiên thiế u nắng, báo hiệu một cơn mưa sẽ đé n bất kì lúc nào. Thường thì kiểu thời tiế t này khiế n Hà Nội vụt trở nên ảm đạm, như một người mang nặng ưu tư. Thành phố bước vào mùa đông, những gương mặt người cũng vụt trở nên vội vã. Tháng cuố i năm, làm gì cũng hồ i hỏ. Để kế t thúc một năm trong bình yên.

Vừa trở về từ Mộc Châu, tự nhiên, tôi nảy sinh cảm giác sợ người. Nỗi sợ hãi rắ t đâu đâu. Nhiề u người quá cũng sợ. Sợ những gương mặt tưởng như thân quen. Sợ cách người ta làm nhau đau. Và sợ cả một buổi chiề u muố n về nhà rắ t mau mà không sao đi được. Vì lắ m quá con người. Ô n ào bất tận. Chen lắ n từng khoảng trống để ngoi lên phía trước. Những lời nói tục tắ n. Ở Mộc Châu thì không thế. Người ta có quyề n thanh thoi nắ m trên sườn đò i, chờ mặt

trời hừng hờ xuống núi. Người ta có quyên hết một điếu gì đó thật to (kiểu như “Anh yêu em” chẳng hạn) mà không sợ bị các ánh mắt dò xét. Và người ta có quyên hít hà cái không khí rất đời thanh sạch của một sớm tinh mơ nơi cao nguyên ấy. Tất cả bình dị nhưng ấm áp. Ngay cả trong cái cách con người đối đãi nhau. Những chàng trai cô gái hiền lành, uống rượu rất khỏe nhưng tuyệt nhiên không biết cách buông những lời thô lỗ cợt nhả. Những con người lấy việc giúp đỡ người khác là niềm vui. Những điếu ấy, Hà Nội hiếm hoi khó kiếm.

Các chuyến đi, xét cho cùng, cũng là một cách thay đổi không gian sống, để ta vừa trân trọng, lại vừa yêu quý những vùng miền mà ta sẽ ghé qua không nhiều lần trong đời. Trở về với thực tại, cuộc sống luôn khắc nghiệt hơn thế nhiều. Và vì thế bình yên là điếu khó kiếm. Như một câu hát, có bình yên nào không xót xa...

Tháng cuối năm là thời điểm cho người ta được phép nhìn lại nhiều thứ. Những điếu đã xảy ra, các gương mặt ta lướt qua trong năm rồi, các mối quan hệ... Với tôi, nhiều khi đó là một quãng thời gian xa xót. Tôi luôn có mặc cảm, dường như mình đã bỏ lỡ một điếu gì đó. Một lời hẹn với tháng năm chẳng? Hay một lời hứa về sự thương yêu không ràng buộc? Hoặc các cơ hội và duyên may sẽ không ghé lại lần thứ hai trong đời? Tôi đã làm mất đi nụ cười của một ai đó, bỏ quên những niềm đau mà mình vô tình gây ra cho những người tôi trân quý? Hoặc tôi đã không đi trọn vẹn những con đường mà mình đã đề ra? Tôi đã hờ hững để niềm mê say của mình bỏ đi đến một chân trời xa lạ? Hay đắm mê những thứ làm cho tôi trở thành một con người mà tôi khó có thể hình dung ra?

Nếu như mọi lỗi lầm đều sẽ được thứ tha, tôi hi vọng mình được tha thứ. Vì đã không ít lần lỡ hẹn với tháng năm...

Mưa. Mùa cũ. Sự sợ hãi gương soi. Ai cũng phải thờ

Hà Nội rất buồn. Nỗi buồn sông nước. Những ngày đầu xuân bao giờ cũng bắt đầu như thế. Nhịp điệu cuộc sống sau Tết chẳng đủ hồi hả. Người chỉ muốn nằm dài. Đọc sách. Chờ những ngày tạnh ráo. Nếu có mặt trời chắc mọi thứ sẽ ổn hơn.

Mùa cũ, ngội nói với bạn những câu chuyện cũ. Thế mà rất vui. Kiêu không uống một ngày ra đường dù ướt nhẹp vì mưa phùn. Thấy chúng mình khôn lớn nhanh quá. Rồi sẽ già đi. Có lúc nào đó, khi nhớ lại những gì của ngày hôm nay, chúng ta còn nhớ. Bao giờ sẽ còn ngội lại bên nhau? Để tôi nói với bạn, rằng điểu bạn nói với tôi chiểu nay, khiến tôi thấy ấm áp, như nhìn thấy mặt trời những ngày sau mưa vậy.

Có vẻ rồi ai cũng sẽ sợ hãi gương soi. Chẳng phải vì chuyện dung nhan. Thường thì người ta sợ già đi, hẳn thế. Mà còn sợ hãi ủa tàn và lặp lại nhàm chán. Có phải lại nhìn thấy tôi của năm trước, vài năm trước, hay nhiều năm về trước? Chẳng có gì thay đổi cả.

Ai cũng phải thờ. Chúng ta có thể yêu quý, thù ghét, thân quen hoặc xa lạ nhau, nhưng điểm chung cuối cùng vẫn là cùng hít thở dưới một bầu trời.

TÌNH YÊU

Mình phải sống như mùa hè năm ấy

*Xin mượn cái tiêu đề này từ một bài thơ của chị Nguyễn Thiên
Ngân...*

Mùa hè năm ấy, tức là chỉ cách đây một năm thôi, rất nhiều buổi chiều tôi đi cùng cô ấy. Nắm tay cô ấy, ôm cô ấy vào lòng và có những nụ hôn mát lạnh. Đó là những buổi chiều mà cảm giác yên ổn được có một người ngay cạnh, khi một ngày sắp hết là điều dễ chịu tuyệt vời. Tôi nghĩ đó cũng là hạnh phúc. Chỉ có điều việc luôn phải giấu giếm, ở bên nhau trong một mối quan hệ không tên khiến bản năng sở hữu trong tôi gặp phải thách thức không nhỏ. Đó là những lúc tôi phân vân rằng, một người luôn ở trong tim mình và một người cùng mình nắm tay nhau vào những buổi chiều tà, hai con người đã có dung hòa được với nhau không? Câu trả lời là có, nhưng khó. Không dễ để bạn nắm bắt được một cơn gió. Rồi chúng tôi chia tay. Tôi gọi đó là một mùa hè xuyên sao. Thời gian ngắn sau, tôi gặp người yêu mình bây giờ. Và nhận ra cảm giác mình tìm kiếm chính là sự yên ổn và tin cậy, chứ không phải sự phiêu lưu nữa. Hình như tôi đã dành cả chục năm trời trước tuổi hai mươi lăm chỉ để phiêu lưu.

Cũng mùa hè ấy, nhưng cách đây ba năm. Mọi quan hệ đi vào những ngày bão gió. Cái tôi quá lớn đẩy chúng tôi xa dần nhau. Sự ích kỷ và hiểu lầm, sự tự tôn và cố chấp... Tôi bật cười nhận ra có những thời điểm trong đời, ta ngỡ ngàng nhận ra người cạnh bên mình có thể gấn bó như tri âm tri kỷ. Để rồi thất vọng. Sau này tôi nhận ra tri kỷ thì dễ là bạn của nhau. Tình yêu khiến nhiều các thể

loại tri rơi vào sự lung lay nặng nề. Và cũng nhận ra sự đồng điệu thì dễ tìm. Nhưng hiểu sâu sắc và cảm thông là điều khó kiếm. Sau này nhiều chuyện xảy ra, tôi chợt nhớ về mùa hè năm ấy cùng những cơn mưa rào, những đêm bão giông, những dòng tin nhắn hay vài cái note ủy mị không đủ kéo chúng tôi trở lại như trước. Nhưng cũng có điều ngọt ngào. Từ mùa hè ấy, tôi nhận thấy cái nhu cầu của con phải lớn khôn trở nên lớn hơn bao giờ hết. Sau này, tôi gặp lại cô ấy vài lần. Chúng tôi ít nói chuyện, trao đổi xã giao, rồi cũng quên dần hoặc tự mài mòn dần những kỷ niệm. Tôi gọi đó là mùa hè nghiêng ngã.

Rồi mùa hè năm tôi mười tám. Tôi cay đắng nhận ra cô gái mình thích đơn phương năm nào giờ đã thuộc về một người khác. Tôi chán nản, tuyệt vọng, làm đủ trò khùng điên. Rồi thời gian, sau khi đã tước đi của tôi cơ hội được ở bên một cô gái kỳ diệu, đã trao tặng cho tôi một món quà khác. Giờ cô ấy trở thành người bạn thân thiết của tôi, người mà tôi hiểu sẽ luôn ở cạnh khi tôi đánh mất mình, buồn chán hoặc tuyệt vọng. Tôi gọi đó là mùa hè nông nổi.

Rất nhiều mùa hè đi qua trong đời. Các kỷ niệm thường gắn liền với những cô gái. Có người ở lại. Có người biến mất, vĩnh viễn. Có người cùng tôi trong những chuyến đi khác. Có người không bao giờ còn muốn ở cạnh tôi trong bất kỳ chuyến đi nào nữa... Tôi chấp nhận tất cả mọi điều ấy, bình thản.

Thế mà tôi này, một tôi đã thu và lại một mùa hè nữa đã trôi qua, tôi vẫn còn nao nao khi nhớ lại những mùa hè đã đi qua trong đời. Những mùa của nông nổi và đại khờ. Những mùa của giận hờn và hạnh phúc.

Nên nếu được quay trở lại, tôi vẫn là tôi thôi. Vẫn nông nổi và ngốc nghếch. Vẫn say mê và mù quáng. Vẫn ngu ngốc và dững

cảm. Vẫn lãng mạn và sến súa... Hệt như cái cách người ta vẫn từng làm với những mùa hè trong đời...

Ừ, mình phải sống như mùa hè năm ấy!

Hãy yêu thật đơn giản

Hãy yêu Đất nước mình, một cách giản đơn thôi

Như yêu quý hình hài mình từ lúc sinh ra, da vàng mũi tẹt

Biết yêu màu máu, biết yêu ngọn cỏ

Biết rằng tại sao mỗi nhà phải có bàn thờ

Để nhớ về Tổ tiên, để nhớ về gốc gác

Để nhớ những ngày cha ông mình trên hành trình lưu lạc

Đi mở đất khai hoang

Là biết yêu những mảnh hồn làng

Ai cũng một phần nguyên quán.

Hãy yêu Đất nước mình như yêu từng buổi sáng

Thức dậy trong hòa bình

Để an lành những buổi bình minh

Máu của bao lớp người đã đổ

Vì hai tiếng tự do

Người ngã xuống, người đứng lên

Người bỏ quên tuổi trẻ nơi chiến trận
Dân tộc mình tự viết nên số phận
Chiến tranh chẳng phải là một bản hùng ca
Vẫn nhiều nước mắt, vẫn nhiều xót xa
Nhưng phải chịu cúi đầu thì nước mình không thể...
Hãy yêu Đất nước mình giản đơn như thế
Là niềm tự hào, là nỗi riêng mang
Là bài học ông cha tự thở hồng hoang
Dựa vào nhau mà sống
Là giàu khát khao và nhiều ước vọng
Đổi thay chính bản thân mình.
Tôi yêu nước, nhưng tôi chẳng biểu tình.
Tôi yêu nước, nhưng tôi biết điều gì là lẽ phải
Tôi chẳng gào lên những điệu vĩ đại
Tôi chỉ muốn làm một người bình thường
Đi trên vạn con đường
Tới những miền xa lắc
Nhìn cuộc đời rất thật
Thôi mơ ước viễn vông.

Đá t nước mình, những dãy núi, dòng sông
Và cả những con người bao đời giữ hình sông thế núi
Tình yêu ư?
Điề u thiêng liêng quá đỗi
Chi cá t trong lòng mình chẳng dám nói ra...
(Vậ mà có lâ n tôi thấ y mình bé nhỏ
Khi đứ ng dưới lá cò và hát Quố c ca...)

Ngày khác

Có một ngày, bạn tỉnh dậy sớm hơn thường lệ. Lòng bạn tràn ngập niê m vui và tin yêu vào cuộc số ng. Nhấ t là khi mẹ bạn trùu mế n rủ bạn đi ăn sáng và đượ c ăn món mà bạn thích. Rồ i mẹ bạn khoe tíu tíu với bạn về` lọ gel tóc mà mẹ bạn mới mua. Bô` bạn thì đọ c tờ báo mà sáng bạn đi mua về`. Cả nhà bạn thương yêu nhau. Điề u đó thật tuyệt!

Có một ngày, bạn phóng xe trên đườ ng, như một chàng trai đang trên đườ ng tới với người mình yêu. Nhưng thực ra là bạn phóng tới cửa hàng cắ t tóc. Các bản nhạc vang lên dịu dàng với giọng ca của Norah Jones. Anh thợ cắ t tóc đẹp giai hỏi bạn muố n cắ t kiểu gì và bạn đượ c tư vấ n cho việc cắ t ngắ n bớt cái đầ u đã không thể ngắ n hơn của bạn. Lơ mơ, bạn tỉnh dậy với cái đầ u mà bạn chìm ung tuyệt đố i. Cùng sự hài lòng của cả người cắ t. Điề u đó thật tuyệt!

Có một ngày, bạn nhận đượ c một cuộc gọi từ người bạn mà bạn quý mế n. Một chuỗi những thông tin tốt lành. Bạn có cơ hội bắ t

đâu những thứ mới mẻ. Và cuộc chơi với bạn sẽ còn dài vì xung quanh bạn đâu đâu cũng là cơ hội, mà bạn thì quá trẻ. Điều đó thật tuyệt!

Có một ngày, bạn không vấp vường ngoài đường với những dự định và các lời rủ rê ngớ ngẩn. Các chiến hữu yêu quý đã chờ bạn ở Tạ Hiện và các câu chuyện cuộc sống trôi qua theo mỗi cốc bia bạn gọi. Rồi bạn sẽ vui thôi. Điều đó cũng tuyệt!

Có một ngày, bạn ngộ i chém gió, cả cô bạn thân ở Chợ gạo, trà chanh tung bưng. Nhất là khi cô ấy khen bạn càng ngày càng dễ thương và biết cách cư xử với bọn con gái. Điều đó quá tuyệt!

Có một ngày, bạn tạm quên đi những ưu phiền đeo bám bạn suốt quãng thời gian dài. Vì bạn biết đó là một ngày khác. Một ngày không vướng bận. Không tán tỉnh, nhắn tin, làm màu... hoặc các cuộc hẹn kì quái mà đi về bạn phải tự hỏi rất nhiều về độ nhằm của nó. Một ngày như thế, hãy sống cho chính bạn, làm việc gì đó bạn thích, yêu quý ai đó bạn muốn, say nắng cô bạn cùng cơ quan hay thậm chí là một em sao Hàn xa lơ xa lắ c... Những ngày như thế, có lẽ khiến cho cuộc đời chúng ta dài hơn một tẹo... và cơ thể chúng ta, khỏe hơn rất nhiều.

Giao mùa

Đừng là bong bóng, bay lên bởi những lời tán đồng và khen ngợi, rồi vỡ òa khi chưa kịp chạm với khí trời.

Đừng ồn ào giữa đám đông xa lạ, để rồi chỉ nổi bật bởi âm thanh trong ánh mắt thiếu thiện cảm của mọi người.

Cũng đừng là những lời nói, dù vô tình hay hữu ý, cũng đủ làm đau bất kì ai!

Đừng làm những cơn gió ham chơi, đê n đi vội vã, mà quên đi cảm xúc của người khác!

Xin hãy là những tháng ngày, ta lặng im hòa mình vào cuộc sống!

Xin hãy là những bên sông ngày ngày lắng lại phù sa, đừng vội vã lao theo làn nước kia mà tan ra cùng biển lớn!

Xin hãy yêu thương chính bản thân ta, lắng nghe tâm hồn ta, để cho những cảm nhận tinh tế nhất có cơ hội được rung lên.

Xin hãy học cách gạt qua một bên những mối quan hệ ồn ào, để tâm trí ta thoi thảnh, nếu đường dẫn đến thành công không phải trải toàn hoa hồng, thì cũng xin đừng kêu rên khi bị những mũi gai đâm!

Xin hãy ở bên cạnh những người yêu thương nhất, làm tròn vẹn vai trò của mỗi người trong một gia đình.

Xin hãy vững tin vào con đường ta đã chọn, đam mê mà không mù quáng!

Xin hãy mở mắt thật rõ để thấy cuộc đời này tươi đẹp, xin hãy hạn chế nói những lời yêu thương không thật lòng và luôn nhớ rằng yêu thương đôi khi chỉ cần một cái nhìn, một cử chỉ.

Yêu những tháng ngày không ồn ào này quá! Những tháng ngày mà chỉ sống cho riêng mình cũng đã đủ viết hoa một niềm vui...

Những người bạn

Tự nhiên, tôi chợt nghĩ đến họ rất nhiều vào một tối như tối nay, khi từ Nguyễn Huệ trở về. Trời rất lạnh, nhưng

trong lòng tôi lại thấy rất ấm áp. Chắc đó là cảm giác đến từ một buổi tối rất vui, những người chưa quen biết phút chốc cũng có thể gắn với nhau trong một vài câu chuyện nào đó. Và tôi hạnh phúc vì điều đó.

Tôi trộm nghĩ, thậm chí, nếu thời tiết có giảm đi tầm chục độ thì mình cũng không vì thế mà cảm thấy lạnh giá. Phần vì cái cảm giác bình yên và thân thuộc khi ở cạnh những người bạn. Phần vì đó là một thế giới mà tôi sẽ không phải giữ kẽ, phải làm màu và được sống thật nhất với những cảm xúc của mình.

Ghi nhanh một tí trước khi cơn buồn ngủ ập đến. Dù có mang cả trăm mối tình ra đời, tôi cũng không vì thế mà đánh mất họ. Bởi đơn giản là họ quá tuyệt, vậy thôi :D

Một lời nhắn nhỏ nhỏ là đừng bao giờ coi trọng một mối tình hơn một người bạn. Bởi rất có thể, rằng sau cùng, chính họ sẽ là người khóc hay cười cùng bạn. Và sẽ ở đây, chẳng thể đi đâu.

Cho một ngày chỉ vài người bạn cũng khiến mình muốn khóc...

Rượu rock và em

Rượu

Quán nằm trên đường Nguyễn Huệ, quanh năm suốt tháng chỉ bán duy nhất một loại rượu. Đồ nhắm ổn và cái không khí thì tuyệt vời cho những câu chuyện hứa hẹn không hề kết. Có vẻ quán cũng chọn khách. Người ta không say túy lúy, không gục xuống bàn, không làm nhảm hay văng những câu chửi tục tĩu. Rượu với người này là để thưởng thức, với người khác là cách mượn cớ để giải bày những tâm sự nào đó. Với anh, nó không phải cứu cánh nhưng là niềm an ủi, niềm vui nhỏ nhỏ, và đôi khi nó là điều gì đó khó cắt nghĩa.

Sau này em có bạn trai, xin đừng trách nếu thỉnh thoảng người yêu em uống một chút. Con trai mà, không nghiện ngập, nhưng đôi khi cần rượu, cho những điều khác. Mà dần em sẽ hiểu.

Rock

Anh không nghĩ mình quá thiên vị, nhưng rock là thứ âm nhạc từ tâm hồn. Một thứ âm nhạc sẽ chỉ cho em nhiều thứ, cách sống dũng cảm, không ngại che giấu cảm xúc, sống hết mình và đến với nhau cũng hết mình. Em đừng ngại nếu đôi khi những âm thanh của nó làm em tức ngực, nhưng ở chiều ngược lại, em thật với mình nhất, khi nghe rock.

Và em

Anh không còn biết viết gì cho em nữa. Nhưng ở khía cạnh nào đó, anh mong em có được niềm vui, sự an nhiên và hạnh phúc.

Yêu một ai đó ở Hà Nội

Là yêu một thành phố có đủ bốn mùa, đủ cả mưa nắng, không thiếu những đêm gió mùa nao nao và bất kỳ quán café nào cũng biết kể những câu chuyện tình...

Trước khi mở rộng, Hà Nội là một thành phố bé xíu. Bé tới độ người đã quen đặt chân đến nhiều nơi như em, hẳn sẽ thấy phố gì mà bé xinh xinh, đường gì mà chỉ chưa đầy trăm mét với những lối đi cũng nhỏ. Nhưng rất nhiều cây. Nhiều cả những tiếng huyên náo, từ những tiếng rao rất mượt tới tiếng the thé chợ búa của những người dân tứ xứ. Em vẫn quen nghe người Bắc thường dửng dưng và lạnh nhạt hơn so với tính hiếu khách của người Nam. Nhưng em ạ, những lối đi bé bé và cả những phố phường tưởng chừng chật chội ấy, đưa cuộc sống của con người gắn liền với

nhau hết sức có thể. Chẳng hoàn toàn là cảm thông, nhưng không thiếu những mặt người, đủ để em khỏi cảm giác cô độc dù chỉ trong phút chốc.

Yêu một ai đó ở Hà Nội, là lần đầu tiên em biết được rằng, hóa ra cảm xúc cũng tựa như bốn mùa, cũng vừa giao hòa mà vừa hưng phấn trong những điều riêng tư nhất có thể. Là nụ hôn cháy bỏng môi của những ngày mùa hạ. Là cùng nhau đi bộ quanh Hồ Tây, lãng đãng trong một chiều mùa thu. Là những phở mùa đông sáng ánh lửa hồng từ những hàng bán ngô khoai nướng, tay mình ở ngoan trong tay người thương bước đi dưới tiệt trời lạnh căm. Là bên nhau mùa xuân ước ao bao điều tốt đẹp, để những tình cảm mới chớm đủ ấm lành như nắng và nhẹ nhẹ như những cơn mưa phùn...

Yêu một ai đó ở Hà Nội, là em hiểu hơn rằng dù có đi nơi nào người ta cũng nhớ về cái chốn thân thương ấy. Là mùa vắng những cơn mưa của ngày cuối thu đầu đông, là dòng sông chảy suốt cuộc đời mà tuổi thơ mỗi người từng gắn bó. Yêu một người ở Hà Nội, em được khoác tặng thêm một chiếc áo len mỏng khi đi qua hồ gió, hoặc chỉ đơn giản là tận hưởng cảm giác diệu kỳ của tuổi thanh xuân, ngồi ở góc một cái phở quen nào đó như ngã tư quốc tế, nhìn dòng đời náo nhiệt trôi qua và khởi sự những câu chuyện dài tới bất tận, trong tiếng mời mua mực nướng, tiếng gọi bia, tiếng kéo lách cách của ông cụ râu dài bán nộm, và cả tiếng hòa tấu cùng violon của những quán bar quen mở cuối tuần.

Yêu một ai đó ở Hà Nội, em sẽ hiểu nhiều hơn về những điều anh từng viết. Về những góc phố hẻm, về bóng dáng một cây cà phê đã đi qua trong nhiều câu chuyện kể, về quán café có cô gái tóc ngang vai, quen gọi một cốc sinh tố xoài và tự lự nhìn về phía dòng người lúc một ngày dần tắt. Là những ngày em thấy thời gian bị đánh cắp. Rằng em có cả tỉ tỉ thứ việc phải làm, phải gặp người nọ người kia, phải giải quyết xong cho sớm deadline trước khi

bị treo cổ, nhưng vẫn nán nã một ngày thu nắng vàng, chẳng tội gì không lười biếng bên cốc café vỉa hè, không nghĩ ngợi mà chỉ tận hưởng cuộc sống...

Thành phố này chẳng đủ hứa hẹn cho những giấc mơ và niềm hy vọng. Nó cũng không dành cho bọn mình nhiều niềm ước ao trong tháng ngày cơm áo. Nhưng như những người từng ở đây và từng ra đi, Hà Nội với nhiều người chẳng thể là nhà, nhưng là chốn yên bình để mình nhung nhớ và quay về.

Em có trong tay cả tuổi trẻ. Cả một list những việc cần làm trước tuổi hai mươi lăm hay tuổi ba mươi. Và yêu một ai đó ở Hà Nội, nhất quyết là đi về nên thử...

Thế nào là hạnh phúc

Nếu hạnh phúc là được cùng người mình yêu thương đi trọn vẹn những con đường của cuộc đời...

Nếu hạnh phúc là cảm giác nhận được một tin nhắn ấm áp lúc cuối ngày, chỉ hỏi: “Anh đang làm gì thế...”

Nếu hạnh phúc là có một ai đó ôm thật chặt từ phía sau, kể cho anh nghe một ngày cô gái ấy làm được biết bao điều thú vị...

Nếu hạnh phúc là sự mong nhớ tới thốt ngột...

Nếu hạnh phúc là cảm giác hân hoan khi thấy người yêu mình vui sướng...

...

Nếu hạnh phúc là sự quý trọng từng giây phút bên nhau, là cảm giác may mắn dường nào vì đã gặp được nhau trong thế giới của muôn vàn những kẻ cô độc...

Nếu hạnh phúc là một nụ hôn ngọt ngào...

...

Nếu hạnh phúc là chỉ việc nghĩ tới một cô gái cũng có thể khiến anh mỉm cười...

...

Nếu hạnh phúc...

...

Thì rá t lâu rô`i, anh không hạnh phúc.

Người con trai yêu em

Người con trai yêu em, không phải là người nắ m rõ thời gian biểu của em, biế t em giờ này làm gì giờ kia ăn gì giờ nọ nghe gì. Nhưng anh á y biế t em bị dạ dày thì nên ăn đúng bữa và ăn ít món cay, cũng như biế t em dị ứng phấ n hoa hay một số điề u bé mọn khác. Nói thì tưởng chi li tiểu tiế t nhỏ nhất, nhưng anh có cô bạn suýt khóc khi người yêu cô á y gạt hế t hành trong bát phở của mình ra, vì biế t cô á y ghét hành số` một. Con gái đôi khi chỉ câ`n điề u đó.

Người con trai yêu em, không phải là người ra rá nhớ em suố t ngày như ve kê u. Chỉ những chàng trai quá rảnh rồi và cái lương mới hay làm điề u đó. Né u anh á y nhớ em, anh á y có thể tặng em một cái ôm từ phía sau, khi em vừa tan học. Hoặc cũng có thể là người âm thầ m sau một ngày mệt nhọc, đứng lặ ng dưới cửa sổ nhà em chỉ để biế t chấ c em đã ngủ rô`i. Yêu thương thầ m lặ ng và không lời thì thường bê`n chặ t.

Người con trai yêu em, không phải là người tôn sùng em như một nàng công chúa, không phải mọi điề u em nói với anh á y đề u là thánh chỉ. Nhưng anh á y sẽ luôn biế t làm điề u gì tô t nhấ t cho cả hai người. Nên cũng đừng giận dỗi vì né u lỡ anh á y có vì điề u gì đó làm em phậ t lòng. Nhưng một chàng trai biế t nói với em, về` sự thật, và đúng lúc thì đáng giá hơn nhiề u những anh chàng chỉ quen tặng em lên tận mây xanh.

Người con trai yêu em, không phải là siêu nhân, xuấ t hiện ngay khi lúc nào em câ`n. Nhưng anh á y sẽ đế`n chỉ vì biế t em rá t câ`n một ai đó để sẻ chia và thương yêu. Người con trai yêu em, chưa

chắc có thể khóc cùng em, cũng chưa chắc có thể làm khô những giọt nước mắt ấy. Nhưng anh ấy hẳn sẽ đau lòng lắm khi em không vui, hoặc có thể làm đủ trò trên đời để em có thể cười. Cũng có chàng trai sẽ chọn cách lặng im bên em, và ôm em thật chặt để em biết, dù em có những phút yếu lòng nhưng em không hề cô độc.

Người con trai yêu em, sẽ không hứa với em quá nhiều. Tụi con trai trọng lời hứa cũng như trọng thể diện vậy. Đừng nhìn vào những lời hứa sẽ khiến em hạnh phúc cả đời, mà hãy nhìn vào những việc anh ấy làm, để em có thể hạnh phúc, từng khoảnh khắc. Điều ấy mới thật giá trị.

Người con trai yêu em, khi làm bất cứ điều gì, cũng sẽ suy nghĩ không phải chỉ cho mình, mà còn cho cả em nữa. Tình yêu về cơ bản là trạng thái ràng buộc dựa trên cơ sở tự nguyện và tôn trọng lẫn nhau. Nhớ em nhé, một người yêu em, là người tôn trọng em. Dù em có đúng hay em có sai, anh ấy sẽ không bao giờ khiến em tổn thương trước đám đông.

Người con trai yêu em, là người con trai biết cách đặt niềm tin nơi em. Sẽ không phải là kiểu người chăm chăm quản lý, lục vắn em bởi những câu như thế em đang ở đâu? Với ai? Anh ấy tin em, nhiều như em tin anh ấy vậy.

Người con trai yêu em, cũng là người con trai luôn mong em hạnh phúc. Vì thế, nếu cảm thấy không còn đủ tự tin mang hạnh phúc tới cho em nữa, anh ấy sẽ chấp nhận buông tay.

Người con trai yêu em, là người con trai dành chỗ đặc biệt cho em trong trái tim mình. Nên đừng bao giờ hỏi anh ấy về thứ bậc của em trong trái tim anh ấy. Đã là đặc biệt, còn quan trọng chuyện nhất nhì?

Người con trai yêu em, là chàng trai luôn nhìn sâu vào mắt em mỗi khi anh ấy định nói điều gì đó.

Người con trai yêu em, là người...

Nhìn bóng mình mà đi

Hầu như anh không còn nhớ nổi những ngày như sáng hôm nay nữa. Có vẻ như nó đã xuất hiện quá nhiều lần trong đời. Đó là những ngày u ám, thiếu mặt trời, lạnh lẽo và cô đơn. Đó là những ngày anh hiểu mình thực sự cần một ai đó trong cuộc đời để làm bạn, để thương yêu, và để cùng nhau làm vài điều gì đó nhỏ nhoi thôi, nhưng ấm áp.

Thật lạ lùng, anh đã sống qua những ngày như thế. Những ngày mà anh gọi đùa là nhìn bóng mình mà đi. Khi anh thấy hoàn toàn bế tắc với cuộc sống của bản thân, và khi anh còn không đủ dũng cảm đương đầu với những lỗi lầm mình từng mắc phải. Đó là những ngày u tối, trốn chạy và hèn nhát. Những ngày mà chỉ việc nhìn thấy mình trước gương cũng nảy sinh cảm giác chán ghét vô cớ. Anh đã từng sống những ngày như thế ...

Vậy nên, đừng thất vọng khi đôi lúc anh hoài nghi và khó chịu. Anh mới chỉ bước ra từ con đường cũ, những bước đầu tiên. Cả cuộc sống tươi mới và những mục đích sáng rõ của cuộc đời, tất cả đều mới mẻ. Phải mất thời gian để làm lại mọi thứ từ đầu. Như con người từ bóng tối nhận thấy ánh sáng, bao giờ cũng bị chói mắt. Nhưng dần rồi sẽ quen. Giống như đa phần muôn loài, con người cũng có bản năng hướng sáng. Anh nghĩ mình chỉ đang dần lấy lại bản năng ấy mà thôi.

Cả với tình yêu. Anh không để m được những cơ hội mình từng bỏ lỡ trong cuộc đời, khi vẫn còn tha thiết với một người sẽ chẳng bao giờ cho anh cơ hội. Nghe có vẻ phũ phàng nhưng thực tế, yêu cũng là một kỹ năng. Mà anh thì càng ngày càng quên đi ít nhiều những bài học về kỹ năng ấy. Để yêu thương một ai đó, chăm sóc họ, và cho mối quan hệ được dài lâu. Anh cứ mò mẫm từng chút một. Rồi chán chường, uể oải... Rồi lại làm lại... Đã có lúc, tất cả những cô gái anh từng gặp khiến anh hồ nghi về cái gọi là một mối quan hệ vững chắc. Tóm gọn lại, chắc chắn anh không phải là một người tha thiết quá nhiều với tình yêu. Nhưng lại có nhu cầu được ai đó yêu tha thiết.

Thế nên, đừng đến một ngày, em nói với anh rằng em đang khóc. Anh vô cảm và không biết làm gì với nước mắt con gái đâu, thực sự đấy. Dù anh biết đó là thứ quý giá mà chúng ta chẳng nên dễ dãi cho đi. Nhưng phần nhiều, việc quen biết quá nhiều cô gái mạnh mẽ, hoặc tỏ-ra-mạnh-mẽ, khiến anh không còn cảm giác trước nước mắt nữa. Nếu không muốn nói đến sự thờ ơ và lạnh lùng. Một ngày, em nhận ra anh quá khó hiểu và phức tạp, chẳng dịu dàng và tinh tế như những chàng trai em ao ước. Một ngày, em mệt mỏi vì anh...

Nhưng cũng có thể một ngày, có một chàng trai ngơ ngác đứng cạnh em, dịu dàng cầm lấy tay em và nhìn sâu vào mắt em. Một chàng trai chỉ có gia tài là sự hão huyền và cuộc vọng, đam mê và nông nổi, nhưng lắm hoài bão và ước ao... Một chàng trai không biết cách an ủi khi em khóc, nhưng sẽ cố gắng để em không còn phải khóc nữa...

Lúc ấy, em có đi với anh không?

Chưa bao giờ

Chưa bao giờ, em nói với anh về sự mệt mỏi, nhàm chán, hay cái gì đó tương tự thế. Chúng mình cứ yêu nhau theo kiểu rất lặng lẽ, nén những suy nghĩ, không hài lòng về nhau. Rồi đến một ngày, khi tất cả trở nên quá mức chịu đựng của cả hai, bọn mình chia tay.

Chưa bao giờ, em nhìn thẳng vào mắt anh, nói rằng em đã hết yêu anh rồi. Cái cảm giác mỗi ngày nhận được một tin nhắn rằng em đang dần dần không yêu anh nữa cũng tệ không kém việc anh cảm thấy mình chết dần chết mòn từng ngày.

Chưa bao giờ, em thừa nhận trung thực về lý do mà bọn mình chia tay.

Chưa bao giờ, anh nghĩ về chuyện em sẽ lo lắng thế nào những ngày anh về muộn. Những ngày anh muộn làm cơn gió đi hoang. Chưa bao giờ em gay gắt với anh về những chuyện như thế. Nhưng cách em bày tỏ cho anh biết, em đã chờ đợi, đã lo lắng, đã vô vọng... như thế nào, lại làm anh đau.

Chưa bao giờ, chúng mình thực hiện được cái điều mà cả hai đã cùng thống nhất, khi làm một điều gì đó, hãy suy nghĩ cho cả người mình yêu nữa.

Và, chưa bao giờ, chúng mình có thể yêu nhau, nhiều hơn yêu bản thân mỗi đứa. Đó có phải vì cả hai quá đề cao lòng tự trọng của mình? Hay đơn giản như em nói, anh là một kẻ cao ngạo và yêu quý cái tôi tới mức lạ lùng?

Thỉnh thoảng anh đã nghĩ rằng mình gập như bước hoàn toàn khỏi chuyện này. Nhưng thỉnh thoảng anh lại nghĩ, đó là những điều

“chưa bao giờ”, thì quên làm sao?

Thư tình gửi một người

Thực ra thì ai cũng cần hạnh phúc. Kể cả những người chọn sự tự do, thì họ hẳn cũng tìm thấy hạnh phúc trong chính những điều ấy. Một số người khác sinh ra với dòng máu tự do bẩm sinh. Với họ, cuộc đời là đi, và khám phá, để tìm thấy mình đâu đó trong những tháng ngày người ta gấ ng gỏi số ng sao cho không nhàn nhạt.

Có lẽ anh thuộc về nhóm những người ấy. Những người, hoặc bay bổng với cuộc đời nhiều ước vọng, hoặc ché t chìm trong mớ hoài bão của mình. Anh ở đâu đó đoạn giữa. Chưa đế n nổi chân không chạm đấ t, nhưng cũng từng suýt ché t chìm vài lầ n.

Cho đế n một ngày, lúc mình tĩnh tâm nhấ t có thể, anh nhận ra, hạnh phúc là nguồ n cơn của mọi thứ cảm xúc khác. Nế u không hạnh phúc với công việc, anh chẳng thể làm nó một cách say mê. Nế u không hạnh phúc với cuộc đời, hẳn anh sẽ mấ t mát hế t thấy các suy nghĩ lạc quan và tích cực. Và nế u không hạnh phúc trong gia đình, hẳn mỗi sự trở về của anh đề u là mỏi mệt.

Nên, nế u sau này, có một ngày anh nói với em rằ ng: Với em, anh hạnh phúc. Thì hẳn đó là câu nói có ý nghĩa xác tín quan trọng hơn rấ t nhiều câu nói khác, kiểu anh yêu em hay đại loại thế . Tức là em cần thiế t trong cuộc đời anh đế n thế nào.

Giờ thì anh chưa nói. Hãy cho anh cơ hội để nói điều ấy sau này. Trước hế t thì chào mừng em đế n với thế giới của anh. Sẽ vui lắ m đấ y, nhưng cũng buồ n nhiều lắ m đấ y. Sẽ nhiều sóng gió đế n độ chỉ có ai đủ dũng cảm, niề m tin và yêu thương thì mới vượt qua

được. Nhưng tất cả đều là đánh đổi. Sẽ có một cánh bướm đỏ thả m cho cô gái dũng cảm (anh tin là em hiểu sao anh lại dùng cánh bướm đỏ thả m).

Yêu thương :*

Valentine cho người cô đơn

Năm con hai mươi ba tuổi. Một ngày có nhiều nắng, một buổi chiều trước cơn gió mùa, con nhìn thấy mình của năm năm về trước. Nhìn thấy sự hồ hởi của con với cuộc sống này, sự tin yêu vô điều kiện vào lòng tốt, và tình yêu. Con cứ nhìn mãi hình ảnh ấy với niềm mê say không già u giếm. Có thể ảo giác của một buổi chiều đẹp trời sẽ qua nhanh, nhưng nó đủ sức nặng để nhớ lại những gì thầy nói với con. Khi đọc những gì con viết, thầy từng bảo con sẽ chẳng bao giờ viết nỗi cái gì u ám và luẩn quẩn. Bởi thầy đọc được trong những câu chữ ấy có quá nhiều niềm tha thiết với cuộc sống. Những người luôn tin vào lòng tốt của con người, hẳn sẽ cho đời những cái kết có hậu. Con vẫn tin thế, chưa bao giờ nghi ngờ điều ấy cả.

Vì nhiều lần con thấy chỉ toàn một màu u ám về cuộc đời. Khi tình yêu, công việc, các cơ may... một ngày lần lượt nô i đuổi nhau, bỏ con mà đi. Đó là lúc con tuyệt vọng kinh khủng. Bởi khi người ta dành quá nhiều niềm tin, thì sự thất vọng như một cú đấm ác. Nó khiến màu trời lúc nào cũng xám xịt, và những ý nghĩ mù mịt chực chờ xâm chiếm. Con đã sống những ngày như thế, những ngày vạ vật mong tìm kiếm chút ánh sáng hiếm hoi, nhưng bất lực trong màn đêm của cuộc đời mình.

Rồi con cũng bước qua những chuyện đó. Nhìn lại, ai cũng từng trải qua những khoảng thời gian như thế. Chỉ giữ cho mình không

lún sâu thêm vào nó, cũng là cách người ta bước qua những chuyện buồn bã, rất khó khăn nhưng không phải bất khả. Vì cuộc sống quả thực là một món quà tuyệt vời mà ta chẳng thể biết sau mỗi lớp giấy bọc kia lại mang đến những điều gì. Niềm tin của con được bù lại bằng những niềm tin khác. Và vì thế, mà chúng ta có nhiều hơn một niềm tin để đi tiếp trên hành trình dài đằng đẵng kia. Với điều quan trọng nhất là niềm tin vào chính mình.

Có lẽ điều ấy giải thích phần nào lí do con gặp lại mình của năm năm về trước. Tuổi trẻ ồn ào và sôi nổi, vấp vấp và trải nghiệm, cay đắng với ngọt ngào... nhưng đáng tự hào. Bởi chẳng ai có những trải nghiệm cuộc sống giống hệt nhau. Và chỉ riêng điều đó, con cũng thấy mình giàu có hơn bao người khác, khi con lúc nào cũng nuôi một bầu cảm xúc tràn đầy, và chưa bao giờ con vô cảm với cuộc đời cả.

Con nghĩ mình vẫn đang trên hành trình dưỡng cảm ấy. Mở lòng mình ra với mọi điều, tận hưởng cuộc sống này, cho đi những gì mình có... Có thể thời điểm này, cô gái của cuộc đời con chưa xuất hiện. Nhưng không đồng nghĩa rằng cô ấy chẳng tồn tại trên đời. Lúc nào đó, cô ấy sẽ hiện ra, yêu con thiệt tha, như con sẽ yêu cô ấy.

Giác quan của người viết đôi khi trở nên thính nhạy quá mức. Có vẻ như ngày ấy chẳng còn xa xôi nữa. Miễn là con chịu tin. Như con vẫn luôn tin, vào những điều tốt đẹp của cuộc sống này.

Anh

Anh nhân là anh vừa nghe một bài hát tên nó như thế. Bài này em cũng nghe rồi, đi hát karaoke tại nó chả gào ầm ầm lên. Em vẫn bảo bài này sẽ n kinh lên được ý, vì tình yêu khó

đạt tới những gì đẹp đẽ như thế lắm. Anh thì chỉ nghĩ nó là một bài hát thôi, nhưng xét cho cùng, em cũng không sai đâu.

Điện hình là lúc này chả hạn, gió mưa cũng to phết chứ chả đùa. Và anh hẳn nhiên là không đến rồi. “Anh vẫn đến dù trời gió mưa giăng khắp lối...” Mắt anh thì cận, mưa vào là anh chẳng nhìn thấy đường. Nếu anh mà đi ngoài đường như thế, rồi đến với em chả vì lí do gì, kiểu gì cũng sẽ bị em mắng té tát. Nhưng không vì thế mà chúng mình không yêu nhau... Anh sẽ đến bên em, chỉ cần một cuộc gọi!

Anh cũng chẳng biết là mình có đến với “ánh mắt mang tình yêu nồng nàn” không nữa. Anh mà làm thế, kiểu gì mặt cũng trông phát khiếp. Anh cứ đến, là Mực thôi, để em thấy bình thường, để em thấy bánh bao đập bẹt thì muôn đời vẫn là bánh bao đập bẹt. Người đẹp trai nhìn ánh mắt hay bờ môi còn dễ chịu. Anh xâu bỏ xù ra...

Anh cũng biết, mình chẳng bao giờ đủ khả năng “xóa hết âu lo” của em. Em còn rất nhiều mối quan tâm khác, gia đình, bạn bè... Mỗi chúng ta, sống cuộc sống của mình trước hết, với muôn vàn rắc rối và khó khăn. Em là người mạnh mẽ, em luôn muốn mình là người tự thân giải quyết tất cả, và không muốn người khác vì mình mà mệt mỏi. Anh, với tất cả sự vô duyên và vô tâm của mình, nhiều khi còn góp phần chắt thêm cho em âu lo... Anh xin lỗi... Vì thế mà anh luôn muốn, được xóa đi không phải tất cả, thì cũng chỉ là một phần mười những âu lo của em.

Nhưng ở chiều ngược lại, rõ ràng em mang đến “những phút giây ấm áp”, thật sự. Dù chúng mình có thể chẳng bao giờ biết thế nào là “tựa đầu bên nhau dưới ánh sáng muôn vì sao”, thì những thứ mình có cùng nhau cũng đủ lấp lánh. Dù chúng mình chưa bao giờ

biết đến hòa nhịp đôi tim với ngàn lời yêu thương, thì mình cũng đang chăm chỉ, học cách để thương yêu nhau.

Anh không hứa “đi với em suốt con đường đời”. Vì, chuyện tình yêu, cùng với duyên số, chẳng nói trước được điều gì. Anh cũng không phải người dẫn đường đáng tin cậy, anh sợ mình sẽ đưa em đi lạc mất. Nên vì thế đặt vào tay anh con tim em cùng cuộc đời, rõ ràng là một hành động mạo hiểm và ngớ c nghệch.

Nhưng có một điều anh biết, rằng anh yêu em, hơn tất cả... Và vì chẳng có ưu thế gì để so đo cả người ta, nên anh chỉ biết yêu em nhiều hơn người khác thôi...

Tạnh mưa rồi! Bây giờ thì chắc anh sẽ đến...

One year

Có những thời khắc thật lạ, khi trái tim vẫn thẳm nhấc về tất cả những điề`u đã qua! Dù lí trí đã cố gắng kéo tuột tất cả những mảnh vui buồn lẫn lộn ấy ở lại đằng sau. Nhưng mà những gì con tim nhấc, lại thường là những điề`u rất thật...

Có những hành động rất lạ, kiểu như ngồi bên bus mỗi tôi chỉ để nhìn một gương mặt thân thuộc trong thoáng chốc. Thế rồi giật mình tự hỏi khi giây phút đã đi qua, mình ngồi đây làm gì và có giải quyết được gì?

Có những giấc mơ rất lạ, để mỗi sáng tinh dậy nhoẻn cười. Nhìn một ngày mới với tràn đầy màu sắc, đi qua những thử thách để thấy mình dũng cảm. Thế mà có những con phố đi qua, cười nhẹ tênh khi thấy sau xe mình trông trái. Như là có ai đó vừa bước xuống ở một chặng dừng vô danh

Có những căn phòng rất lạ, khi mọi đồ vật đều hiện lên đáng dấp thân quen! Tựa như bàn tay vô hình khẽ lướt qua, ử vào cho mỗi thứ vô tri một cái hôn. Chậu cây treo trên cửa sổ vẫn xanh, chưa chiếc lá nào bay về trời. Thế nhưng mắt đã thôi ngó tới.

Có những cơn mưa rất lạ, vội vụt qua bầu trời mà quên để lại những sắc cầu vồng!

Tựa như đã mong chờ những cơn mưa như thế từ lâu lắm rồi!

Thế mà khi nó đến thì vội vàng lánh tránh những ý nghĩ thân quen, như là chỉ yêu những ngày nắng!

Có những tin nhắn rớt lạ, lưu lại đầy máy mà không sao xóa đi được! Cũng có những tin nhắn đã viết xong cũng chẳng gửi đi, có khi lại viện cớ gửi nhầm!

Nhưng trong vô thức, rất có thể có vài tin nhắn đã bị gửi nhầm cũng nên...

Có những chàng trai rớt lạ, cứ mãi miết yêu một người mãi không thôi...

Chờ người nơi ấy

Năm hai mươi tuổi, cô yêu anh. Chắc cũng thuộc về độ tuổi đẹp nhất của cuộc đời. Anh từ con người xa lạ mà cô hằng ngưỡng mộ, chỉ ngẩn ngủi đã thành gần bên. Yêu anh, cô thiệt thòi không ít. Con người văn chương và lãng mạn của anh khác xa con người thực sự, không biết lãng mạn, thật thừng, xử tệ với cô không ít lần. Anh nói đủ thứ linh tinh về Vũ, về Hemingway, về cô gái hoàn hảo anh theo đuổi... Cô nghe hết và im lặng.

Năm hai mươi tuổi, anh gieo vào cô những tháng ngày đau buồn nhất. Những ngày mà miệng thì cười nói nhưng lòng đau như cắt, những ngày mà cô bị bỏ lại cô đơn trong mọi quan hệ của hai người. Anh thì triền miên với những cuộc vui...

Năm hai mươi một tuổi, anh chào tuổi mới của cô bằng một lời chia tay. Họ chấp nhận. Gắng bình thản để duy trì tình cảm. Anh miệt mài theo đuổi những cơn gió lạ khác. Cô rất buồn, nhưng vẫn tin tưởng điều gì đó mơ hồ.

Cũng năm cô hai mươi một tuổi, anh trở về bên cô. Như cơn gió đi mãi rồi cũng muốn nghỉ nơi vòm trời. Như cơn thuyề n có đi khắp nơi thì cũng phải quay lại bên.

Năm hai mươi mốt tuổi, một thổi gió mùa, anh bảo với cô rằng, giờ anh lười yêu hơn lúc nào hết. Cô có bỏ anh, chắc anh cũng sẽ sống vậy chứ chả thêm yêu ai nữa.

Về điểm nào đó thì anh không nói dối. Tìm anh giờ ấm áp rồi. Tìm kiếm đâu xa xôi, hóa ra cũng chỉ là về với sự dịu dàng, về với cô gái chấp nhận con người thật của anh, cô gái mà bên cạnh tình yêu, anh còn thấy thương như thương chính cái sự cô đơn, buồn tủi và quần quanh chết tiệt như cái tuổi trẻ của mình.

Anh nghe có bài hát, chắc cả đời, cũng chỉ cần một người để cùng “chờ che cho nhau những đêm lạnh lùng”...

Những mối tình đôi mươi

Hôm nay, em hỏi tôi, đã từng yêu đơn phương bao giờ chưa? Cái cảm giác mình ngóng đợi điều gì rất mơ hồ từ một người, sự mong ngóng, cảm giác chỉ một dòng tin nhắn cũng đủ khiến ngày trở nên bừng sáng và ấm áp.

Như mọi cô gái khác, em sắp cập ngưỡng hai mươi. Cũng chỉ là một dạng cột mốc. Nhưng nó nhắc người ta nhớ nhiều. Chắc vì con số đầy tròn trịa. Nhưng cũng có thể vì chỉ có cơ hội một lần trong đời sống qua những ngày tháng ấy, nên mọi việc luôn khiến người ta phải nhớ rất lâu.

Tôi từng có những tháng năm trước tuổi hai mươi, không phải là yêu, mà là thích đơn phương một cô gái. Những cảm xúc em từng trải qua, tôi cũng từng một thời. Cũng ngóng đợi, cũng hờ hững, cũng cảm giác như có cơn gió lạnh thổi ngang qua khi người ta hờ hững với mình. Cũng từng giật mình tỉnh dậy và nuôi tiếc một giấc mơ hạnh phúc. Nhưng... như cái cách mà mọi mối tình đơn phương

đề u chọn cho mình kế t cục, có buồ n đau, có niề m vui (dù mỏng manh và thoáng qua) nhưng người đó mãi mãi ở trong tâm trí mình, và lấ p lánh. Vì mình vô n chỉ quen nghĩ về họ cùng những điề u đẹp nhấ t (Và thực ra mình đâu có cơ hội trải nghiệm một tình yêu song phương để nhận thấ y đủ đầ y về người kia đâu nào...).

Tôi nghĩ tuổi hai mươi của em là một món quà. Nó cũng như thứ quyề n năng kỳ diệu, khi ta có thể yêu ai đó với một trái tim nóng và cả cái đầ u cũng nóng. Chưa bao giờ có quấ ng thời gian đẹp thế , quấ ng thời gian mà nó cho phép cảm xúc và sự mê say dẫn đắ t mọi hành động của mình. Và cũng chưa bao giờ người ta khờ dại thế .

Nên tôi nghĩ, khi đôi mươi, không câ u toàn đế n một tình yêu thật đậm sâu, nhưng những người cùng mình đi qua ngày tháng này, dù chọn cái kế t hạnh phúc hay buồ n đau, dù quên mau hay xa nhau vẫn nhớ... luôn là điề u gì đó đáng trân trọng.

Lâu rô i, tôi không còn cơ hội được viế t những thứ rấ t nhắ ng nhố và rấ t huyền thuyề n về tình yêu nữa. Nhưng tô i nay, chợt nghe vài câu chuyện của những cô gái sắ p hai mươi, mới thấ y, chưa có tuổi nào trong cuộc đời này mà sự hạnh phúc cũng như khổ đau lại có thể đẹp đẽ đế n như vậy.

Mượn lời một cô gái từng yêu tôi năm cô â y hai mươi tuổi. Muôn triệu tình yêu có muôn triệu đích đế n. Vậy thì hãy cứ xem một mô i tình như một chuyề n đi, đưa ta đế n những bê n bờ xa lạ. Dù là đồ ng lúa xanh tươi, thung lũng tuyề t trắ ng hay sa mạc khô cắ n... chỉ riêng cái niề m vui thấ y mình lớn khôn lên sau mỗi chặng đường hẳn đã là điề u tuyệt vời.

Cứ yêu nhau đi...

Em có yêu đời không?

Em có yêu đời không em?

Ngay cả khi cuộc đời có mang lại cho em nhiều khó khăn nhất, quay cuồng em trong mớ rắc rối hỗn tạp, bỏ rơi em giữa biển người mê mông. Ngay cả khi bạn bè của em, vì những lí do này khác, bỏ em mà đi. Ngay cả khi tình yêu của em tan vỡ. Và khi em thấy mù mờ về mục đích sống của chính mình.

Lúc đấy, em sẽ vẫn yêu đời chứ em?

Em sẽ vẫn sẽ yêu đời ngay cả khi thành công của em bị trì hoãn, khi em thất bại trong công việc, khi em đặt niềm tin nhầm chỗ cho một số người?

Tôi tin là có!

Bởi cuộc đời này đích thực là một cuốn sách lớn, trong đó có cả niềm vui, nỗi buồn, cả hạnh phúc và đau khổ, cả hi vọng và tuyệt vọng, đoàn tụ và chia ly... em sẽ không thể nào giờ ngay được chương cuối, nhưng em có quyết tâm biên tập từng trang sách cuộc đời mình. Và hơn thế, mỗi ngày, cơ duyên sẽ mang đến cho em những bất ngờ khác nhau. Tiếc là ta không có được quyết tâm năng đoán biết trước được cuộc đời mình. Nhưng đấy cũng là một may mắn. Nhờ vậy mà ta có thêm nhiều trải nghiệm, ta có thể bật cười mỗi khi cuộc đời dạy cho ta một bài học mới.

Mỗi sáng thức giấc, em mở cửa đón một ngày mới đến. [nh nắng mùa hè tràn vào đến chói mắt, và đòi hỏi em sống sao cho trọn vẹn một ngày. Mà cây còn vươn mình đón ngày mới, có sao em lại không?

Một ngày qua đi, em sẽ có cơ hội gặp thêm nhiều người mới. Có những người em đi qua xa lạ nhưng có những người sẽ thành tri kỷ với em. Làm sao em có thể tìm thấy tri kỷ, nếu em không mở lòng mình cho những cơ hội gặp gỡ. Sống là như thế, cho đi và nhận lại.

Khi em làm việc tốt cho người khác, đừng chờ đợi sự giúp đỡ lại từ phía họ. Bởi mỗi việc tốt trên đời chỉ đẹp khi xuất phát từ thiện tâm của chính mình. Em hãy tin là đời sẽ mang đến cho em nhiều sự giúp đỡ, và từ nhiều người khác.

Thế đây em ạ, cuộc đời cho mình nhiều thứ hơn là mình nghĩ. Trước khi có bất cứ suy nghĩ nào chán nản về nó, hãy nghĩ về thái độ và cách đối xử của em với cuộc đời này. Bởi cuộc đời mỗi người rất khác nhau. Em có thể tham khảo rất nhiều người, học hỏi họ về cách sống. Nhưng chắc chắn em sẽ không bao giờ, và không nên sống như họ. Chỉ em là một, và duy nhất mà thôi!

Nên, tất cả chúng ta đều hạnh phúc khi được cha mẹ ban tặng cho một cuộc sống! Khi ta cất tiếng khóc chào đời, đời chào lại ta bằng tiếng cười của người thân, giọt nước mắt của mẹ, niềm tự hào ẩn giấu trong cái nhìn hãnh diện của cha, và cả những âm thanh cuộc sống ngân nga chào đón. Có quá nhiều thứ để em học và trải nghiệm cuộc đời này.

Tất cả những điều ấu y, em có chắc mình đã khám phá hết và đi đến tận cùng?

Một ngày sẽ lại có người hỏi em: Này, em yêu đời chứ? Tôi tin là em có thể sẽ không trả lời mà thay vào đó em sẽ nở nụ cười.

Là con gái thì tuyệt

hưng không phải lúc nào họ cũng biết được điều đó. Cần có một ai đó để bảo với họ như thế. Không phải một lần, mà phải là rất rất nhiều lần như thế.

Như khi phải nói với Mẹ là Mẹ đừng tuyệt vời quá mức như thế. Cứ kiêu náu toàn món ngon, nhắn tin ngọt lịm, rồi xả quần áo thơm phức cho bạn. Kể cũng nên nói với Mẹ, không cần nhiều lắm, rằng Mẹ thật tuyệt vời ông mặt trời. Rằng Mẹ có biết người chính là lý do lớn nhất giữ bạn ở lại với thành phố này thay vì tìm kiếm cơ hội lập nghiệp ở một thành phố khác. Rằng Mẹ, ngắn gọn, là tất cả với cuộc đời bạn.

Rồi cũng phải nói với cô bạn thân của bạn là đừng buồn bã vì những chuyện không may trong tình cảm nữa. Nếu không phải là bạn thân, có lẽ bạn đã yêu nó từ rất lâu rồi. Ai mà cưỡng được sức hút từ một cô nàng dễ thương như thế chứ, hãy cứ tự tin, hãy cứ mỉm cười... Rồi sẽ lại gặp một người nào đó thực sự phù hợp.

À, cũng cần nói đôi điều về một vài cô gái từng khiến bạn hạnh phúc. Có thể họ quên hoặc nhớ, nhưng chỉ riêng việc họ từng có mặt trong cuộc đời bạn, dù dài hay ngắn, đã là một niềm vui. Bởi chỉ có thể có duyên mới gặp được nhau trong cuộc đời này.

Nhắn với các chị bạn rằng bạn không hề cảm thấy tủ thân khi mình vụt lớn và mọi người vụt trở nên ít gặp nhau hơn. Những đứa cháu xinh xắn và đáng yêu là quá đủ cho niềm vui bé mọn của bạn.

Nhắn với mấy cô em gái là các cô ý rất thông minh, cá tính và xinh đẹp trong mắt bạn. Bất kể bạn luôn miệng bị bai chê bôi các cô ý thế nào.

Nhắn với mấy bà chị cá tính dễ thương là hãy lấy chồng đi vì bạn thích ăn cưới bỏ xù ra.

Nhắ n với những độc giả của bạn, câu chữ có tác dụng lớn tới mức mà chỉ vì những dòng động viên của họ mà bạn luôn có động lực để viết tiếp.

Nhắ n với Sài Gòn là Hà Nội đang vào những ngày rất đẹp. Cứ ra chơi là sẽ được dẫn đi vi vu.

Nhắ n với trời xa là luôn có một góc Hà Nội dành cho những sự trở về.

Và nhắ n với “vợ tương lai” của bạn: Năm anh hai mươi lăm tuổi, anh đã nghĩ mình sẽ phải sống khác đi và trưởng thành hơn, để được gặp một người như em.

Nỗi nhớ dịu dàng

Này, nỗi nhớ, có sao mà dịu dàng thế?
Cứ len lỏi trong căn phòng này suốt mấy ngày qua, len lỏi trong tâm trí này mỗi khi mặt trời đã tắt, và cả khi ngày mới bắt đầu.

Cứ cơ hồ như một thứ mới mẻ khó gọi được thành tên, gieo vào lòng những niềm vui, sự chờ đợi và hi vọng nhỏ nhoi!

Cứ như một trò chơi đuổi bắt, mà ta lúc nào cũng chậm hơn nó một nhịp!

Cứ như là tiếng gió thổi về từ phía ban công, nơi ta đã có những tô i ngô i café, nghe nhạc, đọc sách, và nghĩ về cô gái ấy!

Cứ như một cơ hội, để ta thử một lần chân thật với cảm xúc của mình, không xảo trá nó, nói yêu ghét, thương nhớ rõ ràng, không

lầm lẫn. Và hài lòng vì tự mình phá bỏ những nguyên tắc cứng nhắc của bản thân.

Và là cơ hội để trải nghiệm sự trưởng thành, lòng dũng cảm, và tình yêu.

Cố nhân

Anh vẫn nghĩ về em, trong những phút giây lòng trải ra mênh mang nhợt nhạt... Anh thường đặt những câu hỏi, bây giờ em thế nào, sau cú shock, em đã khá hơn chưa? Bình yên mà em nghĩ mình đã từng tìm được còn tồn tại không? Để làm đầu tiên mà cũng là cuối cùng, anh đeo em đi trên đường, và bất lực trước nước mắt của em...

Thật buồn là tình yêu đã đi qua cùng với những ngày tháng hoa niên của chúng ta. Anh đã không còn có thể quan tâm đến em từng ngày, không thể yêu em như cảm xúc của làm đầu tiên được... Một tình yêu nhiều non nớt và lắm tổn thương.

Và anh nhớ, hình như chưa bao giờ hỏi: Em có hạnh phúc không?

Vì anh nghĩ, với em, sự lựa chọn nào cũng sẽ đúng đắn. Em là một cô gái, trong mắt anh, lúc nào cũng rất rõ ràng về đường đi phía trước. Anh thì khác, lông bông và không ổn định...

Thế nên, anh chỉ có thể biết về em qua những kênh bạn bè ít ỏi. Sự thực, nếu có nói chuyện, kiểu lệch pha sẽ khiến hai đứa nhanh mệt, thậm chí cãi nhau vì những chuyện đâu đâu... Anh thì không muốn thế...

Vậy mà...

Mỗi lần trời trở thu, anh lại nhớ em quay quắt. Nhớ những lần đèo em về nhà, quay đi mà miệng đắng ngắt, và ngực thì đau...

Nhớ kiểu cười của em, nụ cười khiến người khác không thể buồn bã...

Nhớ những bước chân em in trên miền kí ức xanh thắm, thời hoa niên tươi đẹp, tiếng hát cất cao cùng cơn gió biển lành lạnh.

Nhớ cái nắm tay của hai đứa trẻ con...

Nhớ về khung hình có em từ đằng sau! Nụ cười sau tấm áo mưa, nhớ cái dáng chiêm trưng của cô gái lém lỉnh.

Nhớ đôi tay lấm lem đất của em, những vệt đất sét trắng khiến chiếc jeans cũ thêm bọt bọt.

Nhớ BB, nhớ đôi mắt chỉ cần nhìn đã biết anh định nói gì và đang nghĩ gì...

Còn bao nhiêu kỉ niệm nữa thì chắt vừa nỗi nhớ? Anh không trả lời được!

Cũng như nhớ về những lời từ chối lạnh lùng, những giây phút em làm anh đau! Kể từ đó, những mối quan hệ sau, anh cố gắng giữ nó yên bình hết mức có thể! Vì anh không muốn đau, và cũng không muốn làm người khác đau...

Chỉ là những dòng viết vội cho em thôi! Sự thực, anh chỉ còn nhớ về em cùng những điều tươi đẹp. Còn tình yêu, có lẽ cũng đã cùng với thời gian mà chết đi. Khi chúng ta mất mát cảm xúc về nhau, và càng ngày càng cách xa nhau...

Trên tất cả, viết về em, anh vẫn muốn in hoa hai chữ CÔ NHÂN.

Vì em là cô gái mà anh sẽ chẳng thể nào quên..

Hạnh phúc chờ đợi, tình yêu đâu chia lìa...

Thực ra cả tôi nay giai điệu bài hát ấy ám ảnh tâm trí anh. Lặp đi lặp lại. Nhấn nhá và nhói đau đến từng câu. Như có một điều gì đó tiếc nuối, nhưng vĩnh viễn không thể lấy lại được. Như là lúc mình biết tay buông là rơi và đã xa rồi thì sẽ không còn cơ hội nào quay lại nữa.

Đêm qua, lúc gần sáng thiếp đi, anh mơ thấy em, thân nhiên và xa cách. Điều chế tiết ấy vẫn cứ lặp đi lặp lại, đi qua giấc mơ này và lại về trong giấc mơ khác. Tỉnh thoảng vào những ngày nhiều gió, khi trở về với khoảng trống trải vô định đã ng sau, cảm giác ấy lại lặp lại.

Nghe ấy năm trôi qua, anh nghĩ mình đã sống ích kỷ nhưng cũng thương yêu nhiều nhất. Thương yêu cả cái nỗi cô đơn đến kiệt cùng trong tâm hồn mình.

Nên đọc mấy câu Lưu Quang Vũ viết mà như thấy đang viết cho mình:

Tôi biết trái tim chẳng có tội gì đâu

Nhưng thuyền có bến rồi không đợi đợi đi tìm sông nữa

Còn lạ gì khe khắt của người qua...

Như là hình ảnh cái bến sông trống trải. Như là khúc sông khao khát con thuyền trôi. Như là đóa hoa hồng lặng lẽ thơ ngây trong vườn. Như là cô gái cứ thần thờ nhìn thời gian trôi, tiếc thời tóc xanh và những ước vọng. Mà đâu biết rằng có lẽ ở nơi nào đó phía thượng nguồn, có người cũng nhớ em nhiều và sâu nặng như thế.

Ban công ngày mưa

Hà Nội mưa suốt, mưa râm rì, trong đêm tôi nghe như lời lả lầm râm râm của nguyệt. Đức tin là một thứ khi bị sút mẻ thì khó có thể lành lặn như xưa. Nên lại dặn mình, nên vị tha hơn một chút, nên bao dung hơn một chút, và nên đặt niềm tin kỹ càng hơn một chút. Để mà có vỡ cũng không bị đứt tay.

Mình thích những lúc mưa, vác ghế ra ban công ngồi, pha một ly G7 to oành, nhấm nháp và nghe *Tình ca phố* của Đức Tuấn. Cũng chỉ lặp lại những thói quen cũ kỹ của hai năm về trước. Tự nhiên lại thấy một đứa mình thân quen và gần gũi, tự nhiên thấy lại hòa trong cái mùa mà mình thuộc về.

Nhưng tuyệt nhiên, có những thói quen cũ kỹ mình đã không bao giờ mang ra dùng lại. Những gương mặt cũ kỹ mình đã thôi xao xuyến khi nhớ về từ rất lâu rồi. Tự nhiên tất cả đều vụt thành xa lạ, mọi liên kết cắt đứt đột ngột chỉ bằng một nhát kéo mang tên lãng quên.

Cũng đừng buồn khi mình đã quên hẳn bạn! Mình chả còn nhớ được những con phố bọn mình đã đi qua, không rẽ vào quán café cũ nữa, thôi không lướt mắt qua mỗi hàng bán bóng bay trên đường. Vì cuộc sống này có nhiều thứ đang chờ đợi mình quá. Mình sẽ không đợi những thứ chẳng bao giờ thuộc về mình!

Lại thêm một mối tình tan vỡ. Mình đón nhận tất cả bằng sự quan tâm vừa phải và thờ ơ nhiều hơn. Tự nhận ra cái nhu cầu cần thiết có một người bên cạnh đã không còn quan trọng với mình nữa rồi.

Mình sẽ đi ngủ, mai bắt đầu đi làm full time, mình yêu công việc, thích đắm chìm trong nó hơn là đầu tư những mối quan hệ

không lâu bên. Và mình yêu quý bạn bè mình, hẳn rồi!

Hẹn lại dịu dàng

Anh nhớ những ngày dịu dàng. Vào một ngày rất oi ả đầu tháng Tư khi chỉ tiết trời cũng đủ làm người ta khó chịu, anh lại tự hỏi sự dịu dàng đã lần trở ở nơi nào? Có thể nhiều người sẽ cười và nói họ chỉ mong nhìn thấy ở một người đàn ông sự mạnh mẽ. Nhưng anh luôn có niềm tin vô cớ vào chuyện ai cũng sở hữu một sự dịu dàng cố hữu, dù ít hay nhiều. Chỉ cần có nó, người ta sẽ biết cách nhìn và nhìn một cách mềm mại và dễ chịu hơn. Và vì thiếu nó, nên phần nào anh lý giải được tâm trạng bực bội cáu gắt gồng của mình những ngày gần đây.

Lại nói về dịu dàng. Anh quen một cô gái thuộc về cơ sở những người phụ nữ dịu dàng nhất mà anh biết. Những người mà thậm chí sẽ cố gắng giữ mọi thứ ổn tới mức không muốn làm đau người khác chỉ vì một lời nói. Ngày mai cô ấy lấy chồng. Thực ra khi nghe tin anh đã giật mình. Anh vẫn mãi lưu giữ hình ảnh cô gái ấy ngồi rất ngoan đằng sau xe mình, ăn rất chậm rãi khi vào hàng kem và chơi rất hay mỗi khi ngồi bên dương cầm. Thậm chí chỉ đến khi không còn có cơ hội ngồi uống café với bạn mình, khi cô ấy vẫn còn là một cô gái tự do, anh mới nhận ra thời gian thật khắc nghiệt. Vì nó chẳng chờ đợi ai, nên anh nảy ra ý định hay là sẽ ngồi café với tất cả các cô bạn đang tự do phòng khi họ... lấy chồng mất. Nhưng nói gì thì nói, nếu những thứ nắm trong tay mà mình không trân quý, thì nó hẳn sẽ tuột đi rất nhanh. Như những người bạn, như những mối quan hệ.

Nên nếu mai là một ngày dịu trời, và có thời gian, anh sẽ ngồi viết thư cho em. Cả chục năm trời anh quên mất khái niệm viết thư cho một ai đó. Rồi tự nhiên đến một ngày, anh nghĩ được trải

lòng mình qua từng trang giấy hẳn cũng là điều dễ chịu. Có thể anh sẽ chia sẻ một chút với em rằng hành trình đi tìm lại sự dịu dàng mới chỉ bắt đầu. Rằng Hà Nội với những bông loa kèn tháng Tư thật dịu dàng. Vào hạ, những tán cây sẽ rục rờ hơn trong sắc nắng. Và cả sự oi bức. Nhưng sẽ có những cơn mưa rào, rồi trả lại mảng trời xanh trong sau những trận mưa ấy.

Và biết đâu bản thân trong cả sự chờ đợi cũng đã hứa hẹn những điều dịu dàng. Nếu chúng ta chịu tin tưởng.

Gió lạ. Đèn vàng. Nỗi nhớ thì cất vào đâu?

Thực ra với anh, trở lại Nguyễn Khuyến là trở lại với một thói quen. Hiếm có nơi nào ở cái thành phố chật hẹp này tạo cho anh cảm giác yên bình đến thế. Rượu cũ. Thức nhắm quen thuộc. Cảm giác tách biệt khỏi những ngày cuối tuần mà chỉ một vài điều nhỏ nhoi cũng khiến mình gọn gọn. Và mỗi chỗ ngồi lại gợi nhớ về những điều quen thuộc. Góc kia là nơi một người bạn cứ mỗi lần đến quán lại không quên mang theo cây guitar. Chỗ này là nơi Z ngồi, và cả phi đội Nguyễn Khuyến. Những người anh em, những câu chuyện sẽ chẳng bao giờ kết thúc...

Nên tôi qua, ở một nơi quá nhiều kỷ niệm như thế, anh bật cười khi thấy một câu chuyện khác lại bắt đầu. Nguyễn Khuyến vắng bóng Z. Những người anh em cũng theo những cơn gió khác nhau trong đời mà rời xa quán. May tôi qua vẫn còn anh Quang. Và còn cả những người bạn. Yêu quý nhau chân tình. Có những cô gái lần đầu đến quán. Kể cho nhau nghe một chuyện tình. Khóc. Vỗ về nhau. Đã có đôi lần anh nghĩ tuổi trẻ của mình chỉ toàn bê tá c và nhạt nhòa. Nhưng hình như không phải vậy. Vẫn có những cách để mình thấy mình đang sống. Như là nghe những câu chuyện bạn bè mình kể. Cho họ lời khuyên, hoặc đơn thuần chỉ lặng im để nghe họ

nói. Có thể ao ước về một cuộc đời giàu có vật chất vẫn là điê`u xa tã`m tay với, nhưng chỉ riêng việc giàu có về` bạn bè cũng là một điê`u an ủi. Những người mà sẽ ở cạnh mình, qua bão giông, qua những ngày buồ`n vui trong đời.

Z từng khóc ở Nguyễn Khuyê`n. Anh đôi khi chẳng còn nhớ bao nhiêu bài hát được câ`t lên ở đó. Bao nhiêu cô gái từng khóc vì say. Bao nhiêu con người chọn quán như chồ`n về` an ủi. Bao nhiêu câu chuyện đã bắ`t đầ`u và kế`t thúc. Đôi khi anh có suy nghĩ rấ`t giản đơn, như thể mình đang thừa kế` một “di sản” của những người trước. Là kẻ ở lại, để khơi nguồ`n cho những con người mới, những câu chuyện mới lại bắ`t đầ`u từ nơi đây.

Lúc nào khi rời khỏi quán, anh cũng có cảm giác đèn phồ` thì vàng hơn và mình thì hoang hoải hơn. Phải chẳng lúc rút mình trở lại với cuộc sô`ng thực, cũng hết như đoạn kế`t của một bộ phim, lúc nhân vật chính bị đánh thức hoặc đá văng khỏi giấ`c mơ của chính mình. Tấ`t cả sẽ lại buồ`n, sẽ u ám, sẽ lại khiế`n mình tổn thương. Và mình chấ`p nhận điê`u đó. Tấ`t cả.

Dưới ánh đèn vàng ấ`y, anh nghĩ về` em. Em trẻ con. Em hơi họt. Em ích kỷ. Em khiế`n anh buồ`n cực kỳ và thấ`t vọng cực kỳ vì những việc làm của mình. Thê` mà anh vẫn nhớ em như điên.

Tạm biệt Tình yêu

Cả buổi tồ`i, thực ra anh thấ`y mình hơi vô tâm khi nói về` chuyện buồ`n của em. Hãy thông cảm. Để nói những câu này, đừng buồ`n bã nữa, hoặc quên chuyện đầ`y đi, mọi người ở bên em mà... với anh thực sự chẳng hợp. Anh luôn hy vọng sự bông đùa của mình, dù vô duyên hay có duyên, dù vô tình hay ác ý, sẽ khiế`n em có thể quên đi tình trạng của mình, dù chỉ trong chồ`c lát.

Vì anh biết, ai cũng từng gặp lại mình trong những khoảnh khắc như thế. Một chuyện tình lỡ dở. Chia tay không yên ả. Những dư vị đắng cay từ các kiểu tình yêu. Để em thấy một điều, vãn đề của em không đến mức duy nhất và cũng không quá nghiêm trọng. Có thể khi gặp thêm mác “tình đầu” thì mọi thứ sẽ khó quên hơn. Nhưng nếu em biết mẫu số chung của mọi mối tình đầu là chia tay, thì em sẽ thấy được an ủi hơn rất nhiều.

Đôi khi, tình yêu qua tháng năm trở nên gần giống với một thói quen. Sự hấp thụ khi tình yêu bay mất cũng tựa như khi em đang giữ “quán tính” trong tình yêu của mình. Chỉ là ta cứ vô tình trượt mãi trên hành trình mà ta là người giữ hành duy nhất. Bởi còn lại gì đâu khi người ta đã không còn muốn đi cùng mình trên con đường đầy nắng. Và bản năng thôi, khi nhận ra chỉ còn mình cô độc, khi nhận ra chân đã mỏi và sức đã tàn, lúc đầy mới thấy thương bản thân mình. Và anh luôn hy vọng khi em chạm đến ngưỡng hiểu rằng chỉ riêng mình mới biết thương bản thân mình nhiều nhất, có lẽ đó là lúc em tìm ra được lối thoát cho chính mình.

Thử nghĩ mà xem, chia tay thì ai chẳng buồn. Nhưng luôn có những người kết thúc nhanh chóng nỗi buồn ấy và trở lại với niềm vui. Một số người khác chọn cho mình cách ủ ê, kiên quyết nhún mình trong sự tuyệt vọng và ngoi ngóp sống chung cùng quá vắng. Anh không hy vọng em sẽ như thế, bởi đó đích xác là những gì anh từng trải qua. Hãy cứ khóc, cứ buồn... nhưng đừng tuyệt vọng và đừng nghĩ mọi thứ đã chấm dứt. Vì tất cả mới chỉ bắt đầu.

Đó là sự bắt đầu cho việc mình đã nhận ra từng ấy tháng năm mình lãng quên bao nhiêu điều mà chỉ biết sống vì một người. Đó là bắt đầu của hành trình tái tạo lại bản thân để tìm kiếm những điều mới mẻ hơn. Hoặc đơn giản chỉ là quăng dọn lại mình để dành chỗ cho một người xứng đáng hơn xuất hiện.

Mùa này, những tán cây bắt đầu thay lá. Cũng như cách con người ta dần trút bỏ những sâu muộn ứ ể để tìm kiếm cho mình niềm vui và tình yêu thật sự. Hôm nay, tình yêu rời bỏ em. Hãy nói lời “Tạm biệt” với nó. Vì hãy nhớ rằng sẽ có một môi trường mới đến, tìm thấy em chỉ để nói một câu “Xin chào!”

Chỉ là em có chịu mở lòng...

Trôi đi lơ đãng

Đôi khi, tôi thấy mình trong hình ảnh một dòng sông lơ đãng, chậm chậm chảy qua những bến bờ. Có những bờ yêu thương, vì niềm quyết tâm mà dòng sông dừng lại lâu hơn, nước quanh quần chân cáu. Cũng có những bờ ghènh thác, dòng sông chảy qua nhanh để không mang trong mình những nỗi đau. Vì thế mà bọt nước tung trắng xóa. Nhiều người coi lơ đãng là ham chơi. Có người bảo lơ đãng là trên mây, chẳng nghĩ gì tới cuộc sống trần trụi và thực tế. Tôi thì nghĩ lơ đãng là cứ ở đâu đâu, chẳng trước chẳng sau, chẳng lâu chẳng chóng. Tôi thích hình ảnh dòng sông ấy, vừa khao khát những làn gió về biển, lại vừa đau đáu mang theo những điều thương mến ở những bến bờ nó đã đi qua. Vì thế, dù có lơ đãng, nhưng đó hẳn là một dòng sông nặng lòng và nặng tình.

Cũng như có nhiều lúc tôi giật mình khi nghĩ tới những gì mình còn đau đáu trong đầu. Zest tỏ ra cực kỳ ngạc nhiên với chuyện ấy. Tôi hiểu, anh đọc được chính xác tình trạng của tôi, tình trạng của một người mù, hoặc là vô định trong cái tình yêu mờ mờ ảo ảo như sương như khói lại như mây, hoặc là mù quáng với những gì vô vọng ở phía trước. Bởi chỉ cần một tín hiệu yêu thương nào đó, tôi sẵn sàng bỏ lại sau lưng tất cả để đến với cô ấy. Dù cả trí óc, và trái tim tôi

đề u mạch bảo, cái khả năng có tín hiệu ấy cũng khó như việc làm thế nào để hái sao trên trời vậy!

Vậy thì, tôi đã kì vọng gì phía những bên bờ ấy? Một mảnh kỉ niệm vớt qua khoảng trời kí ức? Niềm vui khi nhìn lại những đồ vật đã từng một thời “thuộc về quá khứ ngọt ngào”? Hay đơn giản chỉ là nỗi nhớ quắt quay của một buổi sáng như hôm nay? Tại sao tôi luôn hi vọng vào những điều kì diệu, dù bản thân tôi chưa thực sự tha thiết cần và đủ? Vì lòng tự trọng của tôi quá cao, hay vì đã kinh qua quá nhiều thất bại trong cuộc đời, nên tôi sợ hãi?

Tôi không rõ nữa. Đã có nhiều lần, tôi tự nguyện biện cho chuyện ấy. Rằng đó là cô gái duy nhất từ trước tới giờ đồng điệu với mình về mặt tâm hồn. Rằng khó ai khiến tôi có được những cảm xúc như vậy một lần nữa. Nhưng có vẻ tôi nhầm. Càng ngày tôi càng nhận ra sự khó khăn để tìm được một người đồng điệu về mặt tâm hồn. Gần như không thể. Chẳng phải cũng chính vì tâm hồn mà chúng tôi đã vĩnh viễn để tình yêu của mình trở thành một cái gì đó thuộc về tuổi trẻ? Và cũng chính vì tâm hồn mà tôi nhận ra hẳn ai hiểu và chia sẻ được với những phút bốc đồng, khi trâm xoong khi lên cao, lúc lao đao khi hưng phấn... của tôi, hẳn đó phải là một kì nhân, để tôi có thể gắn bó với người ấy, dài đến vô tận, trong cuộc đời này.

Thực ra, dù có nhiều lúc suy nghĩ trở nên sâu sắc quá đáng so với tuổi, nhưng tôi ý thức rõ được việc mình còn trẻ. À, trẻ tức là còn thời gian, còn cơ hội... Và còn cả những cơ duyên để làm lại, hoặc bắt đầu một câu chuyện khác. Có thể tôi sẽ lại để mùa đông năm nay trôi qua... nhưng sẽ không vô nghĩa. Vì bao giờ khi con tim đau yếu cần hồ i phục, hãy cho nó thời gian.

P/s: Sẽ là những dòng cuối cùng anh viết cho em, cho quá khứ. Dù vẫn biết cuộc tình ấy đã như dòng sông lơ đãng, trôi đi về

phía những bên bờ nào. Dù vẫn biết chúng ta sẽ đôi lần nuô i tiê c, nhưng chưa bao giờ hô i hận, vì đã yêu nhau...

Nếu như yêu

Đã đôi lần, anh định viết điê u gì đó về tình yêu. Điê u này khó, thực sự khó nê u ta chưa từng trải qua ít nhấ t một mô i tình chân thành và sâu đậm trong cuộc đời. Thật khó để tưởng tượng về tình yêu nê u chưa một lần nê m vị của nó. Ngọt ngào, cay đắ ng, chua chát... anh nghĩ đó là món ăn duy nhấ t bao hàm đầ y đủ các thứ vị trên đời.

Có mấ y điê u trong tình yêu, mà anh nghĩ mình có những quan điêm hơi khác số đông.

Ví dụ nhê, người ta nói yêu là phải cô gắ ng. Cô gắ ng để hoàn thiện bản thân hơn, chia sẻ và thấ u hiểu với người kia hơn. Dễ chấp nhận, và tha thứ cho các lỗi lầm của nhau, để tình yêu được bền lâu. Và thậm chí là cả bỏ đời tình yêu khi cần thiê t.

Anh không tin nhiê u lắ m vào sự cô gắ ng trong tình yêu. Với anh, tâ t cả mọi thứ trong tình yêu, nên đê n một cách tự nhiên. Đừng “cô gắ ng” để yêu một ai đầ y. Hoặc khi đã yêu, đừng “cô gắ ng” để duy trì tính ổn định của nó. Bản thân cái từ đầ y làm anh nghĩ nhiê u tới sự khiên cưỡng, không tự nguyện. Anh ủng hộ chuyện chúng ta tha thiê t với một ai đó, yêu họ chân thành và sâu đậm nhưng không phải là cô gắ ng. Mà đôi khi, như người nào đó đã nói với anh, đó không phải sự cô gắ ng. Mà là cách chúng ta hiểu đớ i phương, suy nghĩ cho cả họ trước khi làm một việc gì đó. Đó là thái độ tôn trọng lẫn nhau, điê u rấ t cần để có.

Anh cũng không ủng hộ chuyện chúng ta dễ chấp nhận và tha thứ. Hãy chấp nhận một cách không dễ dãi, và tha thứ có chọn lọc cho những lỗi lầm của nhau. Uh, thì người ta có thể bao biện, tuổi trẻ nào chẳng nhiều nông nổi, tình yêu nào chẳng lắm vấp váp. Nhưng nông nổi và vấp váp của tuổi trẻ chỉ thực sự giá trị nếu nó nhận được bài học là các trái đắng chẳng dễ chịu gì. Từ đó người ta lớn lên.

Cũng đừng nhàm, bỏ đời tình yêu là cách ngã ra trong một mối quan hệ, để có thời gian làm mới nó, cho nó không nhạt, đồng thời làm mới chính bản thân mình. Tình yêu là một sinh vật động đảnh nhất mà anh từng biết. Ai dám chắc, nó sẽ không bỏ em đi ngay từ lần “bỏ đời” đầu tiên. Thay vì thế, hãy luôn biết cách làm mới nó, và cách để người ta giữ được chậm nhất cái cảm giác chán nhau. Và buồn cười là cảm giác chán nhau lại đến rất mau.

Còn về chuyện chia tay, điều anh muốn nói với em, là hãy dành hai từ đắng ngắt ấy chỉ một lần thôi, khi cả hai đã suy nghĩ thật kỹ và lúc mối quan hệ không thể cứu vãn được nữa. Có thể hơi khác nghiệt quá nếu chúng ta khước từ một cơ hội được làm lại. Nhưng anh thì luôn tin vì tình yêu kia quá mỏng manh nên hãy đừng làm rạn vỡ nó rồi mong muốn chấp vá lại. Rồi em sẽ nhận ra, “yêu lại từ đầu” đôi khi chỉ là... tên một bài hát.

Thế thôi, chỉ là vài suy nghĩ rất vụn vặt của anh về tình yêu. Có thể em sẽ hỏi anh, vậy điều gì là quan trọng nhất? Hơi khó để anh trả lời nó. Nhưng anh biết điều gì là cần thiết nhất. Đó là khi, thay vì gửi cho em một tin nhắn “I love u”, anh sẽ gửi cho em một tin nhắn “I love us”. Như là nhân vật chính trong *500 days of Summer* đã nói: Anh yêu cả hai chúng ta.

NÓI VỚI NHỮNG CÔ GÁI NHỎ

Câu chuyện lá cờ

C hắ c anh sẽ kể cho em nghe một chút về` chuyện đi công tác mới nhắ t của mình. Bỏ qua tá t cả những thứ thuộc về` công việc. Có vài điề u khiế n anh suy nghĩ.

Đầ u tiên là lúc xe qua Diễn Châu, đầ y là quê nội anh. Không nhiề u người tin quê anh ở Nghệ An. Thực ra gồ c gác và quê quán với anh là một thứ khá mơ hồ`. Anh cũng không về` quê quá nhiề u. Qua câu chuyện của người lớn, anh biế t với gia đình anh, quê hương vừa là điề u gì đó thân thương nhưng cũng thật chua xót. Có nhiề u nỗi đau ở đó hơn là niề m vui. Mặc dù người dân ở quê, họ hàng thì bao giờ cũng niề m nở. Nhưng anh biế t, có những thứ đã má t mát đi nhiề u từ đời ông đời cụ, từ quá khứ chẳng lành, từ cái cách con người ta đố i xử với nhau bớt nhân hậu đi. Vậy mà em biế t không? Lúc xe đỗ gầ n đó để ăn trưa, một cảm giác gì đó như là thôi thúc. Ừ thì với miệt đầ t cát quanh năm trồ ng vùng với dừ a á y, đón một đừ a con tha hương trở về` chẳng có gì quá lớn lao. Nhưng anh đã thực sự muố n bỏ tá t cả để về` quê một lâ n, để được vào nhà thờ họ, thắ p nhang thơm, để được nghe kể đi kể lại đã bao lâ n sự tích cụ tở vì giữ thanh danh mà tuần tiế t. Hình như điề u đó cũng gọi là tình yêu.

Ngày hôm sau trên đường về`, trời mưa dày hạt, anh được ghé thăm Ngã ba Đồ ng Lộc. Nế u em không biế t về` địa danh này (mà có thể lắ m), em nên search Google. Đây là nơi nắ m lại của mười nữ thanh niên xung phong thời kỳ kháng chiế n chồ ng Mỹ. Tá t cả đề u còn rắ t trẻ. Anh nghĩ khá nhiề u về` những vòng hoa trắ ng. Anh đi quanh hồ` bom nơi các chị hy sinh. Thực ra anh nghĩ ngày trước có thể nó còn rộng hơn. Và anh nghĩ nhiề u về` sự hy sinh. Chúng ta lớn lên, dù trong thời

đại nào, cũng mang trong mình nhiê`u món nợ. Món nợ sinh thành với cha mẹ, món nợ tri ân với tiê`n nhân...

Và hôm nay, cũng trên đường về`, qua radio, anh nghe thấ`y má`y anh ngư dân ở Quảng Ngãi được tặng thưởng huy chương Tuổi trẻ dũng cảm, vì đã quấ`n quanh mình bảo vệ cờ Tổ quố`c trước tàu hải quân Trung Quố`c. Xâu chuỗi lại hàng loạt sự kiện, anh nghĩ để có thể hy sinh bản thân mình cho một điề`u gì, hẳn chỉ có thể do tình yêu với điề`u đó thật ghê gớm.

Dĩ nhiên anh không hê` nói tới tình yêu đôi lứa. Khi người ta có thể hứa hẹn nhiê`u về` sự hy sinh nhưng lại có thể nuô`t lời ngay vì sợ làm đau chính bản thân mình. Có thể đoạn này sẽ không liên quan lấ`m, nhưng anh nhận ra có những tình yêu khác còn lớn hơn nhiê`u. Như tình yêu của ông nội anh với quê nhà, của các chị thanh niên xung phong với đấ`t nước và các anh ngư dân ở Quảng Ngãi với lá cờ...

Anh nghĩ vẫn vơ về` câu chuyện lá cờ. Rồ`i những người trẻ như mình còn phải nghĩ ngợi rấ`t nhiê`u về` trách nhiệm đố`i với đấ`t nước này.

Xin lỗi, anh chỉ là thằng bán chữ

(Mượn cảm hứng từ clip “Xin lỗi... anh chỉ là một thắ`ng bán bánh giò!!!”)

Xin lỗi, anh chỉ là một thắ`ng “bán chữ”!!! Có thể em nghe tên nghe` này nó có vẻ hay hay lạ lạ, kiêu kiêu bạc bạc. Nhưng xét cho cùng nó cũng chẳng khác gì những anh bán sức lao động, những cô bán hàng rong, những mẹ thương con đi bán máu... Hoặc như má`y cô vì cùng đường mạt lộ mà đi bán hương hoa... như cả anh và em cùng biế`t. Hôm nay, anh xem một cái clip khá hay ho về` một anh bán bánh giò yêu một em bán bánh tráng. Đợt rồ`i vào Sài Gòn anh đã được các chị các bạn dẫn đi ăn bánh tráng, khá ngon. Lại lan man rồ`i... Tự nhiên

anh thấy đau lòng khi nhìn anh nhân vật chính ghé góm. Cũng đau lòng không kém khi anh thấy cái nghề anh đang làm cũng không cao quý gì hơn những anh bán bánh giò. Các anh ý lang thang phố phường náo nức Sài Gòn rất mặt mà chả biết có bán hết thùng bánh không. Cũng như anh lang thang khắp các ngõ đường văn chương chữ nghĩa hòng bắt con ý tưởng sẵn con tìm tòi để bán kiếm tiền. Các anh bán bánh giò hôm nào không bán được còn có một chị bán bánh tráng yêu thương mà chia cho túi bánh. Chứ tuyệt nhiên những anh “bán chữ” thì không vác chữ ra mà ăn được em ạ. Dù béo phây phây nhưng anh phải thừa nhận với em là nếu không bán được chữ thì chỉ có nước chết đói. Vì xem ra bây giờ so sánh giữa một tờ báo và một gói xôi, xét về khía cạnh sinh tồn, người ta sẽ mua xôi có gói bánh giầy báo. Vẹn cả đôi đường, em ạ!

Xong anh nghĩ rằng trên chặng đường đi bán bánh giò, hẳn anh nhân vật chính cũng thỉnh thoảng hoặc rất nhiều lần gặp phải các loại khách hàng thượng đế giới ơi đất trời. Có người thấy bánh của mình ngon bỏ mẹ ra nhưng chê ổng chê eo để dìm giá. Có người ăn quịt không trả tiền. Cũng có người ăn rồi muốn ăn nữa xong thủ thủ kiểu tao mua hai cái mày chỉ được tính tiền một cái rủi thôi nhá. Câu chữ cũng như thế em ạ. Thực ra nó còn nặng nề hơn. Nó như con cái mình sinh ra, rồi mình chăm bẵm vậy. Cha mẹ nào nở để con cái ra đời mà bị người ta ghẻ lạnh, dè bĩu hoặc làm hại đâu. Ai cũng mong cho chúng điếu uốt nhát. Nhưng sự thực thì hơi khác. Người ta có quyên vùi dập câu chữ, thậm chí còn tàn tệ hơn chuyện người ta bị bai cái bánh giò. Thậm chí câu chữ còn đứng trước đúng kiểu ngã ba diệt vong. Trở thành món fastfood ngon bổ rẻ ai ăn cũng được thì người viết đau lòng. Còn kén chọn người dùng thì lại thường xuyên gặp phải các trường hợp ăn cháo cho tương ớt, hoặc tệ hơn là cứ cam đoan ăn thịt gà thì phải xoi cùng lá mơ lông, trong khi tổ tiên mình tự ngàn đời đã biết lá mơ lông chỉ nên ăn với thịt chó.

Nên em ạ, như các cụ bảo rồi, “lập thân tôi kỳ hạ văn chương”. Em đừng mơ mộng gì ở những người viết. Đôi khi họ cứ phải tự nhấn chìm

mình trong rượu và những nỗi buồn, để ru ngủ cùng cái gọi là nguôn cảm hứng sáng tác. Đôi khi họ huyền hoặc khôn cùng về bản thân để bảo vệ cái thế giới nhạy cảm và tinh tế mong manh. Song, điều quan trọng nhất, vẫn là họ không giàu. Trừ những trường hợp hiếm hoi như có bà cô ở nước Anh viết ra cuốn sách về chú bé có cái theo trông nghệ nghệ trên trán xong được nhuận bút kẹch xủ đủ làm tỉ phú. Chứ người viết nào cũng thế. Cơ bản là nghèo. Được tiếng là giàu có về cảm xúc và tâm hồn. Song những thứ ấy sẽ mai một dần vì những nỗi lo cơm áo giti sát đấ.

Nên anh nghĩ, thực ra nó là một cái nghề rất bạc và rất buồn. Vì anh đã lỡ theo nó thì anh cứ cứ mủi mủi mãi vậy thôi. Chứ em đừng yêu người viết làm gì, mệt mỏi lắm. Và nó là cái nghề bạc bẽo nhất anh từng biết. Bạc bẽo tới mức mà chỉ riêng việc viết ra những câu chữ đấng chất thế này đã đủ khiến anh thấy một điều gì đó đã chết đi trong lòng mình rồi. Như khi anh viết một cái dòng vu vơ ngắn gọn kiểu “Tôi chẳng còn gì để nói về em”. Thì đó là lúc anh biết, em vĩnh viễn không bao giờ nên thuộc về thế giới của anh. Không bao giờ. Hãy cứ sống cuộc sống đủ đấ, nhìn đời màu hồng, nhìn thành phố qua cửa kính xe hơi và nhìn anh qua gọng kính hàng hiệu hay tương tự thế. Có khi lúc đấ em mới thấy đời đẹp hơn. Rồi lúc đấ y hững hờ. Mà y cô tiểu thư con quan, cô nào cũng có kiểu buồn man mác như thế ...

Nghe anh kể này

Bấ đầ từ con đường anh đi buổi sáng hôm nay. Mùa này, lúa đã gặt hết. Nông dân bắt đầ chuyển sang trông màu. Từng luống rau xanh lơ mọc trên cánh đồng, rất đẹp. Trời thì trong, nắng thì vàng. Chưa kể đến vùng này bắt đầ vào mùa mía. Có gió heo may là mía ngọt rồi, đấ y là anh lái xe nhắ c thế. Một trong không nhiều buổi sáng trong đời, anh thấy phấ n chấ n và yêu cuộc sống. Phầ n vì cuộc đời anh dù đôi khi trật nhịp, lỡ bước, hoặc đi xa đường

chính nhưng phần nào đó là những gì anh mong đợi. Sự thoải mái, tự do, các chuyến đi xa, được làm công việc mình thích... đó cũng là hạnh phúc. Nhất là khi chiều nay, anh đi tới một làng quê chạy dọc theo sông Đà. Hẳn em biết anh vui khi mình được sinh ra cạnh dòng sông ấy.

Có lẽ, chẳng cần nghĩ ngợi quá nhiều về tuổi trẻ nữa. Mà hãy để nó diễn ra, tự nhiên một chút, phóng khoáng một chút, bớt đắn đo một chút và say mê nhiều chút. Đôi khi, việc nghĩ ngợi quá nhiều về những việc sẽ xảy ra vào ngày mai, chính là cách tiêu phí rõ ràng nhất những gì mình đang có ở hiện tại. Đáng buồn là anh đã sống những ngày như thế quá dài. Nhưng đáng vui là anh còn kịp nhận ra điều ấy. Chẳng phải vì cảm giác hưng phấn một chiều chìm trong sự thanh bình của làng quê đâu. Mà điều đó hiện lên trong cách anh bắt đầu bớt suy nghĩ quá nhiều về cuộc đời mình.

Giờ này anh đang gõ những dòng này cho em. Giờ này bạn bè anh đang vui vầy ở một bãi biển nào đó. Giờ này có thể hoặc em đã về nhà, hoặc cũng có thể đang góp mặt ở một chuyến đi nào đấy. Thật vui là bọn mình còn trẻ, hãy cứ đi dài và xa, như trái tim vẫn gọi. Vì hẳn ta sẽ lớn lên nhiều qua những chuyến đi ấy.

Như là cái cách bọn trẻ con trên sân bóng làng chiều này, háo hức đuổi theo quả bóng bằng tất cả say mê. Anh nhận ra rằng mình sống hình như chưa đủ. Phải khao khát hơn thế và tha thiết hơn thế. Tha thiết như thể mình chỉ còn một ngày để sống. Tha thiết như thể hãy chứng minh tình cảm mình dành cho một người, không phải bằng lời nói, không phải bằng những sự quan tâm lúc nóng lúc lạnh mà đôi khi hờ hững. Không phải là đã, cũng chẳng phải là sẽ, mà là bây giờ, anh rất nhớ em...

Kế hoạch của cuộc đời

ì sao khi một năm sắ p hế t, câu chuyện dài kì bên quán café mà chúng ta cùng chia sẻ luôn là “Sao nhanh quá vậy, một năm rô i mà mình vẫn chưa làm được điề u gì...” Có một điề u rấ t lạ, khi chúng ta có cảm giác một năm trôi qua, biế t bao mơ ước và dự định, các kế hoạch của cuộc đời đã không thực hiện được. Nhiề u người than thở vì điề u đó. Nhưng anh tin, đó không đờ ng nghĩa với việc họ chẳng làm được gì có ích trong cả một năm trời. Mà giải thích chỉ có hai lí do rấ t cơ bản: Hoặc chúng ta đã kì vọng quá nhiề u, hoặc chúng ta đã tự “giới hạn” cho các kế hoạch và mơ ước của chính mình.

Hãy bỏ qua chuyện kì vọng của bản thân, bởi đơn giản, anh nghĩ đó là biểu hiện dễ thấ y và rấ t logic của con người. Chìa khóa vấ n đề đôi khi nằ m ở chỗ, chúng ta đã “tự tạo cho mình một áp lực vô có về thời gian”. Càng gầ n về cuố i năm, cảm giác thời gian sắ p hế t là cảm giác luôn đè nặng mỗi người. Các dự định dang dở, những việc chưa thực hiện được... khiến chúng ta thấ y mọi thứ không ổn cho lắ m. Và một năm mới lại được lắ p đầ y bởi những kế hoạch và dự định khác. Gầ n như một cuộc chạy đua không ngừng nghỉ và nề u vận động viên không duy trì được sức bê n, em rấ t dễ bị hụt hơi.

Nhưng điề u á y đầu đờ ng nghĩa với việc em “không còn cơ hội thứ hai” để thực hiện các dự định của cuộc đời mình. Tức là, em lại có một cơ hội mới toanh cho những kế hoạch mà mình định thực hiện. Em đã có hẳn một năm “kinh nghiệm”, các bài học thấ t bại và hiểu được cả nguyên do tại sao có nhiề u thứ mình chưa làm được. Đó mới là điề u tuyệt vời nhấ t. Vì không ai thành công một cách dễ dàng cả.

Đã bao giờ em nghĩ, tuy không thực hiện được những kế hoạch dự tính từ trước, nhưng em lại vô tình thực hiện được những điề u mà bản thân mình cũng không ngờ? Có thể em đã không học giỏi Toán, nhưng em vô tình tìm thấ y niề m yêu thích môn Văn? Có thể em đã không chinh phục ước trái tim cô bạn cùng lớp nhưng thay vì thế, em nhận ra mình có một người bạn thân tuyệt vời, người luôn sẵn sàng ở bên em vô điề u kiện? Và công việc part-time em lỡ đánh má t, chỉ để chỉ ra một

điều em cần phải tự trang bị thêm nhiều thứ mới có thể kiếm được đồng tiền một cách chân chính? Những điều ấy hình như không bị coi là thất bại.

Em biết không, Hans Christian Andersen, nhà văn nổi tiếng Đan Mạch, hẳn cũng đã từng viết ra những kế hoạch cho cuộc đời mình. Vậy mà bản thân ông lại từng thừa nhận rằng: “Tôi đã phải trả một cái giá đắt vô cùng cho những truyện cổ tích của tôi. Vì chúng mà tôi đã từ chối hạnh phúc mà đáng lẽ ra tôi được hưởng, đã bỏ ra quãng thời gian mà đáng lẽ sức tưởng tượng mặc dù là mạnh mẽ và sáng láng, phải nhường cho thực tế.” Nhưng thử hỏi nếu không có những *Cô bé bán diêm*, *Chú lính chì dũng cảm*... làm sao chúng ta biết trân quý và nuôi dưỡng tâm hồn mình tốt đẹp. Và cả điều ấy nữa, anh cũng tin là Andersen hẳn là “người thất bại vĩ đại”.

Anh hoàn toàn ủng hộ chuyện xây dựng các kế hoạch, nhưng lại thừa nhận chẳng ai có thể tự lập trình cuộc đời mình. Chuỗi các sự kiện, duyên may, sự ngẫu nhiên... tạo nên cuộc sống. Vì thế mà anh gọi những ngày cuối năm là một mùa để mình có thể tự “dọn dẹp” lại mình. Bỏ qua những thất bại, quên đi âu lo của ngày cũ, tự tin vào những cơ hội và tự tạo ra may mắn bằng nỗ lực và sự chăm chỉ. Đó mới là bản lề tuyệt vời cho một kế hoạch năm mới hoàn hảo mà anh hi vọng em sẽ khởi thảo nó ngay từ bây giờ.

Dành cho tháng Sáu

Giờ đây anh nhận ra mình không có nhiều thời gian để viết những thứ mình thích nữa. Hơi buồn một tẹo. Nhất là khi lại một tháng Sáu nữa đến rồi. Tháng mà bầy chim sẻ hiện nhà bay mất, rồi những cơn mưa bất chợt của thành phố lúc cuối ngày. Đạo này anh không còn cả thói quen uống café phin. Chừng như thời gian và sự dễ dãi đột nhiên khiến mình chỉ muốn gọi một nâu đá nhiều sữa. Và rồi mình tiếu. Tiếu cho vài cuốn sách đọc dở và

không còn ý định đọc tiếp. Tiếp cho những người đã chỉ có thể cùng nhau đi cùng một đoạn đường.

Có ba điều anh luôn nghĩ nhiều nhất vào tháng Sáu: cái ban công ở café Phố Cổ lúc sáu giờ, biển và Phú Quang. Anh sẽ không giải thích dài dòng về việc tại sao anh chọn những thứ ấy. Anh chỉ biết gọi nó là quán tính. Một nỗi nhớ quán tính. Thói quen quán tính. Như là lúc nào điều đó cũng thôi thúc anh phải thực hiện. Gọi sinh tố xoài ở café Phố Cổ. Đi về phía biển. Và khe khẽ “có nhiều khi tôi quá buồn, tôi ước mong quanh chỗ tôi ngổ i mọc lên nhiều cây cỏ...” Chân thành thì anh chẳng buồn bã tới mức làm nhảm mãi ca từ có độ tự kỉ cao ấy. Chỉ là nhiều lúc anh lãng đãng. Nghệ sĩ nửa mùa. Hoặc là điều gì đó tương tự thế.

Đạo này, anh có vẻ lạm dụng một số từ ngữ bản thân mình nghĩ ra. Như là cái cụm “tin vừa phải”. Đến anh còn chả biết thế nào là vừa phải cho một niềm tin. Có nhiều thứ cũng bằng bạc dằn cùng với thời gian. Nỗi nhớ cũng thế. Tuy nhiên, vào một ngày cuối tháng Năm, khi anh đang dạy tụi nhóc dưới cái nóng hơn ba chục độ của mùa hè, nhìn những cảm xúc trên từng gương mặt, anh chợt nhận ra chính sự mất mát dằn niềm tin vào một vài điều khiến mắt mình không còn sáng và lòng mình không còn thấy yên lành nữa. Rồi thì người lớn nào đôi mắt cũng sẽ đờm buồn.

Anh không thích đôi mắt em sẽ như thế. Anh thích nghĩ về nó như bầu trời xanh trong. Bởi vì trong cái chôn mà sự bình yên đôi khi cũng làm giả được, nếu mắt em không còn sáng, anh vin vào đâu mà tìm về?

Học cách từ chối

Trong đời có nhiều chuyện không thể cứ gặt đâu là xong đâu em ạ. Cách đây chừng ba năm, anh từng xem một bộ phim tên là *Yes Man* thì phải. Đại thể nội dung nói về một anh chàng, luôn từ

chỗ mọi cơ hội trong cuộc sống bởi ám ảnh thất bại trong quá khứ. Rồi một ngày, sau khi tham gia khóa học của vị diễn giả “đồng ý tuốt”, anh ta học cách nói “có” với mọi lời đề nghị và mọi cơ hội. Dĩ nhiên, cuộc sống của anh chàng bắt đầu thay đổi từ đây. Trở nên thú vị hơn, nhiều điều vui vẻ và anh ta tìm được tình yêu của cuộc đời mình. Tuy nhiên, không đơn giản nó chỉ diễn ra một chiều như vậy. Việc nói “có” với mọi thứ đem lại cực kỳ nhiều rắc rối. Tới nỗi, ngay chính bản thân vị diễn giả kia, cũng đã phải nói với nhân vật chính của chúng ta: “Hãy nói có, nhưng là nói có một cách chọn lọc.”

Dĩ nhiên, điều đó cũng chỉ liên quan chút ít tới câu chuyện mà anh em mình đang nói với nhau. Anh tin rằng không có căn bệnh mang tên “ngại từ chối”. Điều đó xuất phát từ việc em yêu quý bạn bè mình, và không ngần ngại khi họ cần em một sự giúp đỡ. Không hề gì, anh nghĩ điều ấy là cần thiết. Bởi anh luôn có một niềm tin rằng chính trong khi ta đang khó khăn, hoặc lúc hoạn nạn, người bạn có thể cùng chia sẻ, giúp đỡ, thậm chí ở bên ta những ngày ấy là những người bạn đáng tin tưởng.

Điều anh muốn nói với em, chính là chuyện, cảm xúc của em sau khi làm mỗi việc ấy. Nếu em thực sự thoải mái, em coi đó như một việc làm hoàn toàn tự nguyện, thì đó là việc nên làm. Nhưng như em nói, em bắt đầu thấy mệt mỏi và không còn thời gian cho bản thân. Vậy thì, chúng ta cần xem xét lại điều đó một chút. Anh luôn tin rằng, một khi ta không chăm sóc được bản thân, tức là không tạo được cho mình những cảm xúc tích cực thì thật khó để có thể quan tâm tới người khác. Anh không có thói quen phán xét bạn bè mình. Tuy nhiên, anh luôn nhận ra ranh giới giữa “lòng tốt” và “sự lợi dụng” lúc nào cũng thật mong manh. Lòng tốt không phải tài sản vô tận để có thể phân phát bừa bãi. Mà hãy trao nó, tức là trao những sự giúp đỡ, cho người mà em thấy thật sự cần đến nó và tha thiết với nó.

Anh hiểu cảm giác của em. Nói đồng ý một cách có lựa chọn chẳng phải việc dễ dàng gì. Điều ấy cần cả những va vấp rất “cuộc đời”

mới khiế n em có thể hiểu ra được. Nhưng không có nghĩa, anh khiế n em hoài nghi với lòng tốt, với cuộc số ng. Bởi sẽ luôn có quà dành cho những người, số ng với một thái độ rộng lượng và trái tim biế t yêu thương. Đừng suy nghĩ nhiề u quá nhé!

Bệnh nghiện quyền lực

Câu chuyện của em khiế n anh nhớ nhiề u về thời thơ ấu. Trên sân chơi với những đứa trẻ hiế u động, mạnh mẽ... Anh luôn là đứa bị tụt lại trong tất cả trò chơi, luôn bị hãm và rấ t nhiề u hình phạt khác nữa từ phía tụi bạn. Vì thế, lúc nào anh cũng ước ao, khi lớn lên, mình sẽ là đại ca. Nghe thật ngô c phải không nào? Nhưng trong tiề m thức của anh lúc- còn- là- một- đứa- trẻ, làm đại ca đờ ng nghĩa với có sức mạnh, để mình không còn bị bắ t nạt nữa.

Với những gì em kể, anh có thể “chẩn đoán” là em chưa đế n nỗi bị mắ c bệnh “nghiện” quyề n đâu. Bởi triệu chứng của căn bệnh này đáng sợ hơn rấ t nhiề u. Đó là những người mắ t ăn mắ t ngủ, tìm đủ mọi cách để leo lên các nắ c thang khác nhau trong cuộc đời mình. Và tất nhiên, như anh nói, dù mọi cách bao hàm cả việc cạnh tranh không công bắ ng nữa. Nế u em để ý kĩ, rấ t nhiề u cuộc chiế n nô ra, chỉ đơn giản từ sự ham mê quá lố quyề n lực của một số ít người.

Anh tin rằng, trong nhận thức của họ, có một đôi chỗ sai lệch. Quyề n lực không đờ ng nghĩa với “sức mạnh”. Anh luôn tin quyề n lực chỉ là một thứ công cụ, được trao vào tay những người xuấ t sắ c hơn những người khác, trong một vài lĩnh vực cụ thể. Bạn bè anh là một ví dụ. Anh có những người bạn, họ rấ t tài năng trong công việc của mình, tuy chưa phải xuấ t chúng. Nhưng bù lại, họ có được năng lực của một leader. Nhờ đó, họ luôn có được các vị trí dẫn đầ u, trưởng nhóm, trưởng bộ phận... *không phải vì họ giỏi chuyên môn nhấ t, mà vì họ biế t cách lãnh đạo, quản lý, và thúc đẩy tinh thầ n của mọi người nhấ t.*

Cảm giác ở trên đỉnh cao là cảm giác mà rất nhiều người trong chúng ta ao ước. Tuy nhiên, nếu em để ý thật kỹ, sẽ thấy đó là một cảm giác cô độc. Nếu như đã ở đỉnh cao rồi, làm thế nào để ta nhìn rõ phía dưới. Và có ai đứng nối cùng mình trên đó? Như trong các tiểu thuyết võ hiệp của Kim Dung, có một nhân vật được nhắc tới rất nhiều là “Độc cô cầu bại”. *Con người này quán tuyệt cả võ lâm, cả cuộc đời chỉ mong tìm được người giỏi hơn mình mà không được. Nên cũng chính vì thế, đó là người cô độc nhất mà anh từng biết.*

Khi G.Washington - tổng thống đầu tiên của nước Mỹ chuẩn bị nghỉ hưu, có rất nhiều lời đề nghị yêu cầu ông ở lại thêm một nhiệm kỳ nữa. Người ta cũng sẵn lòng dành cho “người cha của nước Mỹ” này một đặc ân, là sẽ được tại vị tới tận cuối đời. Nhưng ông từ chối. Bởi là một người khôn ngoan, ông hiểu được rằng quyên lực dễ biến mình thành một kẻ độc đoán và chuyên quyền. Ông dùng quyên lực, đơn giản chỉ để mang lại cho đồng bào mình độc lập tự do, mang lại hạnh phúc cho họ mà thôi.

Gandhi đã từng nói: *“Có hai dạng quyên lực, một xuất phát từ nỗi sợ hãi bị áp bức, một xuất phát từ sự thương yêu.”* Mà thương yêu thì mang tới quyên lực gấp nghìn lần nỗi sợ.

Em gái ạ, anh trân trọng nỗ lực khẳng định mình của em. Lúc nào cũng cần những người như thế trong cuộc sống này. Tuy thế, anh không mong đợi em sẽ quá ham thích quyên lực. Mà anh mong, em sẽ có được sức mạnh. Từ chính bản thân em. Khi tiếng nói của em được bạn bè trân trọng, việc làm của em được đánh giá cao, đó là thứ “quyên lực” vô hình mà không dễ nhận ra được.

Anh đang nghe lại một bài hát rất cũ của The Carpenters, có tên là “*Top of the world*”. Cảm giác trên đỉnh thế giới là một cảm giác tuyệt vời. Nhưng cảm giác đây lại có được bởi sự thương yêu, chứ không phải bởi quyên lực hay bất cứ gì khác.

Và anh mong em, lúc nào cũng sẽ sống trong cảm giác của một thứ
quyền lực lớn lao nhất, quyền được yêu thương và thương yêu.

Tám hộ chiếu của sự trưởng thành

Chiều nay, anh bắt gặp hình ảnh cậu em họ đang “tự ái” vì khi đã lớn rồi mà vẫn bị bố mẹ quản lý thời gian. Một phần nào đấy, anh nhìn thấy mình của những năm ở giữa tuổi mười bảy và mười tám. Cảm giác muốn được trưởng thành và được thừa nhận. Em biết không, khi ấy, anh luôn giữ một suy nghĩ rằng: “Mình đã lớn và mình có quyền quyết định cuộc sống bản thân, theo cách riêng nhất mà không ai can thiệp.” Anh đã chuẩn bị cho mình một kế hoạch “trưởng thành” thật hoành tráng. Anh mua một tá m bản đồ, chọn vài bộ quần áo, rút toàn bộ số tiền tiết kiệm và chuẩn bị lên đường, với ý định sẽ làm một chuyến “phượt” Tây Bắc, dĩ nhiên là đi một mình. Anh luôn nghĩ, sau chuyến đi, mình sẽ trưởng thành hơn và tìm ra một vài giá trị sống nào đó mà mình đã luôn chờ đợi.

Nhưng chuyến đi của tuổi mười tám ấy đã không thực hiện được. Không phải vì những lí do từ bên ngoài, mà vì anh đã thay đổi quyết định vào phút chót. Chắc em rất tò mò về nguyên nhân phải không?

Đó là vào một chiều cuối tháng Bảy, Hà Nội mưa tầm tã. Anh ngồi trong quán café quen, đọc một cuốn sách, có tên là “*Bắt trẻ đồng xanh*” của J.D.Salinger, một nhà văn Mỹ. Câu chuyện kể về chàng trai mười bảy tuổi, Holden Caulfield, bị đuổi khỏi trường dự bị Pencey vì thi lại quá nhiều môn. Chán chường với mọi thứ, lũ bạn kiểu cách, chương trình học khô cứng và sáo mòn, những định kiến rỗng tuếch, Holden đã thực-sự-nổi-loạn. Trên đường trở về nhà ở New York, cậu ấy đã có nhiều trải nghiệm khó quên. Say xỉn ở một quán bar, đụng độ gã lưu manh chuyên nghiệp, hay thậm chí suýt “qua đêm” cùng một cô gái gọi... Nhưng Holden đã không làm vậy.

Bởi cậu ấy biết rõ rằng, điều mà cậu ấy muốn thử, khác xa điều mà cậu ấy “mong muốn nhận lại được”. Đó là một trong những điều chàng trai mười bảy tuổi mà anh thực sự ngưỡng mộ.

Để nói với em vài điều rằng, chứng minh sự trưởng thành, trước hết phải là hành trình tự khám phá các giá trị của bản thân cái đã. Em thực sự mong muốn điều gì? Em nghĩ mình sẽ là ai sau vài ba năm nữa? Anh không chắc mình đủ khả năng khuyên em “nên” hay “không nên” với các lựa chọn của mình. Nhưng anh có thể chắc chắn, đi bar, hút thuốc, hay làm điều gì đó phá phách... không phải là tấm thẻ thông hành tới với sự trưởng thành. Em sẽ khôn lớn lên, một khi em hiểu rõ được điểm mạnh và yếu của bản thân mình. Cũng như Holden, cậu ấy không phải một chàng trai quá xuất sắc. Nhưng cậu ấy biết cách vượt qua những khó khăn của bản thân, biết tránh những hiểm nguy trong đời sống, và quan trọng nhất, là luôn giữ được sợi dây gắn chặt mình với các suy nghĩ tích cực, đó là tình yêu với cô em gái Phoebe, với gia đình.

Chuyến đi theo dự định đã không thực hiện được, nhưng anh không tiếc nuối. Bởi giấc mơ của Holden Caulfield lúc nào với anh cũng là ám ảnh. Cậu ấy đã ước được ở giữa một cánh đồng cỏ xanh, trên đó có những đứa trẻ chơi đùa. Holden sẽ đứng trên vực đá, trông chừng chúng. Khi có đứa nào vượt qua đồng cỏ để ra bờ đá, cậu ấy sẽ tóm chúng lại, để chúng không rơi xuống vực. Và chỉ thế thôi.

Em ạ, khi em nhận ra, yêu thương và sẻ chia, cảm thông và trách nhiệm mới là tấm hộ chiếu khôn lớn, lúc đó, hành trình tới sự trưởng thành mới thực sự bắt đầu.

Vận mệnh trong tầm tay

m có tin vào chuyện bói toán không? Kể ra, nếu tin lời thầy bói, thì giờ này anh đã trở thành một nhân viên mẫn cán ngày ngày đi làm tiền ra xếp tiền vào (vì thầy nói phải làm ngành gì liên quan trực tiếp đến tiền mới mau giàu). Hoặc đã yên vị tô i tô i hát ru con chứ không có thời gian café tán gẫu với em (vì thầy nói nếu lập gia đình sớm sẽ tránh được nhiều tai họa). Và rất, rất nhiều lời phán nữa... mà anh không nhớ hết nổi.

Anh luôn tò mò về những người làm nghề “bói toán”. Dĩ nhiên có nhiều chuyện họ nói có phần nào đó đúng, chứ không phủ nhận hoàn toàn. Nhưng những người, giả sử nhé, có “quyền năng” biết được tương lai của người khác, liệu có biết được tương lai của chính mình? Chắc là không rồi, vì nếu biết được tương lai của chính mình, hẳn họ cũng sẽ chẳng mất thời gian để làm những việc đấy làm gì. Vậy nên có hợp lý không nếu mình đi tin vào lời nói của những người còn mù mờ với tương lai của chính họ?

Nếu chuyện biết trước được tương lai là một món quà, anh hy vọng sẽ không ai mang nó tới đặt trước cửa nhà mình. Tựa như khi đọc một câu chuyện trinh thám mà biết trước hồi kết, chắc chắn sẽ không còn thích thú nữa. Cuộc sống cũng vậy. Em thức dậy mỗi buổi sáng với ý nghĩ háo hức, không biết ngày hôm nay sẽ diễn ra thế nào. Chứ không phải cảm giác nhàm chán vì biết trước chắc chắn mọi thứ sẽ diễn ra theo một trình tự đoán trước. Đó hẳn cũng giải thích lý do mà trong cuộc sống, người ta luôn cảm thấy thú vị hơn với những bất ngờ. Vì dù có thế nào chăng nữa, mọi thay đổi luôn khiến con người ta có cảm giác giàu có hơn.

Nếu là fan của chú mèo máy Doraemon, hẳn em còn nhớ câu chuyện về chiếc ti vi dự báo trước tương lai. Cậu chàng Nobita hậu đậu, chắc hẳn tương lai sẽ lấy được cô bé Xuka xinh xắn dễ thương làm vợ nên cực kỳ chú quan. Rồi cục là nếu vẫn sống lười biếng, thiếu quyết tâm, hay ỉ lại vào những bảo bối... thì rất có

thể tương lai, người ở bên cạnh cậu sẽ là... Chaiko, em của Chaien, chứ chẳng phải là Xuka. Một ví dụ cực vui để thấy là hơn tất cả, chính chúng ta là người nắm giữ vận mệnh của mình.

Hắn em còn nhớ tin đồn về “ngày tận thế” trong năm 2012. Thế giới bước qua thời khắc ấy mà chẳng mấy may hề hấn gì. Vì đơn giản đó chỉ là đánh dấu một thời khắc kết thúc trong lịch cổ của người Maya để mở ra một thời kỳ mới. Những người bình tĩnh và luôn tin tưởng vào bản thân mình sẽ coi đó như một trò đùa. Anh hy vọng em cũng đón nhận những lời phán xét vô căn cứ kia với một thái độ như thế, vững tin vào bản thân và bản lĩnh để làm chủ cuộc đời của mình. Nhất là khi chẳng ai đại gì tự đâm đầu vào rã ròi.

Bảo vệ thương hiệu bản thân

Cuộc chiến ngầm định giữa các cô gái để tranh giành vị trí “hot girl” hoặc “queen bee” đã trở nên quen thuộc từ lâu trong trường học. Với anh, điều ấy thực sự thú vị. Cảm giác luôn có ai đó để so sánh, cạnh tranh sẽ đồng thời thúc đẩy bản thân tiến về phía trước. Cạnh tranh, nói cách này hay cách khác, luôn là động lực hàng đầu của sự phát triển. Dĩ nhiên chúng ta đang nói đến một cuộc cạnh tranh công bằng, chứ không chơi xấu theo kiểu tiểu xảo như trong Mean Girls hoặc Gossip Girl. Và nhất là với nữ giới thì các cuộc “cạnh tranh” luôn là thứ ưa thích hàng đầu của họ, nếu em còn nhớ về cuộc tranh giành “Quả táo cho người đẹp nhất” của ba vị nữ thần xinh đẹp trong thần thoại Hy Lạp.

Anh không nghĩ đó đơn thuần chỉ là một “cuộc chiến” xem ai giành ngôi vị số một. Ở chiều nào đó, nó là thử lửa thực sự với một người trong việc bảo vệ “thương hiệu” của bản thân mình. Nếu em để ý, năm 2012 đã qua đi với rất nhiều người trẻ tỏa sáng qua các cuộc thi, qua cộng đồng mạng xã hội... và đã định vị tên tuổi của họ trong

các lĩnh vực nhất định. Điều đó hẳn càng thúc đẩy những người khác, suy nghĩ nhiều hơn về cách “làm thương hiệu” cho chính bản thân mình.

“Thương hiệu” không đơn thuần chỉ là một cái tên. Nó còn là sự định vị bản thân trong suy nghĩ của người khác. Nó gợi nên những ưu điểm, thế mạnh, hoặc khả năng trong bất kỳ lĩnh vực nào mà cộng đồng sẽ nghĩ tới đầu tiên khi nhắc đến ta. Hoặc thương hiệu đôi khi lại hiểu đơn giản là cách em bảo vệ hình ảnh bản thân thế nào trong mắt người khác.

Em biết không, thất bại lớn nhất mọi thời đại trong lĩnh vực Marketing đã gọi tên New Coke của hãng CocaCola. Trước đối thủ cạnh tranh đang giành giật thị trường giới trẻ là Pepsi, những nhà lãnh đạo của Người khổng lồ CocaCola đã đi tới một quyết định sai lầm hoàn toàn: Thay đổi công thức của loại nước ngọt này. Người dùng nhanh chóng tẩy chay New Coke, CocaCola gánh chịu thất bại có thể coi là nặng nề nhất lịch sử. Liên hệ với em, nỗ lực thay đổi bản thân để trở thành một con người khác, xem chừng không có tác dụng bằng việc thay đổi bản thân tốt hơn từng ngày. Điều này nghe khá mô phạm nhưng lại là công thức chung để giữ bản sắc cá nhân. Thứ mà rất nhiều người đang loay hoay tìm kiếm trong cuộc sống này.

Lại nói chuyện đồ uống (cười). Những ngày này, giới trẻ đang hò hét chờ đón sự xuất hiện của Starbucks - thương hiệu café nổi tiếng thế giới. Có nhiều lo ngại về việc café Việt Nam sẽ gặp khó khăn khi bị “ông kẹ” này cạnh tranh. Chính vì lý do đó, anh cực thích bài phỏng vấn gần đây với ông Đặng Lê Nguyên Vũ - người sáng lập ra Tập đoàn café lớn nhất Việt Nam: Trung Nguyên. Ông Vũ cho rằng đừng nên quá lo ngại vì một “người khổng lồ không bản sắc”, với dẫn chứng là Starbucks đã xóa đi chữ “coffee” trong thương hiệu của mình, để trở thành một thương hiệu “đồ uống hỗn hợp” chứ

không còn đơn thuần là coffee nữa. Ai sẽ chiến thắng, đó là câu chuyện của tương lai. Điều duy nhất anh muốn em nhận ra, nếu mất đi bản sắc, mọi thứ chẳng trở nên quá đáng lo sợ, dù đó có là những người khổng lồ.

Thế giới biến mất

Đã từng có ngày anh tỉnh dậy với mong muốn một ai đó biến mất. Không hẳn đó là những người mình ghét cay ghét đắng. Chỉ có điều, sự biến mất của họ rất có thể khiến cuộc sống của mình dễ thở hơn, không khiến bản thân mình trở nên tiêu cực.

Ai trong chúng ta cũng đều từng có những mong muốn ích kỷ như vậy. Còn nhớ trong một lần có cảm giác gằn như bị cả thế giới bắt nạt, cậu bé Nobita đã ước ao một thứ bảo bối khiến cho những người bắt nạt cậu biến mất. Dĩ nhiên, Nobita được thỏa ước nguyện. Một nút bấm khiến cho kẻ khác tan biến. Nhưng sau tiếng hô “cả thế giới biến đi”, chỉ còn Nobita ở lại một mình. Ban đầu, cậu gặm nhấm cảm giác sung sướng khi được làm mọi thứ mình thích. Dần dần, cậu nhận ra thế giới chỉ có một mình thật buồn bã và cô độc.

Chắc em cũng hiểu cho nỗi buồn của Nobita phải không? Bởi con người khi được sinh ra phải cần có nhau để tồn tại. Trong những mô hình liên kết vô hình hoặc hữu hình, không ai có thể tự hào rằng mình sống mà chẳng cần nhờ tới ai khác.

Nên câu chuyện của em, cũng tương tự như câu chuyện của bao nhiêu người khác, đó là làm thế nào để ứng phó với cơn giận dữ. Có người chọn cách phản ứng lại ngay lập tức. Cũng có người nén cơn giận lại trong lòng. Chọn cách nào tùy thuộc mỗi người. Tuy nhiên,

không phải ngẫu nhiên mà người ta quen nói “cả giận mà t khôn”. Bởi lẽ trạng thái giận dữ khiến con người trở nên kích động, mà t kiểm soát hành vi và dễ dẫn tới những điề u đáng tiể c. Ngược lại, nên cơn giận vào trong cũng không phải là điề u dễ chịu gì. Cơn giận tích tụ lâu ngày cũng tựa như khô i thuốc súng, chỉ chực bùng nổ bất cứ lúc nào. Mà một vụ nổ thì hẳn để lại hậu quả nghiêm trọng hơn rấ t nhiề u rô i, em nhi?

Thường thì những suy nghĩ không tốt sẽ dẫn tới các hành động tiêu cực. Tuy nhiên, không phải cứ có những suy nghĩ tiêu cực điề u đồng nghĩa với việc là một người xấu. Anh đã từng đọc được đâu đó về một nhân vật từng nói rằng, cô ấy luôn muố n “thử làm người xấu”, bởi cô có cảm giác làm người xấu sẽ thoải mái hơn rấ t nhiề u. Điề u này đặt ra một vấ n điề là: Phải chăng làm người tốt khó hơn vì ta sẽ phải tự mình đặt ra các ràng buộc và sẽ không còn thoải mái nữa?

Anh nghĩ khó hay dễ không phải là điề u chúng ta nghĩ điề n trước hết. Điề u quan trọng là bản thân “tốt” hay “xấu” cũng chỉ mang ý nghĩa tương đố i trong từng thời điể m. Cũng như trong cuộc sống em ạ. Không ai nhận được sự yêu mê n từ tất cả mọi người. Và cũng không ai muố n thế . Bởi các cảm xúc yêu hay ghét thực sự là thứ gia vị cực kì cần thiết cho cuộc sống này. Đừng lo lắng quá nề u đôi khi chúng ta có nghĩ về người khác cùng những điề u thiế u tốt đẹp.

Giải mã người hai mặt

Trong cuốn *Phi lý trí*, một cuốn sách rấ t nổi tiế ng của Dan Ariely, viết về những hành động của con người mà không thể lý giải được bằ ng logic, ông nói rằng không bao giờ tở n tại một “con ngư .i nhấ thể”. Thực tế , chúng ta là tổng thể của rấ t

nhiều cái tôi. Ở những tình huống khác nhau, người ta lại vận dụng những cách cư xử và hành động cho phù hợp với hoàn cảnh. Nói như bạn em, thì đáng ra cả em và cả anh, phải là những người nhiều mặt mới đúng.

Hãy tưởng tượng một sáng tinh dậy, em soi mình vào gương, thấy đó dường như là một ai khác hẳn. Một người thấp hơn, xấu xí, môi mỏng, răng cửa mọc dài ra, ánh mắt như ánh mắt của loài bò sát... Dường như có một ai đó đang chiêm hữu lấy mình. Khi tinh giã c vào một buổi sáng năm 1885, ám ảnh vì giấc mơ đó, R.L.Stevenson đã viết nên cuốn sách nổi tiếng với tên gọi “*Tiến sỹ Jekyll và ngài Hyde*”. Trong đó, ông cảnh báo về hai con người cùng tồn tại trong ta, con người của những đam mê, điên cuồng là ngài Hyde và một con người chín chắn, lý trí là tiến sỹ Jekyll.

Phần nào đó, anh tin tưởng vào việc có rất nhiều cái tôi tồn tại trong một con người. Thử để ý nhé, có phải trước một đám đông xa lạ, việc đầu tiên khiến em cảm thấy an toàn là rút di động ra, giả vờ nhắn tin cho một ai đó, hoặc tìm một góc khuất để quan sát. Lúc đó con người nhút nhát và thiếu tự tin trong ta xuất hiện. Hoặc trong một cuộc thi đấu thể thao, tại sao tụi con trai coi việc về đầu tiên trong đợt chạy hai trăm mét hoặc ghi bàn thắng trong trận đấu bóng là việc cực kỳ quan trọng, đôi khi là danh dự của một chàng trai? Vì đó là lúc cái tôi hiếu thắng và ganh đua xuất hiện. Nói đơn giản hơn, tùy từng sân khấu của cuộc đời, mà mỗi người lại sắm một vai diễn khác nhau.

Anh không coi việc có nhiều “gương mặt” là điều gì đó xấu xa. Điều này dễ lý giải thôi. Con người càng trưởng thành thì cảm giác về sự mất an toàn càng lớn. Những điều nguy hiểm từ xã hội, nguy cơ tiềm tàng trong các mối quan hệ, mong muốn giành được sự yêu thương từ mọi người... tất cả điều đó khiến chúng ta cẩn trọng hơn trong cư xử, và xuất hiện những khuôn mặt khác nhau trong

giao tiếp. Bản thân điều đó không nguy hiểm. Điều nguy hiểm nhất là khi ta nhận ra, để có những gương mặt ấy, là ngần ấy sự đánh đổi khi ta lừa dối chính bản thân mình.

Bản thân con người sinh ra không mặc định tốt xấu. Cái tốt được nuôi dưỡng nên từ sự yêu quý, trân trọng và nhân hậu với mọi người. Cũng như cái xấu là tổng hòa của những điều vị kỉ, bon chen, muốn làm hại người khác. Biết nuôi dưỡng điều tốt chính là cách hay nhất để làm giảm đi cái xấu.

Sự im lặng của lòng tốt

Không biết em còn nhớ, trong “*Thám tử lừng danh Conan*”, có một câu nói mà anh luôn tâm đắc. Đó là “*sự thật chỉ có một, và duy nhất mà thôi*”. Bất kể người đó là người mình yêu quý, hay ghét bỏ... thì mọi người đều bình đẳng với nhau trước sự thật. Nên trong câu chuyện, có rất nhiều lúc các nhân vật bị đưa vào những tình thế rất khó xử, phải chỉ ra người họ vô cùng kính trọng, yêu quý là thủ phạm.

Trở về với câu chuyện của em. Anh không tin rằng sự lặng im trong thời điểm đó là cần thiết. Để tránh làm tổn thương bạn mình, để cùng nhìn lại việc chúng ta có thực sự đối xử công bằng với nhau hay chưa? Bởi chắc em không biết, rất nhiều người lớn lên với những kinh nghiệm không mấy dễ chịu khi còn đi học: bị tẩy chay, vu oan, hiểu nhầm... Và đó gần như những vết sẹo không dễ phai trong cuộc đời họ.

Một trong những đặc tính của sự thật, đó là việc luôn tìm được đích về với số đông. Như trong câu chuyện thần thoại, nhà vua bị trừng phạt với đôi tai lừa. Một người dân thường biết được nhưng cực kì đau khổ vì phải giữ kín bí mật này. Anh ta đi đến nơi xa thật là

xa, thủ thi bí mật này vào trong một thân cây. Chẳng ngờ cái cây được đốn để làm vật dụng, và sự thật cuối cùng cũng bị phơi bày trước đám đông. Đó là một chân lý, rồi sự thật nào cũng sẽ được mang ra ánh sáng.

Câu chuyện của em, làm anh chợt nghĩ đến một vấn đề anh hay tự hỏi: Thế nào là một người tốt? Từ bé chúng ta được dạy dỗ rất nhiều để thành người. Nhưng trở thành “người tốt” lại là bài tập lớn nhất mà chúng ta phải thực hành trong cuộc sống. Chúng ta vẫn được dạy phải tránh xa những đám đông ồn ào, đừng xía vào những chuyện của người khác. Nhưng thực tế, ở khía cạnh nào đó, nó gắn với việc mỗi người chỉ lo sống cho bản thân mình nhiều hơn. Như phớt lờ người bị nạn trong một vụ quẹt xe, lặng im khi thấy người bạn thân của mình mắc lỗi, thỏa hiệp để hòng đảm bảo lợi ích của đám đông. Thâm tâm chúng ta vẫn mách bảo, đó là cách không những chỉ bảo vệ mình mà còn bảo vệ cả những người khác. Nhưng thực sự, đó chỉ là cách bản thân tự bao bọc mình để tránh những thứ mà mình tự đánh giá là rắc rối hoặc phiền toái mà thôi.

Luật sư da màu người Mỹ M.L.King, người nổi tiếng với bài phát biểu “I have a dream”, từng nói rằng: *“Lời nói và hành động của một số kẻ xấu lại không đáng sợ bằng sự lặng im của những người tốt”*. Điều này có ý nhắc nhở chúng ta đừng là “những người tốt lặng im”, mà hãy là “những người tốt hành động”.

Sự nghiêm khắc của bố

Trước khi quay trở về với đề tài sự giáo dục của các ông bố, anh muốn kể cho em nghe câu chuyện này. Anh có một người bạn. Tuổi thơ của người bạn ấy gắn bó với mẹ rất nhiều. Cậu ấy sợ bố khủng khiếp. Mỗi khi cậu ấy tham gia hoạt động nào đó ở trường, bố cậu ấy lại xuất hiện nhưng không cổ vũ khích

lệ như mọi phụ huynh khác, mà chỉ kín đáo quan sát. Thậm chí ông còn ném cho cậu vài nụ cười mỉa mai khi cậu thất bại. Tới khi bạn anh trưởng thành, đi làm, lập gia đình, cậu ấy chăm con mình khác hẳn. Cậu ấy luôn ở cạnh con trai, hướng dẫn nó đủ điều, bảo bọc nó trước mọi mối đe dọa từ xung quanh. Hơi tiếc là cậu bé lớn lên yếu đuối và phụ thuộc nhiều vào người khác. Câu chuyện ấy cũng khiến anh suy nghĩ...

Có một điều anh tin chắc, cha mẹ luôn nhìn thấy một tương lai sẽ không có bóng dáng mình đi bên cạnh những đứa con nữa. Sẽ có một ngày những đứa bé con năm nào khôn lớn và vươn khỏi vòng tay của họ. Sẽ có một ngày mọi nguy hiểm, đe dọa, thử thách, khó khăn của cuộc sống biến một cậu con trai thành một người đàn ông. Trước ranh giới trưởng thành ấy, họ nhận ra cần phải cho con mình tập làm quen với cuộc sống, với những khó khăn để cứng cáp hơn, và trở thành người có ích. Cũng như câu chuyện ngụ ngôn về câu cá vậy. Thay vì tặng cho đứa con những chú cá, người cha tặng cho cậu chiếc cần và cách câu, để cậu có thể độc lập trong cuộc đời này.

Đa phần, người bố nhìn thấy tương lai của mình qua hình ảnh những cậu con trai, người sẽ giúp họ thực hiện nốt các ước mơ còn dang dở, viết nên những ước mơ khác, chinh phục những miền xa, sống tiếp cuộc đời của họ... Niềm hi vọng to lớn mang theo những kì vọng cũng không hề nhỏ bé chút nào. Chính vì vậy, anh nghĩ đặt ra các yêu cầu cao hơn để giáo dục con mình, cũng là một điều có thể hiểu được.

Tuy nhiên, có lẽ cần phải có một cuộc đối thoại giữa em và bố em, để nhận ra có sự khác biệt giữa những thứ “em muốn” và những thứ “bố muốn”. Thẳng thắn bày tỏ quan điểm cũng là biểu hiện của một chàng trai đang lớn. Nếu em sợ hãi cả những việc như thế, em sẽ không thể nào làm những việc lớn hơn được.

Anh nhớ lại một câu chuyện mình từng đọc. Trong một trò chơi thời bé ở trường, có cậu nhóc và bố cậu cùng chơi trò “hai người ba chân”. Lớn lên, cậu luôn nghĩ bố không yêu thương và ghét bỏ mình. Cậu gia nhập một băng đảng, làm mọi điều xấu xa, trong đó có cả việc đặt bom khu nhà của chính bố cậu. Rồi chừng như nghĩ lại, cậu quay về để thông báo cho mọi người thì quả bom đã phát nổ. Cậu bị giập nát hai chân. Nhờ tài năng của một bác sĩ, cậu được ghép chân của chính bố mình. Đó cũng là lúc cậu đọc được lá thư của bố, về lí do ông nghiêm khắc với cậu. Ông cũng khuyên cậu sống là phải nương tựa lẫn nhau, giống như ngày xưa ông cùng cậu chơi trò “hai người ba chân” vậy.

Nên anh tin sự nghiêm khắc của bố em cũng tựa như trò “hai người ba chân” trong câu chuyện trên. Chỉ có điều là em cần thời gian để cảm nhận được điều đó, cần rất nhiều thời gian.

Giải cứu niềm hy vọng

“**K**hông ai được tất cả và cũng không ai mất tất cả”. Có thể em mất tất cả trong một lúc chứ không mất tất cả trong một đời. Bởi cuộc đời mỗi con người là xen kẽ của những cảm giác áy, được mất, buồn vui, hạnh phúc và mất mát...

Anh nghĩ, thực ra tình trạng của em không đến từ những người xung quanh, mà đôi khi nằm ở tự bản thân em. Khi em tỏ ra với thế giới rằng mình chẳng cần một ai cả, thật khó để mọi người có thể chia sẻ với em. Thất bại đôi khi là một cú đấm đau nhưng không vì thế mà em sẽ không gượng dậy nổi. Vì rất có thể sau này trên đường đời mình còn gặp nhiều “cú đấm” đau và nhớ hơn nhiều.

Hồi bé, anh hay tha thân lục giở đồ ng sách của bố mình ra xem. Anh đặc biệt say mê các câu chuyện kiếm hiệp. Đọc qua khá nhiều bộ, anh nhận ra một chi tiết khá thú vị. Để lĩnh hội được các siêu bí kíp võ công, bao giờ các nhân vật chính cũng phải trong tình trạng: hoặc là chưa biết gì, hoặc chẳng may bị phế bỏ hết võ công mà luyện thành. Chắc cũng phải có ẩn ý ngầm định nào đó. Như kiểu không bao giờ nên ngừng hi vọng, kể cả trong lúc mình tưởng như thất vọng nhất.

Các rắc rối luôn dẫn dắt theo nhau đến cùng lúc, anh biết! Nhưng đó không được coi là mất mát lớn. Theo anh, mất mát lớn nhất của tuổi trẻ chính là mất đi niềm tin vào bản thân mình. Hoi lạ lùng, nhưng đó lại là chìa khóa cho mọi vấn đề. Tin mình làm được thì sẽ làm được. Tin mình làm hỏng thì nhất quyết thất bại. Gần đây, trong một nghiên cứu không chính thức, các nhà khoa học nhận ra may mắn hay xui xẻo không đơn thuần là trò xúc xắc của số phận. Nó còn là kết quả thu được từ việc tự ám thị của con người

khi thực hiện hành động ấy. Như câu chuyện ngụ ngôn về con chó trắng và con chó đen. Con chó trắng tượng trưng cho niềm vui, con chó đen lại hàm ý nỗi buồn, em cho con nào ăn thì con đấy sẽ thối.

Không phải ngẫu nhiên mà kể cả trong các câu chuyện cổ tích, những người nghèo khổ bất hạnh lại thường được ban tặng các báu vật quý giá. Bên cạnh việc bênh vực những người yếu thế, nó còn là mong muốn con người luôn biết hi vọng, dù trong những tình huống ngặt nghèo nhất.

Hãy nhìn vào tổn thất của Nhật Bản sau cơn sóng thần. Anh nghĩ sự mất mát ấy không chỉ gói hẹp trong phạm vi cá nhân mà là nỗi mất mát của cả một quốc gia. Nhưng chứng minh tinh thần của một dân tộc quật cường, nước Nhật nhanh chóng khắc phục khó khăn, như cách mà họ nhanh chóng hồi phục sau Thế chiến thứ hai vậy.

Nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, trong những dòng tâm sự của mình, cũng đã từng viết: “Tôi đi đến tận cùng của sự tuyệt vọng, để thấy rằng tuyệt vọng cũng nở hoa”. Bản thân chúng ta sẽ tìm thấy niềm động viên lớn lao ngay cả trong nguy khó, từ chính bản thân mình. Em không mất tất cả, cái em mất bây giờ chỉ là thời gian để cân bằng lại mình thôi. Khi món quà lớn nhất là tuổi trẻ vẫn còn, người ta có quyền tự tin và coi thường mọi sự mất mát.

Tấm áo của sự kỳ vọng

Có một câu chuyện rất thú vị thế này. Ở một vùng nọ, có con quái thú rất hung ác. Dân làng không cách nào khuất phục được nó, bèn nhờ cây một vị dũng sĩ. Chỉ bằng vài nhát gươm, chàng kết liễu đời con quái vật. Tiếc lạnh đời xa, bất kì nơi đâu

có quái vật, chàng dũng sĩ đi đầu được cây nờ. Ban đầu, chàng vui vẻ nhận lời, không giấu được sự hãnh diện. Tuy nhiên, càng về sau, chàng nhận ra sức mình có hạn, và càng lúc chàng càng cảm thấy mệt mỏi với công việc của mình. Tới con quái thú thứ n, chàng thất bại, bị nó ăn thịt. Và dân làng tặc lưỡi bảo nhau: “Thì ra gã đó chỉ có vậy.”

Em ạ, sự kì vọng giống như một “tấm áo ma thuật”. Phần nào đó, nó tặng con người ta sự phấn khích, niềm tin tưởng để hoàn thành công việc. Nhưng ở chiều ngược lại, nó cũng có thể làm hại con người bởi sự áp lực, cả tin mù quáng. Điều tai quái ở chỗ, tấm áo ấy chẳng bao giờ vừa cả. Hay nói chính xác hơn, sự kì vọng luôn là một tấm áo thùng thình mà ta có to lớn cũng không sao vừa với nó.

Với câu chuyện của em, anh nhận ra em đã bước đầu “cài khuy” cho chiếc áo ấy bằng việc tự thỏa hiệp với bản thân mình, với bố mẹ. Bản thân em cũng nhận thấy việc đổ vào một trường chuyên đã là điều khó khăn với năng lực của mình. Nhưng ánh sáng lấp lánh từ “niềm tự hào” của ba mẹ, “sự thán phục” của bạn bè... vô tình làm cho mình lóa mắt. Để đến một lúc em nhận ra mình đang ở trong một mớ rã rác rồi thì mọi chuyện hẳn đã muộn rồi.

Rất nhiều người trong chúng ta hẳn cũng đã, hoặc đang “ngồi nhầm chỗ” trong cuộc đời của mình. Một vị trí trong lớp học ngon lành của tỉnh? Một công việc không đúng với khả năng nhưng được nhiều người vị nể? Hoặc một chỗ ngồi trong giảng đường và loay hoay với ý nghĩ mình đã lựa chọn sai hoàn toàn nghề nghiệp của mình? Đa phần, chúng ta thường “đổ lỗi” cho cha mẹ, cho những người định hướng chúng ta tới các công việc không như mong muốn, chỉ vì những lý do muôn thuở dạng “có người quen” hoặc “dễ xin việc”. Nhưng anh nghĩ vẫn đề trước hết nằm ở mỗi người. Khi chấp nhận “thỏa hiệp” với bản thân, đánh đổi sự mạo hiểm, tự thân,

và thậm chí cả tuổi trẻ... để đổi lấy sự ổn định, thói quen dựa dẫm vào người khác.

Em có đề ý không, trước các kì thi đấu thể thao trong khu vực hoặc quốc tế, báo chí và thậm chí cả ngành thể thao đặt rất nhiều kì vọng vào một số môn thi đấu nhất định. Những dự báo huy chương, niềm hi vọng của người hâm mộ nước nhà vô tình lại là rào cản để vận động viên nước mình chẳng dễ vượt qua. Hoặc như trước đây, đội tuyển bóng đá Việt Nam với khao khát chinh phục tấm huy chương vàng Seagames, và luôn thất bại dù có lúc đã ở trước ngưỡng cửa thiên đường. Vậy mà với một giải đấu ít được kì vọng và với tâm lý thoải mái hơn, đội tuyển của chúng ta vô địch AFF Cup. Đôi khi, sự kì vọng mới chính là rào cản lớn nhất ngăn chúng ta tới thành công.

Anh nghĩ, vấn đề của em bây giờ, là một cuộc nói chuyện thẳng thắn với bố mẹ mình. Anh tin sự tự tôn và sĩ diện của mỗi gia đình là có thực. Nhưng hẳn nó không quan trọng bằng việc để con cái mình cảm thấy thoải mái và có niềm tin cho tương lai. Xét cho cùng, chính em, trước hết là người phải chịu trách nhiệm với chính bản thân mình, đúng không nào?

Sự sụp đổ thần tượng

Vừa rồi, dư luận xôn xao vì sự kiện, tay đua xe đạp huyền thoại người Mỹ Lance Amstrong bị tước bả danh hiệu vô địch Tour de France vì bị phát hiện sử dụng doping. Thông tin này gây nên cú sốc lớn với người hâm mộ, nhất là những người từng thần tượng tay đua này. Hàng loạt chiếc vòng livestrong mà Lance hay đeo bị tẩy chay. Cả thế giới nghĩ mình bị lừa dối. Nhưng riêng với anh, Lance Amstrong vẫn là một thần tượng. Bởi chính cuộc chiến chống lại căn bệnh ung thư của anh ấy để quay lại với thi đấu thể thao đỉnh cao mới là điều ghi dấu ấn nhất. Nó cổ vũ cho hàng

triệu người khác trên thế giới về niềm hi vọng, với nghị lực con người có thể chiến thắng được bệnh tật. Giải thưởng chỉ là thứ ghi thêm dấu ấn. Chứ lý do để Lance thành huyền thoại, lại là một lý do hết sức “con người” như vậy.

Trở lại với câu chuyện của em, thân tượng trước hết vẫn là một con người. Mà con người, ai cũng có thể mắc sai lầm, có thể yếu lòng và không hoàn hảo. Điều quan trọng không phải là phủ nhận mọi nỗ lực của họ khi họ khiếm mình thất vọng, mà quan trọng nhất là nhìn nhận quá trình họ đứng dậy sau cú ngã như thế nào. Trước đây, cô nàng Drew Barrymore (trong loạt phim *Những thiên thần của Charlie*), trở thành ngôi sao điện ảnh nhí từ khi còn rất sớm. Sau đó, cô rơi vào quãng thời gian khủng hoảng, lạm dụng rượu và ma túy... Bằng rất nhiều nỗ lực, Drew mới có thể quay trở lại, giành lại các vai diễn, và giờ trở thành diễn viên hạng A ở Hollywood, là Đại sứ chống đói nghèo cho Liên hợp quốc. Ngược lại, có những ngôi sao trượt dài trong thất bại và không sao tìm lại bản thân mình như Macaulay Culkin, Lindsay Lohan...

Anh nghĩ em cũng đang rất cần được mọi người “nhìn bằng ánh mắt khác hẳn”. Để mọi người thấy em sẽ đứng dậy sau thất bại này như thế nào. Để mọi người thấy em không hoàn hảo. Để họ nhận ra, em thực sự gầy gù chứ không phải chỉ là một kiểu “thân tượng” có thể ngưỡng vọng từ xa. Đó là cả một quá trình, em ạ!

Napoleon vĩ đại từng nói: “Tôi thua một trận đánh, nhưng thắng cả cuộc chiến.” Anh thì nghĩ thắng lợi sẽ tạo nên từ sự tích lũy kinh nghiệm từ những “trận đánh” nhỏ, dù đó là kinh nghiệm chiến thắng ngọt ngào hay thất bại cay đắng. Em biết không, có một thân tượng vĩ đại mà anh nghĩ ai cũng sẽ gặp một lần trong đời. Đó là chính em, trong cuộc hành trình chiến thắng chính bản thân mình. Đôi khi, kết cấu của thân tượng lại thuộc về những vắn đề rất con người như thế, em ạ!

Vấn đề ở vạch xuất phát

Anh biết em còn buồn vì chuyện không đỗ vào trường đại học ưng ý. Đầu tiên là chia buồn với em, bởi kết quả kì thi không như em mong đợi. Nhất là với một kì thi có tính chất “*bước ngoặt*” với mỗi con người. Nhưng thi cử là vậy, em ạ! Kết quả cuối cùng đôi khi không chỉ phụ thuộc vào năng lực của mình, mà còn cần cả một chút may mắn. Vì khi nói rằng “*học tài thi phận*”, hẳn cha ông ta đã đúc kết từ rất nhiều tấm gương có thật trong cuộc sống, những con người mơ giấc mộng trạng nguyên, bảng nhãn, thám hoa mà lẽu chõng đi thi suốt năm này qua năm khác, nhưng mãi chỉ là những ông tú, ông đồ ...

Tuy nhiên, anh cũng không mong em sẽ buồn bã quá lâu. Và cũng đừng sợ hãi hay xấu hổ trước những lời hỏi thăm của mọi người. Vì đôi khi, thi đại học giờ đã bao hàm tính chất một vấn đề xã hội. Thậm chí cả câu “Em học trường nào?” cũng chỉ mang đậm tính xã giao không hơn. Nhất là khi em xác định được, hoặc nó chỉ đơn giản là “sự thành công bị trì hoãn”, hoặc nó là một bước ngoặt để em tìm ra một hướng đi khác cho cuộc đời mình.

Ngay cả khi đang học một trường danh tiếng như Havard, Bill Gates cũng đã bỏ ngang để theo đuổi đam mê của mình. Hoặc như Steve Jobs, người khuyến khích năng lực thực sự hơn là năng lực trên những tấm bảng. Nói như vậy, không đồng nghĩa với việc học không quan trọng, mà chỉ nhấn mạnh một điều, đại học không phải con đường duy nhất dẫn đến thành công đâu, em ạ!

Thực ra, anh thầy em có xuất phát điểm tốt hơn những bạn khác. Năng động, tự tin, học giỏi... đã đủ là điểm tựa để em có thể bứt phá nhanh hơn người khác. Đừng vì một vài cú vấp mà nghĩ rằng cuộc đua đã kết thúc. Không phải ai trong chúng ta cũng đều có

một xuất phát điểm tốt cả đầu. Nếu biết tầm bằ ng duy nhất Edison nhận được khi còn học phổ thông, chứng nhận của hiệu trưởng trường ông đang học về một học trò “ngu dốt, lười biếng, hỗn láo” thì em sẽ thấy được rằng, không phải ai xuất phát tốt thì sẽ là người về đích tốt.

Chắc em biết người đàn ông chạy nhanh nhất hành tinh, Usain Bolt, người lại vừa đoạt thêm huy chương vàng Olympic ở cự ly 100m nam trong kì thể vận hội năm nay? Usain Bolt không bao giờ là người xuất phát tốt nhất. Trên đường đua, thường anh ấy chỉ xuất phát ở mức thứ tư, thứ năm. Nhưng luôn là người về đích đầu tiên với những cú bút phá mạnh mẽ. Mặc dù lý thuyết điền kinh chỉ ra xuất phát tốt sẽ làm tăng khả năng chiến thắng. Nhưng không phải 100%, đúng không em?

Cuộc đời mỗi người chúng ta cũng giống như một đường chạy vậy. Điều cuối cùng còn lại, không phải nỗ lực vượt qua người khác để giành chiến thắng, mà chỉ đơn thuần là cuộc đấu với chính bản thân mình. Làm sao để vượt qua khỏi nỗi sợ hãi, tự tin vào bản thân, quyết định sáng suốt ở những thời điểm bước ngoặt mới là vấn đề. Mà trên đường chạy ấy, chỉ em mới quyết định được mình, không phải về đích thứ bao nhiêu, mà là về đích như thế nào. Phải dũng cảm vào những lúc cần thiết, để vượt qua khó khăn hiện tại. Em làm được chứ?

Lộ trình cho mơ ước

Anh có thể khẳng định với em, không có ước mơ nào viên vông cả. Vì tất cả những thành tựu cuộc sống hiện đại ngày nay đều khởi phát từ những ước mơ tưởng chừng rất “vớ vẩn”. Khi Edison phát minh ra máy ghi âm và bóng đèn dây tóc, ông được coi là phù thủy, bởi chẳng ai hò i đó tin có thể “nhốt” được giọng nói

hay giữ được ánh sáng trong nhiều giờ liền cả. Hay như khi con người vẫn coi sắt là một thế lực tự nhiên cực kì ghê gớm thì Franklin phát minh ra cột thu lôi. Tất cả những mơ ước ấy đều không viên vông chút nào phải không?

Không ai có quyền hoạch định mơ ước của người khác, trừ chính bản thân em. Anh tin ngay cả khi cô giáo em đưa ra từ “viên vông”, hẳn cô cũng nghĩ đó có thể là một cú hích, một sự khích lệ để em có thể vươn tới ước mơ của mình. Rất nhiều người đã thành công bởi họ tự tin và đeo bám mơ ước của mình. Thời còn đi học ở Port Huron, Edison bị coi là một đứa nhóc hỗn láo, lơ đãng, có vấn đề về thân kinh và hay phá phách. Trong khi sự thực, ông chỉ là một đứa trẻ say mê khoa học, muốn làm thí nghiệm mọi lúc mọi nơi và luôn có nhu cầu tìm tòi khám phá. Tấm “bằng tốt nghiệp” tiểu học (mà thực ra là chứng nhận đuổi học) được Edison mang theo trong suốt hành trình cuộc đời mình. Với ông, đó là động lực để thúc đẩy bản thân làm nên những điều phi thường. Với mọi người, đó là minh chứng cho chuyện không có giới hạn nào cho ước mơ của bất kì ai cả.

Anh tin là ước mơ thì không giới hạn, nhưng mình có thể viết nên lộ trình và hoạch định những ước mơ của bản thân. Ước mơ chỉ bị coi là viên vông khi em không đeo bám và đủ sức theo nó đến cùng, khi em chỉ mơ mộng mà không nghĩ tới việc bắt tay thực hiện. Nếu đã có kế hoạch tỉ mỉ, hãy gạch đầu dòng những điều em cần để có thể thực hiện, hơn là thất vọng chỉ vì một vài đánh giá từ bên ngoài. Nếu em biết được, những người thành công đã phải vượt qua biết bao định kiến từ dư luận, như đạo diễn nổi tiếng Tim Burton, với doanh thu các phim ông làm lên tới hàng tỉ đô la, từng bị sa thải chỉ vì làm ra những bộ phim “ngớ ngẩn và tiêu tốn ngân sách”.

Thế giới rộng lớn này có rất, rất nhiều người lớn lên với những giấc mơ bình thường. Bù lại, cũng có những người khiến người ta phải nhớ mãi như Bill Gates, Steve Jobs... Hãy lựa chọn cách

sống và mơ ước, như cách em muốn sau này, em được thế giới như về như thế nào. Chúc em vững tin vào mơ ước.

Sức bật của một chàng trai

Có một mô típ trong phim Hàn Quốc mà không biết em có để ý hay không. Thường thì sẽ có một cặp đôi yêu nhau thắm thiết, nhưng có độ lệch pha về điều kiện cũng như hoàn cảnh sống. Cuộc tình tan vỡ, chàng trai ôm mọi đau khổ quyết chí đi tìm cho mình chân trời mới. Sau nhiều năm, anh ta trở thành người thành đạt, quay trở về, gặp lại người xưa... Dĩ nhiên chuyện phim ảnh thì không đáng tin 100%. Nhưng về mặt nào đó, nó đánh đúng tâm lý của một cậu chàng. Đó là tính “sĩ diện”, hay nhẹ nhàng hơn đó là sự tự ái của một cậu con trai.

Không có điều gì khiến một chàng trai tổn thương bằng sự tự ái bị đụng chạm. Được mặc định là “phái mạnh” trong cuộc sống nhưng điểm yếu của bọn con trai là yêu quý cái tôi của mình khủng khiếp. Để anh kể cho em nghe một câu chuyện. Anh có người bạn hồ i còn đi học phổ thông, bạn anh thân thiết cô nàng lớp trưởng xinh xắn từ lâu lắm rồi. Lây hết dũng cảm, cậu ấy ngỏ lời cùng cô nàng hot girl. Nào ngờ, cô nàng giới cho bạn anh một gáo nước lạnh. Cậu ấy bảo sẽ chẳng thể nào nhận lời của một chàng trai chưa bao giờ lọt nổi vào top 20 của lớp. Câu nói ấy như một nỗi ám ảnh khiến bạn anh thay đổi. Cậu ấy học hành chăm chỉ hẳn lên, kết quả tiến bộ qua từng ngày. Rồi không những lọt vào top 10 của lớp, cậu ấy còn thi đỗ vào trường đại học nổi tiếng, là mơ ước của nhiều người. Sự tổn thương quả là tạo nên sức mạnh ghê gớm. Mặc dù sau đó, cậu không còn yêu mê mẩn cô nàng kia như trước nữa.

Cậu con trai nào, trong cuộc đời cũng cần bị giới vài gáo nước lạnh, để tỉnh táo và trở nên mạnh mẽ hơn. Đôi khi, từ những cú vấp

như thế, họ nhận ra mình cần gì và muốn trở thành con người như thế nào trong tương lai. Hãy em biết Mark Zuckerberg, chàng trai thiên tài đã tạo ra mạng xã hội facebook. Nếu em biết được xuất phát điểm của nó chỉ vì Mark là một chàng trai kém hấp dẫn và luôn ngậm hột thị trước những cô gái, em sẽ thấy đôi khi một bước ngoặt có thể thay đổi cả thế giới thế nào, hết như “hiệu ứng cánh bướm” vậy.

Archimedes, nhà bác học thiên tài đã từng nói rằng: “*Hãy cho tôi một điểm tựa, tôi sẽ nhấc bổng cả trái đất*”. Nguyên lý về đòn bẩy của ông, khi ứng dụng với những chàng trai, sẽ trở thành: “*Hãy cho tôi một cú hích, tôi sẽ tự thay đổi bản thân mình*”. Nhất là hãy hích vào lòng tự trọng của cậu ấy, em nhé!

Đừng đắm vào ngọn hải đăng

Câu nghị luận xã hội trong đề văn thi đại học khối D vừa rồi viết: “*Ngưỡng mộ thần tượng là một nét đẹp văn hóa, nhưng mê muội thần tượng là một thảm họa*”. Đã có quá nhiều bàn tán, tranh luận về chủ đề này rồi. Thậm chí em có thể tham khảo cả đáp án câu này của Bộ giáo dục. Với cá nhân, anh tiếc hùi hụi vì hòi mình đi thi đại học, hay nói rộng ra là suốt thời phổ thông, anh đã không có cơ hội được làm những đề văn như thế. Một đề văn rất hay và cũng rất xã hội.

Một đề văn mở thì chắc hẳn đáp án cũng phải mở. Anh hi vọng sẽ có khung điểm linh hoạt cho những bài viết đưa ra kiến giải độc đáo về đề tài này. Thú thực với em là khi đọc đề, anh đã có suy nghĩ là chẳng thiếu những bạn thí sinh sẽ “viết vị”, thậm chí là nhiều. Anh muốn hiểu nó rộng hơn, không chỉ đơn thuần là một vấn đề xã hội như làn sóng hâm mộ Kpop, văn hóa thần tượng của

giới trẻ. Cái anh muốn nói ở đây, là vẫn để tìm được một người thế nào để mình thực sự thần tượng?

Các fan của K-pop gần như tạo nên một làn sóng xung quanh đề thi rất thời sự này. Có bạn bệnh vực thần tượng của mình chăm chăm. Cũng có bạn nghi ngờ có âm mưu xấu nào đó nhắm vào K-pop. Trong rất nhiều suy nghĩ, thật may, anh cũng bắt gặp khá nhiều bạn trẻ tinh táo. Những người coi hâm mộ thần tượng như là một nhu cầu bình thường của con người. Như khi chúng ta luôn hướng về những điều tốt đẹp, luôn tìm kiếm những người để mình đáng để học theo. Bởi tất cả mọi sự tự do đều có một giới hạn. Mà với anh, ngưỡng mộ thần tượng là một nét đẹp văn hóa, thì cách thức hâm mộ thế nào lại thể hiện trình độ văn hóa của mỗi người.

Sau Thế chiến thứ nhất, nước Đức không khỏi trong tư thế một kẻ bại trận, phải xây dựng lại và tái thiết hàng loạt. Lúc này, một nhân vật mới xuất hiện, đó là A.Hitle. Con người này thực ra cũng chẳng khác gì một dạng “thần tượng”, thậm chí là của cả một dân tộc. Nhưng tư tưởng của ông ta về một dân tộc thuần chủng và cao quý, về “đòi lại công bằng” cho một nước Đức bại trận sau thế chiến, lại là sai lầm. Dưới sự chèo lái của con người này, với sự mê muội cuồng tín của biết bao con người khác, nước Đức lại bước vào một cuộc lầm than khác. Sự mê muội luôn dẫn con người ta đi sai đường.

Anh sẽ không bàn về chủ đề này nữa. Anh chỉ muốn nhắc lại cho em câu chuyện về một hình ảnh đẹp trong kì thi này. Có một người cha, đã không ngại vất vả, bế đưa con bị bại liệt của mình vào tận phòng thi. Cha sẽ là đôi chân của con. Với bạn ấy, anh tin là hẳn bạn ấy đã có một thần tượng trong trái tim mình.

Tình cờ, anh đọc được trên facebook của Giáo sư Xoay, có một câu nói rất hay. Sau khi trích dẫn một câu chuyện cười về con tàu và

ngọn hải đăng, anh ý viết: “Cuộc đời mỗi người có lẽ giống một con tàu, thân tượng ví như những ngọn hải đăng để chúng ta nhìn vào và định vị đường đi. Không có những ngọn hải đăng, đi lại thật khó khăn vì mất phương hướng. Nhưng nếu không tinh táo hoạch định ra con đường phù hợp để đi riêng mà cứ lao thẳng vào ngọn hải đăng thì chắc chúng ta sẽ được nhắc đến trong một câu chuyện cười nào đó mất thôi”. Anh hi vọng em sẽ là một con tàu tìm được đúng hướng.

Chất men của sáng tạo

Anh nghĩ là để viết được các tác phẩm lớn, hoàn cảnh sáng tác đóng một vai trò khá quan trọng. Tuy nhiên, đó không phải là điều quyết định tất cả. Bởi văn chương đơn thuần là vùng đất không biên giới của sự sáng tạo. Thế nên, khả năng em có thể viết ra những tác phẩm đỉnh cao, dù em không rơi vào những hoàn cảnh tăm tối nhất của cuộc đời là việc hoàn toàn... có thể.

Điều quan trọng hơn để tạo nên những tác phẩm hay, quan trọng nhất chính là “chất liệu sống” của tác giả. Sự sáng tạo và nghệ thuật giống như những chiếc áo lông lầy, còn chất liệu sống của nhà văn chính là bộ khung xương cho một sinh thể văn chương có thể tồn tại. Hơi khác với các nghề nghiệp khác, nhà văn vừa đòi hỏi các đức tính như khả năng quan sát, tổng hợp... còn kết hợp thêm cả sự nhạy cảm và khả năng liên kết sao cho thật logic. Mà những điều đó, chỉ có thể có được theo một quá trình. Sống, đi, gặp gỡ và trải nghiệm. Anh rất tâm đắc với suy nghĩ của nhà văn Nhật, Haruki Murakami, tác giả cuốn *Rừng Na-uy* rất nổi tiếng. Ông tâm sự rằng, trước năm ba mươi tuổi, ông không thể viết được. Vì ông nghĩ, mình chưa đủ trải nghiệm, chưa “sống” đủ để viết được những-thứ-ra-hồn.

Văn chương đơn thuần là trò chơi của sự sáng tạo câu chữ. Những nhà văn lớn, dùng cả cuộc đời của mình để đi và viết. Như E.Hemingway, ông dành cả cuộc đời của mình để đi, tham gia chiến đấu, trở thành phóng viên chiến trường, rồi phóng viên tạm trú cho hàng loạt tờ báo lớn ở Châu Âu. Nhờ đó mà ông viết nên những tác phẩm của cuộc đời mình. Điều đó hoàn toàn bác bỏ suy nghĩ của một số người, rằng viết văn đơn thuần chỉ là công việc của ngôn từ và sự tưởng tượng.

Tuy nhiên, có một điều em nói đúng. Các nhà văn thường tạo nên những tác phẩm để đời, trong những hoàn cảnh hết sức éo le. Như Balzac, ông là một người viết văn miệt mài, mỗi ngày ông chỉ ngủ khoảng hai, ba tiếng, còn lại dành để viết. Vậy mà cuối cùng ông vẫn thừa nhận mình là người thất bại, khi ông qua đời trong nghèo túng và nợ nần, khi tên tuổi vẫn chưa được đông đảo công chúng thừa nhận. Hoặc như tác giả nổi tiếng J.K.Rowling, “mẹ đẻ” của chú bé phù thủy nổi tiếng, cũng đã khởi thảo những dòng đầu tiên của Harry Potter trong tình cảnh thất nghiệp, các hóa đơn nợ ngập đầu và phải nuôi con nhỏ. Nhiều khi anh nghĩ, nếu chẳng có những hoàn cảnh éo le như thế, không chắc chúng ta có thể được đọc các tác phẩm hay ho như ông ấy.

Anh không chắc mình hiểu rõ nguyên nhân nhưng theo cảm nhận của mình, anh nghĩ rằng, những người viết văn có một đặc điểm chung: Họ thường nhạy cảm hơn những người bình thường khác. Họ có thể vui sau niềm vui của người khác, nhưng cũng có thể buồn trước nỗi buồn của người khác. Trong những hoàn cảnh thực sự khó khăn, điều đó vô tình lại kích thích khả năng sáng tạo vô hạn của họ. Hơn nữa, nếu em để ý, đa phần các tác phẩm lớn thực sự thường đi tới cái sâu nhất của những số phận con người, niềm hạnh phúc, đau khổ, tuyệt vọng... Phải chăng đó cũng chính là những trải nghiệm, sự đồng cảm của nhà văn với thân phận những nhân vật của mình?

Sáng tạo nghệ thuật là một công việc vất vả. Trước khi thành một nhà văn lớn, hãy tập trước để trở thành một nhà văn “nhỏ” đã em ạ. Bằng việc quan sát cuộc sống nhiều hơn, đi nhiều hơn, gặp gỡ nhiều con người hơn và lắng nghe những câu chuyện của họ, đó là một chất liệu tuyệt vời để viết được những điều ý nghĩa.

Sống đơn giản

Thú thực là anh cũng từng giống như em, nghĩa là cũng được bạn bè khuyên “sống đơn giản cho đời thanh thản”. Bản thân anh chưa trải nghiệm hết ý nghĩa của câu này. Tức là anh thường xuyên rơi vào tình trạng chỉ làm được một trong hai điều, hoặc là không sống đơn giản được, hoặc cố gắng sống đơn giản nhưng không thanh thản được.

Có rất nhiều người trong số chúng ta mắc phải một căn bệnh, đó là bệnh hay lo nghĩ. Chúng ta thường xuyên lo lắng về đủ thứ. Điểm số, công việc, các mối quan hệ... thậm chí chúng ta còn có rất nhiều dự cảm không an lành về tương lai. Hãy thử tưởng tượng bộ não của chúng ta cũng hoạt động như một chiếc máy tính vậy, khi em chạy quá nhiều ứng dụng cùng lúc, máy sẽ chậm lại, bị đơ hoặc hỏng hóc. Cũng tương tự như khi ta có quá nhiều việc để nghĩ trong đầu. Đó là nguyên cơn của sự mệt mỏi, stress, bực bội... và cả chúng ta lão hóa nhanh, như những gì các bạn em “đe dọa” vậy.

Anh tin là điều này có thể lí giải được. Những người hay suy nghĩ và lo lắng về tương lai, thường là những người không tự tin vào mình ở hiện tại. Điểm bất an này khiến họ khá mù mờ về cách giải quyết một số rắc rối, hướng ra cho vài công việc, thậm chí là tước đi cả sự dũng cảm, khi họ khước từ cả những mối gắn kết với một ai đó. Anh tạm gọi họ là những người “nghĩ nhiều hơn sống”.

Chẳng có lí do gì để giam mình trong mớ suy nghĩ hỗn độn. Cũng như chúng ta chẳng biết trước điều gì từ tương lai. Điều thú vị của cuộc sống là chuỗi sắp đặt của những sự kiện không định trước. Hãy cứ sống, cứ khao khát đi đã. Vì không ai trả lời cho em xem ngày mai sẽ thế nào cả. Nên nhiệm vụ của mình chỉ đơn thuần là sống cuộc đời hiện tại sao cho thật ý nghĩa. Dĩ nhiên, nó bao gồm

cả việc mình hành động đi kèm với tư duy. Như nhà khoa học lỗi lạc người Pháp Rene Descartes từng nói: “*Tôi tư duy, nghĩa là tôi tồn tại*”. Anh thì nghĩ thêm rằng, đó mới chỉ là “tồn tại”. Còn để “sống”, nhất quyết tư duy phải đi kèm cùng hành động.

Anh nghĩ không có định nghĩa hay khái niệm nào về sống đơn giản. Bởi lẽ mỗi cá thể lại có những thái độ sống khác nhau. Và cả “chuẩn mực” của đơn giản cũng khác với từng người. Tuy nhiên, có thể hiểu, ngầm định trong nó là lời khuyên về cách sống giản dị, tránh phức tạp hóa mọi vấn đề, nhìn nhận sự việc theo bản chất của nó. Sống đơn giản, cũng bao hàm cả việc em có một thái độ sống chân thành, yêu thương mọi người, và luôn biết cách tạo ra hoặc tìm thấy những niềm vui nho nhỏ trong cuộc sống.

Có rất nhiều tranh luận về cái đẹp thực sự. Anh nghĩ đỉnh cao của cái đẹp chính là sự giản đơn. Bởi chúng ta thường chấp nhận những thứ cầu kỳ, phức tạp, tinh xảo... và coi nó là cái đẹp như một điều hiển nhiên. Tìm kiếm một điều giản đơn mà đẹp đẽ mới thực sự khó khăn. Khó tìm, nhưng không phải là không tìm được. Chỉ cần em có niềm tin, biết yêu quý bản thân, mở lòng với cuộc sống... cũng là những bước đầu tiên trên hành trình sống đẹp của chính mình.

Anh không ngại điều gì hơn bằng việc mình rất dễ trở thành những người có suy nghĩ và tâm hồn già cỗi trong một hình hài tươi trẻ. Như là một câu nói nào đó anh từng đọc được, cuộc đời mỗi người giống như những trang sách mà ta không sao có thể đọc được cái kết. Mà chính mình tự tạo ra cái kết, bằng việc mỗi ngày làm đầy hơn những trang sách của lòng tốt, sự vị tha, trải nghiệm và thương yêu. Anh tin em sẽ biết cách làm đầy những trang sách cuộc đời mình, theo cách ý nghĩa nhất có thể.

Quyền lực của sắc đẹp

Xinh đẹp là một món quà. Thật tuyệt vời khi mình được sở hữu nó. Vì anh tin đó là ước mơ của rất nhiều cô gái. Xinh đẹp thì được mọi người ngưỡng mộ, thuận lợi hơn trong một số công việc và là mục tiêu theo đuổi của rất nhiều chàng trai... Cô gái nào cũng thích điều ấy. Và thậm chí em có tin không, ngay cả con gái cũng rất thích ngắm nhìn những cô bạn cùng giới xinh đẹp. Ở mặt nào đó, nó giống như khi em bước vào một vườn hoa vậy. Sẽ có nhiều loại hoa khác nhau, có loại giản dị khiêm nhường, loại kiêu hãnh, loại ngào ngạt tỏa hương, loại thì âm thầm... Chúng ta chẳng việc gì phải ngán ngại mà thú nhận rằng, chúng ta dễ bị thu hút bởi loại hoa tạo cho mình ấn tượng thị giác tốt nhất!

Nhưng em ạ, cũng chính vì là một món quà nên thời gian có thể tước nó từ tay chúng ta bất kì lúc nào. Không ai có thể xinh đẹp mãi mãi. Thật đáng buồn khi ai đó yêu quý mình chỉ vì mình xinh đẹp. Theo quy luật khắc nghiệt của thời gian, nhan sắc sẽ là thứ bị đào thải đầu tiên. Vậy thì lúc đó chúng ta sẽ còn lại gì?

Chắc chỉ em mới trả lời được câu hỏi này thôi. Anh thấy mừng vì em đã được cuộc sống tặng cho món quà là sự xinh đẹp. Nhưng anh hoàn toàn không mong em sẽ suy nghĩ theo lối của “ngôi sao” trong bài viết. Điều tuyệt vời nhất, theo anh chính là mình làm chủ được cuộc sống của mình. Anh không tin là chú chim nhốt trong lồng, dù chiếc lồng có đẹp đến bao nhiêu, lại có thể hát hay hơn chú chim nơi rừng núi. Có thể cuộc sống vật chất khiến con người ta cần thực tế hơn, nhưng nó không đồng nghĩa với việc trở thành một nhánh tầm gửi. Nếu em không cảm thấy “tự do” và “được làm chủ”, cuộc đời của em liệu có còn nhiều ý nghĩa?

Câu chuyện cô nàng hot girl và quan điểm sống, khiến anh nghĩ một chút về mẹ của mình, cũng như nhiều người phụ nữ khác mà anh biết. Họ có thể không được thừa kế vật chất, cũng không xinh đẹp, nhưng họ tìm thấy niềm vui trong cuộc sống, trong việc chăm sóc gia đình, trong việc cầm tiền lương cuối tháng trên tay mà nghĩ xem nên mua đồ gì mới cho con, hoặc nấu vài món ngon cho chồng. Điều giản đơn ấy ai cũng biết, nhưng không phải ai cũng làm được.

Có thể ngay lúc này, em chưa đủ tự tin để tìm ra những điểm mạnh của bản thân mình. Thời gian sẽ trả lời câu hỏi đó. Nhưng sự xinh đẹp của em sẽ chính là một điểm cộng, để em có thể chọn hướng đi tốt cho mình sau này. Các công việc cần những gương mặt sáng, xuất hiện trước đám đông, nghề tiếp viên hàng không, người mẫu... đều cần không ít thì nhiều đến sự xinh đẹp. Liệu em có sẵn sàng thử sức với nó, thay vì việc biết mình thành một nhánh cây tầm gửi?

Anh tin rằng sắc đẹp cũng là một thứ quyên luyến. Nhưng là một thứ quyên luyến phù phiếm và ảo tưởng, mà đôi khi không nắm trong tay chính người sở hữu nhan sắc ấy. Anh ủng hộ thái độ sống tích cực, làm chủ cuộc đời mình. Nếu đọc nhiều chuyện cổ tích, chắc em còn nhớ, không ít kịch bản các nàng công chúa lên khỏi cung, từ bỏ cuộc sống giàu sang để đi tìm những chân giá trị nơi thế giới tự do bên ngoài. Và họ đều tìm thấy hạnh phúc, cũng như ý nghĩa đích thực của cuộc đời mình. Anh mong em cũng sẽ tìm được điều ấy.

Nỗi sợ hãi trưởng thành

Ôi còn nhỏ, anh đã từng “chung sống” với nỗi sợ phải lớn lên. Lí do thì cũng đơn giản lắm, thử hình dung khi mình trở thành một người

H lớn xem nào. Đầu tiên là sẽ bị cắt mất một số khoản dạng như lì xì, quà tết thiếu nhi, quà Trung thu... Thứ đến là mình sẽ không có thời gian để mà đi đá bóng, chơi bời cùng lũ bạn. Nghĩ về cuộc sống của một người lớn, anh hay áp dụng hệ quy chiếu là những người xung quanh mình. Là cha anh chẳng có thời gian nghỉ ngơi, vẫn phải đi làm ca đêm; hay như mẹ, không được đi xem hoạt hình mà phải làm đủ thứ việc nhà. Cũng như em, anh cứ nghĩ nếu mình mà được bé mãi thì tốt, nhỉ?

Nhưng, phải thừa nhận là, đã có những lúc, anh mong mình trở thành người lớn luôn cho rồi. Vì, như anh thầy, có rất nhiều việc mà chỉ người lớn mới làm được, hoặc được phép làm. Ví dụ nhé: Đủ mười tám tuổi, em mới được đi bỏ phiếu. Hoặc, trong một ngày đẹp trời, mà việc học trở nên đáng í ẹ kinh hoàng, anh lại mong được trở thành “người lớn” để không phải đến trường... Năm mười bảy tuổi, anh được sang Philippines trong một chương trình giao lưu thanh niên. Điều anh ngạc nhiên là trong khi mình vẫn còn là một cậu học sinh lớp Mười hai, thì bạn bè ở Phil, cỡ tuổi anh, đã là sinh viên năm nhất, năm hai của các trường đại học. Nên giáo dục phổ thông của nước bạn chỉ quy định là mười năm, nên dĩ nhiên, các bạn ấy “được” lớn nhanh hơn một chút, và sẽ có cơ hội bước ra cuộc sống sớm hơn anh em mình. Là một trải nghiệm không tồi, đúng không em?

Em sẽ không lớn lên nữa, nếu thời gian ngừng trôi, và em sẽ được sống mãi những ngày hoa niên tươi đẹp này. Nhưng sự thực, thời gian cứ trôi vèo vèo, em nhỉ ;) Chính bản thân cha mẹ là người hơn ai hết, mong chúng ta khôn lớn. Như cha anh, mỗi năm lại mang áo của mình cho anh mặc thử... để đo xem năm nay cao hơn năm trước được bao nhiêu. Ở nhiều gia đình ngày trước, cây cột gỗ được đánh dấu chỉ chút những vết gạch, như thước đo sự “lớn lên” của các cậu con trai. Nhà nào có khung cửi lúc nào cũng lách cách, là dấu hiệu các cô gái đã đến tuổi biết “dệt cửi”, giúp đỡ cha mẹ... Trong sự vận

động không ngừng nghỉ của vạn vật, chẳng có loài nào cam chịu “bé mãi” bao giờ...

Em có thể sợ thành người lớn, nhưng anh hi vọng, em sẽ *không sợ hãi sự trưởng thành*. Bởi vì, *lớn không đồng nghĩa với trưởng thành, và trưởng thành thì không ràng buộc với việc em bao nhiêu tuổi*. Em có thể được khen là càng ngày càng giống người lớn (nếu chỉ xét đoán về ngoại hình), nhưng không dễ để được khen là trưởng thành, khi em không bộc lộ nó qua suy nghĩ và hành động. Anh vẫn tin, trưởng thành là cả một quá trình, mà khi đã gần chạm tới nó, em sẽ có cảm giác khôn lớn. Là khi em thấu hiểu suy nghĩ của mẹ cha, khi em có trách nhiệm hơn với từng hành động của mình, khi em bước vào cuộc sống đầy lạc quan và tin tưởng... Anh nghĩ, đây là cảm giác tuyệt vời nhất, mà chính bản thân anh đang cố gắng từng ngày để trải nghiệm.

Anh nhớ nhất một câu trong “*Bandslam*”: “*Hãy làm thứ gì mà bạn sợ hãi nhiều nhất*.”

Viết cho những cô gái của tôi

Này em, em nghĩ thế nào nếu buổi sáng tỉnh dậy, một buổi sáng vô tình nào đó trong đời, tự nhiên sự mong manh bỏ em mà đi. Ô, có thể em sẽ reo lên, thật tốt, thật tốt. Vì như thế em sẽ mạnh mẽ hơn, sẽ không còn nhạy cảm vô cớ những chuyện đâu đâu, và chỉ ít là kể cả những chuyện bé tẹo kiêu em sẽ không chạnh lòng với cả một tin nhắn hờ hững nào đó của bạn bè mình. Sự mong manh đi rồi thì sự nhạy cảm cũng chẳng buồn ở lại chơi với em nữa. Thật khó có điều gì đó khiến em xúc động. Cũng có khi tốt, bởi cuộc sống này mà dễ xúc động quá thì có khi mang tiếng đa sầu đa cảm và hay bị ăn quả lừa. Em sẽ sống đúng như những cái status hô khẩu hiệu kiêu là con gái phải ngang tàng ngạo nghễ cái

lọ cái chai, nhìn giai nửa mắ t và tìm không co thắ t những chuyện bao đờ ng.

Nhưng điề u ấy có thực sự tốt không em? Khi đánh mắ t sự mong manh và nhạy cảm rắ t nữ tính kia, rờ i chính em cũng đánh mắ t bản năng chia sẻ? Cuộc số ng có khi này khi khác nhưng về cơ bản, sẽ chẳng có nhiề u giây phút mình an nhàn trong tâm và thực sự bình yên đâu. Nên nếu trong đầ u mình là cả một mớ bòng bong thì chia sẻ là cách hữu ích. Vì có thể người đượ c sẻ chia chẳng phải người sẽ gỡ giùm em rắ c rờ i, nhưng cái giây phút nói ra với họ, em tĩnh tâm hơn với những rắ c rờ i của cuộc đời mình. Và tìm cách gỡ nó. Bởi cả sự nhạy cảm và mong manh, cũng giúp em nhận ra đượ c ai là người cần thiế t để em chia sẻ.

Nếu một ngày em không còn nước mắ t? Quá tốt đúng không, bởi chúng ta hay đánh đờ ng nụ cười với sự vui vẻ. Nhưng không có nước mắ t, nghĩa là em tước đi cơ hội cho bản thân đượ c yêu mê m. Người mạnh mẽ thì làm đượ c nhiề u chuyện. Nhưng chúng ta chẳng đượ c thiế t kế để trở thành siêu nhân. Cũng cần lắ m chứ những lúc mê m yêu, để nhận ra mình không hoàn hảo, để nhận ra mình mệt mỏi, và nhận ra mình cần một ai đó trên cuộc đời này.

Nên, dù có chuyện gì xảy ra trong cuộc đời này, anh cũng thích em, hãy cứ mỏng manh, nhạy cảm, phù phiế m đàn bà, rớt nước mắ t... hay bất cứ gì tương tự thế ... Đó chẳng phải điề u gì mệt mỏi hay xa u xa, mà chỉ giản đơn như việc con người khi đượ c tạo ra, là loài sinh vật mạnh mẽ nhắ t nhưng cũng mê m yêu nhắ t.

Như có ông nhạc sĩ từng viết: “Xin em hãy khóc, nô ng nản từ con tim...” Điề u giản đơn ấy, nhiề u khi chúng ta cứ cố gờ ng mình lên, mà quên hế t rờ i.

Vì cuộc sống vốn chẳng công bằng

Cuộc đời này vốn dĩ rất thiếu công bằng.

Nếu có ai đó từng nói với em, cuộc đời hẳn rất công bằng, anh mong em nghĩ lại. Nếu cuộc đời vốn công bằng, hẳn em sẽ chẳng bao giờ lo nghĩ, tại sao có nhiều người tốt quanh mình luôn phải nhận trái đắng, tại sao chân lý không thuộc về những người yếu thế, và tại sao vẫn còn quá nhiều bất công của cuộc đời này mà cách duy nhất ta chấp nhận chỉ là có thể nhắm mắt cho qua.

Haruki Murakami từng viết: “Ngay cả trong sự không công bằng, tôi cũng tìm ra một vài khía cạnh nào đó công bằng”. Điều đó khiến anh nghĩ, rất có thể sự không công bằng mới chính là lý lẽ công bằng của cuộc đời này.

Thế nên, có lẽ vì thế mà nên bớt những cái nhìn so sánh, hơn thua, thôi đau đầu vì hơn kém bạn bè, thôi đặt những câu hỏi tại sao họ có thứ x mà tôi lại không có thứ y ngang bằng với họ.

Vì em biết không? Ngay chính tại mình, đôi khi, vừa là nạn nhân, mà cũng có thể là kẻ hưởng lợi từ những phán quyết không công bằng của cuộc sống. Có thể em bảo, tôi chăm chỉ và tôi xứng đáng có may mắn. Nhưng sẽ thế nào ngay khi trong chuỗi may mắn của mình, là ở một nơi nào khác, một cuộc đời khác, có những người phải gánh chịu nỗi bất hạnh mà thậm chí em chưa từng bao giờ tưởng tượng ra?

Nên bọn mình đều lớn khôn lên. Công bằng không phải có để vịn vào nhằm tự an ủi bản thân. Đừng nghĩ là đời sẽ đền bù cho em vào một lúc nào đó. Mà hãy nghĩ, em sẽ đòi lại từ cuộc đời vào một lúc nào đó.

Nhớ nhé, phải là ĐÒI LẠI TỪ CUỘC ĐỜI.

Viết cho em gái, vài điều về tình yêu

Anh vừa đi Mộc Châu về, Twee ạ. Phần nhiều, anh ngạc nhiên, và thất vọng, bởi tại sao rất lâu rồi mình chưa đến mảnh đất này. Đôi khi, cuộc sống không diễn ra như chúng ta mong đợi. Mọi mệt mỏi, phiền toái và âu lo đổ ập xuống đầu cùng lúc. Lúc đó, hẳn em sẽ có cảm giác muốn rũ bỏ. Em sẽ muốn nằm lăn ra trên một bãi cỏ, ngắm hoàng hôn về êm mượt trên khắp các triền đồi. Mộc Châu là một nơi cực tốt để làm điều ấy. Một mảnh đất bình yên.

Và đôi khi, tình yêu cũng diễn ra, không như chúng ta mong đợi. Diễn hình là việc nó đến và đi, nằm ngoài sự dự đoán, chuẩn bị trước. Một vài ấn tượng, sự cảm mến, nuôi dưỡng vài niềm yêu thương nho nhỏ... hi vọng và thất vọng, đợi chờ và hò hẹn, vui sướng hạnh phúc kèm lẫn đau khổ buồn bã... Thật tốt nếu tình yêu diễn ra như chúng ta mong đợi, nhưng cũng không quá tệ nếu nó... hoàn toàn trật đường ray. Bởi điều tuyệt vời nhất ở tình yêu là việc luôn mang tới các cơ hội, miễn chúng ta có niềm tin.

Về cơ bản, tính cách của tụi con trai chẳng khó hiểu lắm, nếu không muốn nói là dễ hiểu. Trừ một vài trường hợp ngoại lệ (như anh chẳng hạn). Thế mà cũng có vài chàng trai mà anh biết, không hoàn toàn đi theo cái quy luật gọi là dễ hiểu ấy. Sự nóng lạnh thất thường của họ, bên cạnh ý nghĩa rất ít của việc mang tới một vài sự tò mò nho nhỏ, lại là nguyên nhân chính gây ra mệt mỏi cho đối phương. Có vài chuyện anh nghĩ, tụi con trai rất rõ ràng. Về các mục tiêu cần chinh phục, các cô gái họ theo đuổi... Con gái có thể mỉm cười và đồng ý một chàng trai chọn cách “mưa dầm thấm lâu” nhưng con trai thì không. Sự kiên trì của một cô gái, nhiều khi

khiến họ thương hại nhiều hơn là cảm mến. Nhất là với những cậu con trai đa cảm, hoặc chưa quên được một bóng hình nào đó trong quá khứ. Dù logic thì con trai hồi phục rất nhanh sau đổ vỡ. Nhưng từ đó họ cũng nảy sinh cảm giác nghi ngờ và sợ tổn thương. Nhìn chung con người là vậy. Mỗi cú vấp là một bài học, vậy thôi.

Anh nghĩ mọi cô gái đều có quyền được hạnh phúc. Nhất là với một cô gái tốt như em, bé Twee ạ. Trong những cô gái mà anh biết, từng quen và từng gặp, thú thực mà nói để tạo được ấn tượng trọn vẹn như em không nhiều. Hãy giữ gìn những phẩm chất tốt đẹp ấy. Và để mọi thứ tự nhiên. Rồi tình yêu cũng sẽ đến với em. Như một món quà, dành cho người biết kiên nhẫn và chờ đợi.

Yêu mến :*

TỰ SỰ

Rồi nắng mưa sẽ ở lại bên đời

Em biết không, có hai điều khiến tôi luôn loay hoay và nghĩ ngợi. Cách chúng ta đối phó với nỗi buồn thế nào và cách bọn mình thoát ra khỏi đau khổ để tìm lại niềm tin ra sao.

Trong vô vàn những điều làm mệt tâm trí chúng ta mỗi ngày, tôi luôn có cảm giác hai điều ấy thật quan trọng. Như thể bạn tỉnh dậy mỗi sáng với nó, làm việc và bị ám ảnh bởi nó ba trăm sáu mươi lăm ngày trong một năm, và rất có thể là nhiều hơn trong những năm sau đó. Được đi nhiều nơi, gặp gỡ nhiều người, tôi nhận ra mẫu số chung của mọi lo lắng luôn nằm ở cuộc tranh đấu với chính bản thân mình. Đừng nghĩ về việc ta phải cố gắng để vượt qua ai đó ngoài kia. Luôn có một kẻ thù thường trực nằm trong chính mỗi con người. Làm thế nào để không thỏa hiệp với bản thân, chiến đấu với sự sợ hãi và mất niềm tin, làm thế nào để học cách tha thứ khi người khác gây ra lỗi lầm, và học cách không tha thứ khi mình làm đau người khác? Có rất nhiều bất trắc vì loay hoay không giải đáp được câu hỏi đó. Ngay cả tôi cũng vậy, em cũng vậy, và rất nhiều người cũng vậy.

Và tôi nhận ra, phần thắng trong cuộc chiến tưởng rất không cân sức ấy, luôn thuộc về những người lạc quan. Những người đã luôn tin rằng sẽ có cơ hội hiện ra trong mớ bóng bong bề tá c, những người luôn lên giường thanh thản với ý nghĩ ngày mai trời lại sáng. Và những người chấp nhận cho đi niềm tin của mình dù có thể bị người khác dội nước lạnh vào niềm tin ấy. Bởi xét cho cùng,

ở cuối con đường, luôn có một và rất nhiều niềm tin khác dành cho họ.

Có thể em sẽ bật cười khi nghĩ lại về những status buồn bã, những bức ảnh chán chường tôi bày trên trang cá nhân của mình... hình như là nhiều hơn các ý nghĩ tươi vui trong sáng rất nhiều. Tôi thừa nhận điều đó, cũng như thừa nhận sự yếu đuối trong cuộc đấu tranh nội tâm chế độ tiết kia. Nhưng tôi luôn mong em tin, sau những buồn bã ấy, cả sự thiếu lạc quan ngớ c ngờ ch ấy, tôi lúc nào cũng tin vào cuộc sống này. Rằng nếu mình chịu thay đổi, ngày mai sẽ khác.

Năm cũ, tôi có cơ hội đi rất nhiều nơi và gặp rất nhiều người. Hơi khó để giải thích với em về công việc tôi đang làm. Một chút gì đó của người viết lách, một chút gì đó của kẻ vẫn máu mê dấn thân vào truyền thông, một chút của chuyên viên về phát triển cộng đồng và cũng một chút của người làm báo. Chưa bao giờ tôi được tiếp xúc với một lượng tâm sự nhiều đến như thế. Từ các em nhỏ ở những nơi tôi đi qua, từ những bạn bè người lớn của mình, từ công việc... Thật sự sợ hãi là có những thời điểm, nhiều người trong số họ nghĩ về sự giải thoát, về cái chết. Ừm, thì ai cũng có lúc yếu lòng. Nhưng chỉ đến sáng hôm nay, khi ngày cuối cùng của năm cũ sắp qua, khi mọi thứ dần đi vào quỹ đạo của thanh thoi và yên tĩnh, tôi nhận thấy có quá nhiều điều hấp dẫn của cuộc đời này. Cứ nghĩ về chuyện còn bao nhiêu buổi sớm mai được hít cho căng thứ không khí thanh sạch của những ngày như thế, còn bao nhiêu câu chuyện đang nói dở với bạn bè... tôi lại thêm sống biết bao nhiêu. Cũng như loài cây hướng sáng, con người hướng về sự sống, em ạ.

Năm cũ đôi khi như một nỗi niềm quá viễn. Em nhìn thấy ở nó thương yêu, hờn giận, cả những khi vui buồn. Em cũng nhìn thấy nó sự xa xưa và góm ghiếc, hoặc tràn trề tin yêu. Bằng cách nào chẳng nữa, thì năm cũ cũng đã qua. Tựa như chiếc áo được em cất

vào trong tủ. Rằ`ng mình sẽ chẳng bao giờ mặc lại nó một lâ`n nữa, nhưng cũng chẳng nỡ cho đi. Vì từ chiế`c áo á`y, em sẽ tự tin chọn cho mình chiế`c áo mới, nhiề`u tin yêu và trong sáng hơn. Bởi dù có qua bao nhiêu sóng gió hay khó khăn, thì đế`n tận cùng, rô`i nắ`ng mưa nào cũng sẽ dừng lại bên đời.

Tôi viế`t những điề`u này cho tôi, cho em, cho những người bạn của mình. Những người, đã bắ`ng cách này hay cách khác, bắ`ng ánh mắ`t hay những cái nắ`m tay, bắ`ng cả thương yêu và nghiêm khắ`c... đã ở cạnh tôi trong suố`t thời gian qua. Tôi chỉ sợ ngôn từ của mình mãi mãi chỉ là giới hạn, trong khi đế` có thể ở lại trong lòng nhau qua những tháng ngày này, lại câ`n bao dung và tha thiế`t yêu thương dường như vô tận.

Sống thực với chính mình

Hôm trước, trong câu chuyện miên man với một cô em gái, cô nàng có than phiề`n về` chuyện cảm thấ`y mệt mỏi khi phải diễn quá nhiề`u vai trong cuộc đời: cô gái ngoan trong gia đình, nhân viên thân thiện và tươi cười ở công ty, cô người yêu dịu dàng và người bạn luôn biế`t cách sẻ chia... Tự nhiên tôi muố`n cho em nghe câu chuyện về` một chú hê` trú danh ở rạp xiế`c. Chú ta nổi tiế`ng đế`n nổi, chỉ câ`n thấ`y tên chú trên biển quảng cáo, người dân sẽ ào ạt đổ đi mua vé ngay. Bởi họ tin chắ`c rằ`ng mình sẽ được hưởng những trận cười bẻ bụng từ màn tâ`u hài của chú. Rô`i đế`n một ngày, kế`t thúc màn diễn, chú nói với khán giả: “Tôi là người cô độc và buồ`n bã nhấ`t”. Mọi người ban đầ`u chẳng hiểu ý chú là gì, xong cười phá lên, nghĩ đó là một chiêu chọc cười khác. Nhưng rấ`t nhiề`u người sau buổi diễn trở về` nhà đã phải suy nghĩ về` câu nói của chú hê` trú danh kia.

Chúng ta vẫn được dạy dỗ rằng, phải học cách để nuôi dưỡng tâm hồn tốt đẹp. Với một tâm hồn “khỏe khoắn”, mình biết cách nghĩ tới những điều lạc quan, tin ở lòng tốt của con người, biết cách bước qua nỗi buồn một cách dũng cảm nhất. Cho nên, nếu coi tâm hồn là một cái cây cần chăm bón, thì cảm xúc chính là nguồn nước mát lành. Nuôi dưỡng các cảm xúc tích cực, cũng chính là cách mình tìm thấy niềm vui, để tâm hồn luôn khoáng đạt và rộng mở.

Ngay cả Thượng đế khi tạo ra con người cũng chủ đích khiến họ không hoàn hảo. Không ít người trong số chúng ta, rất khó để biểu lộ cảm xúc thực của mình ra bên ngoài. Có nhiều lý do. Có người vì sợ sẽ làm tổn thương người khác, có người lại sợ làm tổn thương chính mình, cũng có người không biết cách. Có người vì một nỗi đau nào đó trong quá khứ mà học cách che giấu những suy nghĩ, xúc cảm thực của mình. Hoặc cũng có người trong lòng muốn khóc mà miệng vẫn nở nụ cười, bởi họ không muốn tỏ ra yếu đuối. Rất, rất nhiều lý do để người ta “xảo trá” với cảm xúc của mình.

Thái độ sống của mỗi người là mảnh đất riêng không dành chỗ cho sự phán xét. Nhưng hãy suy nghĩ, tựa như khi mình lừa dối một ai đó. Vậy là mình đã tước đi của họ quyền được tiếp cận sự thật. Khi không bày tỏ cảm xúc thực với mọi người, mình tước đi của họ quyền được chạm tới trái tim mình. Và trái tim không được đồng cảm hẳn là một trái tim cô đơn khủng khiếp.

Ít người trong chúng ta muốn sống như chú hề kia. Bởi sự thực không ai mong làm bạn với nỗi cô độc. Tự nhiên mình nhớ lại câu chuyện một thời gian được mọi người tranh luận về thái độ sống: Cà chua hay dưa hấu? Tức là chọn cách sống trước sau như một, thẳng thắn như cà chua, hay khéo léo, ôn hòa, xanh vỏ đỏ lòng như dưa hấu. Anh không ủng hộ trường phái nào cụ thể. Mà anh ủng hộ

việc sống hết mình, và chân thực với cảm xúc của mình, để tâm hồn thanh thản. Anh nghĩ đó là điều quan trọng nhất.

“Phải khám phá và từ bỏ biệt bao nhiêu điều trước khi chạm được đến cảm xúc trên trụi” - Claude Debussy, nhà soạn nhạc thiên tài người Pháp đã từng giải bày như vậy, về lí do để ông có thể tạo nên những bản nhạc tuyệt vời. Trên hành trình chạm đến cảm xúc thực của mình, ta có dũng cảm để khám phá và từ bỏ không em?

Mê say còn rong ruổi nơi nào

Một tối, trở về nhà rất muộn khi con đường vắng lặng và hun hút gió, tôi lại tự hỏi nhiều điều về tuổi trẻ của mình. Nhất là khi nghe câu chuyện về một con người đã mãi mãi dừng lại tuổi hai mươi mốt vì những nghiệt ngã của số phận. Ai cũng có một số mệnh, hẳn thế. Nhưng đôi khi tôi ao ước người ta được phép đánh đổi và chọn lựa, một vài điều, để những xót xa và buồn đau sẽ dần vì thế mà ít đi với cuộc đời của bạn bè, những người chung quanh và cả tôi nữa.

Nhiều khi, chúng tôi bỗng đùa một chút về tương lai của mình. Câu chuyện của những chàng trai cô đơn mỗi tối thứ Bảy. Câu chuyện của đám sinh viên mới ra trường, trăn trở với những lựa chọn nghề nghiệp. Làm việc vì đam mê hay vì nô i cơm miếng áo? Có lựa chọn nào cho phép ta có cả hai điều ấy được chăng? Thực tế khắc nghiệt hơn là tôi nghĩ. Bao giờ cũng vậy, người ta sẽ lựa chọn được một điều, nhưng luôn đau đáu vì điều còn lại. Quá khó để chúng ta dung hòa cả hai thứ ấy.

Cậu bạn thân có hỏi, cậu có đam mê, sao còn băn khoăn? Đó cũng là điều tôi suy nghĩ, khi ngập ngừng định viết một vài điều gì đó lại thôi. “Sao anh lại muốn trở thành nhà văn” - Một cô gái đã từng

hỏi như vậy. Rất nhanh, tôi trả lời, đó không phải động lực nghề nghiệp của mình. Nhưng sự thực, tôi sợ hãi. Sợ hãi cái danh xưng ấy. Sợ hãi cái vốn sống ít ỏi ngựa non háu đá chẳng đủ để viết nên những cái như-tôi-mong-mỏi. Na nói với tôi, đã trót cầm bút là sẽ bị cái nghiệp ấy ám mãi không thôi. Sự thực, một vài người quen biết cho tôi thấy nhận định ấy hẳn chẳng sai lắm. Tôi trộm nghĩ, nghề viết cần nhiều hơn thế. Mà như H.M đã từng nói, phải sống đã, thì mới viết được. Nếu coi viết lách là một trò chơi, hẳn tôi đã chẳng nặng đầu như thế.

Nói về đam mê và viết lách, chỉ là cách mượn tạm chiếc la bàn để định vị lại phương hướng mà cuộc đời tôi đang đi. Nhiều khi, tôi giận mình ghé gớm. Nhiều khi, tôi tự hỏi, mình đã làm cái quái gì thế nhỉ, mình đang làm cái khi gì thế này, và chẳng biết mình sẽ còn làm thêm nhiều điều gì điên khùng hơn thế. Thói quen chiểu chuộng cảm xúc bản thân mang tới nhiều rắc rối hơn tôi dự đoán. Và sự thất thường. Đã có lúc, tôi mơ ước mình chẳng bị ràng buộc bởi bất cứ điều gì. Tôi ước mong mình và chiếc ba lô, sẽ đi mãi đi mãi. Tự do như một ngọn gió. Đến những miền xa, gặp nhiều người qua, yêu thương những con người ấy. Và đủ vốn sống, để viết... Viết cho ra viết, viết để mỗi khi đọc lại, mình chẳng cảm thấy ngượng ngùng.

Nhưng, chúng ta sống trong cuộc đời, mắc kẹt và liên kết, gần gũi và chia xa, bởi quá nhiều ràng buộc. Thật tiếc...

Đã bao giờ, bạn tự hỏi tuổi trẻ của mình sẽ đi về đâu, sẽ thế nào? Mình có sai lắm khi làm cái công việc mà mình đang làm, ở trong mối quan hệ với người mình tưởng mê n yêu quá đỗi? Nghe hơi đao to búa lớn, nhưng lí tưởng của bạn về cuộc sống là gì? Góp cho cuộc đời một ý nghĩa đẹp, hay chỉ là vun vén cho trọn vẹn cuộc sống của bản thân? Đã bao giờ bạn thấy tiếc nuối vì đã bỏ lỡ quá nhiều niềm yêu mê n trong cuộc đời này? Và cuộc sống của bạn, thuộc

về những tự do khao khát khám phá ngoài kia, hay bó hẹp trong căn phòng tiện nghi và thói quen nhượng bộ cũng như thỏa hiệp? Sống đủ thì coi là biết thân biết phận, hay chỉ là sự sợ hãi và ngại mạo hiểm? Bạn có dám nói với một người, thiệt tha và chân thành rằng, bạn cần có họ trong cuộc sống của mình hay chưa? Đã bao giờ bạn thế này, đã bao giờ bạn thế khác...?

Tuổi trẻ nào có lẽ cũng thật nhiều mất mát. Mất đi chút niềm tin vì những điều bất công còn đầy rẫy. Mất đi chút yêu thương vì tan vỡ. Mất đi chút hồn nhiên vì tính nghi ngờ. Mất đi những gì thân quen vì chủ động biến nó thành xa lạ. Mất đi sự mạo hiểm vì mong đợi an toàn. Và mất đi rất nhiều lạc quan vì nỗi buồn lắ m khi có sức mạnh nhiều hơn ta vẫn nghĩ. Phải làm sao để thôi mất mát?

Và quan trọng nhất, sự say mê, một ngày đã biến mất. Ai mang nó đi rồi. Thiệt u say mê, con người ta trở nên bi lụy, chán nản và nhạt nhòa. Thiệt u say mê, ta chẳng thiệt tha một nụ hôn sâu hay một cái ôm lâu nữa. Nó giống như việc bạn chơi một bản nhạc, đầy kỹ thuật, nhưng thiệt u tâm hồn.

Có thể, niềm mê say của tôi cũng đang mai rong chơi đâu đó. Vì thế, nó khiến tôi trở nên hay nhẩn nhó, chìm đắm trong những đêm dài vô vọng mong chờ sáng, bất lực và yếu đuối. Nhưng đam mê, thì mãi vẫn chưa trở về.

Tháng 10 năm 2011.

Rẽ lối nào cũng gặp nhớ thương

Quãng năm 2010, tôi bắt đầu viết, viết mê mải. Đêm nào cũng viết. Ướt xong viết. Không ướt cũng viết. Khi

người ta còn quá trẻ, mọi thứ đều ở mức lý tưởng. Nên người ta có quá nhiều thời gian để tang một tình yêu và thương tiếc một chuyện tình. Cô gái trong chuyện tình là người xuất hiện hầu khắp trong *Rẽ lố i nào cũng gặp nhớ thương*. Tôi gặp cô ấy luôn luôn, trong những giấc mơ, trong câu chữ. Một cô gái từng nói với tôi rất thật mà đau rã ãng: “Cô ấy không phải là giấc mơ của tôi. Nhưng cô ấy cảm ơn tôi vì đã cùng cô ấy đi một quãng đường thuộc về tuổi trẻ...”

Vậy giấc mơ của tôi là gì? Là những chuyến đi xa, là khoảnh khắc muốn sống vì nhiều thứ khác nữa, không chỉ tình yêu, là hình ảnh con tàu đi về phương Bắc... Tôi dần nhận ra ngôn từ của mình không còn bị lụy nữa. Đã có thêm nhiều sự lạc quan. Đã có niềm vui cho những người bất đầu tập tin. Đã có hạnh phúc sau chờ đợi, nhưng là hạnh phúc ở một khung trời khác.

Hóa ra, ngôn từ của tôi lớn lên cùng tôi. *Rẽ lố i nào cũng gặp nhớ thương* hết như cuốn nhật ký. Ở đó, tôi là người kể chuyện tình. Ở đó, tôi ngợi ca Hà Nội của mình bằng một thứ chiêm hữu ích kỷ. Ở đó, bạn bè tôi ngồi lại cùng những tháng năm này, kể cho nhau nghe vài điều, và hạnh phúc dường nào vì đã biết nhau trong đời... Ở đó, có cô gái tôi đang yêu hiện tại. Người sẽ sẻ chia những mơ ước và đi cùng tôi. Như những gì tôi từng viết cho cô ấy: “Phải làm gì để thầy mình bình yên? Hay là ngồi cạnh nhau cuối một ngày nhiều gió. Em hôn nhiên vẽ Thỏ. Anh bình thản vẽ ông Mặt Trời...”

Tôi trân quý từng câu chữ của mình. Hết như trân quý quãng thời gian mình được trưởng thành, dù ngọt ngào hay đắng chát, dù là cơn say nắng hay một trận mưa rào, vẫn là những trải nghiệm không thể nào quên...

Tôi hy vọng mọi người quan tâm tới cuốn sách. Và sẽ tìm được mình, biết đâu, trong những ngày quần quanh, vẫn “nhìn đời không

u ám, và tin vào trời xanh”. Những ngày hít thở tự do và mơ giấc mộng lành...

Hà Nội - Sài Gòn

Vậy là một người bạn nữa chuẩn bị vào Sài Gòn làm việc. Tôi thấy hơi tiếc. Vì dù sao sẽ không còn những cơ hội café lượn lờ, xem chung một vài trận bóng với cậu ta nữa. Có thể anh bạn của tôi cũng sẽ tiếc nuối nhiều lắm những ngày Hà Nội đẹp đến thế này. Nhưng một khung trời mới mở ra cũng hứa hẹn bao nhiêu cơ hội khác. Cơ hội về công việc, những trải nghiệm xa nhà, và biết đâu là cả cơ hội cho những cảm xúc mới gõ cửa.

Đã có giai đoạn, Sài Gòn với tôi là một niềm mơ ước. Tôi luôn nghĩ Sài Gòn là mảnh đất của những cơ hội. Đó là thành phố để tôi có thể phát triển hơn về nghề nghiệp, cũng là thành phố mà tôi có thể rèn luyện tính tự lập cho cậu con trai một vốn đã quen được gia đình cung chiểu hơi nhiều. Tôi thích Sài Gòn, thích cái nhịp điệu không bao giờ ngừng của thành phố sôi động ấy. Vài người bạn cũng khuyến khích tôi vào Sài Gòn tìm kiếm cơ hội. Tôi suy nghĩ khá tích cực về điều đó.

Tôi yêu Hà Nội. Điều ấy cũng giản dị và tha thiết, hết như việc tình yêu ấy đã ngấm vào máu và chảy trong cơ thể tôi từ khi còn là một cậu bé, thời ấu thơ và lớn khôn, gắn bó với thành phố này. Nhưng cũng không đồng nghĩa với việc, tôi không đủ dũng cảm để rời xa tình yêu ấy. Ở Hà Nội tôi có gia đình, có những người bạn, có những kỉ niệm... Nhưng rất có thể những điều giản đơn đó sẽ là thứ gì đó níu chân tôi. Rất cần có những cơ hội mới. Rất cần có những cảm xúc mới mẻ. Hà Nội đẹp, nhưng cũng buồn quá. Cái thành phố bé nhỏ này có vẻ như lưu giữ, bên cạnh những niềm vui, còn cả những nỗi đau. Những nỗi đau khiến tôi chưa bao giờ thực sự

thoải mái với quá khứ và chưa bao giờ sẵn sàng mở lòng mình cho những mối quan hệ mới. Thình thoảng tình trạng ấy đẩy tôi vào bế tắc.

Có lẽ Sài Gòn đang đợi tôi cho thỏa cái khát khao về những chuyến đi xa, và hoài bão được sống những ngày mình thực sự trẻ.

Sân bay

Hồi bé, tôi mê mẩn mỗi lần được lên sân bay để đón người thân. Tiếng rầm rì mê hoặc của động cơ, kiến trúc kim loại sáng loáng và sạch sẽ, những tấm kính ngăn... và cả cảm giác khi chiếc máy bay chỉ còn là chấm đỏ nhấp nháy trên bầu trời...

Về sau, tôi nhận ra tất cả giấc mơ hào nhoáng thời thơ bé dần trở thành điểu gì đó mỏng manh và xa vời. Thay vì chiêm ngưỡng, tôi bước lên những con chim sắt ấy, đi qua những vùng tiểu khí hậu, đến nơi này nơi khác. Và sân bay vô tình khiến tôi buồn nhiều hơn vui.

Vì tôi không còn thói quen lên sân bay để đón những người thân nữa.

Vì tôi lên sân bay để đưa tiễn người này, người kia đi nơi khác. Rất mơ hồ, tôi nhận ra mình như đưa tiễn cả một phần con người của họ. Vĩnh viễn biến mất. Mà không sao cảm với lại được, dù chỉ qua một tấm kính mỏng.

Là khi tôi trở về sau chuyến bay muộn. Sự yên ắng và mệt mỏi lạ thường.

Là những khi đến làm thủ tục sớm. Ngồi nhìn người này người khác. Ai đang vui? Ai đang buồn? Ai buồn chôn vì thương nhớ? Ai

dang dở để bước chân lên chuyên bay một chiếc u và không còn muốn trở lại?

Rồi tôi nhận ra cuộc đời mỗi người cũng như một sân ga hàng không. Có rất nhiều chuyên bay, đến và đi. Có ngàn vạn con người, đi qua và ở lại. Và nếu có tiệc nuôi, cũng đành lòng nhường chỗ cho những thông báo, những con số hiện lên bảng điện tử, lạnh lạnh và vô cảm.

Trên sân bay ấy, tôi đưa tiễn một phần tuổi trẻ của mình. Cũng như chào lời cuối cho những người, mà mình đã thôi (hoặc họ muốn thôi) không còn cùng nhau, trên bất kỳ chuyên bay nào nữa...

Ăn mày ký ức

Viết cho những ngày được sống dưới mái trường Chu Văn An

Chi là một tôi bạn trở về trường cũ. Nhìn tuổi trẻ con ngộ ngộ. Ra trường sáu, bảy năm rồi, đủ để bạn thấy có rất nhiều phong ba bão táp cuộc đời còn rùng rợn hơn những tiết học gây mê của bà cô chủ nhiệm bạn năm nào. Nhưng thôi, bước chân vào mảnh sân ấy, là lúc để im cho ký ức làm nhiệm vụ.

Thì bạn cũng chỉ loanh quanh thôi mà. Cố tìm lại mình một ngày mười sáu, mười bảy. Cố tìm lại cái góc sân nơi có cô gái bạn ngày đó vẫn dõi theo miệt mài vào mỗi giờ nghỉ tiết. Hóa ra ký ức về một thời ngây ngô cũng dạng như một kiểu gây nghiện. Lúc ấy bạn chỉ muốn vút quách mớ triết lý sâu cay về cuộc đời khỏi đầu, sống như một chàng trai mười bảy, thường xuyên cúp tiết đi đá banh và hẳn còn biết ngượng khi bị cái bạn xinh xinh ở đầu đoạn kia “chiếu tướng” lúc bạn đang nhìn lên.

Thì cũng vẫn những con đường ấy, bạn gặp lại bà cô chủ nhiệm của mình. Là người mà bảo bạn hãy ra đời kiếm ăn mười năm đi đã rồi hãy quay về để nói chuyện trách nhiệm với tập thể, trách nhiệm với cuộc đời. Vì mới kiếm ăn được vài năm nên bạn chưa dám nhắc lại những chủ đề này. Nhưng nhìn bà cô già rồi, thấy mình cũng rách việc... Hóa ra có nhiều điều người khác thường không sai. Vì họ đủ va vấp và sống hơn bạn rất nhiều.

Thì cũng vẫn là lũ nhóc ấy. Bạn của nhiều năm về trước. Tất bật mỗi độ có sự kiện. Thở phào khi chúng nó về hết. Rồi trường cuối cùng để dọn dẹp. Hóa ra có một thời tình yêu với bạn hoàn toàn tự nhiên và trong sáng như thế. Không vụ lợi. Không tính toán. Và hẳn sau này bạn vẫn phải thêm muôn cái cảm giác ấy, cảm giác bạn sẽ không được gặp lại nhiều lần trong đời.

Thì cũng vẫn là những con người ấy. Bạn của bạn, đàn em của bạn, “bạn gái cũ” của bạn... Hát hò, cười nói, quây tung bùng. Lớn rồi nên uống bia thay trà đá. Và ôn nghèo kẻ khổ một quãng đời học sinh, một quãng đời làm đoàn. Bạn sẽ thấy mình mỉm cười khi nghe lại câu chuyện tình cảm cũ xưa với giọng kể của nhân vật nữ chính với ít nhiều bị bai. Nhưng có hề gì đâu. Vui mà. Dù bạn cũng từng ước ao một lần được nói xin lỗi vì hôm đó không biết đã làm người ta buồn nhiều đến vậy.

Giữa học sinh và sinh viên là một bước chuyển dài. Có khi chỉ vì những điều bé bé nhỏ nhỏ mà một ngày bạn quay trở lại sân trường ấy, cố lượm lặt mà lượm hoài không hết.

Ngày mai, bạn có một bài phát biểu trước rất đông người. Về giới trẻ. Về liên kết cộng đồng. Bạn đang nghĩ có lẽ nên nói những điều khác đi. Như là ngày xưa mình từng có một hôm trẻ vui lắm. Và hôm đó đã y làm gì cũng chỉ vì máu và vì yêu thôi. Giời ơi...

Thế hệ tôi

Viết cho một lũ lĩ 89 từng mơ mộng ngớ ngẩn

Thế hệ tôi, quá non so với lứa 8X, mà lại quá già so với lứa 9X.

Thế hệ tôi, cả cái nǎm tay cũng làm mình đỏ mặt. Đi học trêu tên bố mẹ nhau. Bị gán ghép thì xấu hổ vô cùng, dù lòng cũng thích.

Thế hệ tôi, không facebook, không chat chit. Ngày bùng học rủ nhau đá bóng chơi game. Tôi về bảo đi học thêm rồi xui bố mẹ gọi điện hỏi cán bộ lớp.

Thế hệ tôi, không biết thế nào là ném đá, không biết thế nào là bàn phím cũng để ra anh hùng.

Thế hệ tôi, học Văn qua những vở kịch. Sử là câu chuyện ngàn năm.

Thế hệ tôi, thương nhau để mãi trong lòng.

Thế hệ tôi, nhớ về nhau cùng những chuỗi cười, ngày trẻ dại ngô nghê, hóa ra già lạnh lùng ấy có thời mình từng thích.

Thế hệ tôi, chục năm sau gặp lại, nhìn thời gian qua đôi mắt khác, bao dung và rộng lượng hơn, lỗi lầm trẻ con một thời, chẳng ai còn để bụng.

Thế hệ tôi, nói về khủng hoảng, về những cơ may. Về những đứa con, về đêm về ngày, về tất cả những điều thuộc về cuộc sống.

Thế hệ tôi, chẳng ước sức dài vai rộng, chỉ ước bình yên.

Cho chút bình yên. Cho chút lạnh lùng.

Tôi không nhớ đã bao nhiêu lần mình đi qua cung đường ấy nữa. Tôi đã đi qua những buổi chiều đẹp mê hồn ở đó, nhìn mặt trời lừ đừ đi xuống như gương mặt một gã say, rồi tôi lặng lẽ phóng ra Nguyễn Huệ làm tiếp công việc của mặt trời. Những ngày mưa gió, sóng nước ở hai bên hồ ào ạt, cây cối ngã nghiêng và tay lái chỉ chờ đưa ta đâm thẳng vào dải phân cách. Hay những tối đẹp trời cho lũ trẻ con chạy chơi trên con đường vào chùa Trấn Quốc, quen thuộc tới mức hồ như có thể nhắm mắt mà vẫn đi đúng từng ngã rẽ, tránh từng ổ gà trên đó vậy...

Nhưng con đường cuộc đời thì không thế. Nó hẳn cũng lắm ổ gà, những ngã rẽ, những gập ghềnh dù đã quen thuộc. Và dù có thể biết trước mặt là hiểm nguy nhưng ta chẳng thể nào vượt qua nổi mà vẫn đâm sầm vào những hố sâu tuyệt vọng ấy. Không phải vì mình không tránh được, mà có một thứ định mệnh chết tiệt nào đó đã dẫn lối, như là mình sẽ phải gặp người nào đó trong đời, làm công việc ở đó, đi tới chỗ đó, chia tay vào lúc đó, yêu đương vào lúc đó...

Tôi nhớ có ai từng nói rằng món quà lớn nhất của tuổi trẻ là nông nổi. Chúng ta có thể phạm sai lầm và có thời gian để sửa chữa sai lầm đó. Nhưng cũng rất nhiều người quên rằng những cú đánh, cú vấp mà tuổi trẻ nhận được lại xót xa đến tận cùng. Vì thời gian và sự trải nghiệm chưa đủ nên bản năng của người trẻ luôn nhạy cảm hơn. Chúng ta dễ cảm nhận nỗi đau hơn, và cũng dễ ám ảnh bởi nó nhiều hơn.

Tôi không biết đó là một món quà: Sự nhạy cảm? Hay đó vừa là món quà, vừa là điểm yếu? Rằng chúng ta có thể ngã đau, có thể sai lầm. Nhưng sự thiếu trải nghiệm khiến chúng ta khó mà điềm tĩnh trước những khó khăn hay bình thản với nỗi buồn của

mình được. Tôi không làm được điê`u đó, bạn tôi không làm được điê`u đó. Và có lẽ vì thế` mà những nỗi đau cũng như sự mấ`t mát ở cái tuổi này cứ lă`ng nhă`ng theo chân, khiế`n mình buồ`n bã mãi không thôi.

Dường như lúc nào cũng thế`, để có chút bình yên, để có chút lạnh lùng, bao giờ cũng là hành trình dài bước qua những thấ`t vọng và đón đau...

Tôi cô đơn như một ngọn cờ

Thình thoảng, những cơn mộng mị cũng ập đế`n vào những ngày lẩn quẩn của cuộc đời. Có giấ`c mơ khiế`n bạn tỉnh dậy, số`ng lưng lạnh toát. Hôm nọ, tôi từng mơ như thế`. Tôi và cậu bạn cùng rong ruổi trên con Wave ghẻ của hai thă`ng, vi vu khắ`p các cung đường, mô`m há hớ`c nhìn cao nguyên đá cổ, hoặc trầ`m trồ` trước mùa lúa chín trên những thửa ruộng bậc thang. Vấ`n đế` của giấ`c mơ là sau khi mãi mê ngắ`m nhìn, khi quay lại, người bạn đồ`ng hành đã biế`n mấ`t. Và tôi - một mình giữa một nơi mà tôi tin chắ`c mình không bao giờ có cửa tìm thấ`y đường về`.

Đời thực, cậu bạn đồ`ng hành trong chuyế`n phượt nhớ đời đế`n Hà Giang đã vào Sài Gòn tìm kiế`m những thử thách mới. Hà Nội đã`n trở thành một mảnh đấ`t chật hẹp và mong nhớ. Nhiề`u tồ`i cuố`i tuầ`n, tôi bắ`t gặp stt của bạn bè mình, những kẻ khao khát các chuyế`n đi, phá vỡ vòng tròn nhàm chán của công việc và cuộc số`ng. Chúng tôi nhận ra lố`i thoát duy nhấ`t chỉ có thể là những chuyế`n đi. Những chuyế`n đi hành xác, những chuyế`n đi ném mình vào nguy hiểm chỉ để` hạ hê cảm giác nhấ`t thời. Rắ`ng mình đã đặt chân đế`n một miề`n đấ`t lạ. Nhưng chính những người như thế`, lại dễ cô đơn. Cảm giác bị ném lại phũ phàng với thành phố`

này. Rồi lại đi, rồi về, trong sự mất mát, hẫng hụt và cũng buồn bã khôn nguôi.

Như những người trẻ lạc nhau giữa cánh đồng bát ngát ấy. Chúng tôi đang ở một độ tuổi mà ai đó gọi là “lỡ cỡ”. Vừa kịp bước qua cái thời nhăng nhố lãng mạn, nhưng cũng chưa chạm đến ngưỡng thành công viên mãn của cuộc đời. Người này nhìn vào cuộc sống người khác mà thèm, mà tiếc. Giá như được sống khác hơn...

Nhưng chúng tôi có quyền lựa chọn gì chứ? Sống trọn với đam mê của mình, suy nghĩ độc lập thì bị coi là khác người. Những câu hỏi của xã hội, của người thân quanh quẩn là chuyện lập gia đình và công việc. Hãy xem này, một người thân lâu ngày không gặp, câu hỏi đầu tiên sẽ chẳng phải là dạo này có đi được nhiều không, viết được nhiều chứ... mà luôn là mớ câu hỏi nhảm chán kia. Tôi nhìn thấy những sự lụi tàn. À, thì tôi không có ý kiến gì với những điều đó đâu, gia đình, công việc... đó luôn là những thứ thuộc về các thể loại giá trị mà người ta vẫn nói với nhau. Nhưng tôi cũng sẽ tiếc nuối vô cùng nếu những mơ ước khi mình còn trẻ không thực hiện được...

Nếu bị lạc trong giấc mơ cô đơn kia, hẳn tôi sẽ không tìm đường về nhà. Với cá tính của mình, tôi sẽ cố để đi đến tận cùng giấc mơ ấy. Dù bên kia giấc mơ có thể đã là ban mai và tuổi trẻ thì cứ mặc kệ hoài trong những điều đau đáu như thế ...

Ai sẽ nắm tay mình vào những buổi chiều tà?

Vài người nhận thấy đêm tôi là khoảng thời gian khiến mình dễ cô đơn nhất. Với vài người khác thì không. Xét cho cùng sự cô đơn của con người dễ dàng tìm đến màn đêm như sự đồng ng

cảm. Với bóng đêm, người ta cảm giác được sự yên ả trong cô độc, cảm thấy dịu lòng như khi người đang đi trên sa mạc cát cháy bất tận ghé chân qua một ốc đảo. Và vì thế, màn đêm không phải điều gì đó quá khó chịu...

Tôi thấy khá sợ những buổi chiều muộn trong cuộc đời mình. Đó là một ngày bạn thấy nhịp sống dừng lại. Tất cả mọi thứ xung quanh mình. Sự uể oải chán chường. Đôi khi không biết đi về đâu. Dù có thể trong đầu đã mừng rỡ được vài cuộc hẹn vào buổi tối. Nhưng chiều muộn thì không. Đó là khoảng thời gian chết của một ngày. Khi bạn thấy ánh hoàng hôn cứ nhợt nhạt dần nhường chỗ cho đêm tối. Khi bạn thấy chút sức tàn cuối cùng của ngày, cũng như mạch máu trong cơ thể mình, cứ dần tắt lịm. Và đó, có khi đây là lúc người ta thấy cô đơn nhất, thấy thêm một bữa cơm gia đình, một câu nói quan tâm, như có ai từng bảo, giá mà vẫn có tình yêu tận cuối khung ngày.

Nên đôi khi, tôi thấy, điều đáng quý nhất, là có ai đó nắm tay mình vào những buổi chiều tà.

Hỏi không mong đáp

Theo em thì mặt hồ và đáy sâu, chốn nào tĩnh lặng và riêng tư hơn?

Theo em thì giữa việc mình yêu tha thiết một người và một người yêu mình tha thiết, nên ngả về hướng nào?

Theo em thì sống kiêu nào thì tốt? Gắn chân mình với mặt đất, lo toan tháng ngày cơm áo? Hay bay bổng cùng tuổi trẻ, sống với ước mơ, dù kết quả có khác nghiệt hay tàn nhẫn?

Theo em thì nên cư xử thế nào trong đời? Kiên quyết chống cái xấu đi đến cùng hay mất nhắm mắt mở cho qua mọi thứ?

Theo em thì chốn nào dành cho những người như anh?

Theo em thì phải làm sao để tự bản thân mình thấy hạnh phúc? Trước khi làm cho người khác hạnh phúc?

Trón vào xó xỉnh nào đó của thế giới. Rồi khóc ngon lành.

Thực ra anh không hề sợ hãi sự cô đơn. Lúc nhận ra mỗi con người từ khi mới ra đời đã gắn liền với một sự cô đơn chết tiệt nào đó, nhất là với người viết, anh tập cách quen dần với nó. Bởi dù sớm hay muộn, chúng ta cũng sẽ phải sống qua cảm giác này. Nên anh luôn nghĩ bằng cách nào đó, nếu quen dần, anh sẽ không còn sợ hãi nó nữa. Cả em cũng như thế. Tất cả chúng ta cũng sẽ như thế.

Điều duy nhất anh nghĩ ra lúc này, là hình ảnh anh và em, trón vào một xó xỉnh nào đó của thế giới. Mà nơi đó, người ta hoàn toàn lãng quên chúng mình là ai. Hoặc người ta không trông thấy mình cũng được. Kiểu mình trở nên vô hình. Ngay trong cái thế giới vô hình hoặc vô tình bị quên lãng ấy, thậm chí bọn mình cũng không cần nói gì với nhau cả. Hai chai bia và sự lặng im thì có nhiều quá không? Anh nghĩ chúng ta cần một góc như thế. Để thấy thế giới không có hai người thì vẫn vận hành, người với người vẫn lướt qua nhau, rất nhiều thứ vẫn tồn tại theo đúng quy luật tự sinh tự diệt. Và rất cần để hiểu rõ hơn giá trị của những khoảng lặng yên. Đôi khi lời nói không thể đẹp bằng sự im lặng.

Có thể nhiều người sẽ coi đó là một sự trốn chạy hèn nhát. Hoặc đơn giản là thói tự thỏa hiệp với bản thân nhằm chán. Nhưng anh khác. Anh coi đây là điều có giá trị thực sự. Một khoảng lãng quên vô định. Không trách nhiệm, không ràng buộc. Tự do trong thế giới nội tâm của mình. Nhìn người khác trôi qua đời mình mà không gắn bó với nhau bởi sự ràng buộc nào cả. Không hiểu sao điều ấy khiến anh rất dễ chịu. Như thể điều quan tâm duy nhất chỉ là gương mặt nghiêng nghiêng của em trong một ngày mà chúng ta chạy trốn một điều gì đó cũng không rõ nữa.

Nên nếu có cuộc hành trình nào để giải thoát bản thân khỏi những muộn phiền gần đây, anh tin đó chỉ có thể là chuyến đi tới một xứ xinh nào đó của thế giới. Rồi khóc ngon lành. Khóc cho tuổi trẻ của bọn mình. Khóc cho những người ham muốn sống một cuộc đời-thực-sự-cho-mình nhưng chẳng thể chặt dây cời trói. Và khóc cho biết bao nhiêu điều yêu mến đã trôi qua trong luyện kiếp.

Thực sự thì chúng ta cần gì đây? Để người khác lãng quên mình mãi mãi? Hay mãi mãi lãng quên những điều mình không bao giờ còn muốn động lại?

Có thể cả hai điều đó đều rất rất khó. Nên cái xứ xinh kia vẫn là một nơi hoang đường nào đó mà chúng ta vẫn chỉ biết tặc lưỡi nhìn theo bảng những niềm hy vọng xa xôi...

Cho một ngày em không thấy mặt trời

Viết tặng chị Vân - một ngày cuối hè 2009, mãi mãi tuổi hai mươi ba

“**H**à đó, có chàng tới hỏi
Em thơ, chị đẹp em đâu?”

Nếu bây giờ có ai hỏi em như thế, em sẽ trả lời sao đây Vân?

Hay em chẳng thể trả lời được, nước mắt vòng quanh và chỉ tay lên trời. Bởi vì trên cao đây, chị đẹp của em đang ngó xuống, nhìn theo mọi người và chúc phúc lành cho tất cả.

Cuộc sống luôn khắc nghiệt, em biết!

Nhưng dù nó có thế nào, yên bình hay dữ dội, vẫn vẳng lên tiếng cười của chị ngày chị em mình mới quen nhau.

Là lời giới thiệu của mẹ, đây là chị Vân, một người rất nhiệt tình và vui vẻ, sẽ tham gia cùng chúng ta.

Đây là chị Vân, một trong những người sáng lập Kết nối trẻ em, lăn lộn và sát cánh cùng nó trên từng chặng đường sơ khởi.

Đây là chị Vân của em, hai chị em lúc nào gặp nhau cũng chí chèo, nhưng vui. Đây là chị Vân, gõ gõ dưới bóng cây sữa lỗi sai trong sách mới in, cười toe cùng các anh chị trẻ tuổi khác của Thái Hà Books.

Đây là chị Vân, hỏi sau khi bảo vệ thành công luận văn, hứa khao các em mà chưa thực hiện được.

Và em nhớ nhất những comment của chị về những gì em viết, về những lần chị khoe rằng chị đã đọc nó lên cho các anh chị khác cùng nghe... Giá mà, em lại được nghe chị nói một lần nữa...

Hai mươi ba tuổi. Nhiều người trẻ khác đang trên những chặng hỏi của cuộc đời, say mê với cơ hội, khao khát tiến về phía trước. Còn chị tôi, vĩnh viễn nằm lại ở tuổi hai mươi ba. Và sẽ không bao giờ cất cao tiếng hát mê say được nữa.

Hà Nội bắt đầu mưa rồi chị ạ! Hôm nay em tuyệt nhiên đã không thấy mặt trời. Chắc mặt trời chuẩn bị về ngủ rồi phải

không chị, để những ánh nắng cuối cùng của ngày hay hắt trên
đỉnh Phansipan.

Chị, ngủ ngon!

Khi tôi hai mươi tư

Đêm đầu tiên của tuổi hai mươi tư. Ngồi sau xe thả ng bạn, chúng tôi phóng nhanh về hướng cầu Thăng Long. Phần cầu dành cho xe máy, lúc nào cũng rung rinh lắc lư theo nhịp những chiếc ô tô trọng tải lớn đang hướng vào thành phố. Dưới ánh đèn đường, chúng tôi uống sạch sẽ hai cốc nước mía mang theo. Mai bạn tôi đi Mỹ. Nhưng câu chuyện không vương bạn những sự xa xôi. Chỉ là các trao đổi kiếm lời, vài ba câu chuyện tình đã cũ và những bài hát. Mỗi bài hát gắn với một chuyện tình. Trong tôi không có nhu cầu đích xác gọi tên một điều gì đó rõ rệt. Nhưng chính lời chúc của cậu bạn đi cùng lại làm tôi suy nghĩ: “Thế giới của cậu nhỏ bé quá. Lúc nào cũng có cảm giác cậu phải thuộc về thế giới ngoài kia. Hãy sống bản năng hơn và ích kỉ hơn.”

Trước khi bước vào tuổi hai mươi tư được vài tuần, tôi đắm sâu vào tình yêu với một cô gái. Dùng từ “đắm sâu” có vẻ chuẩn, vì bản thân cả tôi và cô ấy đều chẳng chuẩn bị gì cho một tình huống như thế này. Cứ tự nhiên mà cuốn vào nhau. Nó có vẻ khác xa những dự định yêu đương của tôi. Nhưng lại là một tình yêu đúng nghĩa. Là tình yêu không đi theo kịch bản của những dự định.

Sáng đầu tiên khi tôi hai mươi tư, tôi đi xem một bộ phim. Thông điệp ngắn gọn rõ ràng: Âm nhạc và các bước nhảy có sức mạnh tiềm ẩn, có thể giúp những phận người nhỏ bé nói lên tiếng nói của mình. Tự nhiên, tôi nghĩ về những cái note mình từng viết, công việc mình đang làm. Cảm ơn mọi người vì đã tìm thấy ở đó sự đồng cảm. Nếu tôi nói ra được hộ các bạn những suy nghĩ còn bộn bề ấy, các bạn có thấy nhẹ nhõm hơn? Còn tôi thì nhẹ nhõm kinh khủng. Khi ở chiều ngược lại, chính các bạn đang giúp tôi bằng cách lắng nghe. Đọc và cảm nhận.

Khi tôi hai mươi tư. Trời vẫn xanh và nắng vẫn gắt. Phẳng phất đầu đó Hà Nội đã có những bông hoa sữa sớm mùa. Bạn bè tôi thay đổi từng ngày. Tôi cũng dần thay đổi. Tôi biết được rằng có những thứ đi mãi sẽ không bao giờ trở lại kể cả trong hoài vọng. Tôi hiểu rằng có những điều người ta sẽ khó nói được với nhau chừng nào họ còn tồn tại. Và tôi chợt nhận ra: Khi tất cả cùng bơi trên dòng sông thời gian, người đau khổ nhất chính là người nỗ lực bơi ngược dòng nhất.

Bây giờ thì tôi chọn nghe *Let it be!* Như trong cuộc sống, không phải buông xuôi, mà là để bước qua một cách nhẹ nhàng, người ta chọn nụ cười và câu nói: “Ừ, cứ thế đi...”

Rất vội về chiều

Vào một ngày như hôm nay, có một cô gái nói với tôi rằng, cô ấy nghĩ đến tôi suốt cả ngày trời. Bạn sẽ nghĩ gì tiếp nào? Một niềm thương mến âm thầm chẳng? Nhưng đã là âm thầm thương mến thì có ai lại chọn cách nói ra? Câu trả lời rất đơn giản, cô ấy đang ốm và cô ấy nghĩ hẳn có tôi nói chuyện cùng thì tình trạng của mình sẽ đỡ tệ hơn một chút, hẳn thế.

Thú thật, dù hôm nay là một ngày nắng đẹp, nhưng hậu như tôi không cảm thấy vui vẻ. Vừa vì chưa giải quyết xong những chuyện cá nhân vừa vì cảm giác vô dụng khi mà một năm cũ sắp qua. Ngồi cafe cạnh tòa soạn vào một buổi chiều, tôi lại suy nghĩ quá nhiều về các vấn đề cá nhân gặp phải. Tình trạng bản thân có thực sẽ mới mẻ khi một năm mới gõ cửa? Tôi đã vượt đi bao nhiêu cơ hội của cuộc đời mình? Lí do gì mà trong mắt mọi người, tôi vẫn chưa đạt được điều gì đủ để coi là thành tựu của bản thân? Và bao giờ tôi mới thôi cái dòng suy nghĩ luẩn quẩn, thôi nghĩ về những ngày hạnh

phúc cũ? Với một người cũ tới mức mà tôi biế t họ sẽ chẳng bao giờ còn để tôi trong tâm trí họ. Bao giờ và bao giờ?

Kì thực, không dễ dàng để chúng ta hài lòng về mọi chuyện. Bản thân câu nói của cô gái đó, rằng tôi là một người tuyệt vời để chia sẻ, cũng làm tôi suy nghĩ không ít. Có vài mẫu đàn ông cơ bản mà tôi biế t: Một là để yêu, hai là để làm bạn. Có “mẫu đàn ông để nói chuyện” sao?

Nghĩ lại thì tôi có không ít cô bạn (cô em) như thế. Một vài trong số họ rất đặc biệt. Đôi khi tôi lắng nghe họ. Đôi khi tôi đưa ra các lí giải ngô c nghệ ch và lời khuyên củ chuô i. Vậ n đề không nằ m ở giá trị các lời khuyên. Vậ n đề nằ m ở việc bạn sẵn sàng ở một thời điểm nào đó, khi một người nào đó cần một ai đó lắng nghe. Nên cứ tạm coi tôi là một người hậ u chuyện cũng ổn.

Nhưng,... có phải chỉ điề u đó cũng chứng tỏ bạn quan trọng với một ai đó? Bằ ng cách này hay cách khác? Và việc bạn tồ n tại trong đời là thực sự cần thiế t? Nế u vậy, thì cảm giác là một chàng trai biế t lắng nghe cũng thật tồ t.

Gái hai mươi hai

Bạn thân hai mươi hai, ngày làm việc văn phòng. Trưa tranh thủ đi ăn với nhau. Mắ t quậ ng, mặt mệt. Nhưng không quên mãi mê ngắ m bắ t kì cái váy đẹp nào bên đường.

Bạn thân hai mươi hai, nhìn đời đã khác. Thực tế hơn nhiề u, lo nghĩ sâu xa, nhiề u khi đùa trêu có dáng làm mẹ. Bớt tự ái và dằ n dỗi vợ vậ n thời phổ thông.

Bạn thân hai mươi hai, lúc nào cũng mơ về những điề u ổn định. Nghe điện thoại, chỉ lo lo có đứa nào nó... mời mình đi ăn cưới.

Nhiều khi nghĩ về tình yêu hiện tại, nửa muốn bước ra nửa muốn ở lì.

Bạn thân hai mươi hai, chơi cùng nhau đến năm, sáu năm. Tự nhiên hỏi sao nhiều lúc chán nhau tưởng chết mà vẫn gặp, vẫn đi cùng... Chẳng biết nói gì, nhiều khi đó không phải thói quen, mà đó là sự gắn bó, thân tình, thê thôi.

Bạn thân hai mươi hai, chọn đường đi khác nhau, đam mê sở thích cũng khác nhau. Điểm chung duy nhất có khi chỉ là việc hiểu nhau tới mức chẳng cần nói gì.

Đàn ông hai mươi hai, ham chơi lông bông, nhìn đời đơn giản.

Phụ nữ có nhiều cái khó nói. Tự nhiên thấy cứ phải sống vội hơn. Tuổi xuân có vẻ ngắn. Và nhiều ưu tư.

Có ai cô đơn đêm nay?

Những ngày hơi lạnh của mùa thu nhắc tôi nhớ nhiều về mùa thu của một năm trước đây. Một mùa thu hơi buồn, và tôi cũng đã quên mất rằng mình đã vượt qua nỗi buồn đó như thế nào. Sau khi tình yêu tan vỡ, tôi trở thành kẻ ngu ngốc nhất mà tôi từng biết, kiên trì nhún chìm mình trong những chuyện buồn. Nó giống như một vết trượt dài. Thâm tâm bạn biết rằng mình phải dừng lại nhưng bạn không sao làm được vậy. Tôi biết đến điếu thuốc đầu tiên, lần đi bar đầu tiên và còn con những thứ đầu tiên khác nữa... Tôi không nghĩ mình sẽ hư hỏng hay trở nên tồi tệ quá mức. Chỉ là cách lấp đầy các cảm giác khác cho mau chóng quên. Sự thực hơi khó. Bản thân cái ý nghĩ cô gái mình yêu bội phản lại tình yêu của mình không làm tôi đau đớn bằng việc tôi vẫn còn yêu cô ấy quá nhiều.

Loanh quanh một chút, để thấ y rằ ng, bản thân sự đẹp đẽ và tuyệt vời của mùa thu lại không che giấ u được sự thật, đó cũng là một mùa dễ cô đơn nhấ t. Và cái cảm giấ c cô đơn gặ m nhấ m chúng ta từ từ, từng chút một, hút cạn năng lượng của chúng ta bằ ng những cơn buồ n lẫ ng đẫ ng, không đầ u cuồ i khi một ngày sắ p tắ t. Có người cười khắ vào những nỗi buồ n thoạt nghe có màu sắ c trườ ng giả â y. Nhưng xin đừng nhắ m lẫ n. Bởi đó là những nỗi buồ n gọi được thành tên. Những nỗi buồ n khi tâm hồ n chúng ta quá khó khắ để tìm lấ y một tâm hồ n khác đồ ng điệ u.

Vì sao người ta cứ mãi mê để kiế m tìm hạnh phúc? Vì sao ta loay hoay đầ các câu chuyện trên trời dưới biển để tìm niề m vui? Vì sao và vì sao? Vì bản thân con người khi được tạo ra đã là những thực thể riêng biệt. Cá thể, hay cũng hàm chứa sự đơn độc ở trong đó? Đơn độc nên mới câ n kế t bằ y đàn. Đơn độc nên mới phải dựa vào nhau qua bằ ng giá và thiên tai đị ch họa. Và đơn độc đế n độ chúng ta thêm muồ n làm sao cái cụm từ “kế t đôi” đế n vậy. Phải là một cặp thì mới vui, mới san sẻ và chia bớ t các nỗi niề m.

Đọc đế n đây, có nhiề u người có thể cười khắ, nói rằ ng tôi chẳng cô đơn. Tôi có một cô nàng/anh chàng thật ôn. Chúng tôi san sẻ với nhau mọi giấ y phút, niề m vui và tình yêu. Nhưng tôi đang nghĩ, có ác quá không khi nói rằ ng, bạn cô đơn trong chính mộ i quan hệ của mình? Và những người như thế lại chính là những người dễ cô đơn nhấ t. Tình yêu mang lại cho chúng ta các cảm xúc tích cực, nhưng bù lại, tướ c đi của chúng ta sự độc lập về mặt cảm xúc. Sẽ chẳng có gì để nói khi thắ m thiế t. Nhưng có cực nhiề u điề u để nói khi mâu thuẫn và xung đố t. Lúc đầ y, sự cô đơn với bạn nhân đôi. Vậy thì, ai bảo bạn không cô đơn?

Chúng ta sẽ cô đơn suồ t cả cuộc đời mình. Bao giờ tôi cũng nghĩ như vậy. Bởi thật hiế m hoi những người có thể cùng bạn đi suồ t hành trình của một cuộc đời. Có quá nhiề u thứ bắ t trắ c và khó

đoán. Bản thân sự cô đơn khiến ta biết cách trở nên mạnh mẽ nhất. Sau khi ta yêu đủ rồi nhất.

Tôi nghĩ, điều sẽ gắn kết người ta bên cạnh nhất với nhau, tuyệt nhiên không phải sự xinh đẹp, tài năng, vẻ ngoài hay các biểu hiện nhìn thấy được. Có lẽ đó là tâm hồn. Nhưng chính vì sự vô hình oái oăm của nó mà không sao ta giải được bài toán đồng điệu tâm hồn một cách trọn vẹn. Chỉ tiệm cận sự đồng điệu thôi. Vậy có khi cũng là quá đủ để người ta có thể bên nhau lâu nhất có thể.

Một vài câu chuyện lụy tình vẫn vẽ nên các viễn cảnh về một nửa hoàn hảo, hay mảnh ghép bạn còn thiếu cho cuộc sống. Những người thông minh thì chỉ nên tin vừa phải. Hoặc không tin, nếu quá thông minh. Tôi hồ nghi lăm lăm các tình tiết không có thật, khi có rất nhiều nửa hoàn hảo sau một thời gian vừa đủ quay ra chì chiết nhau, hoặc chọn cho nhau những lối đi khác. Tin tôi đi, chúng ta rất khó, hoặc chẳng bao giờ tìm thấy người hoàn toàn như ta mong đợi cả.

Có thể, đó là lăng kính của một anh chàng con một, hơi được cưng chiều và có phần uể oải khi nhìn vào cuộc sống. Đêm thu khá lạnh, ngồi trên tầng ba nhà dì tôi, có thể nhìn thấy một vài ngôi sao cô đơn lẻ loi và buồn bã. Nhưng nếu bạn đã quen rồi, thì tất cả mọi thứ trở nên dễ dàng lăm lăm. Nhất là khi bạn đang còn độc thân. Nếu đi ngoài đường, có thấy các đôi tíu tít bên nhau, chắc cũng không cần chạnh lòng. Nếu bạn biết được sự thật. Họ cũng như chúng ta. Xét cho cùng, chỉ là những đứa trẻ cô đơn...

Vài điều thật tiếc trong đời

Lúc nào tuổi trẻ cũng là tuổi của ước mơ, nhưng cũng là tuổi của thật nhiều tiếc nuối. Nói như thế không đồng nghĩa là

những người không còn trẻ nữa thì ngừng mơ ước. Chỉ là có vài thời điểm trong cuộc đời, họ nhận ra mình không còn thời gian để mơ ước nữa. Vì thời gian là món quà quý giá mà cuộc sống trao tặng riêng cho tuổi trẻ.

Chính vì lẽ đó, đôi khi việc xa rời các mơ ước trong đời cũng khiến người trẻ tiếc nuối. Ta đã làm được gì với cuộc đời mình? Sau bao nhiêu bài học về thất bại và vấp vấp, ta đã đủ trải nghiệm để được coi là trưởng thành? Lý do gì khiến ta ngậm ngại khi nói về mơ ước và luôn ngậm ngại khi nuối tiếc?

Tôi nghĩ, lý do khiến mình nhiều khi chậm lại với cuộc sống, bởi tôi đã nuối tiếc quá nhiều. Nuối tiếc một mối quan hệ chỉ còn là quá khứ nhưng vẫn mong giữ lại được chút gì đó cho hiện tại. Nuối tiếc một ánh mắt nụ cười mà mình đã đánh rơi ở một vài quãng nào đó trong đời. Nuối tiếc những mối quan hệ bạn bè mà mình biết cả mình và họ đều có thể làm tốt hơn thế cho một tình bạn. Và đôi khi nuối tiếc cả những quãng thời gian mà mình tiếc nuối.

Thôi, chắc phải học cách sống thực tế hơn và nghĩ khác đi, để sau này nhìn lại sẽ không tiếc nuối quãng thời gian mà mình đã để lỡ.

Nhưng bạn đừng tiếc thời gian để đọc cái note này nhé ;)

Biết là em vẫn ở đó

Tự nhiên vào một tối khi dòng cảm xúc trở nên khó hiểu, em nhận được tin nhắn của chị. Một bà chị ngọt ngào. Nhắn rằng chị vẫn dõi theo em. Dù không gặp em nhưng biết là em vẫn ở đó, vẫn giữ cho mình những say mê riêng, điểu ày khiến chị

cảm thấy ớn. Rất dễ chịu. Dù ở chiều ngược lại, em nhận ra mình đã chẳng chú tâm theo dõi chị thế nào, cuộc sống gia đình ra sao. Hơi có lỗi một chút. Bù lại, em cảm thấy mình được quan tâm theo đúng cái cách mà em muốn mọi người quan tâm đến mình, vừa đủ tinh tế như một cú chạm nhẹ và vừa đủ ngọt ngào như một viên kẹo đường nhân bạc hà.

Ở đâu đó, luôn có người dõi theo cuộc sống của mình. Như cái cách em từng làm với những người khác. Những quan tâm âm thầm và không nói ra. Mục đích thì đúng như chị nói, chỉ để thấy họ vẫn ở đó. Không hiểu sao cảm giác ấy lại thực sự quan trọng với em đến thế. Như khi em có thể ngờ i cả tiếng đồng hồ chờ một cô gái tan ca học, lặng lẽ đi sau để đảm bảo cô ấy sẽ về nhà an toàn. Hoặc như lúc em vẫn nhắn tin cho một vài người vào những ngày đáng nhớ, chúc họ những điều may, dù có thể chỉ để nhận lại là những lời xã giao miễn cưỡng.

Em làm thế để làm gì nhỉ? Cả ngày em cứ nghĩ mãi về chuyện này. Em chỉ tò mò mục đích, chứ không hỏi i hận. Việc đó khiến em thấy dễ chịu. Như là cách em nhận ra có những mảng ký ức thật đẹp và càng đẹp hơn, nếu sau những vỡ tan, chúng ta vẫn có thể nhìn người khác với ánh mắt lương thiện, dễ chịu đến như thế.

Ngày hôm nay, trời rất đẹp. Không quá đặc biệt, em coi nó như mọi ngày khác. Ngày mà những vòm sưa đang thả p nốt ngọn lửa cuối cùng trước khi rụng trắng gốc, nhường mình cho những loài hoa của cuối xuân đầu hè. Ngày mà em nhận ra đàn bướm xanh đã trở về khi nhìn lên những tán bàng xanh non. Thời tiết đôi khi ảnh hưởng ghê gớm tới con người. Tới cách mình buồn vui, thương nhớ, tới cả những câu nói mà ta biết cách sẽ không bao giờ làm người khác phải đau.

Thế đấy, em là một người hay bị xáo trộn về cảm xúc. Nhưng một ngày đẹp trời như hôm nay hứa hẹn sẽ mang vô vàn những ngày đẹp trời khác trở lại. Và như khi cách chị truyện cho em cảm hứng, dù chị có thể sẽ chẳng biết điều đó.

Là một ngày em thấy mình dần tìm lại được cách mình nên sống thế nào để tận hưởng nhiều nhất và buồn đau ít nhất.

Như một câu chuyện em từng viết, ngày thật ngọt, như một nụ hôn trên bờ má êm êm...

Một chút về đêm

Thình thoảng, anh thường bị mệt não với máy suy nghĩ, kiểu mình đang sống nhanh quá hay mình đang sống chậm quá, mình cần gì ở cuộc đời và cuộc đời cần gì ở mình? Tuy nhiên, do bản tính lười biếng, nên anh quyết định chỉ nghĩ thôi chứ không đào sâu tìm câu trả lời. Lúc nào cần sống vội thì phải nhanh cái chân lên, lúc nào cần chậm thì ngừng lại. Mọi quan hệ giữa cuộc đời và con người là công bằng. Mình cần gì ở đời thì đời cũng cần những thứ tương tự ở mình, kiểu thế.

Đôi lúc, anh thấy mình không dừng cảm. Kiểu gặp chuyện buồn chán hay bê tá c, thì có xu hướng không thích sẻ chia hoặc tìm đến rượu bia để chiêu con ngủ. Nói thẳng thì nhiều lúc cũng hèn. Nghĩ được kiểu rất đàng hoàng tử tế nhưng làm thì không được như nghĩ.

Đạo này Hà Nội với anh tự nhiên thành xa lạ. Ngắm ảnh gương mặt con người mà phút chốc chỉ muốn nhả một quả del cho sạch sẽ xong xuôi hết thấy. Rồi đi xa, rồi trở về. Đôi khi, tình yêu với mảnh đất này chỉ gắn với nỗi nhớ, nhiều hơn là với cuộc sống

thực. Nhớ một vài khuôn mặt, một vài người mà chỉ cần biết rằng được ở bên họ là mình đã có cả Hà Nội. Tự nhiên nhớ câu nói của người bạn thân: Hà Nội giờ chỉ còn là mảnh đất nghèo về văn hóa và hẹp về lối đi.

Anh nghĩ, trọn vẹn đời mình sẽ bị ám ảnh bởi câu chữ. Mà những người nặng nề chuyện câu chữ, đau kiểu đau cũng khác người thường. Một tối muộn đi qua Lotte, nhìn lên tầng cao, sau những lớp kính, anh lại tự hỏi mình: Cuộc đời này, tri kỉ dễ có mấy ai?

Kiểu con trai như anh

Kiểu con trai như anh, làm gì cũng trong tình trạng tự tin có thừa. Cái gì cũng nghĩ mình sẽ làm được, nếu hiện tại mình chưa làm được thì tương lai phải làm được. Tự tin quá hóa tự cao, cũng nhiều lúc vấp ngã dúi dụi, nhiều lúc bị đời đá cho vài cú đau điếng. Rồi lại lồm cồm bò dậy đi tiếp, kiểu mù quáng cứ nghĩ bước tới là thế quái nào cũng có đường.

Kiểu con trai như anh, lúc nào cũng bị phàn nàn là chân không chạm đất, đầu chĩa tới trời, cứ lừng lơ lừng. Rồi thi thoảng mộng mơ ngóc nghếch hi vọng hão huyền. Ai chẳng biết cuộc sống trần trụi, thực tế cơm áo gạo tiền níu con người ta ghì sát đất. Nhưng nếu không có những giấc mơ thì ai sẽ dẫn lối cho tuổi trẻ của mình đi qua những ngày thế này? Nên dù có bị xua ra biển môi cười đều đá xoáy thì vẫn lằm lũi mơ giấc mơ đời mình và kiên quyết không để người khác bóp chết.

Kiểu con trai như anh, tinh tế nhạy cảm có thừa, cũng đa mang nghệ sĩ nửa mùa, nhạy cảm các thứ này nọ. Nhưng cũng nhiều lúc đánh đá cá cày cạnh khốe mia mai cay độc cuộc đời. Kiểu người sống vừa thỏa mãn vừa không thỏa mãn.

Kiểu con trai như anh, xếp lòng tốt vào đầy bụng, lại còn bị con gái dẫm mũi. Cứ dẫm đuối cá chuối hiệp sĩ này nọ, bên cô lọ cô chai an ủi động viên. Để đến lúc chính nỗi buồn của mình thì loay hoay không có ai giúp được. Kiểu con trai như anh, tin người cũng nhiều khi quá mức.

Kiểu con trai như anh, tài chưa bằng ai mà đã quen thói rong chơi. Thích cuộc đời là những chuyến đi đến nơi này nơi khác, gặp

người nợ người kia, cùng anh em chén rượu nhạt hoặc cốc bia cuối chiều. Đòi cứ thế mà trôi, cũng chẳng có ý định ganh đua tranh giành với người này người khác. Nhưng thích những sự cạnh tranh công bằng và đo đẽm nhờ tài năng, chứ tuyệt nhiên ghét chơi bản chơi gian đâm sau lưng chiến sĩ.

Kiểu con trai như anh, giờ có thích ai yêu ai thì cũng quên mất cách khiến họ chú ý. Giờ đang lò mò học lại, cũng khi nhớ khi quên, càng lớn thì càng ít ồn ào mà chỉ thích sự quan tâm không lời và thắm lặng.

Kiểu con trai như anh, yêu một người thì không biết điểm dừng, cứ mãi mê đắm đuối. Say mê đến chết thì thôi chứ không thích thủ thế yêu vừa vừa, yêu phòng ngừa, yêu hời hợt.

Kiểu con trai như anh, có những thứ biết là không còn hi vọng mà vẫn cứ đắm đuối.

Kiểu con trai như anh, về cơ bản là... buồn ;)

Không còn muốn là người xây lâu đài cát nữa

Năm hai mươi lăm tuổi, tôi vẫn nghĩ mình chỉ lớn hơn một chút xíu về tuổi tác, chứ hoàn toàn không tin rằng chú bé vẫn mộng mơ về những tòa lâu đài trên cát đã mất đi. Có nhiều hơn một điều để nói về những tòa lâu đài cát. Rằng nó mong manh, rằng sóng sẽ đánh ụp tất cả, rằng cũng hết như niềm tin trong đời, những tòa lâu đài cát sẽ không ở lại mãi, mà sẽ mất đi. Và cũng như niềm tin, chúng ta sẽ lại nhanh chóng xây lại những tòa lâu đài ấy.

Nhưng nói với cuộc đời như thế hẳn cũng thiếu u công bả`ng. Chẳng phải chúng ta đã lớn khôn lên từ những giấc mơ đấ`y ư? Từ giấc mơ xây cho mình những tòa lâu đài, những tháp canh nguy nga, những nàng công chúa có mái tóc dài thướt và câu chuyện nào cũng lấ`p ló bóng hình của một mụ phù thủy?

Xét cho cùng, chúng ta đã từng câ`n những tòa lâu đài á`y, câ`n những bả`m víu và tin tưởng... Câ`n rấ`t nhiê`u lạc quan rấ`ng mọi chuyện sẽ tồ`t đầ`n thôi, nế`u mình chịu tin. Bản năng hướng sáng đưa con người tới với những điê`u tồ`t đẽp. Tan vỡ một cuộc tình, chúng ta nhớ nhiê`u về` những kỉ niệm đẽp. Chúng ta chỉ nhớ mọi điê`u tồ`t đẽp về` người đã khuấ`t. Và chúng ta tin vào một tương lai tồ`t đẽp.

Nhưng, cũng lại ở tuổi hai mươi lăm. Những lâu đài cát xa đầ`n như những mơ ước thơ á`u. Thế` giới không còn là một sân chơi. Thế` giới không còn là những mảnh vỏ ốc lấ`p lánh cá`u thành những ô cửa, không còn là mảng rêu xanh như mái tóc dài của nàng công chúa, không còn những chú ốc vỏ dài như những lưỡi gươm...

Thật khó đẽ yêu câ`u chúng ta làm nên những gì bê`n vững, và chấ`c chấ`n, thậm chí đặ`m sâu, khi chúng ta còn quá trẻ. Những lâu đài cát như cách người ta xây dựng nên cuộc đời mình bả`ng hệ thố`ng những niê`m tin. Khi niê`m tin này đổ vỡ, chúng ta sẽ xây nên những lâu đài, những niê`m tin khác. Chỉ có điê`u, khác với đũa trẻ thơ ngắy trên bãi biển ngày nào, sau mỗi đổ vỡ, hạt giố`ng nghi ngờ gieo vào lòng mỗi người một đặ`m sâu hơn. Và tới lúc lâu đài cuố`i cùng tan vỡ, liệu chúng ta còn đủ niê`m tin đẽ xây nên những lâu đài khác?

Về` mặt nào đó, tôi không còn muố`n là người xây lâu đài cát nữa. Hãy gác những lạc quan và bay bổng lại. Thay vì xây thêm, tôi nghĩ mình nên tập cách bảo vệ những lâu đài mà mình xây nên. Như

cách mình sẽ bảo vệ gia đình, bảo vệ những người yêu quý, bảo vệ những mối quan hệ thật sự đáng quý.

Tạm biệt, những tòa lâu đài cát của tôi...

Thức giấc nửa đêm, ta mất em hồn nhiên

Tôi không nghĩ chia xa là điều gì đó đáng sợ nhất trong cuộc đời. Mà đáng sợ hơn cả là cảm giác trở thành những người xa lạ, và cô đơn trong chính cuộc sống của nhau. Không hiểu vì đâu mà tôi bắt đầu có suy nghĩ như vậy. Có lẽ từ tôi qua, khi ngồi cùng một người bạn trên một cái quán nhìn ra hồ Tây. Đó là một buổi tối thật vui. Vui tới mức cả khi nhìn thấy bóng bạn đã dần xa ở chiều đường ngược lại, tôi tự hỏi, liệu còn bao nhiêu lần mình được vui như thế trong đời nữa? Còn bao nhiêu lần được cười nói hi ha mà không toan tính thiệt hơn? Và bao nhiêu lần mình được sống thật, nhiều và sâu như mình có thể?

Câu trả lời đôi khi không thuộc về chính mình. Có quá nhiều thứ trong đời chúng ta ngại ngần phá bỏ. Những ranh giới an toàn, những vỏ bọc cảm xúc hoàn hảo... thậm chí cả những niềm vui nổi bật mượn vay. Và vì thế như thứ phản ứng bản năng nhất, thỉnh thoảng tôi cũng muốn được say, không phải để giải thoát, chẳng phải ru ngủ và bết tắc chán chường, mà chỉ để thấy đời thật hơn, và thấy mình thật hơn.

Tôi nhớ lại Holden Caulfield trong *The Catcher in the Rye*. Tôi nhớ lại tâm trạng nổi loạn của cậu. Tôi nhớ lại lần đầu bắt an khi cậu gặp một cô gái điếm, khi cậu bị lừa tiền, khi cậu nhận ra cuộc sống này phức tạp hơn là cậu tưởng. Nhưng tôi cũng nhớ Holden với mơ ước dịu dàng, đứng trông đám trẻ con nô đùa trên cánh đồng,

trông chừng chúng không đi ra gần miệng vực... Và tình cảm với cô em gái nhỏ bé đáng yêu của cậu.

Tất cả chúng ta đều sở hữu những phần thiện lương tương tự như vậy, dù nhiều hay ít, dù bản năng hay được luyện rèn. Và chỉ điều đó thôi cũng đủ an ủi tôi là mỗi người đều có một (vài) điểm tốt nào đó, miễn là ta chịu nhìn họ với ánh mắt độ lượng hơn.

Vậy thì cái note này có liên quan đến gì tới cái tiêu đề nhỉ?

Hay là khoảnh khắc hồn nhiên, đã biến mất cùng với những buổi sáng tinh dậy hoang hoải và trống rỗng, như sáng nay?

Nỗi sợ của mỗi người

Thực ra, ai trong chúng ta cũng tồn tại những nỗi sợ, vô hình hoặc hữu hình. Tôi không tin lắm vào những người chẳng biết sợ gì. Sự sợ hãi, đôi khi là điều cần thiết để chúng ta không bước quá những ranh giới, yêu quý bản thân hơn và có động lực trở nên mạnh mẽ hơn.

Hồi nhỏ, tôi bị bệnh sợ đám đông. Cứ mỗi lần đứng trước đám đông, âm ảnh chân run và giọng nói thều thào lại khiến tôi khiếp hãi. Không thể tin được cũng chính thằng bé tôi ấy, năm lớp Năm đứng trước hàng trăm người, đơng đờ như một thân liễu và lấp bắp thứ gì đến giờ cũng không nhớ nổi nữa.

Dần dần, tôi khác chế được nỗi sợ của mình. Bằng cách thử điều đó, nhiều lần. Tôi không còn mất tự tin nữa. Cao hơn một bậc, tôi dần trở nên mạnh dạn hơn, và yêu thích các đám đông. Càng lớn tôi càng phát hiện, mình bị say mê đám đông thế nào. Càng đông người, càng nhiều ánh mắt phân kích, càng nhiều tiếng vỗ tay... thì càng khiến tôi mạnh mẽ hơn.

Đó chỉ là ví dụ nhỏ nhoi cho hàng ngàn nỗi sợ khác. Khi tôi sợ ma và bóng tối, bố tôi bỏ tôi lại giữa mảnh vườn cũ không một bóng đèn. Khi tôi sợ bạo lực, thầy bạn cấp một dạy cho tôi bài học đầu tiên bằng một cú thối nhớ đời. Khi tôi sợ độ cao, bác tôi dụ tôi nhìn từ điểm cao của Vạn Lý Trường Thành xuống...

Em ạ, còn đủ thứ sợ khác mà tôi từng sợ hãi trong đời. Sợ sự cãi vã, sợ sự phản bội... và sợ cả những đồ vỡ. Nhưng có lẽ, dần thì chúng ta cũng sẽ quen được hết, và dần chẳng có nỗi sợ hãi nào đủ lớn để khiến ta âu lo, hoang mang nữa. Kể cả sự phản bội, kể cả những vỡ tan.

À, thực ra còn một nỗi sợ nữa. Là nỗi sợ mãi mãi không chiến thắng được bản thân mình.

Đừng hoảng sợ khi chỉ có một mình

Hồi bé, tôi đi học mẫu giáo được hai tuần thì bỏ. Phần vì mẹ thương con ăn uống kham khổ sống kiểu lơ vợ không cô nào quan tâm. Phần vì con bé hàng xóm mách leo đã rử rĩ vào tai bà nó vụ tôi lên đồ nước chè vào tai trong giờ ngủ trưa. Trong ánh mắt vừa muốt giữ lại, vừa nhẹ nhõm của các cô trường mầm non Ngọc Hà, tôi đã vĩnh biệt quãng đời nhà trẻ ngấn ngủ nhưng huy hoàng của mình như thế.

Mẹ quyết định dạy tôi theo kiểu một kèm một. Việc không phải đến trường hóa ra chả tệ lắm. Tôi vẫn đều đặn trốn các giờ ngủ trưa để đi lang thang, chơi đủ mọi trò của tụi trẻ con hồi đó. Dĩ nhiên tôi không đến nổi phá làng phá xóm, nhưng những trò kiểu đổ nước vào tai người khác thì sau này còn chơi hoài.

Và đặc biệt trong những ngày ấu thơ huy hoàng ấy, tôi nhận ra chơi một mình cũng đủ mọi thứ thú vị. Có tôi, tôi hóa thân thành người anh hùng trong *Mãnh long quá giang*, múa đủ loại quyền thuật và đánh nhau với bóng mình trên vỉa hè. Có buổi trưa, tôi bày la liệt mớ tiêng xu sưa tập ra đống chẵn rồi chơi trò đánh trận giả. Quân Châu [bao gồm tiêng xu Việt Nam, Khựa, Philippines... bao giờ cũng thua tụi Châu]u sáng loáng và bóng bẩy. Ô, còn nhiều thứ khác nữa. Nói chung, chính cái trò tương tự kỹ lưỡng chơi một mình hóa ra lại nuôi nấng trí tưởng tượng từ lúc bé. Để lớn lên, một số môn học cần tưởng tượng các kiểu tôi đều xử lý ngon nghề (dĩ nhiên là trừ Hình học không gian).

Sau này, tôi nhận ra, thỉnh thoảng có những việc ta luôn phải hành xử và suy nghĩ một mình. Ví dụ như những buổi tôi chẳng ai đủ sẵn sàng để đi cùng, hoặc nghe bạn kể về những thứ nhảm nhí trong đời sống của mình cả. Hoặc khi phải ra quyết định. Hoặc cả làm việc. Tôi thừa nhận mình không phải là người có kỹ năng làm việc nhóm tốt. Khi gặp vài vấn đề, đôi khi tôi thấy tự giải quyết cho nó nhẹ đầu, khỏi cần phải hợp với người khác. Cũng nhiều lần trong công việc, cảm giác một mình khiến mọi thứ dễ chịu hơn.

Nói lan man quá rồi quên luôn đang định nói gì, tôi đang định bảo là, kể cả trong tình yêu cũng vậy. Dù trong một mối quan hệ, bạn vẫn luôn cần những khoảng một mình. Hoặc chẳng ở trong mối quan hệ nào hết thì bạn vẫn sẽ thấy dễ chịu với nó. Thực ra, đôi khi chúng ta chỉ vì sức ép rất vô hình và nhảm nhí mà lao bừa vào một mối quan hệ phải không? Trong khi đó, khi bạn thực sự cần đến tình yêu, bạn sẽ có động lực để tìm đến nó.

Đừng hoảng sợ khi chỉ có một mình. Rất nhiều ý tưởng thiên tài xuất hiện khi con người cô đơn nhất.

Điều quan trọng của cuộc đời

Nói theo ngôn từ của một ông em thì tôi đang “phải lòng mặt” một cô gái. Nói theo ngôn ngữ của tiểu thuyết thì đó là một cơn say nắng. Còn nói theo cảm nhận của tôi thì đó là một dự cảm ngọt lành về những điều tốt đẹp.

Một ngày, như ngày hôm nay, tự nhiên tôi hồ nghi về những điều mình từng viết ra, các bạn đã từng đọc nó. Có người đồng tình, cũng có người cười nhạt như cười vào trải nghiệm của một người va vấp với cuộc đời chưa đủ nhiều. Hình như trong số những lời khuyên đó, tôi từng nghĩ mọi người nên sống thật với cảm xúc của mình. Là một người đôi khi hơi bản năng và nhạy cảm thái thừa, tôi nghĩ sống thật với cảm xúc có rất nhiều cái lợi: không mệt mỏi, không hối hận, không áy náy vì ta đã chưa làm được những điều mà mình muốn làm.

Tuy nhiên, thực tế khác nghiệt hơn thế. Cũng như thể sống thật với cảm xúc, không giống như quá mức để trở thành sống quá bản năng. Tôi nhận ra người sống bản năng thì vui sướng nhiều mà đau khổ cũng nhiều. Mà đau khổ nhiều thì cảm nhận về niềm vui cũng vì thế mà bào mòn. Như kiểu một hai niềm vui trong đời thì không sao thay thế được cảm giác về những nỗi buồn và sự mệt mỏi triền miên.

Gọi thời điểm hiện tại là n. Hai năm trước, cô gái ở thời điểm (n-2) chia tay tôi với lý do, tôi không đủ mạnh mẽ về cảm xúc để cô ấy dựa vào. Ô, hồi đó thì câu chuyện hơi như một cái tát. Để tôi nhận ra mình cần sống đời và thực hơn. Tức là kể cả, dù các bạn có đọc được tí tí thứ tôi viết ra, lãng mạn và ngọt ngào thì chắc cũng sẽ thất vọng khi tôi ở cuộc đời thực, là con người có phần thực tế và biết tiết chế bản thân ít nhiều.

Nên tôi đã quên mất cách để sống bản năng. Hoặc bản năng ở trong tôi một ngày đã ngủ vùi vì những lo lắng khác. Có thể, cuộc sống sẽ vì thế mà bớt đi những mạo hiểm và bất ngờ. Nhưng cuộc sống cũng vì thế mà cân bằng hơn.

Có hai điều tôi nghĩ cần thiết nhất trong một cuộc đời: Đó là học cách chấp nhận và học cách từ bỏ.

P/s: Nếu có một ai đó, mà vì yêu thương họ, bạn thấy cuộc đời mình bừng sáng và có ý nghĩa hơn, thì đích xác đó là tình yêu mà bạn đang chờ đợi.

GIA ĐÌNH

Người trẻ, hoa trắng và chong chóng gió

Người trẻ là hàng xóm của ông bà nội tôi. Bắ t chuyê n bus cuố i cùng của buổi sáng, bô và tôi lên tảo mộ cho ông bà. Những ngày cuố i năm thật hỏ i hỏ . Chợ hoa, tắ c đường, những gương mặt đượ mệ t mệ i. Nghĩa trang là cái đí ch yê n ả hiê m hoi của cuộc hành trình. Ngày nắ ng vàng cuố i cùng trước khi trở về cái lạnh tê tái của mùa đông. Nghĩa trang hôm nay nhiê u gió lạ...

Ngôi mộ người trẻ dường như cũ ng thật đặ c biệt. Đá trắ ng, một cuố n sách mở rộng, chiế c chong chóng đủ màu. Cả hoa cúc cũ ng trắ ng nữa. San sát những bia đá của khu cao câ p A1, giữa những người phâ n lớn đã đi về thế giới bên kia bởi bệnh tật, tuổi già, mộ người trẻ lại càng nổi bật. Bởi những bình cúc trắ ng nổi lên giữa rùng hoa vàng, hay bởi chiế c chong chóng gió đang quay...

Tôi biê t người trẻ từ rắ t lâu rồ i, dù không hẳn thân quen. Dịu dàng và hiê n, ấ n tượng trong tôi chỉ còn là thế . Lầ n gặp đầ u tiên và cũ ng là cuố i cùng. Lầ n thứ hai gặp lại, tôi cùng các bạn thắ p những nén hương trước bàn thờ người trẻ. Người trẻ vẫn cười, còn chúng tôi thì khóc. Tai nạn đế n độ t ngột và thương tâm. Cái ngày hôm đầ y ám ảnh tôi mãi, khi lò mề cảm nhận đượ c cả một bầ u trời đã chề t trong mắ t mẹ người trẻ.

Có phải vì thế mà mỗi lầ n lên thắ p hương cho ông bà, tôi luôn dành lại một nén thắ p trước mộ người trẻ. Trong vô vàn gương mặt đã đi qua cuộc đời không dài của người trẻ, chưa chắ c chị đã nhớ ra tôi. Nhưng tôi biê t chị, vậy là đủ. Rồ i những lúc chờ hóa vàng, tôi

luôn vẽ ra trong đầu những viễn cảnh của một thế giới bên kia, khi người trẻ của tôi được đón nhận yêu thương từ biết bao nhiêu tâm lòng khác, trong đó, có khi là cả ông bà tôi nữa.

Và tôi cũng hay thắc mắc, tại sao người ta luôn chọn màu trắng cho cái chết của những người đầu xanh? Có phải đây là một mong ước cho họ siêu thoát, trong treo đèn lạ kì, hay là một sự níu giữ đầu ý thương tiếc?

Tạm biệt người trẻ, tạm biệt những bông cúc trắng. Trong khi có những người đã vĩnh viễn để lại tuổi xanh của mình, thì những người còn lại càng không được phép coi thường và bỏ qua những giây phút sống quý giá. Bởi đơn giản, còn có gió, thì những chiếc chong chóng vẫn còn quay...

Người đàn bà không nhẫn cưới

Năm bố mẹ tôi lấy nhau, nhà ngoại nghèo rớt. Là chị cả trong gia đình bảy anh chị em, mẹ phải hy sinh rất nhiều thứ. Như tương lai, như chuyện học hành. Lấy chồng sớm cũng là một cách để giúp đỡ gia đình. Bớt đi một miệng ăn, các cậu các dì sẽ được tăng khẩu phần thêm một chút. Ngày nhà trai sang đám hỏi, bà ngoại bố tôi rộ, chẳng biết đồ gì đáp thế nào, cũng chẳng đòi hỏi thứ gì gọi là thách cưới. Vậy là mẹ về làm dâu. Đời người nhiều thứ đôi khi cũng đơn giản.

Nhưng có một thứ chắc cả cuộc đời này mẹ sẽ không bao giờ được nhận, đó là chiếc nhẫn cưới. Phải thừa nhận đàn ông là một giống loài vô tâm hết biết. Lời hứa sẽ mua cho mẹ một chiếc nhẫn cưới của bố tôi cứ dài đằng từ ngày này qua ngày khác. Cho đến hết tuổi thanh xuân của mình, mẹ vẫn chưa thấy được hình hài chiếc nhẫn đó. Đôi khi mẹ nhắc, bố chỉ cười xòa. Phần ông vô tâm,

phần vì ông đã dành cả tuổi trẻ của mình cho những đam mê khác, những lời hứa khác. Và bây giờ tôi cứ chìm đắm trong những ước mơ chẳng thành tựu, ngày này qua ngày khác.

Chiếc nhẫn cưới bị lãng quên nhưng người ta vẫn phải sống trọn vẹn với thực tại. Những năm tháng khó khăn, hình ảnh mẹ phủ kín thời thơ ấu của tôi. Về sự hy sinh của bà. Về cách bà đã chèo lái để gia đình vượt qua giông bão. Với tôi, mẹ vừa là mẹ, lại vừa thay bố.

Năm tháng qua đi, bây giờ tôi mắc bệnh hiểm nghèo. Giờ mẹ lại dành trọn vẹn quãng thời gian của mình để chăm sóc ông. Tôi vẫn nhớ như in cuộc trò chuyện của bố mẹ mình trong viện vào những ngày cuối năm 2013. Khi mẹ hỏi, sao hôm đó bố lại cưới mẹ. Bố cười ngược trả lời, vì hôm đó nghĩ mẹ là chị cả, sau này sẽ biết cách thu vén và chu tất mọi việc trong gia đình. Mẹ cười rất tươi, kể chuyện này suốt cho mọi người đến thăm. Dù cả tôi và mẹ đều biết đó là ngày buồn nhất của gia đình. Hôm ấy, có kết luận bố tôi bị ung thư giai đoạn cuối.

Có thể bạn sẽ hỏi tôi, vậy bố có yêu mẹ không? Hoặc ngược lại? Tôi không trả lời chính xác được câu hỏi này. Nhưng tôi biết có một thứ tình cảm còn hơn cả tình yêu. Đó là tình thương. Không phải sự thương hại. Mà là sự thương yêu, đủ để người ta có thể đau cùng nhau, và sẽ chia cùng nhau tất cả những khoảnh khắc ấy, niềm vui hay nỗi buồn, biến cố hay hạnh phúc.

Tôi cũng nghe nhiều người nói về ý nghĩa của chiếc nhẫn cưới. Đó là sự đính ước, là lời thề nguyện sẽ ở bên nhau đến cuối đời. Mẹ tôi không có được điều ấy. Bà là một người đàn bà không nhẫn cưới. Nhưng bà có cả cuộc đời bên người chồng của mình. Đó là lời thề ước lãng mạn và thiêng liêng nhất.

Gia đình tôi đón nhận những tháng ngày này, bình thản. Bố đã quên lời hứa về chiếc nhẫn. Mẹ kiên trì và yêu thương chăm sóc bố. Tôi lớn lên từng ngày, ngoan không ra ngoan mà hư chẳng ra hư. Mẹ đôi khi vẫn cằn nhằn, không biết bao giờ tôi mới trưởng thành, bao giờ tôi mới nghiêm túc nghĩ đến ý định lập gia đình, và sống có mục đích hơn. Thật khó để nói ra, nhưng trong lòng mình, tôi đã tự biết câu trả lời. “Bao giờ tìm được người thương con, hết như mẹ thương bố, mẹ ạ.”

P/s: Nhân tiện thì tôi không có ý định ca ngợi hay nói quá gì về mẹ mình đâu. Vì tôi tin là người con nào hẳn cũng sẽ có những câu chuyện dành riêng cho mình như vậy.

Mẹ

Rồi tất cả sẽ trôi qua như một giấc mơ
Cây táo trong khu vườn âu thơ
Mùa thu này chỉ còn toàn lá úa
Những vết khắc tên nhau cùng vô vàn lời hứa
Cũng mờ dần với tháng năm...
Tám ánh trăng đen mẹ cầm
Nụ cười của con thời bi bô tập nói
Mỗi khi có khách đến chơi
Mẹ lại mang ra khoe, cười cười nói nói
Rồi cất vào ngăn kéo thời gian...

Gió mùa sẽ về` lùa những ngón tay đan
Chiếc khăn mùa đông mẹ nhắ`c con mang kéo lạnh
Con cười trừ
Mẹ yên tâm
Chẳng cần khăn con vẫn luôn khỏe mạnh
Mẹ cũng cười, nhưng sao chẳng thấy vui...
Rồ`i con sẽ đi qua bao núi, bao đò`i
Bao cánh đò`ng màu xanh, bao đấ`t bắ`ng màu đỏ
Bao niê`m vui của cuộc đời rộng mở
Bao miê`n quê còn đợi bước chân qua...
Và con sẽ đi, xa thật là xa
Nhưng chẳng khi nào quên đường về` nhà có mẹ
Có yêu thương và dịu dàng
Mà chẳng thứ gì trên đời đầ`y tràn hơn thế`
Có những lặng thầ`m
Mẹ chẳng kể bao giờ...
Con có thể là ai đó ở thê` giới ngoài kia với không ít hững hờ
Nhưng mãi mãi đại khò` vì con là con của mẹ
Năm tháng đi qua, con mới nhận ra cái điê`u tưởng chừng nhỏ bé

Rất nhiều thứ trên đời có thể thay thế

Nhưng tình mẹ, thì không...

Lựa chọn bình yên

Tôi nghĩ mình nên bắt đầu năm mới bằng những điều dịu dàng. Và thương yêu.

Tôi nhận ra sự quý giá của thời gian khi cảm nhận được từng ngày, từng giờ, việc còn được ở cạnh những người mình yêu thương đã là điều may mắn nhất. Khoảng thời gian ấy cho tôi đủ mọi suy nghĩ. Và quan sát nhiều hơn. Từ những điều giản dị, cũng đủ ấm lòng.

Một Giao thừa không pháo hoa. Một Giao thừa không huyền ảo phở phờ hay tiếng cười nói bạn bè. Chỉ có căn phòng nhỏ, có mùi hương trầm rất thơm, có tiếng cười nói của bố và mẹ. Đã là quá nhiều.

Dường như càng lớn, những đứa con có xu hướng khao khát tự do để tìm cho mình những khoảng trời riêng. Có đôi lúc, cảm giác được bao bọc khiến chúng tôi bức bối. Để rồi nhiều lúc, thấy mình chẳng nổi oằn vai trước sương gió ngoài kia, lại khao khát một mái nhà.

Một năm mới đến. Từ khi nhận thức được giá trị gia đình là cội rễ của mọi điều khác, tôi thấy lòng mình nhẹ nhàng hơn.

Tôi không mơ ước bay cao nữa. Chỉ mơ ước mỗi ngày đi qua, có thể ngủ yên dưới mái nhà. Và mọi sự mất mát, sẽ ở lại đằng sau cánh cửa kia.

Cái tôi giấy nẩy và giá trị của gia đình

Lần đầu tiên anh viết note cho em, là sinh nhật một năm nào đó. Khi đó em chưa đủ lớn để bước ra đời nhưng đủ bắt đầu biết nhận thức mọi việc, biết yêu thương cha mẹ, em trai mình... Với anh, thế là đủ, anh không mong gì hơn.

Rất nhiều năm sau, anh không còn theo dõi xem em đã lớn tới nhường nào nữa. Phần vì hai anh em như thể hai hướng của một dòng sông vậy, bắt đầu đưa theo những hướng khác nhau. Anh vẫn thấy em (thỉnh thoảng), thấy em ổn (không đau ốm), em hạnh phúc (có người yêu bên cạnh)... tức là em hơn rất nhiều người khác, trong đó có cả anh.

Vậy có lý do gì đâu để nói mình không hạnh phúc và không được mọi người quan tâm? Hôm nay, chuyện em với Bà khiến mọi người khá bức. Tất nhiên, từ góc độ là một thằng anh, anh tập và tìm cách hiểu xem em đang nghĩ gì. Nhưng càng nghĩ, anh càng thấy cần phải nói với em một vài điều.

Thế hệ em được giáo dục rất nhiều về cái “Tôi”. Đa phần, em và bạn bè mình nhận thức được điều đó. Nhưng ở một mặt nào đó khá tiêu cực, nhận thức về cái tôi thay vì chỉ thuộc về ý thức, lại trở thành hành động yêu quý cái Tôi quá mức. Như anh dùng từ, cái tôi giấy nẩy. Hãy nghĩ về những gì em đã nói với Bà, và những gì em viết trên facebook. Anh xin lỗi phải dùng từ là em quá hỗn. Em dám nói những điều mà mẹ anh, bố em và những cô dì chú bác khác trong nhà không ai dám nói ra, thậm chí là nghĩ trong đầu. Điều tệ thứ hai là em viết nó lên facebook. Em hy vọng gì? Xả stress? Mong đợi sự đồng cảm của những cái tick like và comment đồng? Rồi có vũ em hãy cố gắng lên? Những cái like và những điều nhận xét nhảm nhí của những kẻ chẳng bao giờ đặt mình vào gia đình người

khác? Anh nghĩ chuyện tệ hại thứ hai em làm là bôi xấu một người trong nhà lên mạng xã hội. Hãy nhìn lại vào những người bạn trong friendlist của em. Ai là người đón em những ngày đầu tiên từ viện về? Ai là người luôn khuyên em hãy chọn những việc vừa sức, vì con gái đi đêm cực kỳ không an toàn? Ai ở bên em những lúc nguy khó nhất? Ai cũng em đi cấp cứu khi em từng làm một việc ngu xuẩn nhất trong cuộc đời mình?... Những người bạn kiểu thế nhan nhản trong cái cộng đồng này, những mối quan hệ mà ta dễ dàng cho qua chỉ cần một lần remove. Nên như anh nghĩ, hành động của em vừa nông nổi và vô ơn đến phát sợ.

Cái tôi giãy nảy khiến em chẳng phân biệt được thế nào là chu toàn. Ai bảo em chu toàn là đi lo lắng cho cuộc sống của người khác trong khi bản thân mình còn chưa lo xong? Anh tin là em có lựa chọn, em không ngại lao động vất vả kiếm được tiền, và đưa một phần về cho bố mẹ. Nhưng đó không phải thứ bố mẹ em mong muốn. Bố mẹ em muốn những bữa cơm có mặt cả nhà, muốn con gái mình không làm ca đêm ở những nơi khó kiểm soát, muốn nó không phải nói dối mỗi lần đi làm về muộn tới sáng. Và hơn tất cả, không chỉ bố mẹ em, mà cả nhà đều không muốn như vậy. Hãy hỏi lại mình xem trước khi trách móc ai đó, nhất là khi họ lớn tuổi hơn và đáng kính trọng, những người ruột thịt của mình. Em sống thế để thỏa mãn bản thân trước? Hay là có lo nghĩ cho người khác?

Anh rất tiếc phải nói những điều này. Em rất ngoan. Nhưng em không lành. Em biết điều đó. Và em dễ bị kích động. Đừng đặt bất cứ giá trị phù phiếm nào cao hơn gia đình. Và đừng hỗn với người lớn, đặc biệt là Bà. Gần đây căn bệnh huyết áp của Bà càng ngày càng nặng. Vì em mà chiểu Bà phải dùng thêm thuốc đây. Hãy để ý vì sao gần đây chiểu tô i anh hay tranh thủ về ăn cơm với Bà nhiều hơn. Trước khi yêu quý một ai đó xa vời và khác máu

tanh lòng với mình, cứ tập yêu những người ruột thịt của mình đã em
ạ. Và nhớ nhé, hãy kính trọng Bà, vì Bà già rồi. Không có Bà, sẽ
không có bố mẹ mình, và cũng chẳng có anh em mình đâu...

Cách của những người đàn ông

Đ “ó là bài ca cha đã viết khi chưa đặt tên con Giọt máu nóng cha đã uôm, chờ mong con mau lớn khôn Đòi hào phóng về xa, và hãy sống biết ước mơ”

Nhạc sĩ Trần Lập đã lựa chọn những dòng ấy để bắt đầu ca khúc *Cha và con*. Đó cũng là bài hát ưa thích mà anh có thể nghe đi nghe lại. Câu chuyện về ước mơ, niềm tin, sự yêu thương và kì vọng không giàu giết. Tất cả tạo nên những ca từ tuyệt đẹp.

Không phải chỉ riêng em, các chàng trai mới lớn dường như đều có điểm chung, là rất khó “hòa hợp” với bố mình. Có thể đi từ đó đến từ những quan điểm trái chiều. Cũng có thể đến từ một lí do cực kì đơn giản: Những người đàn ông, đại diện cho sức mạnh. Mà sức mạnh thì “va chạm” với nhau là điều rất bình thường, phải không em?

Một lần tình cờ, anh đọc được một tài liệu giải thích về “*mâu thuẫn cùng dâ*” của những người đàn ông trong gia đình. Theo cách lí giải ấy, con người ngày trước sống thành những bầy người nguyên thủy. Người đàn ông có sức mạnh nhất sẽ đứng đầu bầy đàn của mình, thu tóm mọi quyền lực, phân chia của cải và thức ăn. Dần dần, những đứa con trai lớn lên, lại khao khát thứ quyền lực ấy, và tranh đấu để trở thành người đứng đầu.

Nhưng anh đã không hoàn toàn tin theo cách lí giải ấy. Điều duy nhất anh tin là, phải có lí do để người cha đặt nhiều kì vọng vào con trai mình. Bởi lẽ, mỗi đứa con trai, là một giọt máu, là bản sao thứ hai của người làm cha. Những con đường cha chưa đặt chân qua, những việc cha chưa làm được, những mảnh đất cha chưa từng

đi đến... đến đang chờ đợi bước chân con. Đó cũng là đi đến mà nhà thơ Hoàng Trung Thông chia sẻ với bài thơ nổi tiếng của ông: *Những cánh buồm*. Khi đưa con chỉ tay về phía những cánh buồm xa, ngỏ lời mong cha mình sẽ mượn giúp những cánh buồm cho ước mơ chinh phục, người cha đã chột lặng im “*Lời của con hay tiếng sóng thẳm thì, Hay tiếng của lòng cha từ một thời xa thẳm, Lần đầu tiên trước biển khơi vô tận, Cha gặp lại mình trong tiếng ước mơ con*”.

Em có thể không hài lòng chuyện cha nghiêm khắc với mình. Em cũng không vui khi bị kì vọng quá lớn. Nhưng sâu thẳm, anh mong em hiểu, người cha nào cũng có những cách uốn nắn con mình khác với người mẹ. Nếu mẹ từ tâm và dịu dàng thì cha nghiêm khắc nhưng bao dung. *Nếu mẹ yêu thương ta bằng tình yêu của loài cá chuôi cả đời đã m đuối vì con thì cha yêu thương ta bằng khúc ca của chim đại bàng*. Lúc nào cũng mong con mình vượt gió bão để trưởng thành.

Năm mười bảy tuổi, vì giận dỗi mẹ chuyện không đâu, anh “đạt nhà”. Cũng có những khi sợ hãi, có lúc đói meo và mệt mỏi. Hết ngày, anh “lặng lẽ” trở về nhà. Không ai quát mắng, không ai lên án. Cha anh đưa anh đi ăn, rủ anh đi uống café. Rồi cha nghe anh nói. Lần đầu tiên, anh được chia sẻ mọi suy nghĩ của mình. Những nỗi ấm ức, cảm giác bị coi thường... rồi anh òa khóc. Người lắng nghe tất cả, không nói gì, chỉ khuyên anh lần sau đừng làm vậy. Được đồng ý thoải mái với cha lần ấy, với anh là cả niềm may mắn biết bao.

Em ạ, những người đàn ông chọn cho mình cách riêng để chia sẻ, yêu thương lẫn nhau. Nếu em đã từng xem “*Legends of the Fall*”, hẳn sẽ phải ngưỡng mộ nhân cách của đại tá William Ludlow. Ông có cách dạy con rất “độc đáo”. Ông để mặc cho Tristan, đứa con thứ hai, phát triển theo cách anh ấy muốn: Ngang tàng, tự do, phóng

khoáng, hoang dại như những cánh rừng ở Montana. Ông cũng sẵn sàng đón nhận Alfred, đưa con “hu” của gia đình trở lại, khi đã biết nhận ra lỗi lầm của mình. Với đại tá Ludlow, tình yêu thương dành cho con cái là một tình cảm bên bỉ nhưng thâm lặng.

Nếu như em vẫn hằng tin vào những điều tốt đẹp trong cuộc sống thì hãy luôn tin rằng, trái tim người cha lúc nào cũng đủ lớn, bờ vai cha lúc nào cũng vững chãi, và bàn tay thì đầy tin cậy để dắt em đi trên hành trình cuộc đời vốn chẳng dễ dàng.

Niềm kì vọng của cha, dường như cũng chỉ gói gọn trong mấy câu hát của The Wall thôi em ạ: “Cha không mong con sẽ phi thường, Cha mong con biết sống chân thành, Nơi kia chân trời sáng...”

Mong em sẽ hiểu được cha mình, theo cách của những người đàn ông.

Cảm ơn mẹ

Hôm qua, mười hai giờ đêm con mới về nhà. Mẹ rất giận, mẹ mắng con nhiều, nhưng con không nói lại vì con biết con sai. Và cũng vì con hiểu mẹ, hiểu tính của mẹ.

Đã có lúc con chán chường chuyện về nhà, nơi mỗi tối con với bố lại to tiếng với nhau vì những chuyện chỉ mình bố hiểu, nơi con gặm nhấm cảm giác cô đơn trong căn phòng chưa đầy bảy mươi mét vuông, nơi con ăn tối một mình, làm mọi thứ một mình. Đã có lúc con nồng nức muốn được sống tự do...

Gần đây, có nhiều chuyện không may và không vui xảy đến với con, mẹ ạ! Hai cú ngã ở sân bóng rổ hóa ra không vô hại như con tưởng. Con bắt đầu bị đau lưng, đau đầu vầng đầu mỗi khi con vận động mạnh hay cúi thấp người. Vài đêm, con không thể nhắm

thẳng người mà phải ngủ nghiêng. Những chuyện ấy, con không muốn nói với mẹ, vì chẳng tội gì chất thêm cho mẹ một mối lo. Con lớn, và con giải quyết được việc của mình. Ngay cả bây giờ khi gõ những dòng này, con đang mệt lử vì cảm cúm! Tuy nhiên, con sẽ không tự cho mình được phép ngơi nghỉ. Vì con quá hiểu bản thân con, có những khoảng lặng, con hoang phí thời gian mà chẳng suy nghĩ gì. Nên bây giờ, con quý trọng thời gian lắm mẹ ạ! Thật khó để con giải thích cho mẹ hiểu tính chất công việc của mình. Con luôn suy nghĩ, tuổi trẻ không được tự cho phép mình lười biếng. Thế nên, mẹ cũng đừng quá lo nếu ngày nào con cũng chỉ ngủ bốn tiếng, đừng lo khi có những tối con thiếu đi trên đi-văng vì thiếu ngủ! Chỉ là con đang cố gắng thôi mẹ ơi! Quay trở lại với nhịp độ làm việc như trước kia, con vẫn chưa quen ngay được! Nhưng con sẽ không ốm, con sẽ khỏe, mẹ cứ yên tâm!

Khi có chuyện buồn, bạn bè là liều thuốc tinh thần lớn nhất với con. Những muộn phiền nhờ thế cũng sẽ nguôi ngoai. Mẹ biết hết bạn con mà, phải không mẹ? Và chắc mẹ cũng yên tâm là con kết thân với những người tốt, nên mẹ đừng lo!

Dù vậy, trong ngôi nhà đã mất mát đi nhiều khái niệm người cha, mẹ con mình cần nhau lắm để có thể định nghĩa đầy đủ về từ gia đình. Khi con cô đơn nhất, khi con buồn bã nhất, có thể bạn bè sẽ không đến kịp bên con, cũng sẽ chẳng có cô gái nào đủ yêu thương con mà ở bên con mãi, nhưng mẹ thì khác... Sáng sớm, ra khỏi nhà, nhìn mẹ say ngủ sau ngày làm việc mệt mỏi, con định nghĩa đầy đủ là bình yên...

Cha và Con

Đó là một đêm rất dài của sự lặng yên

Cả Cha và Con cùng thức
Đóm lửa cuôí cùng trong bết p lò sáng rực
Những nết p nhả muộn phiề n
Cha nhen lửa cho bết p cháy thêm
Con nhìn theo, chờ trời sáng
Thời gian như gã say loạng quạng
Phủ nổi buồ n lên những mái đầ u xanh
Và cả mái đầ u hai thứ tóc
Của Cha tôi, những ước vọng không thành.
Đó là đêm dài của sự quẩn quanh
Khi hai người đàn ông nhìn về hai hướng
Bấ t kỳ một tiể ng nói nào cũng dễ thành số ng sượng
Có điề u gì trong nghĩ suy Cha tôi?
Tuổi trẻ và những ước vọng xa xôi?
Hay thương nhớ một bóng hình nào đó?
Hoặc có thể rắ ng bên ánh lửa bập bùng khi mờ khi tỏ
Cha tôi nghĩ về cuộc đời
Nghĩ về tôi, chẳng rõ người cười?
Hay niề m âu lo đã hắ n sâu trí não

Giữa vô vàn niêm tin giữa cuộc đời thật ảo
Có sao mình không chịu lớn khôn.
Tôi sợ tình yêu của người như sợ nỗi cô đơn
Sợ những gì quá thân thương sẽ khiến mình mê m yêu
Sợ lời nói ngọt khen mà thiên hạ cả ngàn vạn người không hiểu
Ờ thì, Con hơn Cha...
Phép so sánh thật là khập khiễng
Điều đó đâu phải một món quà
Người đã vì ta mà đứt từng khúc ruột
Có lời hàm ơn nào mà chắt chứa xót xa.
Đó là đêm trước khi mùa xuân sắp tới
Niêm yêu thương, và cả những nụ cười.
Cha ạ, con sẽ đi, đi mãi
Viết tiếp cho riêng mình những câu chuyện xa xôi...

Ấm trà của cha tôi

Hằng năm, cứ đến những ngày cận Tết, cha tôi lại mang bộ ấm trà cổ ra lau rửa đầu tiên. Đối với Người, đó dường như là một thứ nghi lễ thiêng liêng lắm. Chậu nước ấm pha vừa đủ, mảnh vải phin trắng phau cắt ra từ cây vải của mẹ tôi. Bằng những ngón tay thật nhẹ nhàng và khéo léo, Người cạo rửa tỉ mỉ để không còn gợn chút bụi bẩn nào. Quan sát cha mình nhiều năm như

thế, có lần tôi buột miệng hỏi, sao cha không cố làm sạch nốt cả những vết ô của bã trà. Người mỉm cười, không nói gì. Hôm còn nhỏ, cứ mỗi ngày cận Tết, tôi lại háo hức chờ đợi cái nghi thức rửa đồ thiêng liêng và huyên bí kia. Sau khi đã làm khô ấm bằng thứ than trâm, cha tôi bắt đầu pha trà. Người bỏ nước đầu tiên, chỉ giữ lại từ thứ nước thứ hai. Lướt trà đầu tiên bao giờ cũng dành phần cúng bàn thờ Tổ tiên. Lướt tiếp theo, cha lặng lẽ dâng lên bàn thờ ông bà nội. Cũng ấm trà ấy, nhưng cha không bao giờ mang ra tiếp khách ngày Tết.

Mãi sau này, khi đã trưởng thành, tôi mới được cha mình kể lại câu chuyện về ấm trà kia. Cụ tổ tôi năm xưa nổi tiếng là một vị quan thanh liêm ở vùng chiêm trũng Hà Nam. Bên cạnh cái tiếng thanh sạch nơi quan trường, cụ còn nổi tiếng là người mê trà và thưởng trà số một. Cụ tổ có một chiếc ấm cổ là niềm tự hào. Mỗi khi có bạn bè, cả trên chốn quan trường, cả những người bạn thơ văn cũ, bao giờ cụ cũng tự hào tiếp đãi bạn bè bằng thứ trà ngon nhất. Trong những buổi trà dư ý, họ cùng nhau bàn chuyện thơ văn, các thú chơi cây kiểng... Cụ tổ lúc nào cũng tự hào ví cuộc đời mình như chiếc ấm kia. Dù có bao sương gió đập vùi, vẫn cho ra đời thứ trà trong vắt, thanh bạch như chính cuộc đời cụ vậy.

Về sau, nhà tôi sa sút dần. Những năm chế độ, của nả trong nhà bay đi sạch trơn. Có tay thương lái trong vùng, nổi tiếng với thú chơi đồ cổ, gạ ông nội tôi bán bằng được chiếc ấm cổ, đổi lấy mấy bao gạo cho cả nhà. Nghe bố tôi kể lại, đêm hôm đó ông nội thức trắng đêm. Viễn cảnh vợ con, cháu chắt được một bữa no đã gần ngay trước mắt. Nhưng vắng vắng bên tai ông là lời dặn của cụ nội trước khi lâm chung. Dù trong hoàn cảnh nào, gắng giữ mình cho sạch. Và ông nội tôi không thôi nghĩ miên man về những buổi trà chiêu, nơi có cha mình và bạn bè đồng liêu, ngờ ai nói vài câu chuyện phiếm, rồi lại tặc lưỡi vò đầu nghĩ cảnh loạn ly nước mình

khi ấy. Có lẽ, đó là một quyết định dũng cảm mà sau này ông nội tôi không còn muốn nhắc lại nữa. Cả nhà tôi sống sót thân kỳ qua nạn đói năm ấy. Còn chiếc ấm trà vẫn nằm trong tủ cho đến tận bây giờ.

Gia đình tôi không giàu. Cha tôi không phải là người học cao, cũng chẳng mê những thú sưu tầm kì lạ. Hằng năm, ông vẫn tận tụy với cái nhiệm vụ kia, vừa thỏa mãn vừa xen lẫn tự hào. Tôi trộm nghĩ, rồi cũng sẽ đến lúc mình thay thế ông ở vị trí ấy. Dù chỉ là một câu chuyện kể, nhưng đó là bài học lớn nhất Người truyền lại cho tôi. Phải luôn biết giữ sự trong sạch của bản thân, kể cả trong cơn nguy khó. Ngộ ra điều ấy, tôi thấy lòng mình thanh thản lạ lùng.

Ngày Tết của Cải Cúc

Từ bé đến lớn, tôi nhận ra một điều, cái cảm nhận về Tết ở mỗi lứa tuổi rất khác nhau. Như những ngày còn nhỏ, tôi cực kì mong ngóng đến Tết. Đó là những tháng ngày thiên đường, cha mẹ không còn cau mặt bắt lỗi mỗi khi mình hư hoặc làm việc gì sai. Mọi người cùng nhau dọn dẹp nhà cửa, chuẩn bị đón Tết. Rồi được nghỉ học, được nhận lì xì, được mặc quần áo mới đi chơi... Thế mà càng lớn, tôi càng thấy Tết nhạt dần. Đó là khi mọi người lo lắng đến mất ngủ cho những khoản chi tiêu cuối năm. Đó là lúc mẹ tôi ngao ngán dọn mâm ra rồi dọn mâm vào. Đó cũng là lúc tôi trở về nhà rất muộn sau khi đã đi một vòng chúc Tết người này người khác, lòng tự hỏi: “Ừa, kì nghỉ của mình sắp chấm dứt rồi sao?” Thế đấy, tôi nhận ra có không ít người lớn bắt đầu không thích Tết.

Nhưng tụi nhóc thì khác. Trẻ con luôn có một tình yêu chung thủy với Tết. Như bé Cải Cúc của nhà tôi chẳng hạn. Cải Cúc là con gái của

anh chị tôi, trong nhà bé nhất nên cũng được cưng nhất. Mỗi lần đến ngày cúng ông Công ông Táo về trời, Cải Cúc lại khiến căn nhà nhỏ của chúng tôi lao xao với những câu hỏi: “Bao giờ Tết về hả ba? Tết này nhà mình có về quê chơi như năm ngoái không nội? Năm nay chú út nhớ lì xì cho con nhiều hơn mọi năm nghen...” Thay vì hình ảnh con én báo xuân về, cả nhà ngậm định vui với nhau là từ giờ Cải Cúc sẽ được coi là “thông báo viên” Tết về của gia đình. Nhận chức mới, con nhỏ ra chùng hãnh diện lắm.

Nhà có đứa trẻ thì bao giờ cũng vui, hẳn vậy. Nhưng phải ở trong nhà tôi mới cảm nhận hết được niềm vui khi có Cải Cúc. Khách đến chơi nhà, con bé mũm mĩm chạy ra chào từ tận cửa, nhoẻn cười khoe cái răng sún do tạt ham đồ ngọt của cô nàng. Khách về, lại là Cải Cúc lữn tữn tiễn khách. Năm nào tôi cũng trêu: “Năm nay Cải Cúc bội thu tiền lì xì rồi, cho chú vay nha.” Con nhỏ lại ỏn ẻn... giấu ngay số tiền cho mẹ nó. Cả nhà cười ồ lên.

Năm nay cũng thế, chưa đến Tết mà Cải Cúc nhà tôi đã quính hết cả lên. Không những chỉ lo đòi quần áo, bút, thước mới như tụi bạn, không hiểu nghe được ai, con nhỏ đòi năm nay cả nhà phải luộc bánh chưng. Ông nội nhìn bà nội, bà nội nhìn sang bố mẹ Cải Cúc, bố mẹ Cải Cúc lại nhìn tôi... Rồi ba tôi tặc lưỡi: “Thôi thì cũng lâu rồi, năm nay luộc lấy nồi bánh, rồi chia cho cả bà con xóm giềng nữa.”

Và năm nay nhà tôi có thêm điệp vụ “bánh chưng của Cải Cúc”. Như một hoạt náo viên, con bé lảng xảng khắp nơi, giúp bà nội rửa lá, ngấm nhìn người lớn trong nhà cắt nồi bánh. Được hứa sẽ gói riêng cho mấy cái “bánh chưng nhí”, nhỏ Cải Cúc quyết tâm ngò lì trông nồi bánh cho bằng chín mới thôi. Để đến lúc anh trai tôi phải bế bé vào khi đã ngủ gật ngon lành.

Chưa bao giờ nhà tôi có một cái Tết vui như thế. Những kỉ niệm ngày xưa được ôn lại bên nồi bánh. Cái lần bố tôi bế anh hai chạy băng băng đi cấp cứu trong đêm. Ngày Tết đầu tiên mỗi anh em được hân một bộ cánh mới... Cho tới cả kỉ niệm Tết năm nào vẫn còn Milu, con chó khôn hết biết đã sống cùng chúng tôi ngọt chục năm. Ai cũng thấy mình trẻ lại.

Giờ này Cải Cúc hẳn đang ngủ ngon lành. Cả nhà lại quay về với guồng quay bận rộn cuối năm. Nhưng có một lúc nào đó, khi mọi người chững lại, nhìn cái Tết qua con mắt trẻ thơ, lại thấy biết bao nhiêu là hi vọng. Là niềm vui sum vầy dịp Tết đến xuân về, là những ước ao năm mới được sức khỏe và mãi ở bên nhau. Ừ, thì bởi vì mỗi năm lại bắt đầu bằng một mùa xuân, nên con người ai cũng hi vọng. Như trong giấc mơ của Cải Cúc, cháu tôi, con bé từng hi vọng lúc đi học mang hân vài cặp bánh chung tới khoe với bạn bè...

Bức thư tình của ông nội

Ông nội mất đi để lại cả một quãng thời gian buồn lê thê trong nhà. Đôi khi, tôi tỉnh dậy từ sớm, mơ hồ nghe tiếng ba toong của ông gõ nhịp trên sàn nhà. Bữa cơm ba người trở nên vội vàng và lặng lẽ hơn bao giờ hết. Ánh mắt bố trở nên xa xăm. Mẹ ngò i tha thẩn gập lại quần áo cũ của ông, để vào trong tủ, khóa lại. Là người gần gũi với ông nội nhất, khỏi cần nói tôi buồn đến thế nào. Chỉ cần nghĩ tới lúc sẽ không còn được gác chân lên ông ngủ, hoặc không còn được ông giảng Kiều cho nghe nữa, tôi buồn đến nao lòng.

Một lần, trong lúc dọn dẹp lại tủ để đồ cá nhân của ông nội, tôi bắt gặp một vật lạ lùng. Giữa đống sách cũ, bao kính... của ông tôi, hiện ra một hộp thư được bọc kín bằng giấy bóng. Mở ra xem, tôi thấy bên trong là hàng loạt thư được gửi đi từ Huế, và cũng từ một

cái tên khác, không phải bà nội tôi. Nét chữ con gái mảnh và nghiêng. Đặc biệt phong bì nào cũng in hình một cô gái mặc áo dài tha thướt bên sông Hương thơ mộng.

Qua người bạn thân của ông nội tôi, một nhà thơ già, tôi được nghe kể về chuyện tình của ông nội mình. Thời gian còn dạy học ở một trường tư tại Huế, ông nội đem lòng yêu cô gái là nữ sinh Đông Khánh. Bà có cái tên thật đẹp. Được một thời gian, khi mới tình giữa anh giáo trẻ và cô nữ sinh đang mặn nồng, ông bị gia đình gọi về cưới vợ. Bà nội là người cùng làng, không phải một trang nhan sắc nhưng cũng hiền lành, chịu thương chịu khó. Giữa hạnh phúc cá nhân và chữ hiếu với cha mẹ, ông nội ngậm ngùi chọn cách về quê lấy vợ. Mới đây liên lạc của ông và cô gái kia cũng thưa dần. Thế mà thật lạ, như sau này các bác và bố tôi kể lại, suốt quãng thời gian sống với bà, chưa bao giờ thấy ông to tiếng với bà một lời nào. Ngay cả khi bà tôi mất sớm vì ung thư, ông nội ở vậy nuôi con chứ không đi bước nữa. Thậm chí, từ bỏ chức vị cao trong Bộ giáo dục lúc bấy giờ, ông xin về hưu sớm, toàn tâm toàn ý cho gia đình. Hồi còn nhỏ, thỉnh thoảng tôi để ý, khi giảng cho tôi nghe ý nghĩa của những câu Kiều, đôi mắt ông nội lại thoáng buồn. Lúc ấy tôi có gắng hỏi, ông tôi chỉ cười xòa: “Người miền Trung, đôi mắt ai cũng đượm buồn hé t.”

Được sự cho phép của bố mẹ, tôi bắt đầu chuyến đi xa một mình đầu tiên vào năm mười sáu tuổi. Bằng đủ mọi cách, tôi lùng tìm được địa chỉ “người yêu cũ” của ông nội. Trên xe, tôi nghĩ ra đủ thứ chuyện để nói với bà. Sẽ hỏi thăm ông nội tôi hồi đó, có lãng mạn hết như thằng cháu đích tôn máu văn thơ bây giờ không. Tôi cũng sẽ hỏi bà và ông nội tôi quen biết thế nào, rồi bà sẽ không phiền lòng nếu đọc cho tôi nghe một trong những bức thư ấy chứ. Các ý nghĩ miên man cứ chạy mãi trong đầu tôi suốt cả nẻo đường đi.

Nhà của bà khuấ t trong căn ngõ nhỏ, nhờ sự chỉ dẫn nhiệt tình của bác xích lô mà tôi mới tìm thấ y được. Hiện ra trước mắ t tôi là một bà lão già nua nhưng phúc hậu, mái tóc còn dày dù đã bạc xóa. Tuy nhiên ánh mắ t nhuố m màu tuổi tác, đã mờ đục cùng với năm tháng. Một vài suy nghĩ lướt nhanh qua đầ u. Tôi bắ m chuông cửa, một cô bé chắ c nhỏ hơn tôi chừng một, hai tuổi ra mở cổng. Chưa kịp ngõ ngàng vì người lạ nói giọng Bắ c, tôi đưa cho cô bạn xấ p thư, nhắ n có người nhờ gửi. Rồ i cũng vội vàng như khi xuấ t hiện, tôi lặ ng lế biế n mắ t.

Bà nội không phải là người ông tôi yêu nhấ t. Nhưng chẳng tìm đầ u ra người thứ hai trên đời thương và trân trọng bà nhiề u như ông tôi cả. Sau này lớn lên, mỗi khi có việc đi xa trở về , nhìn tắ m ảnh ông nội trên bàn thờ, nụ cười móm mém, đột nhiên tôi thấ y yên bình kì lạ. Cháu hiểu rồ i ông ạ. Rằ ng ta có thể yêu một ai đó đậm sâu, nhưng thương mế n một người và ở bên họ suố t đời thì không phải ai cũng làm được. Như cái cách mà ông nội đã dành “tình yêu” cho bà nội, dẫu chưa bao giờ gửi đi một lá thư tình.

MỤC LỤC

HÀ NỘI

CẢM THỨC MÙA

TÌNH YÊU

NÓI VỚI NHỮNG CÔ GÁI NHỎ

TỰ SỰ

GIA ĐÌNH

Henry David Thoreau (1817 – 1862): Triết gia, thi sĩ, nhà tiểu luận người Mỹ.

Hanukkah: Một lễ hội truyền thống kéo dài 8 ngày của người Do Thái.

Mẹ Teresa (1910 – 1997): Một nữ tu Công giáo người Albania, là nhà sáng lập Dòng Thừa sai Bác ái ở Calcutta, Ấn Độ, năm 1950. Trong hơn 40 năm, bà chăm sóc người nghèo, người bệnh tật, trẻ mồ côi, người hấp hối, trong khi hoàn tất nhiệm vụ lãnh đạo dòng tu phát triển khắp Ấn Độ và đến các quốc gia khác.

Albert Schweitzer (1875 – 1965): Tiến sĩ, bác sĩ, nhà triết học, thần học người Đức. Ông đoạt giải Nobel Hòa bình năm 1952 vì đã có công lớn trong giúp đỡ người châu Phi, bất chấp gian khổ, bệnh tật.

Auschwitz: Trại giam giữ tù nhân khét tiếng tàn bạo của Đức quốc xã.

Leonard Bernstein (1918 – 1990): Huyền thoại của nhạc cổ điển Mỹ. Ông được xem là nhạc trưởng vĩ đại, một pianist hoàn hảo, đồng thời là một trong số những nhà soạn nhạc xuất sắc nhất nước Mỹ.

Holocaust: Tên gọi nạn tàn sát khoảng 6 triệu người Do Thái và nhiều nhóm thiểu số khác ở châu Âu và Bắc Phi do phát xít Đức và các nước cùng phe gây ra trong Thế chiến thứ hai.

Duomo Pieta: Nhà thờ Duomo của Ý được xây dựng vào thế kỉ 14, bên trong có bức tượng Pieta – một tuyệt tác bằng đá cẩm thạch của kiến trúc sư vĩ đại Michelangelo (1475 – 1564).

Dylan Thomas(1914 – 1953): Nhà thơ nổi tiếng nước Anh.

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750): Nhà soạn nhạc thiên tài người Đức.

Inuit: Một tộc người sống ở vùng Bắc Mỹ, gần Bắc Cực, trên đảo Groenland, tại eo biển Bering.

Camillo: Một tên gọi khá phổ biến của người Ý.

Model-T: Mẫu xe hơi nổi tiếng của công ty Ford, được tung ra thị trường lần đầu tiên vào năm 1908 và chấm dứt sản xuất vào năm 1927 với hơn 15 triệu chiếc đã được bán ra. Đây là dòng xe hơi đầu tiên tiếp cận với giới bình dân, được xem là sản phẩm mở ra thời đại xe hơi cho thế giới và được bình chọn là “mẫu xe của thế kỷ”.

Kipbi: Một loại bài phổ biến ở các nước nói tiếng Anh, có thể chơi được từ 2 đến 4 người.

1. Cán kịch là một thể loại kịch truyền thống của Trung Quốc.

* Mary Kay Ash (1918 – 2001): Nữ doanh nhân người Mỹ, người sáng lập nên hãng mỹ phẩm Mary Kay – ND.

* John Wesley (1703 – 1791): Nhà thần học, nhà truyền giáo và là nhà sáng lập Phong trào giám lý – ND.

* Virgil (70 TCN – 19 TCN): Tên thường gọi của Publius Vergilius Maro, nhà thơ lớn của La Mã cổ đại, người sáng tạo ra thể loại thơ sử thi – ND.

* Walter Wheeler (1841 – 1907): Cầu thủ bóng chày người Anh – ND.

* Super Bowl: Giải vô địch của Liên đoàn bóng bầu dục quốc gia, hiệp hội hàng đầu của bóng bầu dục Mỹ kể từ năm 1967. Trong hầu hết các năm qua, Super Bowl là chương trình được theo dõi nhiều nhất trong các chương trình phát sóng của truyền hình Mỹ. Ngày đấu chung kết của giải Super Bowl không chỉ là một trong những sự kiện thể thao lớn nhất mà bây giờ được coi như ngày lễ của Hoa Kỳ – ND.

* Ray Kroc (1902 – 1984): Một trong những nhân vật có ảnh hưởng nhất thế giới do tạp chí Times bình chọn. Năm 1955, được thừa kế một công ty quy mô nhỏ McDonald's, Kroc đã xây dựng, phát triển nó trở thành thương hiệu thức ăn nhanh nổi tiếng nhất thế giới. Chính sự thành công của tập đoàn này không chỉ mang lại cho ông lợi nhuận lớn với hơn 500 triệu USD mà còn giúp Ray Kroc được biết đến với danh hiệu bất hủ Vua hamburger – ND.

* Hannibal (247 TCN – 183 TCN): Một tướng lĩnh và nhà chiến thuật quân sự người Carthage. Chữ “Hannibal” nghĩa là “niềm vui của thần Baal” (vị thần chủ của người Carthage), còn dòng họ “Barca” của ông có nghĩa là “tia chớp”. Ông được công nhận là một trong những vị tướng và nhà chiến thuật tài ba nhất trong lịch sử quân sự thế giới. Ông cũng được biết đến với một câu nói nổi tiếng: “Chúng ta sẽ hoặc tìm, hoặc tạo ra một con đường” – ND.

* Hunter S. Thompson: Nhà báo Mỹ nổi tiếng với thể loại phóng sự – ND.

- * Hare Krishnas: Tên đầy đủ là The International Society for Krishna Consciousness, là một tổ chức tôn giáo của đạo Hồi, được thành lập ở thành phố New York năm 1966 – ND.
- * Margaret Mead (1901 – 1978): Nhà nhân loại học người Mỹ và là diễn giả thường xuyên xuất hiện trên các phương tiện thông tin đại chúng những năm 60 và 70 – ND.
- * Felix Adler (1851 – 1933): Nhà nghiên cứu đạo đức, chính trị và xã hội người Do Thái và là một nhà cải cách xã hội. Ông là người tạo nên Phong trào văn hóa đạo đức và được xem là một trong những người có ảnh hưởng nhất tới phong trào Chủ nghĩa Do Thái nhân văn – ND.
- * Eldrige Cleaver (1935 – 1998): Thành viên lãnh đạo của Đảng Báo Đen và tác giả của cuốn sách Soul on Ice – ND.
- * Nordstrom: Chuỗi cửa hàng bách hóa do gia đình Nordstrom thành lập năm 1901 tại Seattle, Washington, Hoa Kỳ, đặt dịch vụ khách hàng lên làm tôn chỉ cao nhất – ND.
- * PBX (Private Branch Exchange): Có nghĩa là tổng đài điện thoại nội bộ, là một mạng điện thoại riêng được sử dụng trong phạm vi một công ty – ND.
- * Dale Carnegie (1888 – 1955): Tên đầy đủ là Dale Breckenridge Carnegie, là nhà văn, nhà thuyết trình người Mỹ, nổi tiếng với cuốn sách How to win friends and influence people (Đắc nhân tâm) được viết năm 1936, một cuốn sách thuộc hàng bán chạy nhất và được biết đến nhiều nhất cho đến tận ngày nay – ND.
- * Susan RoAne: Nhà văn, diễn giả hàng đầu thế giới người Mỹ – ND.
- * Lord Chandos: Nhân vật hư cấu trong tác phẩm The Letter of Lord Chandos (Bức thư của Lord Chandos) của tác giả Hugo von Hofmannsthal – BT.
- * Francois de La Rochefoucauld (1613 – 1680): Nhân vật thuộc đời thứ sáu của dòng họ La Rochefoucauld. Ông lưu danh hậu thế với tư cách nhà văn, nhà triết học với những chiêm nghiệm nhân sinh được đúc kết thành những câu danh ngôn bất hủ – BT.

- * Joseph Pulitzer (1847 – 1911): Chủ bút báo New York World New York World, là người đề xuất giải Pulitzer – giải thưởng được trao cho nhiều lĩnh vực, trong đó quan trọng hơn cả là báo chí và văn học – ND.
- * Thomas Jefferson (1743 – 1826): Tổng thống thứ 3 của Hoa Kỳ, là người dự thảo bản Tuyên ngôn độc lập năm 1776 và người thiết lập nên trường đại học Virginia – ND.
- * Adolf Hitler (1889 – 1945): Người đứng đầu chế độ phát xít Đức, gây nên cuộc chiến tranh thế giới thứ Hai – ND.
- * Ambrose Bierce (1842 – 1914): Nhà báo, nhà phê bình văn học, cây bút truyện ngắn người Mỹ. Vì quan điểm nhạo báng cũng như sự sôi nổi trong vai nhà phê bình, ông được đặt biệt hiệu “Bitter Bierce” (Bierce chua cay). Ông nổi tiếng đến mức người ta nói rằng ý kiến ông về bài báo hay bài thơ có thể bắt đầu hay kết thúc sự nghiệp của một tác giả – ND.
- * IPO (Initial Public Offering): Phát hành lần đầu (cổ phiếu) ra công chúng – ND.
- * Philip Gilbert Hamerton (1834 – 1894): Tác giả chuyên viết sách “học làm người”, là tác giả cuốn Human Intercourse – ND.
- * MySQL: Hệ quản trị cơ sở dữ liệu mã nguồn mở phổ biến nhất thế giới và được các nhà phát triển rất ưa chuộng trong quá trình phát triển ứng dụng vì MySQL là cơ sở dữ liệu tốc độ cao, ổn định, dễ sử dụng, có tính khả chuyển, hoạt động trên nhiều hệ điều hành, cung cấp một hệ thống lớn các hàm tiện ích rất mạnh – ND.
- * Dorothy Sarnoff: Nữ diễn giả hàng đầu người Mỹ – ND.
- * Dorothy Parker (1893 – 1967): Nhà thơ, nhà phê bình, nhà văn người Mỹ nổi tiếng với tài hóm hỉnh và châm biếm – ND.
- * Jane Wagner: Nhà viết kịch, nhà văn, một trong những tác giả của loạt truyện Chicken Soup for the Soul – ND.
- * Oracle: Tên của một hãng phần mềm, một hệ quản trị cơ sở dữ liệu phổ biến trên thế giới. Hãng Oracle ra đời vào những năm 70 của thế kỷ XX tại Hoa Kỳ – ND.
- * Sun: Một công ty sản xuất phần mềm, bóng bán dẫn và máy tính được thành lập năm 1983, có trụ sở tại Thung lũng Silicon – ND.

- * Larry Ellison (1944 –): Đồng sáng lập và CEO của hãng phần mềm doanh nghiệp lớn Oracle, là một tỷ phú vượt lên số phận – ND.
- * Morgan Stanley: Ngân hàng đầu tư, một công ty chứng khoán có trụ sở chính tại Hoa Kỳ, được thành lập năm 1935. Đây là một trong những thể chế tài chính lớn nhất của thế giới, phục vụ những nhóm đối tượng là chính phủ, tổ chức tài chính khác và cá nhân – ND.
- * McKinsey & Company: Công ty tư vấn nổi tiếng, được săn đón và thành công bền vững. Đội ngũ chuyên gia chiến lược ưu tú của công ty đã đào tạo được nhiều CEO hàng đầu thế giới – ND.
- * Anton Chekhov (1860 – 1904): Nhà viết kịch người Nga nổi tiếng và có ảnh hưởng lớn trên thế giới với thể loại truyện ngắn – ND.
- * Evelyn Waugh (1903 – 1966): Là một nhà văn người Anh. Ông viết tiểu thuyết, tự truyện và sách du lịch. Ông là tác giả cuốn tiểu thuyết nổi tiếng Brideshead Revisited (Thăm lại Brideshead) đã được đạo diễn Julian Jarrold chuyển thể thành phim – ND.
- * Walt Mossberg (1947 –): Cây bút công nghệ của tạp chí The Wall Street Journal, người có rất nhiều năm làm việc trong lĩnh vực viết về công nghệ và là người sắp đặt cho cuộc gặp mặt lịch sử giữa Steve Jobs và Bill Gate năm 2008 – ND.
- * TechCrunch: Blog công nghệ nổi tiếng nhất thế giới – ND.
- * Fox Interactive: Một đơn vị của tập đoàn News Corporation bao gồm giải trí, tin thời sự, thể thao trên Internet – ND.
- * CalIPERS: Hệ thống hưu trí công chức California. Cơ quan phụ trách hưu trí và các khoản phúc lợi y tế cho các công chức của bang California – BT.
- * Steve Wozniak (1950 –): Kỹ sư máy tính người Mỹ và là người đồng sáng lập nên công ty máy tính nổi tiếng Apple – ND.
- * Hewlett-Packard: Viết tắt là HP, là tập đoàn công nghệ thông tin lớn nhất thế giới tính theo doanh thu, được thành lập năm 1939 tại Palo Alto, Hoa Kỳ và hiện có trụ sở tại Cupertino, bang California, Hoa Kỳ – ND.
- * Tickle.com: Trang web cho phép mọi người đánh giá cá tính và chính bản thân mình thông qua các bài test [mà phần lớn] có căn cứ khoa học nhằm

tìm hiểu về hành vi con người. Tickle được Monster mua lại năm 2004 với giá khoảng 100 triệu đô la – ND.

* Paul Graham (1964 –): Lập trình viên, nhà đầu tư mạo hiểm, Paul nổi tiếng với việc sáng lập nên Viaweb (sau này Yahoo mua lại đổi thành Yahoo! Store) và sáng lập của Y-Combinator – quỹ đầu tư mạo hiểm chỉ dành cho việc đầu tư vào các ý tưởng mới. Cùng với Guy Kawasaki (tác giả cuốn sách này), Paul Graham được biết đến như là một trong hai tượng đài sống trong thế giới khởi nghiệp công nghệ. Những bài học cùng lời khuyên của ông luôn luôn là kim chỉ nam cho bất kì một công ty nào muốn khởi nghiệp trong lĩnh vực công nghệ – ND.

* Ann Winbald: Nữ lập trình có ảnh hưởng nhất trong thế giới công nghệ – ND.

* Adobe: Một tập đoàn phần mềm máy tính của Hoa Kỳ có trụ sở chính đặt tại San Jose, California, Hoa Kỳ, được John Warnock và Charles Geschke thành lập vào tháng 12 năm 1982 – ND.

* Xerox: Một công ty dịch vụ kỹ thuật trị giá 8,54 tỉ bảng Anh và là một trong những thương hiệu được công nhận ngay lập tức trên thế giới – ND.

* Sequoia Capital: Tên một công ty quỹ đầu tư nổi tiếng ở Mỹ – ND.

* Herbert Hoover (1874 – 1964): Tổng thống thứ 31 của Hoa Kỳ, là một kỹ sư mỏ nổi tiếng và là một nhà cầm quyền theo chủ nghĩa nhân đạo. Ông là người đã xúc tiến hiện đại hóa nền kinh tế dưới thời hai tổng thống Warren Harding và Calvin Coolidge – ND.

* Ezra Pound (1885 – 1972): Nhà thơ, dịch giả, nhà phê bình người Mỹ, một đại diện xuất sắc của trào lưu văn học Anh Mỹ hiện đại nửa đầu thế kỷ XX. “Trong số những người còn sống, ông là người đã làm nhiều nhất để đánh thức những khát khao mới mẻ trong thơ ca”, theo lời nhà thơ Carl Sandburg – ND.

* Doanh nhân nội tại: những người khởi nghiệp từ công ty đang hoạt động – BT.

* George Bernard Shaw (1856 – 1950): Nhà soạn kịch người Anh gốc Ireland đoạt giải Nobel văn học năm 1925 – ND.

* Con bò hái ra tiền (cash cow): Ý chỉ sản phẩm nổi tiếng – ND.

- * Hai gã ở gara: Ý chỉ Steve Jobs và Steve Wozniak, hai người đồng sáng lập Apple – ND.
- * MIT: Học viện công nghệ Massachusetts, Hoa Kỳ – ND.
- * John Milton (1608 – 1674): Nhà thơ, soạn giả, nhà bình luận văn học người Anh. Ông nổi tiếng với bài thơ “Thiên đường đã mất” (Paradise Lost), “Thiên đường trở lại” (Paradise Regained) và Areopagitica – bài luận lên án sự kiểm duyệt – ND.
- * Biến công nghệ thành sản phẩm – ND.
- * William Shakespeare (1564 – 1616): Nhà thơ, nhà soạn kịch thiên tài người Anh – ND.
- * Wendy: Tên đầy đủ là Wendy’s Old Fashioned Hamburgers, là một hệ thống nhà hàng ăn nhanh nổi tiếng về hamburger – ND.
- * César Chávez (1927 – 1993): Công nhân, nhà lãnh đạo người lao động, nhà hoạt động vì dân quyền người Mỹ. Ông là người đồng sáng lập Hiệp hội người lao động nông trại quốc gia Hoa Kỳ – ND.
- * Nelson Mandela (1918 –): Tổng thống Nam Phi từ 1994 – 1999 và là tổng thống đầu tiên được bầu cử dân chủ theo phương thức phổ thông đầu phiếu. Trước khi trở thành tổng thống, ông là nhà hoạt động chống chủ nghĩa phân biệt chủng tộc và là người đứng đầu phái vũ trang của Đảng quốc đại (ANC). Ông cũng là người nhận được giải thưởng Nobel Hòa bình năm 1993 – ND.
- * David Livingstone (1813 – 1873): Nhà truyền giáo người Scotland thuộc Hội truyền giáo London và là nhà thám hiểm khám phá khu vực Trung Phi. Ông là người châu Âu đầu tiên nhìn thấy thác Victoria. David Livingstone là nhân vật thứ 98 trong số 100 người Anh vĩ đại nhất thuộc mọi thời đại theo kết quả một cuộc bầu chọn được đài BBC tiến hành năm 2002 – ND.
- * Jaguar (báo đốm): Hãng sản xuất xe ô tô hạng sang của Anh được thành lập năm 1922, có trụ sở tại Whitley, Coventry, Vương quốc Anh – ND.
- * G. B. Trudeau: Đã theo dõi và tìm hiểu 40 năm của nền văn hóa Mỹ qua sáu cuộc chiến tranh và tám chính quyền tổng thống – BT.
- * David Letterman: Người dẫn chương trình truyền hình và một diễn viên hài. Ông phụ trách chương trình Trò chuyện đêm khuya trên kênh truyền

hình CBS. Năm 1996, ông được bình chọn là một trong 50 ngôi sao truyền hình nổi tiếng mọi thời đại – ND.

* Guy Lombardo (1902 – 1977): Nghệ sỹ violin nổi tiếng người Mỹ gốc Canada – ND.

* Lão Tử: Nhân vật chính yếu trong triết học Trung Quốc, sống vào khoảng thế kỷ thứ 6 TCN, được coi là người đã viết Đạo đức kinh (cuốn sách của Đạo giáo có ảnh hưởng lớn), và được công nhận là khai tổ của Đạo giáo – ND.

* David Ogilvy (1911 – 1999): Được mệnh danh là cha đẻ của ngành quảng cáo – ND.

* R & D: Hoạt động nghiên cứu và phát triển – BT.

* Tom Bodett (1955 –): Tác giả, diễn viên lồng tiếng, người dẫn chương trình truyền thanh nổi tiếng người Mỹ – ND.

* Mortimer Feinberg và John J. Tarrant: Đồng tác giả cuốn sách “Tại sao người thông minh lại làm điều ngu ngốc” – BT.

* Gary Hart và Donna Rice: Được coi là một trong những vụ bê bối tình ái nổi tiếng trong lịch sử Mỹ giữa ứng cử viên hàng đầu cho vị trí tổng thống của đảng Dân chủ, Gary Hart với Donna Rice – ND.

* Dennis Kozlowski: CEO của công ty Tyco International Ltd, bị kết tội vào ngày 17/6/2005 về tội gian lận công quỹ và phải nhận hình phạt 25 năm tù – ND.

* Vua David: Chàng trai chẵn cừ khôn ngoan, đã đánh bại gã khổng lồ Goliath để từ địa vị thấp hèn trở thành vị vua danh tiếng với những chiến công lẫy lừng.

* Bathsheba: Con gái của Eliam, vốn là vợ của Uriah xứ Hittite, sau lấy vua David.

* Watergate: Vụ bê bối chính trị đã khiến tổng thống Nixon phải tuyên bố từ chức. Nixon là tổng thống duy nhất của nước Mỹ phải rời khỏi chiếc ghế quyền lực khi chưa hết nhiệm kỳ – ND.

* Whitewater: Cuộc điều tra bất động sản liên quan đến gia đình tổng thống Bill Clinton, tuy nhiên kết luận đưa ra là Clinton không dính líu gì trong vụ tai tiếng này – ND.

- * Anton Lavey (1930 – 1997): Người sáng lập của giáo hội Satan. Ông từng tuyên bố không có những cảm hứng như Hữu thần – ND.
- * Enron Corporation: Được thành lập vào năm 1985, với doanh thu lên đến 101 tỷ USD trong năm 2000. Họ từng là tập đoàn năng lượng hùng mạnh nhất của Mỹ, hoạt động ở trên 40 nước và hậu thuẫn mạnh mẽ cho Tổng thống Bush. Thế nhưng, qua nhiều vụ làm ăn man trá, hối lộ, hiện nay các khoản nợ lên đến 15 tỷ USD và công ty hoàn toàn mất khả năng chi trả – ND.
- * Chuck Palahniuk: Tác giả của nhiều tiểu thuyết đã được chuyển thể thành phim, trong đó có tiểu thuyết Đồi đầu hay chết mòn (được dựng thành bộ phim Fight Club) được xem là cuốn sách gối đầu giường của những nhà phê bình văn chương về vấn đề mâu thuẫn xã hội trong thế giới hậu hiện đại – ND
- * Friedrich Nietzsche (1844 – 1900): Nhà triết học người Phổ, không được đánh giá cao trong thời đại của ông, nhưng đầu thế kỷ XX, ông đã được giới trí thức ở Đức, Pháp và Anh công nhận. Nietzsche là người có ảnh hưởng trực tiếp và gián tiếp tới thuyết hiện sinh, chủ nghĩa hậu hiện đại, phân tâm học và nhiều tư tưởng theo sau đó – ND.
- * Sáu sigma: Hệ thống bao gồm các công cụ và chiến lược nhằm nâng cao quá trình hoạt động do hãng Motorola phát triển đầu tiên vào năm 1985. Mục đích của sáu sigma là nâng cao chất lượng của quá trình cho ra thành phẩm bằng cách nhận diện và loại bỏ những nguyên nhân gây lỗi và khuyết tật, giảm thiểu tối đa độ bất định trong sản xuất và hoạt động kinh doanh – BT.
- * Carl Rogers (1902 – 1987): Được biết đến là một trong những người đặt nền tảng cho việc nghiên cứu liệu pháp tâm lý và được vinh danh vì những cống hiến tiên phong của ông trong cách tiếp cận nhân văn có tầm ảnh hưởng sâu rộng trong tâm lý học. Rogers được xem là một trong sáu nhà tâm lý học kiệt xuất nhất của thế kỷ XX và được xếp thứ hai sau Sigmund Freud – ND.
- * Dwight D. Eisenhower (1890 – 1969): Tướng 5 sao trong lục quân Hoa Kỳ và là Tổng thống Hoa Kỳ thứ 34 từ năm 1953 đến 1961 – ND.

- * Robert W. Sarnoff (1918 – 1997): Chủ tịch của NBC và RCA – tập đoàn truyền thông và radio của Mỹ – BT.
- * Wayne Gretzky: Danh thủ khúc côn cầu – ND.
- * Waterfall Forecast: Mô hình được các chuyên gia sử dụng để phân tích các hạng mục chính để xác định lỗ, lãi và cân bằng doanh thu – ND.
- * Don Marquis (1878 – 1937): Nhà văn, nhà báo người Mỹ – BT.
- * Alexa: Công ty chi nhánh của Amazon.com, chuyên cung cấp thông tin về lưu lượng truy cập đến các website – BT.
- * Johann Wolfgang Von Goethe (1749 – 1832): Được coi là một trong những vĩ nhân của nền văn chương thế giới. Ông là một nhà thơ, nhà viết kịch, tiểu thuyết gia, nhà văn, nhà khoa học, họa sỹ của Đức. Tác phẩm kịch thơ Faust của ông là một trong những đỉnh cao của nền văn chương thế giới – ND.
- * Lydia Sigourney (1791 – 1865): Nhà thơ nữ người Mỹ nổi tiếng trong những năm đầu và giữa thế kỷ XIX. Bà thường được nhắc đến như “nữ sỹ ngọt ngào của Hartfold” – ND.
- * Alain Van Der Heide (1970 –): Họa sỹ thiết kế có nhiều đóng góp cho các địa danh thương mại và công cộng khắp nơi trên thế giới – ND.
- * Bán cứng: Dựa vào nỗi lo sợ, lòng tham của người mua để họ ra quyết định mua một cách nhanh chóng. Tuy nhiên vì mục đích là tăng doanh số tỉ lệ thuận với thiệt hại cho khách hàng nên “bán cứng” bị liệt vào danh sách “chơi không đẹp” trong marketing – BT.
- * Martin Veitch: Cây bút công nghệ khởi nghiệp từ tạp chí PC Week. Các bài viết của anh thường xuyên xuất hiện trên The Wall Street Journal phiên bản châu Âu, BBC News Online, CFO và the Guardian, và nhiều tạp chí danh tiếng khác – ND.
- * Henry Ward Beecher (1813 – 1887): Nhà cải cách xã hội, diễn giả nửa cuối thế kỷ 19 – ND.
- * CAPTCHA: Chuỗi ký tự mà thành viên phải điền vào khi mở tài khoản, là một dạng sắp đặt chữ đầu của Completely Automated Public Turing test to tell Computers and Humans Apart (Phép thử Turing công cộng hoàn toàn tự động để phân biệt máy tính với người), được Đại học Carnegie Mellon

cố gắng đăng ký thương hiệu nhưng đã bị bác bỏ. Đây là quá trình máy tính yêu cầu người dùng hoàn tất một kiểm tra đơn giản mà máy tính có thể dễ dàng tạo ra và đánh giá nhưng không thể tự giải nó được. Vì máy tính không thể giải được CAPTCHA, nên đối tượng nào nhập đúng chuỗi ký tự đó sẽ được coi là con người – ND.

* Katherine Paterson (1932 –): Nhà văn Mỹ chuyên viết truyện cho thiếu nhi – ND.

* Geodude và Lickitung: Hai nhân vật trong phim hoạt hình Pokémon – BT.

* Abraham Lincoln (1809 – 1865): Tổng thống thứ 16 của Hoa Kỳ. Ông là một trong những người đã thiết lập Đảng Cộng hòa năm 1854, lãnh đạo Hoa Kỳ vượt qua cuộc khủng hoảng và chấm dứt chế độ nô lệ – ND.

* Mazel tov: Từ thường được dùng để chúc tụng trong trường hợp hoặc sự kiện vui vẻ, có nghĩa tương đương “good luck” (chúc may mắn) hay “Congratulations” (chúc mừng) – ND.

* Stephen Jay Gould (1941 – 2002): Một trong những tác giả dòng sách khoa học phổ thông có lượng người đọc đông đảo nhất thời ông. Phần lớn thời gian, ông giảng dạy sinh học ở đại học Harvard – ND.

* Lyman Bryson (1888 – 1959): Nhà giáo dục, cố vấn truyền thông cho đài CBS – ND.

* Fall Out Boy: Nhóm nhạc rock của Mỹ được thành lập năm 2001 và được xếp hạng thứ 93 trong số những nghệ sỹ xuất sắc nhất từ năm 2000 đến năm 2010 do Billboard bầu chọn – ND.

* Arctic Monkeys: Nhóm nhạc rock của Anh được thành lập năm 2002 và là một trong những ban nhạc nổi danh nhờ Internet. Arctic Monkeys được xem là ban nhạc thay đổi cách thức hình thành cũng như marketing của các nhóm nhạc thời đại mới – ND.

* My Chemical Romance: Ban nhạc rock của Mỹ từng được đề cử giải thưởng Âm nhạc Mỹ và giải Grammy, được thành lập năm 2001, gồm các thành viên Gerard Way, Mikey Way, Frank Iero, Ray Toro và Bob Bryar – ND.

- * Black-Eyed Peas: Ban nhạc rap, pop, hip hop đến từ Los Angeles, Mỹ. Ban nhạc đã từng 6 lần giành giải thưởng Grammy cho ban nhạc thể hiện pop hay nhất, thể hiện rap hay nhất, video âm nhạc thời lượng ngắn hay nhất trong các năm 2005, 2006, 2007 và 2010 – ND.
- * Sidney Madwed (1948 –): Tác giả, diễn giả người Mỹ chuyên viết và diễn thuyết về vấn đề sử dụng người trong các công ty, thể chế, tổ chức – ND.
- * Peter Drucker (1909 – 2005): Chuyên gia hàng đầu thế giới về tư vấn quản trị. Ông được coi là cha đẻ của ngành Quản trị kinh doanh hiện đại, là tác giả nhiều cuốn sách quản lý nổi tiếng, trong đó có cuốn Những thách thức của quản lý trong thế kỷ 21. Những đóng góp của ông được đánh giá rất cao, tạp chí Financial Times (Thời báo tài chính) đã bình chọn ông là một trong bốn nhà quản lý bậc thầy của mọi thời đại (cùng với Jack Welch, Philip Kotler và Bill Gates) – ND.
- * John F. Kennedy (1917 – 1963): Tổng thống thứ 35 của Hoa Kỳ. Ông là chính khách trẻ tuổi nhất từng đắc cử Tổng thống Hoa Kỳ – ND.
- * Rick Cook (1944 –): Một nhà báo, một tin tặc máy tính và là cây bút nổi danh vì sự hài hước của mình – ND.
- * George Carlin (1937 – 2008): Tác gia, nhà phê bình xã hội và diễn viên hài người Mỹ đã từng 5 lần giành giải thưởng Grammy danh giá cho các album hài của ông – ND.
- * Cookie: Những phần dữ liệu nhỏ có cấu trúc được chia sẻ giữa trang web và trình duyệt của người dùng, được lưu trữ dưới những tệp dữ liệu nhỏ dạng văn bản (dung lượng dưới 4k). Chúng được các trang tạo ra để lưu trữ/truy tìm/nhận biết các thông tin về người dùng đã ghé thăm trang và những vùng mà họ đi qua trong trang – ND.
- * Dịch nghĩa: Này Xá Lợi Tử, sắc chẳng khác gì không, không chẳng khác gì sắc, sắc chính là không, không chính là sắc, Thọ, Tưởng, Hành, Thức cũng đều như thế – BT.
- * Carnegie Hall: Nhà hát lớn ở thành phố New York, Mỹ, nơi thường tổ chức các buổi hội thảo, diễn thuyết của những diễn giả hàng đầu thế giới – ND.

- * Jascha Heifetz (1901 – 1987): Được xem là nghệ sĩ violin vĩ đại nhất của mọi thời đại – ND.
- * Carl Philipp Emanuel Bach (1714 – 1788): Nhà soạn nhạc nổi tiếng người Đức – ND.
- * Rosalind Russell (1907 – 1976): Nữ diễn viên nổi tiếng người Mỹ – ND.
- * Robert C. Murphy (1926 – 2000): Luật sư, từng giữ chức Chánh án tòa án tối cao Maryland từ năm 1972 đến năm 1996 – ND.
- * Điều luật quy định người bị bắt có quyền giữ im lặng – ND.
- * Franklin D. Roosevelt (1882 – 1945): Tổng thống thứ 32 của Hoa Kỳ, là gương mặt trung tâm của các sự kiện thế giới giữa thế kỷ XX khi ông lãnh đạo Hoa Kỳ suốt thời gian có cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu và chiến tranh thế giới – ND.
- * Technorati: Tên đầy đủ là Technorati Media, do Dave Sifry thành lập có trụ sở chính ở San Francisco, California, Hoa Kỳ. Sản phẩm của Technorati Media là technorati, một công cụ tìm kiếm internet dùng để tìm blog, cạnh tranh với Google, Yahoo! và IceRocket. Tính đến tháng 4 năm 2007, Technorati có phụ lục gồm 75 triệu trang blog – ND.
- * Malcolm S. Forbes (1919 – 1990): Doanh nhân người Mỹ, người sáng lập nên tạp chí Forbes – ND.
- * George Eliot (1819 – 1880): Bút danh của nữ nhà văn người Anh Mary Anne Evans. Bà là một trong những nhà văn tiên phong của thời đại Victoria. Những tiểu thuyết của bà phản ánh đời sống trung lưu tại miền nông thôn nước Anh, nổi tiếng với những mô tả hiện thực đơn giản, tình cảm, tâm lí. Bà sử dụng bút danh nam cho các tác phẩm để đảm bảo rằng tác phẩm của bà được chú trọng, để mình không bị coi là một nhà văn lãng mạn đơn thuần – ND.
- * Red flag: Nghĩa đen là cờ đỏ, ám chỉ hoặc báo động mỗi nguy sắp tới – ND.
- * Buzz Lightyear: Tên một nhân vật hoạt hình trong bộ phim Toy Story (Câu chuyện đồ chơi) – ND.
- * Quyền chọn (options): Một loại chứng khoán phát sinh, thể hiện quyền được chọn bán hoặc mua một loại cổ phiếu nào đó – BT.

* Craigslist: Một cộng đồng trực tuyến có tính năng phong phú, nơi mua bán, trao đổi các sản phẩm dịch vụ, các quảng cáo tìm việc và có cả các mục cá nhân, với 4 tỉ lượt truy cập mỗi tháng – ND.

* Ernest Henry Shackleton (1874 – 1922): Nhà thám hiểm người Ireland gốc Anh, là người dẫn đầu bốn cuộc thám hiểm đến châu Nam Cực – ND.

* Carol Dweck: Giáo sư tâm lý thuộc Đại học Stanford, người đã tiến hành nghiên cứu trên hơn 400 học sinh tiểu học ở khắp nước Mỹ trong suốt một thập kỷ để rút ra kết luận: khen ngợi, nhấn mạnh hay chú trọng sự nỗ lực của trẻ sẽ giúp cải thiện tính kiên trì cũng như kết quả công việc trẻ làm hơn nhiều so với khen trẻ thông minh – ND.

* Ken Iverson: Giám đốc điều hành đã biến một công ty gần phá sản vào những năm 60 của thế kỷ trước thành công ty sản xuất thép lớn nhất và thành công nhất ở Mỹ – ND.

* P. J. O’rourke: Nhà báo, nhà châm biếm chính trị người Mỹ nổi tiếng, được so sánh ngang với Mark Twain về độ hài hước – ND.

* Piranha: Loài cá nước ngọt ở Nam Mỹ chuyên tấn công và ăn thịt các động vật sống – ND.

1. Henry David Thoreau (1817 – 1862): Nhà văn, nhà thơ, sử gia và triết gia người Mỹ – ND.

1. Thung lũng Silicon: Nơi có hàng ngàn tập đoàn công nghệ, trong đó có cả các công ty nằm trong danh sách Forbes 500 – ND.

2. Frank Sinatra (1915 – 1998): Một ca sỹ, diễn viên người Mỹ từng đoạt giải Oscar cho nam diễn viên phụ xuất sắc nhất cho bộ phim From Here to Eternity – ND.

3. Macintosh: hay Mac, là một dòng sản phẩm máy tính cá nhân của hãng Apple – BT.

(1) Masterwort: Một loại cây lâu năm có tên khoa học là Peucedanum ostruthium, rễ của nó có công dụng kháng khuẩn, lợi tiểu, giảm đau và tăng cường miễn dịch.

(2) Gypsywort: Một loài cây lâu năm có tên khoa học là Lycopus europaeus, có công dụng chữa lành các vết thương và giảm sốt.

(3) Motherwort (*Leonurus cardiaca*): Một loại thảo mộc lâu năm, được sử dụng như một vị thuốc trong y học cổ truyền, có tác dụng ngăn ngừa nhiễm trùng tử cung ở phụ nữ, giúp an thần và tăng cường sức khỏe tim mạch.

(4) Nguyên văn “Jack-o’-lantern”, dịch sát từng chữ có nghĩa là “Jack cầm lồng đèn” – chính là chiếc lồng đèn làm bằng củ cải hay bí ngô trong dịp lễ Halloween. Theo thần thoại Ireland, có một anh chàng tên Jack rất lém lỉnh, răn mắt, chỉ thích đi lừa người khác. Gặp ai gã cũng lừa, đến quỷ cũng chẳng chừa. Một lần Jack lừa một con quỷ trèo lên cây sau khi nó định lừa Jack để lấy cướp linh hồn. Quỷ trèo lên cây rồi, Jack khắc hình thánh giá quanh thân cây. Quỷ không thể trèo xuống vì nó rất sợ hình chữ thập, thế là quỷ bắt đầu van xin. Nó thề sẽ không bao giờ cướp linh hồn Jack nữa nếu gã chịu xóa hết các hình thánh giá trên cây để nó leo xuống. Khi Jack chết, thiên đường không mở cửa cho gã bởi quá khứ toàn đi lừa người, thế là gã lủi thủi đi xuống địa ngục. Nhưng khi tới cổng địa ngục, quỷ nhận ra Jack và nhớ tới thỏa thuận khi xưa nên Jack không được vào trú ngụ. Thế là linh hồn của Jack chẳng còn nơi định cư và cứ quanh quẩn chẳng biết đi về đâu. Cứ phải quờ quạng trong đêm tối, Jack xin quỷ chút lửa để soi đường. Cuối cùng quỷ thương tình ném cho anh chàng hòn than lấy từ bếp lửa địa ngục không bao giờ tắt. Và Jack lấy một củ cải đem khoét rỗng thành hình mặt quỷ, bên trong đặt hòn than. Và cứ thế mà Jack mãi lang thang trong lằn ranh thực-hư, giữa thiên đường và địa ngục, với chiếc lồng đèn trên tay... Sau này vào thế kỷ 19 khi người Ireland di cư đến Mỹ thì củ cải được thay thế bằng bí ngô và hình tượng ấy đến giờ đã trở thành biểu trưng của lễ Halloween trên khắp toàn cầu.

99. Tức Yeltsin.

100. Cháu Thành Cát Tư Hãn, từng chỉ huy quân Mông Cổ tiến đánh châu Âu, thống trị nước Nga vào thế kỷ XIII và lập ra quốc gia Kim Trướng.

101. Ta phải nói thêm rằng với thỏa thuận Belovezh do Yeltsin ký, lãnh thổ nước Nga bị mất đi nhiều hơn nhiều so với hòa ước Brest “sỉ nhục”. (Chú thích của tác giả).

102. Tên các tướng chỉ huy quân Bạch vệ chống lại nhà nước Xô viết trong những năm nội chiến (1917-1923).

103. Người đã sáp nhập Crimea vào lãnh thổ Nga năm 1783.

104. Người đã ra lệnh xây dựng pháo đài Groznaya, sau này là thành phố Grozny, thủ phủ Chechnya sau khi nhậm chức Tư lệnh quân đội Nga ở Gruzia.

105. G. E. Burbulis (sinh năm 1945): từng giữ các chức vụ Quốc vụ khanh Liên bang Nga, Phó Thủ tướng thứ nhất, Quốc vụ khanh thuộc Tổng thống Nga. Tốt nghiệp khoa triết học Đại học Tổng hợp Ural.

106. Vợ Yeltsin.

85. Tên những Dân ủy Nội vụ (ngành công an) dưới thời Stalin.

86. Thành phần Ủy ban gồm: Chủ nhiệm Ủy ban kiểm tra đảng thuộc Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô N. M. Shvernik (chủ tịch Ủy ban), Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng nước CHXHCN Xô viết Gruzia G. D. Dzhavakhishvili (thay cho Bí thư thứ nhất Trung ương Đảng Cộng sản Gruzia V. P. Mzhavanadze bị “ốm đột ngột”), Bí thư thứ nhất Thành ủy Moskva Đảng Cộng sản Liên Xô, P. N. Demichev, Chủ tịch Ủy ban an ninh quốc gia Liên Xô A. N. Shelepin và Chủ tịch Xô viết Moskva N. I. Dygai (Đưngai). (Chú thích của tác giả).

87. Câu nói trên được Pushkin đặt vào miệng Mozart trong tác phẩm bi kịch Mozart và Salieri của ông.

115. Khodynka: vụ giẫm đạp chen nhau nhận quà trong ngày đăng quang của Sa hoàng tại bãi Khodyn ngày 18 (30 theo lịch mới) tháng 5 năm 1896, khiến cho hơn 1300 người chết và hàng ngàn người bị thương. Sau đó Sa hoàng vẫn tiếp tục chương trình dạ hội, khiêu vũ. Tsushima (Đổi Mã): đảo của Nhật Bản giáp eo Triều Tiên và eo Tsushima, thông giữa biển Nhật Bản và biển Hoa Đông, nơi xảy ra trận hải chiến Nga-Nhật (1905) với thất bại nặng nề của quân Nga. Ngày Chủ nhật đẫm máu 9 (22)-1-1905: quân đội Sa hoàng đàn áp đoàn biểu tình ở Saint Petersburg, làm hàng trăm, thậm chí gần một ngàn người chết, vài trăm người bị thương. Vụ thảm sát Lena: vụ bắn giết công nhân bãi công ở mỏ vàng gần sông Lena (Siberia) ngày 4 (17)-4-1912 làm khoảng 270 người chết và 250-500 người bị thương.

116. Thượng phụ giáo chủ Tikhon sinh năm 1865, mất năm 1925.

117. Tên thật là Minei Gubelman (1878-1943), ủy viên UBTU, có thời kỳ là Bí thư ĐCS Liên Xô. Nhà tư tưởng về tôn giáo của ĐCS Liên Xô, thi hành chính sách vô thần, chống tôn giáo mạnh mẽ.

91. Đô đốc quân Bạch vệ thời nội chiến sau Cách mạng Tháng Mười ở Nga, bị xử tử năm 1920.

92. Thỏa ước xóa bỏ Liên Xô, thành lập Cộng đồng các quốc gia độc lập do ba nhà lãnh đạo Nga (Yeltsin), Belarus (Shushkevich) và Ukraina (Kravchuk) ký ngày 8-12-1991.

93. E. D. Stasova (1873-1966): ủy viên Trung ương ĐCS Nga (1918-1920), sau làm việc ở Quốc tế Cộng sản. Tro cốt được an táng trên tường thành Kremli. L. A. Fotieva (1881-1975): thư ký riêng của Lenin (1918-1924).

94. Tên này được đặt theo kiểu Đức, phiên theo tiếng Anh là Saint-Petersburg (thành phố Thánh Pyotr/Peter). Đến năm 1914 đổi sang tên kiểu Nga là Petrograd. Thời kỳ 1924-1991 mang tên Leningrad.

95. Tạp chí Luận chứng và sự kiện.

70. Nhà văn Nga (1891-1926), chính ủy sư đoàn Chapaev, tác giả tiểu thuyết Chapaev đã dịch ra tiếng Việt (Sa-pa-ép).

71. Chúng tôi cũng muốn nhắc để các độc giả hiện nay nắm được chức vụ của các nhà lãnh đạo đó: I. V. Stalin - Tổng bí thư UBTU ĐCS Nga (Bolshevik), N. I. Bukharin - Tổng biên tập báo Sự thật, M. I. Kalinin - Chủ tịch BCHTU Liên Xô (về mặt danh nghĩa là nguyên thủ quốc gia), L. B. Kamenev và A. I. Rykov - Phó Chủ tịch Hội đồng dân ủy (Phó Thủ tướng) Liên Xô, L. D. Trotsky - Dân ủy phụ trách quân đội và hải quân kiêm Chủ tịch Hội đồng quân sự cách mạng Liên Xô. Bukharin và Kalinin là Ủy viên dự khuyết BCT UBTU ĐCS, những người còn lại là Ủy viên chính thức BCT. Vắng mặt trong cuộc họp là hai ủy viên BCT UBTU ĐCS: Chủ tịch Ban chấp hành Quốc tế Cộng sản G. Ye. Zinoviev (ai cũng biết là ông phát biểu ủng hộ đề nghị ướp xác) và Chủ tịch Hội đồng trung ương các công đoàn toàn liên bang M. P. Tomsky. (Chú thích của tác giả).

72. Nay thuộc Ukraina.

73. Nay thuộc Estonia.

74. Pantaleon (khoảng 275-khoảng 303), sinh ở Nicomedia (nay thuộc Thổ Nhĩ Kỳ), làm nghề thầy thuốc, bị hoàng đế La Mã xử tử vì theo đạo. Athos là tên bán đảo ở Đông Hy Lạp, nơi có ngọn núi cùng tên và 20 tu viện.

82. Một điều thú vị là L. B. Krasin, người năm 1924 chịu trách nhiệm giám sát công tác ướp xác Lenin, năm 1887 đã tốt nghiệp trường trung học này. Liệu Krasin có đoán trước được rằng thi hài Vladimir Ilyich giờ lại nằm trong tòa nhà ngôi trường quê hương của ông ở Siberia không! (Chú thích của tác giả).

83. Trong những năm 1990 nguyên phó giáo sư I. Zbarsky, người trước đó đã nhiều lần khẳng định rằng thi hài Lenin đặt trong Lăng là ‘một báu vật của dân tộc’, rằng việc gìn giữ thi hài của Người là chiến công của nền khoa học Xô viết, nhưng nay lại đưa ra những tuyên bố theo chiều hướng khác hẳn: rằng, thi hài Lenin trên Quảng trường Đỏ là ‘biểu tượng của một thời bạo quyền’, việc gìn giữ thi hài là một hành động dã man ‘không phù hợp với truyền thống của các dân tộc văn minh’, và ông ta, tức I. Zbarsky, chưa bao giờ yêu quý Lenin (báo Sự thật thanh niên ra ngày 23 tháng 2 năm 2000) và rằng phải ‘đem chôn’ Lenin. Trong thời gian Chiến tranh Vệ quốc vĩ đại, vị phó giáo sư mới 30 tuổi này, trong khi các bạn đồng trang lứa đang chiến đấu ngoài mặt trận với bọn phát xít, đâu có dám kêu gọi ‘chôn cất’ Lenin, vì nếu thế thì anh ta chắc chắn phải ra mặt trận. Suốt cuộc chiến tranh anh ta trốn trong hậu phương ở một nơi xa tít, dưới sự che chở ấp ủ của người cha, hay nói một cách hình tượng là nấp sau thi hài Lenin. Năm 1942 thậm chí anh ta còn gia nhập Đảng Cộng sản Nga (Bolshevik). Tính cách vô đạo đức phát lộ đến mức kinh tởm của một kẻ cơ hội thấy rõ trong những lời bộc bạch của ông ta hiện nay. ‘Tôi luôn luôn phải nói trái lòng mình, – kẻ cơ hội đó thú nhận, – làm công việc tuyên truyền và thậm chí là thành viên cấp ủy đảng’ (I. Zbarsky, Mục tiêu số 1, trang 191). Lenin từng là thần tượng, nguồn nuôi sống, tạo ra đời sống sung túc, danh vọng và phần thưởng cho I. Zbarsky. Chính trong Phòng thí nghiệm của Lăng, I. Zbarsky đã trưởng thành và định hình thành nhà khoa học. Nhưng khi thời thế đổi thay, Lenin bị công kích, bôi nhọ thì I. Zbarsky, lúc này đã trở thành

viện sĩ, lại chạy sang với chủ mới. Hành động đó gọi là đào ngũ trong chiến đấu. (Chú thích của tác giả).

84. Dạng phòng truyền thống để sinh viên sinh hoạt, hội họp.

58. Từ Mavzoley (Lăng trong tiếng Nga) bắt nguồn từ tên gọi vua Mausolus. Lăng mộ ông vua này được xây dựng ở Halicarnassus (Tiểu Á) bởi các kiến trúc sư Pythis và Satyrus vào giữa thế kỷ IV trước Công nguyên (Chú thích của tác giả).

59. Thời điểm viết những ký ức này là vào năm 1937 (Chú thích của tác giả).

60. Bela Kun (1886-1938): một trong những người sáng lập ĐCS Hungary và lãnh đạo nước Cộng hòa Xô viết Hungary (1919), tham gia Ban lãnh đạo Quốc tế cộng sản. Bị Stalin xử bắn ở Nga.

61. Nguyên văn: Vasily Blazhennyi (Chân phước Vasily), chuyển sang tiếng Anh là Saint Basil [the Blessed].

62. Hiện nay lá cờ được lưu giữ tại các kho tàng của chi nhánh Bảo tàng Lịch sử quốc gia là “Bảo tàng V. I. Lenin” ở Moskva. (Chú thích của tác giả).

63. Các mô hình thu nhỏ của tòa Lăng thứ hai được lưu giữ tại các kho tàng của chi nhánh Bảo tàng lịch sử quốc gia là “Bảo tàng V. I. Lenin” và của Bảo tàng nghiên cứu khoa học kiến trúc quốc gia mang tên A. V. Shchusev ở Moskva. (Chú thích của tác giả).

64. Giấy vẽ cao cấp khó tẩy xóa, đặt theo tên nhà công nghiệp sản xuất giấy người Anh J. Whatman.

65. Tên viết tắt Liên bang Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Xô viết (Liên Xô) bằng tiếng Nga.

66. Bia đá trên mộ Napoléon ở Paris cũng được làm bằng đá thạch anh của vùng Karelia. (Chú thích của tác giả).

67. Tham gia ban giám khảo là các kiến trúc sư nổi tiếng nhất: L. N. Benua, I. V. Zholtovsky, I. I. Rerberg, I. A. Fomin, V. A. Shchuko, A. B. Shchusev và nhiều người khác nữa. (Chú thích của tác giả).

68. Kích thước của nó là 185 × 220 cm². (Chú thích của tác giả).

69. Bộ chữ cái Ả-rập vào những năm đó được dùng ở nước Cộng hoà Xã hội chủ nghĩa Xô viết Azerbaijan. (Chú thích của tác giả).

107. Trụ sở Xô viết Tối cao Liên bang Nga (nghị viện cũ), nay là trụ sở Chính phủ Nga. Còn gọi là Nhà Trắng.

97. Nay là Istaravshan, thuộc Tajikistan.

98. Nay là Turkmenbasy, thuộc Turkmenistan.

1. Lời bài hành khúc cánh mạng Các đồng chí, can đảm đi đều bước của Leonid Radin (Radin).

2. Lời ca trong vở opera Sông Đông êm đềm, nhạc I.I. Dzerzhinsky, lời thơ của L.I. Dzerzhinsky.

3. Ý nói khẩu hiệu Tự do, Bình đẳng, Bác ái. (Các chú thích đều của người dịch và Ban biên tập tiếng Việt, trừ khi có ghi chú khác).

4. 1797: năm diễn ra chính biến củng cố nền cộng hòa Pháp sau khi phái hữu nắm quyền. 1830: năm Cách mạng, liền sau đó Louis-Phillippe lên ngôi vua. 1848: năm Cách mạng và nền Cộng hòa thứ hai ra đời. 1871: Napoléon III thoái vị sau khi thua trận trong chiến tranh Pháp-Phổ, dẫn tới sự ra đời của nền Cộng hòa thứ ba.

5. Xem phần phụ lục ở cuối sách.

6. V. A. Soloukhin (1924-1997): nhà văn Nga. Từng làm lính gác Điện Kremli (1942-1945).

7. A. N. Yakovlev (1923-2005): Tiến sĩ khoa học lịch sử, viện sĩ thông tấn Viện hàn lâm khoa học Nga. Từng là lính bộ binh chống phát xít Đức. Nguyên Viện trưởng Viện kinh tế thế giới và quan hệ quốc tế thuộc Viện hàn lâm khoa học Liên Xô, Trưởng Ban Tuyên truyền Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô, Bí thư Trung ương Đảng, ủy viên Bộ chính trị Trung ương Đảng. Ủng hộ mạnh mẽ đường lối cải tổ của Gorbachev.

8. Một hội kín coi nhau là huynh đệ, vốn bắt nguồn từ phường hội của các thợ nề Anh từ thời trung đại (vì thế có tên là freemasonry), sau trở thành một hội đoàn hướng đến lý tưởng cao cả như bác ái, bình đẳng và hoà bình. Các thành viên có đủ các tầng lớp (chính khách, nghệ sĩ, nhà khoa học,...), trong đó có nhiều nhân vật trọng yếu của cuộc cách mạng Pháp.

9. Tức Nicholas/Nikolai II, Nga hoàng cuối cùng, bị chính quyền cách mạng giết chết cùng gia đình năm 1918.
10. Hai nhà cách mạng Pháp: Jean-Paul Marat (1743-1793), bị một nữ thích khách đâm chết, và Honore-Gabriel Mirabeau (1749-1791).
11. Đảo ở Nam Đại Tây Dương, nơi Napoléon bị đày lần thứ hai cho đến khi chết.
12. Ngày chiếm ngục Bastille 14-7-1789, được lấy làm ngày Quốc khánh Pháp.
13. Lễ kỷ niệm 200 năm Cách mạng Pháp được tổ chức năm 1989.
14. Chữ “đỏ” (красный) trong tên gọi Quảng trường Đỏ vốn được dùng theo nghĩa cổ là “đẹp”. Một số thành phố cổ của Nga cũng có các quảng trường chính mang tên “đỏ/đẹp” tương tự.
15. Phong trào của những người Nga lưu vong, chủ yếu là trí thức, thay đổi thái độ từ chỗ chống đối chính quyền Xô-viết sang thừa nhận chính quyền này. Tên gọi “Đổi cột mốc” xuất phát từ tên tờ tạp chí (Smena vekh) của phong trào, xuất bản ở Pari thời kỳ 1921-1922. N. Ustryalov (1890-1937), nhà tư tưởng của phong trào “Đổi cột mốc”, đã quay về Liên Xô năm 1935 sau khi lưu vong, nhưng đến năm 1937 bị kết tội làm gián điệp và bị xử tử.
16. Đại Công tước Moskva, người đã đánh bại quân Tatar (Mông Cổ) trong trận Kulikovo (1380).
90. A. A. Vlasov (1900-1946) trung tướng Liên Xô, bị Đức bắt làm tù binh và hợp tác với Đức chống lại Liên Xô. Sau chiến tranh bị xử tử về tội phản quốc.
109. Khasan: hồ ở vùng Viễn Đông, gần biên giới với Triều Tiên.
Khalkhin-Gol (Cáp Lạp Cáp Hà): sông ở vùng biên giới Mông Cổ và Trung Quốc, nơi quân đội Liên Xô cùng quân đội Mông Cổ đã đánh thắng quân Quan Đông của Nhật Bản năm 1939.
114. D. A. Volkogonov (1928-1995): Tiến sĩ sử học, viện sĩ thông tấn Viện hàn lâm khoa học Nga, thượng tướng. Từng làm Viện trưởng Viện lịch sử quân sự thuộc Bộ Quốc phòng Liên Xô nhưng bị mất chức năm 1991 vì “tội bôi đen lịch sử Liên Xô”, sau làm cố vấn về quốc phòng cho Tổng thống Nga Yeltsin. Có cha bị xử bắn và mẹ bị lưu đày dưới thời Stalin. Bộ

ba tác phẩm viết về Lenin, Stalin và Trotsky được giải thưởng Nhà nước Nga 1996 về văn học nghệ thuật.

111. Tỷ phú Nga (sinh năm 1946), tiến sĩ khoa học kỹ thuật ngành toán, viện sĩ thông tấn Viện hàn lâm Nga. Từng làm Phó thư ký Hội đồng An ninh thời Yeltsin, nhưng đến thời Putin bị kết tội và phải sống lưu vong.

112. Yushenkov (1950-2003) nguyên là đại tá quân đội. Phó tiến sĩ triết học. Một trong những thủ lĩnh của Đảng Nước Nga tự do, đại biểu Duma quốc gia. Bị ám sát chết.

113. Nước Nga ban đầu được chia thành 89 chủ thể hành chính, nay giảm còn 83 chủ thể. Một chủ thể có thể là một tỉnh, một vùng, một thành phố liên bang, một khu tự trị hay một nước cộng hòa.

96. Karbovanets là đơn vị tiền tệ của Ukraina thời kỳ 1992-1996; manat là đơn vị tiền tệ của Azerbaijan và Turkmenistan.

108. Chúng tôi trích dẫn thông tin báo chí. (Chú thích của tác giả).

17. Gorki (Горки - 'khu đồi nhỏ'): khu dinh thự ở tỉnh Moskva, cách đường vành đai thành phố Moskva khoảng 10 km về phía nam, nơi dưỡng bệnh của Lênin trước khi mất. Sau khi Lênin mất được đổi tên là Leninskiye Gorki và trở thành bảo tàng. Cần phân biệt với Gorky (Горький) là tên cũ của thành phố Nizhny Novgorod từ năm 1932 đến 1990, đặt theo tên của văn hào Maxim Gorky.

18. Thơ Mayakovsky trong trường ca Vladimir Ilyich Lenin (1924). Bản dịch của Hoàng Ngọc Hiến trong Maiacốpski, con người, cuộc đời và thơ, NXB Đại học và trung học chuyên nghiệp, 1976.

19. L. B. Kamenev (1883-1936): ủy viên Bộ Chính trị Trung ương Đảng Cộng sản (BCT TƯ ĐCS) Bolshevik Nga và Phó Chủ tịch Hội đồng Dân ủy Nga, từng chủ trì các phiên họp của Bộ Chính trị khi Lenin ốm. Sau này bị Stalin bãi chức, khai trừ khỏi Đảng và bị xử bắn. G. Ye. Zinoviev (1883-1936): ủy viên BCT TƯ ĐCS Bolshevik Nga, Chủ tịch Ban chấp hành Quốc tế Cộng sản (1919-1926). Sau này bị bãi chức, khai trừ khỏi Đảng và bị xử bắn cùng với Kamenev, cùng được phục hồi danh dự năm 1988. M. I. Kalinin (1875-1946): người đứng đầu nhà nước Liên Xô về danh nghĩa trong nhiều năm, với cương vị Chủ tịch Ban chấp hành Trung ương

(BCHTU) toàn Nga và Liên Xô (cơ quan quyền lực lập pháp tối cao), sau là Chủ tịch Xô viết Tối cao Liên Xô.

20. V. D. Bonch-Bruевич (1875-1955): nhà cách mạng, tiến sĩ khoa học lịch sử, từng làm Chánh văn phòng Hội đồng Dân ủy Nga.

21. Tức Krupskaya, vợ Lenin.

22. A. S. Yenukidze (1877-1937): bạn thời trẻ của Stalin, thư ký Đoàn Chủ tịch BCHTU Liên Xô (1922-1935). Sau bị khai trừ Đảng và bị xử bắn. Được phục hồi danh dự năm 1960.

23. F. E. Dzerzhinsky (1877-1926): thủ trưởng đầu tiên của cơ quan an ninh Liên Xô với chức danh Chủ tịch Ủy ban đặc biệt toàn Nga. V. V.

Kuybyshev (1888- 1935): ủy viên BCT và Bí thư Trung ương ĐCS Bolshevik Nga, Phó Chủ tịch thứ nhất Hội đồng Dân ủy kiêm Chủ nhiệm Ủy ban Kế hoạch Nhà nước. T. V. Sapronov (1877-1937): từng làm thư ký Đoàn Chủ tịch BCHTU toàn Nga và ủy viên Đoàn Chủ tịch kiêm thư ký Hội đồng Trung ương các Công đoàn Liên Xô (đến năm 1924). Sau bị khai trừ Đảng và bị đàn áp, được phục hồi danh dự sau khi chết. Ye. M.

Yaroslavsky (1878-1943): ủy viên Trung ương Đảng, ủy viên Ủy ban Kiểm tra Trung ương, viện sĩ, ủy viên ban Biên tập báo Sự thật.

24. Lời bài Hành khúc đưa tang, lời thơ của A. Arkhangel'sky, thường sử dụng trong lễ tang cách mạng.

25. G. G. Yagoda (1891-1938): Dân ủy (tức Bộ trưởng) Nội vụ (1934-1936), sau bị Stalin xử tử.

26. B. V. Petrovsky (1908-2004): nhà ngoại khoa, Bộ trưởng Y tế Liên Xô (1965- 1980), viện sĩ Viện Hàn lâm Liên Xô/Nga và Viện Hàn lâm Y học Liên Xô/Nga.

27. Chi tiết hơn về nguyên nhân cái chết của V. I. Lenin được nói trong bài báo của viện sĩ B. Petrovsky “Vết thương và bệnh tình của V. I. Lenin” (báo Sự thật, 25, 26 tháng 11 năm 1990) và trong trả lời phỏng vấn của viện sĩ Viện Hàn lâm Y học Yu. Lopukhin “Bệnh tình và cái chết của V. I. Lenin: bịa đặt và sự thực” (tuần báo Công khai, 18 tháng 10 năm 1990) (Chú thích của tác giả).

28. Trích trong trường ca Vladimir Ilyich Lenin của Mayakovsky.

29. Hiện nay viên đạn được lưu giữ tại chi nhánh “Bảo tàng V. I. Lenin” của Bảo tàng lịch sử quốc gia ở Moskva (Chú thích của tác giả).
30. Thị trấn bên bờ vịnh Phần Lan, nơi Lenin ẩn náu tránh sự truy lùng gắt gao của Chính phủ lâm thời.
31. Xin lưu ý rằng những lời nói thể hiện tinh thần lạc quan cách mạng của G. M. Krzhizhanovsky đã trở thành những lời tiên tri: đất nước của Lenin đã trở thành quốc gia mà gần như ai cũng biết đọc biết viết, chấm dứt nạn thất nghiệp, đạt được những đỉnh cao khoa học và kỹ thuật, văn học và nghệ thuật, đã cứu các dân tộc châu Âu khỏi ách phát xít, đã đưa người lên vũ trụ (Chú thích của tác giả).
32. Xin lưu ý đây không phải cơ quan của Đảng Cộng sản Nga (Ủy ban Trung ương) mà là cơ quan quyền lực tối cao về mặt lập pháp của Liên Xô, do Đại hội các Xô viết bầu ra. Từ năm 1938 nó được thay thế bằng Xô viết Tối cao Liên Xô.
33. Thủ đô Gruzia.
34. Tên thật là Ismet Inonu (1884-1973), Pasha là tước hiệu cao quý. Sau này ông là Tổng thống thứ hai của Thổ Nhĩ Kỳ.
35. Nay là ngoại ô phía bắc Paris.
36. Tức La Habana, thủ đô Cuba.ư”
37. Tên gọi cũ của Ulan Bator, thủ đô Mông Cổ.
38. Tên gọi cũ của Oslo, thủ đô Na Uy.
39. Trích trong trường ca Vladimir Ilyich Lenin của Mayakovsky, bản dịch của Hoàng Ngọc Hiến (sdd).
40. Trích trường ca của Mayakovsky.
41. Trích trường ca của Mayakovsky.
42. Nay là ga Leninskaya (Chú thích của tác giả).
43. Tức các bộ trưởng.
44. Otvovisty: phái cực Bolshevik hình thành năm 1908, đòi triệu hồi các đảng viên xã hội dân chủ ra khỏi Duma quốc gia, chấm dứt hoạt động hợp pháp, làm Đảng Xã hội dân chủ bị tách rời khỏi quần chúng. Năm 1909 nhập vào nhóm “Tiến lên”.

45. Mezhrayontsy: phái đảng viên xã hội dân chủ tồn tại ở Petrograd thời kỳ 1913-1917, gồm nhóm Trôtkit, Menshevik, cựu Bolshevik thỏa hiệp, đa số thành viên nhóm “Tiến lên”. Chủ trương dung hòa hai phái Bolshevik (“Đa số”) và Menshevik (“Thiểu số”) trong một Đảng Xã hội dân chủ “thống nhất”. Đến năm 1917 đa số họ đoạn tuyệt với nhóm Menshevik phòng thủ, trở thành những người Bolshevik.
46. Nhóm trong Đảng Cộng sản Liên Xô năm 1918, gồm N. I. Bukharin, K. B. Radek, G. L. Pyatakov,... chống việc ký hòa ước Brest với Đức, hô hào tiếp tục chiến tranh cách mạng.
47. Detsisty: phái “cơ hội” trong Đảng Cộng sản Liên Xô thời kỳ 1920-1921, giải thích nguyên tắc tập trung dân chủ theo cách đòi có tự do phe phái trong Đảng.
48. Khuynh hướng trong Đảng Cộng sản Liên Xô thời kỳ 1920-1922, gồm A. G. Shlyapnikov, A. M. Kollontay,... coi công đoàn chứ không phải Đảng Cộng sản là hình thức tổ chức cao nhất của giai cấp công nhân.
49. Trích trường ca Vladimir Ilyich Lenin của Mayakovsky.
50. Ban đầu Lãng được gọi là hầm mộ (sklep) (Chú thích của tác giả).
51. Chi tiết hơn về việc này xem mục “Kỹ thuật ướp xác hoàn hảo” (Chú thích của tác giả).
52. Dmitriy Ilyich Ulyanov (1874-1943): em trai Lenin; Maria Ilyinichna Ulyanova (1878-1937): em gái Lenin; Anna Ilyinichna Yelizarova-Ulyanova (1864-1935): chị gái Lenin.
53. Lời của bài hát được dùng làm “hành khúc đưa tang” ở Liên Xô trước đây. Phổ thơ của A. Arkhangelsky.
54. Thủ đô Belarus.
55. Tiền thân của Đảng Cộng sản Nga (Bolshevik), sau này là Đảng Cộng sản Liên Xô.
56. Thủ đô Uzbekistan.
57. Thủ đô Azerbaijan.
88. Nhân vật thiếu nhi trong tiểu thuyết Những người khốn khổ của nhà văn Pháp Victor Hugo.
89. xagien = 2,134 m.

110. Nay là Kaliningrad.

75. Những học viên sĩ quan của trường quân sự mang tên BCHTU' Liên bang Xô viết cũng chịu trách nhiệm tuần tra canh gác Điện Kremli. (Chú thích của tác giả).

76. Nông dân nghèo khổ.

77. Phong trào Hồi giáo ở Trung Á nổi dậy chống chính quyền Xô-viết ngay từ năm 1917 cho đến thập kỷ 1930.

78. Chi tiết hơn về Đội vệ binh danh dự thuộc Lăng Lenin được kể lại trong cuốn sách Những người lính gác ở vị trí gác số 1 của A. Abramov. (Chú thích của tác giả).

79. Sau này trường đổi tên thành Trường Đại học Sĩ quan chỉ huy (tức Trường Quân sự) mang tên Xô viết Tối cao CHXHCNXVLB Nga (1958-1993), nay là trường Chỉ huy Quân sự Moskva.

80. Nhắc đến cuộc tranh giành quyền lực giữa tổng thống Yeltsin và Xô-viết Tối cao dẫn đến xung đột vũ trang với phần thắng thuộc về Yeltsin.

81. Bộ trưởng Bộ tuyên truyền thông tin của chế độ Đức quốc xã, nổi tiếng về phương châm cứ lạp đi lạp lại lời nói dối thì người ta sẽ tin.

(1) Biểu muội: em họ.

(2) Biểu ca: anh họ.

(3) “Thái muội”: có thể hiểu một cách đơn giản là “nữ lưu manh”.

(4) Thanh: xanh; xích: đỏ; tạc: đen; bạch: trắng.

(1) Zombie: Thây ma sống lại nhờ phù phép. Thú nuôi Zombie là nhân vật trong game “My Pet Zombie”.

(1) Cùng nhau sát cánh bay cao, ý nói tình cảm nam nữ ân ái, tâm đầu ý hợp, mãi không chia lìa.

(2) Đầy đủ là “vĩnh kết đồng tâm”, chỉ vợ chồng ân ái, hòa hợp, bên nhau đến già.

(3) Trái ngược với chính khí, gần giống như tà khí.

(4) Bài hát “Từ bỏ” - Nhóm nhạc Yêu.

(1) Đốc chiến: quan sát và đốc thúc trận đánh.

(1) Quạt hòm của Trung Quốc, thường làm bằng gỗ, có thể mở ra, dùng để quạt bết lò.

(2) “Ngự tỳ” là từ dùng để chỉ một cô gái hội tụ nhiều yếu tố: chín chắn, nho nhã, kiên cường, tự tin, điềm đạm, có trí tuệ, bao dung, có khí chất...

(1) Tào Khang (tao khang): người vợ lấy từ lúc còn nghèo khó, ngoài ra , ngoài ra còn chỉ những thứ vô dụng, bị bỏ đi.

(2) Mỗi quan hệ thân thiết, chân thành, không có bất cứ điều gì giấu giếm đối phương. Nhưng ở đây, ý Nhược Nhất muốn nói là hai người đã từng có những lúc không mảnh vải che thân khi ở trước mặt đối phương.

(1) Nường tình khi ra tay.

(1) Khí ma sát: Một loại thể khí như sương mù sinh ra khi con người nhập ma, có thể gây ra rối loạn tinh thần, có thể làm giảm tu vi.

(1) Người có phong thái tài hoa không ai sánh kịp.

(1) Không nói trong khi ăn và ngủ.

(1) Vốn là một câu thơ trong bài “Hiệp khách hành” của Lý Bạch, ở trong bài “Hiệp khách hành” của Lý Bạch, nguyên văn: “Thập bộ sát nhất nhân, thiên lý bất lưu hành”.

(1) Tên một huyết đạo trên mu bàn tay.

(1) Vì Mạc Mạc có cách phát âm là “mò mò”, gần âm với từ sờ, đọc là “mō” nên dễ khiến người ta nghe nhầm.

(2) Tình yêu giữa nữ và nữ.

(1) Mã Cảnh Đào là nam diễn viên Đài Loan, sinh ngày 10/2/1962, ảnh Đào là nam diễn viên Đài Loan, sinh ngày 16/02/1962, sau khi tốt nghiệp ngành điện ảnh, anh được mời tham gia nhiều bộ phim truyền hình chuyển thể từ tiểu thuyết Quỳnh Dao như: Tuyệt Kha, Cỏ non bên bờ nước sông trong xanh, Mai Hoa tam lộng...

(1) Chu Bá Thông (周伯通) là một nhân vật có thật trong lịch sử Trung Quốc, ông sống vào cuối thời Bắc Tống, có ảnh hưởng lớn trong việc sáng lập Toàn Chân giáo. Từ sau năm 157, nhiều người biết đến ông như một nhân vật trong tiểu thuyết võ hiệp của Kim Dung.

(2) Hấp tinh đại pháp là một môn võ công trong tiểu thuyết Kim Dung, người sử dụng môn võ công này có thể hấp thụ nội công của đối thủ, biến nội công của đối thủ thành của mình.

(1) Đoạn trích trong bài “Giang thành tử” của Tô Thức, nhà thơ đời Tống.

(1) Dùng một vật thể để tấn công một thứ gì đó.

(1) Ý là đi thuyền ở nơi không có sóng gió mà cũng lật, quá là xui xẻo.

(2) Quốc họa hay còn gọi là tranh Trung Quốc, là những bức tranh được vẽ trên lụa, giấy Tuyên Thành, có trục cuốn. Quốc họa là hình thức hội họa truyền thống của dân tộc Hán. Đề tài của các bức quốc họa là con người, sông núi, hoa cỏ, chim chóc... thể hiện sự nhận thức của cổ nhân về tự nhiên, xã hội và các lĩnh vực liên quan như chính trị, triết học, đạo đức...

(3) Một loại bút pháp đặc biệt trong thư pháp, giữa nét vẽ có những vết trắng. Phi bạch cũng là một biểu hiện điển hình của sự kết hợp hài hòa giữa hư và thực trong nghệ thuật quan truyền thống của Trung Quốc.

(1) Ví với người không khéo ăn nói hoặc người có tính cách lạnh lùng, ít nói.

(1) Trình Giáo Kim (??5 2025), tên tự Tri Tiết, là công thần Trình Giáo Kim (??5 2025), tên tự Tri Tiết, là công thần khai quốc nhà Đường, 1 trong 24 công thần Lăng Yên các. Câu này chỉ sự việc bất ngờ xảy ra, nằm ngoài dự liệu.

(1) Nguyên văn: kỳ ba, vốn là một loài hoa đẹp quý hiếm, nay thường được dùng để châm chọc những người có hành vi quái đản, khác với người thường.

(1) Từ gốc Hán của “rùa đen” là “ô quy”. “Vụ quy” (ù gu) có âm đọc ô quy”. “Vụ quy” (wù guī) có âm đọc gần giống với “ô quy” (wū guī) nên Nhược Nhất nghe nhầm.

(1) Xem tinh tượng: xem sự sáng tối và vị trí của các ngôi sao để đoán ượng: xem sự sáng tối và vị trí của các ngôi sao để đoán điềm cát hung họa phúc của người và việc.

(2) “Trùng” nghĩa là “mộ”.

(1) Trong tiếng Trung, từ “不要脸” (bùyào liǎn) nghĩa là không biết xấu hổ, nghĩa mặt chữ là “không cần mặt”.

(1) Ý nói gục đầu xuống ngủ.

(1) Diệt nhi: Cháu.

(188) Chỗ này có lẽ tác giả nhầm lẫn 30 thay vì 50, đoạn dưới nhân vật này kể học lớp 7 vào năm 1972 thì hiện nay phải trên 50 tuổi rồi.

(189) Chuyển di (transference) là hiện tượng trong trị liệu tâm lý khi bệnh nhân coi người tư vấn tâm lý như một người quen thân của mình, thường là nhân vật chính trong câu chuyện của mình hơn là chỉ là người lắng nghe và trợ giúp để tháo gỡ vấn đề, người bệnh có thể nảy sinh những cảm xúc như đối với nhân vật đồng nhất mà có thể ảnh hưởng đến hiệu quả của việc điều trị.

(190) D. Grossman, *Death as a way of life: From Oslo to the Geneva agreement* (Tạm dịch: Chết như là một cách sống: từ hiệp định Oslo đến hiệp định Geneva). New York: Picador, 2004, trang 8.

(191) Như chú thích 204, trang 7.

(192) Như chú thích 204, trang 30.

(193) Như chú thích 204, trang 43.

(194) Như chú thích 204, trang 44.

(195) Lễ hội ngày 25 tháng 3 tưởng nhớ việc Maria được thông báo bà sẽ là mẹ của Chúa Jesus.

(196) D. Grossman, *To the end of the land*, trang 633.

(197) R. Cooke, “David Grossman: “I cannot afford the luxury of despair”” (Tạm dịch: David Grossman: Tôi không đủ sức trang trải cho nỗi tuyệt vọng), *Observer*, 29 tháng tám, 2010.

(198) Avraham Balaban, “The unquenchable bereavement of losing a child” (Tạm dịch: Nỗi đau không thể nào nguôi của việc mất một đứa con), *Haaretz*, 9 tháng 10, 2011.

(199) David Grossman, *Falling out of time* (Tạm dịch: Lạc bước thời gian). Tel Aviv: New Library, 2011, trang 120, 138 – 39. Tiếng Hebrew.

(200) Một dạng tù và, được sử dụng với mục đích tôn giáo, trong đó có lễ Yom Kippur của người Do Thái, xuất hiện nhiều trong Kinh Thánh.

(201) Moshe Amirav, *Jerusalem syndrom: The Palestinian – Israeli battle for the Holy City* (Tạm dịch: Hội chứng Jerusalem: cuộc chiến Palestine – Israel giành giật Thành phố Thiêng). Eastbourne: Sussex Academic press, 2009.

(202) Oz Almog, *The Sabra*.

- (203) Từ gốc: permanent collection, chỉ bộ sưu tập thuộc sở hữu của bảo tàng, thường được trưng bày vĩnh viễn.
- (204) Nhiếp ảnh gia người Israel, sinh năm 1966.
- (205) Nghĩa là chỉ trích kịch liệt.
- (206) Oz Almog, Farewell to “Srulik”: Changing values among the Israel elite (Tạm dịch: Vĩnh biệt “srulik”: những giá trị thay đổi trong giới tinh hoa Israel). Tel Aviv: Zmora-Bitan, 2004.
- (207) David Brooks, “A loud and promised land” (Tạm dịch: vùng đất hứa ồn ào), New York Times, 16 tháng tư, 2009.
- (208) A. Falk, Fratricide in the Holy Land.
- (209) D. Grossman, Death as a way of life.
- (210) Như chú thích 222, E. Shalit, “The relationship between aggression and fear of annihilation in Israel” (Tạm dịch: Mối quan hệ giữa sự hung hăng và nỗi sợ bị hủy diệt của Israel), Political Spychology số 15 (1994), trang 415 – 34. O. Grosbard, Israel on the couch.
- (211) Y. Ezrahi, Rubber bullets., trang 251.
- (212) D. Grossman, To the end of the land, trang 592.
- (213) D. Grossman, Falling out of time, trang 99.
- (214) Dalia Karpel, “He will return (or not)” (Tạm dịch: Anh ấy sẽ trở về (hoặc không)), Haaretz, 22 tháng 10, 2002. Tiếng Hebrew.
- (215) Almog, The sabra.
- (216) Yaron Peleg, “Heroic conduct: Homoeroticism and the creation of modern, Jewish masculinities” (Tạm dịch: Phẩm chất anh hùng: đồng tính luyến ái và sự tạo thành phẩm chất nam tính của người Do Thái hiện đại), Jewish social studies 13, số 1 (thu 2006), trang 31 – 58.
- (217) Yoram Kaniuk, 1948, trang 113 – 21.
- (218) Viết tắt của chứng rối loạn stress sau sang chấn.
- (219) John Wayne (1907 – 1979): Diễn viên, đạo diễn người Mỹ nổi tiếng với thể loại phim cao bồi.
- (220) Karpel, sdd.
- (221) Đài tưởng niệm thực chất là hai hồ nước được xây dựng trên chính vị trí của hai tòa nhà bị đánh sập, nay đã không còn. Kiến trúc sư đặt tên cho

hai hồ này như vậy ý nói chúng phản chiếu (reflecting) khoảng trống nơi hai tòa tháp từng hiện diện (absence), nhưng cũng là nơi du khách đến đây để chiêm nghiệm (một nghĩa khác của reflecting, ở đây có phép đa nghĩa) về sự vắng mặt này, cũng là về cái vô thường, cõi chết, biến mất.

(222) Dan Senor và Saul Singer, Quốc gia khởi nghiệp: Câu chuyện thần kỳ về nền kinh tế Israel. New York: Twelve, 2009.

(223) Almog, The sabra, trang 234.

(224) Bruno Boccara, “Policy making and its psychoanalytic underpinnings” (Tạm dịch: Làm chính sách và nền tảng phân tâm học của nó). www.socioanalyticdialogue.org.

(1) Tiếng Hebrew là bar mitzvah. Nghi lễ được tổ chức đánh dấu thời điểm trưởng thành cho trẻ em đến tuổi 13. Lễ dành cho bé trai là bar mitzvah (bar nghĩa là con trai), cho bé gái là bat mitzvah. Mitzvah có nghĩa là điều răn.

(2) Holocaust: là cuộc diệt chủng do Đức Quốc xã tiến hành và dẫn tới cái chết của khoảng 6 triệu người Do Thái. Một số nhà sử học sử dụng định nghĩa này bao gồm cả 5 triệu nạn nhân không phải Do Thái thiệt mạng vì các cuộc thảm sát của Đức Quốc xã, đưa tổng số nạn nhân lên con số 11 triệu người.

(3) Khoảng 45 mét.

(4) Thị trấn Do Thái nhỏ.

(5) Chỉ vị cứu tinh đến giải phóng dân tộc Do Thái.

(6) Lễ Vượt Qua (hay còn gọi là lễ Quá Hải) là lễ quan trọng nhất của người Do Thái, kéo dài một tuần trong khoảng tháng 3 hoặc 4 dương lịch. Lễ được cử hành như một cuộc tưởng niệm nhằm giúp mỗi người sống lại kinh nghiệm của cha ông đã giải phóng mình khỏi ách nô lệ của Ai Cập xưa kia.

(7) Năm 1917, ngoại trưởng Anh Arthur Balfour tuyên bố công nhận vùng đất Palestine là đất của người Do Thái.

(8) Chỉ những cuộc thảm sát người Do Thái của Nga hoàng.

(9) Diaspora: chỉ người Do Thái phải bỏ xứ Israel lang thang phiêu bạt kể từ thế kỷ VI trước Công Nguyên. Ở đây ý nói họ đã quay về Israel.

- (10) Ngày nghỉ hàng tuần bắt đầu trước lúc mặt trời lặn vào thứ Sáu cho đến trước khi mặt trời lặn vào thứ Bảy.
- (11) Lễ Đền tội, diễn ra vào tháng thứ 7, ngày thứ 10.
- (12) Khu chợ người Hồi giáo.
- (13) Những món ăn của người Hồi giáo.
- (14) Vì diễn ra ngay vào ngày lễ này nên nó được đặt tên như vậy.
- (15) Ở đây tác giả chơi chữ, từ gốc college còn có nghĩa lóng là nhà tù, sẽ liên quan đến phần tác giả được “thả” ra ở cuối đoạn này.
- (16) Người Do Thái được sinh ra ở Israel.
- (17) Chủ nghĩa Zion là một hình thức của chủ nghĩa dân tộc của người Do Thái và văn hóa Do Thái, ủng hộ một nhà nước quốc gia Do Thái trong lãnh thổ được xác định là vùng đất Israel. Chủ nghĩa Zion ủng hộ người Do Thái phát huy bản sắc Do Thái của họ và chống lại sự đồng hóa người Do Thái vào các xã hội khác cũng như ủng hộ việc trở lại của người Do Thái Israel, như cho người Do Thái được giải thoát khỏi sự phân biệt đối xử chống người Do Thái, trục xuất và bức hại đã xảy ra trong các xã hội khác.
- (18) Ý chỉ cánh hữu và cánh tả. Sau này tác giả nói rất nhiều về sự tồn tại song song của hai phe này trong bản đồ chính trị Israel.
- (19) Là phương pháp rút gọn dữ liệu, tìm mối liên quan giữa các biến liên tục, nhóm các biến có liên quan...
- (20) Hermann Rorschach (1884 - 1922), nhà tâm thần học, nhà phân tâm học nổi tiếng theo trường phái Freud Thụy Sĩ. Ông nổi tiếng với thí nghiệm để đối tượng thí nghiệm quan sát một bức tranh có những vết dầu mực loang đối xứng. Thông qua miêu tả của đối tượng thí nghiệm về bức tranh họ liên tưởng thấy được, người ta rút ra kết luận về tính cách và những ham muốn trong vô thức của họ.
- (21) Trong trường hợp này nó có nghĩa là “ngay / chính xác là bây giờ”.
- (22) Do Thái Đông Âu.
- (23) Viết tắt của Weapon of mass destruction: Vũ khí hủy diệt hàng loạt.
- (24) Tên gọi chung cho cuộc nổi dậy của người Palestine chống người Israel.
- (25) Phỏng vấn trực tiếp Tom Segev, tháng 8 – 2005. (TG)

- (26) Phỏng vấn trực tiếp Emanuel Berman, năm 2005. (TG)
- (27) Martin Fletcher, Walking Israel: A Personal Search for the Soul of a Nation (Tạm dịch: Rong ruổi miền Israel: Cuộc tìm kiếm tâm hồn đất nước của một cá nhân). New York: St. Martin's Press, 2010.
- (28) Ethan Bronner, "An Israeli Novelist Writes of Pain, Private and Public," (Tạm dịch: Tiểu thuyết gia Israel viết về nỗi đau, cá nhân và công chúng), New York Times, 16 tháng 11, 2010.
- (29) Một loại rượu nho đỏ.
- (30) Một dòng người Do Thái hiện chiếm số đông những người Do Thái.
- (31) R. Cramer, How Israel lost: The four questions (Tạm dịch: Israel đã mất mát như thế nào: bốn câu hỏi). New York: Simon & Schuster, 2004.
- (32) Viết tắt của Special Weapon And Tactics: Đội chiến thuật và vũ khí đặc biệt, là một đơn vị chiến thuật ưu tú trong các cơ quan thi hành pháp luật, được đào tạo để thực hiện những nhiệm vụ nguy hiểm nằm ngoài khả năng của cảnh sát thông thường.
- (33) Ý chỉ những người cánh tả tự do, đặc biệt cảm thông và đấu tranh cho những tầng lớp thiệt thòi.
- (34) David Biale, Power and powerlessness in Jewish history (Tạm dịch: Quyền lực và bất lực trong lịch sử Do Thái). New York: Schocken Books, 1986, tr. 39.
- (35) Là tổ chức đầu tiên có trách nhiệm về vấn đề nhập cư và tiếp nhận người Do Thái, từ Diaspora đến Palestine.
- (36) Khoảng 27 mét.
- (37) Một tổ chức phi chính phủ tại Israel, mục tiêu phản đối và giám sát hoạt động xây dựng các khu định cư của chính quyền Israel.
- (38) Kiểu hành hình của bọn phân biệt chủng tộc Mỹ với những người da đen.
- (39) Mũ đàn ông Do Thái đội khi cầu nguyện.
- (40) Thủ tướng Rabin có một sự nghiệp quân sự lẫy lừng trước khi làm thủ tướng, ông cũng là người đồng nhận giải Nobel hòa bình cùng Shimon Peres và Yasser Arafat.

- (41) Từ gốc: sociopath, chỉ những người rối loạn nhân cách, chống đối xã hội, có những hành vi bất chấp luật pháp, tập tục, quyền lợi... của xã hội.
- (42) Thuật ngữ có ý nghĩa khác nhau trong Kinh Thánh và trong đời sống chính trị. Trong Kinh Thánh, từ này biến đổi theo thời gian, chủ yếu về vấn đề biên giới và phạm vi lãnh thổ.
- (43) Được luật pháp Israel công nhận là ban rabbi tối cao về đời sống tâm linh tôn giáo Do Thái ở Israel.
- (44) Tiếng Yiddish: Cái mông.
- (45) C. Kluckhohn và H. A. Murray, Personality in nature, society and culture (Tạm dịch: Tính cách trong tự nhiên, xã hội và văn hóa), New York: Alfred Knopf, 1948.
- (46) Raphael Patai, The Arab Mind (Tạm dịch: Tâm thức người Ả Rập), Long Island City, N.Y: Hatherleigh Press, 2002.
- (47) Phỏng vấn trực tiếp Yaron Ezrahi, 12 tháng 8, 2005.
- (48) Theo www.jewpi.com
- (49) Từ gốc: computer worm, giống như virus nhưng sức phá hoại lớn hơn, có thể tự tái tạo.
- (50) Một hình ảnh đối lập lại với bờ câu hòa bình.
- (51) Ở đây, tác giả áp dụng thuyết về sáu cấp độ khoảng cách trong các mối quan hệ xã hội. Đây là một học thuyết chưa được chứng minh nói rằng thế giới rất nhỏ bé, bất cứ ai trên hành tinh này cũng kết nối với người khác trong một chuỗi liên kết với nhau, xa nhất là cần tới sáu mối trung gian để liên hệ được với nhau. Có thể thấy rõ hơn về thuyết này trong các mạng xã hội như Facebook, Linkdle...
- (52) David Biale, sđd, 28.
- (53) Qua nhiều vụ tàn sát, hủy diệt, nhiều người Do Thái đã cải sang đạo khác, một số người thì không.
- (54) M. Botticini và Z. Eckstein, The chosen few: How education shaped Jewish history, 70 - 1492 (Số ít được lựa chọn: Giáo dục hình thành nên lịch sử Do Thái như thế nào, 70 – 1492). Princeton, N.J.: Princeton University, 2012.

- (55) B. Beit-Hallahmi, *Original sins: Reflections on the history of Zionism and Israel* (Tạm dịch: Tội tổ tông: Vài suy nghĩ về lịch sử chủ nghĩa Zion và Israel). Northampton, Mass: Interlink Publishing Group, 1998.
- (56) Như chú thích 53.
- (57) Tom Segev, *One Palestine, Complete: Jew and Arabs under the British mandate* (Tạm dịch: Một Palestine, trọn vẹn: người Do Thái và người Ả Rập dưới chế độ ủy trị của Anh). New York: Picador, 2001, trang 1.
- (58) Từ gốc: Mayflower, tên của một chiếc thuyền buồm chở những người theo đạo Ki tô độc lập với Anh giáo từ vùng Trung nước Anh di cư đến Hoa Kỳ để bắt đầu một cuộc sống mới vào năm 1620. Từ đó, cái tên Mayflower được coi là biểu tượng chỉ sự di dân từ châu Âu sang Hoa Kỳ. Nhiều gia đình quyền quý ở Mỹ hiện nay đều mong muốn xem xét tổ tiên mình nằm trong số những người trên con tàu đó.
- (59) Beit-Hallahmi, sđd, trang 77.
- (60) Như chú thích 57.
- (61) George Orwell, nhà văn Anh với những tác phẩm nổi tiếng như *Chuyện ở nông trại* (Animal Farm) 1984...
- (62) Theo www.jerusalemofgold.co.il.
- (63) Moshe Amirav, *Jerusalem syndrome: the Palestinian – Israeli battle for the Holy city* (Tạm dịch: Hội chứng Jerusalem: cuộc chiến Palestine – Israel giành lại thành phố Thiêng). Eastbourne: Sussex Academic Press, 2009.
- (64) Tiếng Anh: the facts on the ground.
- (65) Sergio DellaPergola, “Sergio DellaPergola vs. the author of “Voodoo Demographics”” (Tạm dịch: Sergio DellaPergola vs. tác giả cuốn “Nhân khẩu học voodoo”), Azure Online 27 (Đông năm 2007).
- (66) Cảng Jaffa.
- (67) Martin Fletcher, sđd, trang 753.
- (68) Nurit Gerzt, *Captive of a dream: National myth in Israeli culture* (Tạm dịch: Truy tìm một giấc mộng: huyền thoại dân tộc trong văn hóa Israel). Tel Aviv: Amoved publishers Ltd., 1995, bản tiếng Hebrew.

(69) Ý nói về Sáng kiến phòng thủ chiến lược được Reagan giới thiệu vào năm 1983, bị đặt tên nhại là Chiến tranh giữa các vì sao, tên một bộ phim nổi tiếng của Mỹ, vì Reagan xuất thân là một diễn viên Hollywood. Đây là một dự án quốc phòng sẽ sử dụng các hệ thống có căn cứ trên không gian và mặt đất để bảo vệ Hoa Kỳ khỏi các cuộc tấn công bằng tên lửa hạt nhân liên lục địa chiến lược và không loại trừ sẽ được phát triển thêm phòng thủ trước khả năng tấn công từ ngoài vũ trụ.

(70) Một thành phố cảng ở đồng bằng duyên hải miền nam Israel.

(71) Một nhánh Do Thái giáo chính thống, còn có tên tiếng Việt là Hà Tây Đức.

(72) Martin Fletcher, sđd, trang 753.

(73) Một cuộc thăm hỏi gia đình họ hàng thân thiết vừa có người qua đời.

(74) Tiếng Đức, nghĩa là “Đêm của những mảnh vỡ”, là cuộc tàn sát người Do Thái diễn ra trên hầu khắp lãnh thổ nước Đức và một phần nước Áo, xảy ra vào đêm mùng 9 rạng mùng 10 tháng 11 năm 1938 (đêm đó, những người công dân Đức được toàn quyền tra tấn, cưỡng hiếp hoặc giết người Do Thái) và diễn ra đến sáng ngày hôm sau, những mảnh vỡ kính rải rác đầy đường phố nơi có những cửa hiệu và chỗ ở của người Do Thái. Đây là khởi đầu của cuộc tàn sát chủng tộc Holocaust.

(75) Cộng đồng người Do Thái ở Palestine tiền nhà nước Do Thái.

(76) Tom Segev, sđd.

(77) Chỉ những nhóm tộc người nói chung ngôn ngữ Semitic, trong đó tiếng Hebrew, tiếng Ả Rập.

(78) Avner Falk, *Fratricide in the Holy Land: A psychoanalytic view of the Arab – Israeli conflict* (Tạm dịch: Huynh đệ tương tàn trên Đất Thánh: xung đột Ả Rập – Israel nhìn từ phân tâm học). Madison WI: University of Wisconsin Press, 2010.

(79) Martin Fletcher, sđd, trang 635.

(80) Yael S. Feldman, *Glory and Agony: Isaac’s Sacrifice and National Narrative* (Tạm dịch: Vinh quang và đau đớn: Sự hi sinh của Isaac và câu chuyện dân tộc). Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2010.

(81) Hãng hàng không lớn nhất của Israel.

- (82) Nhà tư bản, nhà đầu tư, nhà bất động sản, ngôi sao truyền hình và là người viết sách nổi tiếng ở Mỹ, hiện đang chạy đua vào chức Tổng thống Mỹ. Trong tay ông hiện có nhiều tòa cao ốc nổi tiếng ở Mỹ.
- (83) Tạm dịch: Kinneret của tôi. Kinneret là tên biển hồ Galilee.
- (84) Nằm phía tây nam nước Đức, được bao bọc phía tây và nam bởi thung lũng sông Rhine.
- (85) Thành phố của Áo, nổi tiếng với những khu phố cổ và những núi được xếp hạng di sản thiên nhiên thế giới.
- (86) E. Ben-Ari và Y. Bilu, Grasping land: Space and place in contemporary Israeli discourse and experience (Tạm dịch: Vùng đất ham hố: Không gian và nơi chốn trong diễn ngôn và trải nghiệm của người Israel). Albany, N.Y.: State University of New York Press, 1997.
- (87) Israel Vĩ đại hơn.
- (88) Sidra DeKoven Erzahi, “To what shall I compare you?: Jerusalem as ground zero of the Hebrew imagination” (Tạm dịch: Ta sẽ so sánh người là gì: Jerusalem như là mảnh đất hoang vu trong trí tưởng tượng Hebrew.). PLMA 122, số 1, (Tháng 1 năm 2007).
- (89) Avner Falk, sđd.
- (90) H. Kohut, The analysis of the self (Tạm dịch: Phân tích bản thân). New York: International Universities Press, 1971.
- (91) Sidra DeKoven Erzahi, sđd.
- (92) Hay còn được viết là Judah Halevi (1075 - 1141): nhà thơ, nhà vật lý học Do Thái người Tây Ban Nha.
- (93) Hayyim Nahman Bialik (1873 - 1934): nhà thơ Do Thái, được coi là nhà thơ của dân tộc Israel.
- (94) Gershon Rivlin, The Temple Mount is in our hand: Report from general Motta Gur (Tạm dịch: Núi Đền trong tay chúng ta: Báo cáo của tướng Motta Gur). Tel Aviv: Maarachot, 1973, trang 317, tiếng Hebrew.
- (95) Y. Erzahi, Rubber bullets: Power and conscience in modern Israel (Tạm dịch: Đạn cao su: Sức mạnh và ý thức trong Israel hiện đại). Berkeley: University of California press, 1998.

- (96) L. Eisenberg, Traditions and transition in Israel studies (Tạm dịch: Truyền thống và sự dịch chuyển trong nghiên cứu Israel). Albany: State University of New York press, 2003.
- (97) Theo www.jewpi.com.
- (98) Tên tiếng Anh: bipolar disorder hay manic-depressive disorder: Người bị chứng này có lúc “high” (manic) nghĩa là vui vẻ quá mức; và có lúc “low” (depression) nghĩa là buồn rầu đến mức tê liệt cơ thể. Ý nghĩ, cách làm việc, xử sự bất thường... nằm ngoài sự kiểm soát của người bệnh và thường gây ra những khó khăn trong công việc cũng như giao tiếp bình thường. Trạng thái “vui” nếu không được chữa trị sẽ trở thành tình trạng hoang tưởng (psychotic).
- (99) Tom Segev, The seventh million: the Israelis and Holocaust (Tạm dịch: 7 triệu: người Israel và Holocaust). New York: Picador, 2000.
- (100) Anwar Sadat (1918 – 1981): Tổng thống thứ ba của Ai Cập (1970 – 1981).
- (101) Nhà tâm lý học nổi tiếng sinh ở Áo năm 1913, mất năm 1981.
- (102) B. Susser và C. Liebman, Choosing Survival: strategies for a Jewish future (Tạm dịch: Lựa chọn sống sót: những chiến lược cho một tương lai Do Thái). Oxford: Oxford University press, 1997.
- (103) David Grossman, To the end of the land (Tạm dịch: Nơi tận cùng của đất). New York: Knopf, 2010, trang 376.
- (104) Israel Defense Forces: Lực lượng quốc phòng Israel.
- (105) Liên thể ái kỷ (narcissism continuum) đi từ khỏe mạnh đến ổn định, rồi hủy diệt và cuối cùng là bệnh lý.
- (106) T. Friedman, From Beirut to Jerusalem (Từ Beirut đến Jerusalem). New York: Anchor Books, 1990, trang 126.
- (107) Tom Segev, One Palestine, complete.
- (108) Trên đường chạy trốn khỏi Ai Cập, người Do Thái bị những chiến binh Amalek chặn đánh.
- (109) Tom Segev, One Palestine, complete, trang 292.
- (110) Tom Segev, One Palestine, complete, trang 291.

- (111) N. Gertz, Myth in Israel: Captive of a dream (Tạm dịch: Huyền thoại ở Israel: truy lĩnh một giấc mơ). Portland, Ore: Vallentine Mitchell, 2000.
- (112) Một cuộc thám sát người Do Thái dưới thời Nga hoàng.
- (113) Tom Segev, One Palestine, compete, trang 325.
- (114) Oz Almog, The sabra: the creation of New Jew (Tạm dịch: Sabra: Người Do Thái mới). Berkeley: University of California press, 2000.
- (115) O. Grossbard, Israel on the couch: the psychology of the peace progress (Tạm dịch: Israel trong phòng mạch: tâm lý trong tiến trình hòa bình). New York: State University of New York press, 2000.
- (116) Nguyên văn: shoot the messenger (giết người đưa tin), một thành ngữ chỉ việc đổ lỗi cho người đưa tin xấu chứ không phải là người gây ra lỗi.
- (117) Esther là hoàng hậu người Do Thái của vua Ba Tư Ahasuerus. Câu chuyện về việc bà đã cứu dân tộc Do Thái là nền tảng cho một lễ hội truyền thống của người Do Thái, lễ Purim. Ngày mà kẻ thù dự định tuyệt diệt dân Do Thái được lấy làm ngày lễ Purim nhằm tưởng nhớ bà.
- (118) Y. Erzahi, Rubber Bullets.
- (119) B. Beit-Hallahmi, sđd.
- (120) Báo Jerusalem Post, 31 tháng năm, 2010.
- (121) Yael Shilo, phỏng vấn trực tiếp.
- (122) Pogrom là một cuộc nổi loạn bạo lực nhằm để khủng bố hay tàn sát một nhóm dân tộc hay nhóm người theo đạo thiểu số, đặc biệt là nhằm vào người Do Thái.
- (123) Amos Oz, A tale of love and darkness (Tạm dịch: Chuyện tình và bóng tối). New York: Harcourt, 2003, trang 14..
- (124) Kibbutz theo tiếng Do Thái có nghĩa là “tổ hợp” - một hình thức tổ chức kinh tế nông - công nghiệp nông thôn độc nhất vô nhị trên thế giới đang tồn tại ở Israel.
- (125) Một người học, người tập sự trong ngôi trường Do Thái chính thống giáo.
- (126) Amos Oz, sđd, trang 485.
- (127) A. Falk, sđd, trang 247.

- (128) Gideon Levy, “A (second) passport for every worker” (Tạm dịch: Hộ chiếu (thứ hai) cho mọi công nhân), Haaretz, 2 tháng Sáu, 2011. Tiếng Hebrew.
- (129) Nguyên là một pháo đài cổ xưa của người Do Thái nằm ở phía tây nam Biển Chết, nay thuộc lãnh thổ Israel. Pháo đài nằm trên vùng đất cao, vách đá thẳng đứng.
- (130) Y. Kaniuk, Adam Ben Kelev. Tel Aviv: Sifriat Poalim, 1969. Tiếng Hebrew.
- (131) Richard Strauss (1864 - 1949): Nhà soạn nhạc giao hưởng nổi tiếng người Đức.
- (132) Ở đây chúng tôi dùng cách cấu tạo từ như Hán gian, Việt gian.
- (133) Tom Segev. The seventh million, trang 4.
- (134) Một loại thuốc gây ảo giác.
- (135) Ka-Tzetnik, Tzofan-Edma. Bnei Brak, Israel: Hakibbutz Hameuchad, 1987, trang 25-26. Tiếng Hebrew.
- (136) Tom Segev, The seventh million, trang 196.
- (137) H. Yablonka, The state of Israel vs. Adolf Eichmann (Tạm dịch: Nhà nước Israel và Adolf Eichmann). Tel Aviv: Yediot Ahronot, 2001, trang 49-59. Tiếng Hebrew.
- (138) Tom Segev, The seventh million, trang 117.
- (139) Như chú thích 146, trang 97-98.
- (140) Ý chỉ Đêm kính vỡ.
- (141) Khái niệm trong triết học và nghệ thuật, là tác động mang tính cảm xúc của bi kịch đối với người xem, thông qua nỗi lo sợ và thương cảm mà bi kịch nảy sinh ra những tác động thanh lọc tâm hồn, tinh thần con người.
- (142) G. Hausner, The Jerusalem Trial (Tạm dịch: Vụ xét xử tại Jerusalem). Tel Aviv: Beit Lohamei Hagetaot và Hakinnutz Hameuchad, 1980, trang 245, 327.
- (143) H. Guri, Facing the glass booth: the Jerusalem trial (Tạm dịch: Đối mặt trong buồng kính: Vụ xét xử tại Jerusalem). Tel Aviv: Hakibbutz Hameuchad, 1962, trang 73.

- (144) H. Yablonka và O. Cummings, *Survivors of the Holocaust: Israel after the war* (Tạm dịch: Những nạn nhân sống sót của vụ Holocaust: Israel sau chiến tranh). New York: New York University press, 1999.
- (145) Một hoạt động ở trường cho trẻ. Trẻ mang đến lớp một đồ vật và kể chuyện về nó.
- (146) Nghi lễ đánh dấu sự thay đổi địa vị xã hội có trong nhiều tôn giáo, ở đạo Do Thái có thể là lễ Bar Mitzvah.
- (147) D. Grossman, “The carrier pigeon of the Holocaust” trong *Death as a way of life* (Tạm dịch: Bò câu đưa thư trong Holocaust; Chết như là một cách sống). Tel Aviv: Hakibbutz Hameuchad, 2003, trang 23. Tiếng Hebrew.
- (148) Steven Erlanger, “New museum, putting a human face on the Holocaust, opens in Israel” (Tạm dịch: Bảo tàng mới trưng bày những khuôn mặt người trong Holocaust, mở cửa ở Israel). *New York Times*, 16 tháng ba, 2005, A1.
- (149) Yaron London, phỏng vấn trực tiếp, 2014.
- (150) Yoram Kaniuk, 1948. Tel Aviv: Miskal – Yedioth Ahronoth Books và Chemed Books, 2010, trang 25. Tiếng Hebrew.
- (151) Hannah Arendt, *Eichmann in Jerusalem* (Tạm dịch: Eichmann ở Jerusalem). New York: Penguin Books, 1994, trang 118.
- (152) Tom Segev, *The seventh million*, trang 196.
- (153) D. Ben-Gurion, *The reviewed state of Israel* (Tạm dịch: Nhà nước Israel mới). Tel Aviv: Am Oved, 1969, trang 546.
- (154) Avraham Shapira, *The seventh day* (Tạm dịch: Ngày thứ bảy). London: Andre Deutsch, 1970, trang 160.
- (155) Tom Segev, *The seventh million*, trang 392.
- (156) D. Bar-On và O. Selah, “The vicious circle between relating to reality and relating to the Holocaust among young Israelis” (Tạm dịch: Vòng luẩn quẩn giữa liên hệ với thực tế và với Holocaust trong giới trẻ Israel), báo cáo nghiên cứu. Beer Sheva, Israel: Ben-Gurion University, Khoa Nghiên cứu hành vi, 1990, trang 39.

- (157) Y. Oron, Jewish – Israeli identity (Tạm dịch: Danh tính Do Thái – Israel). Tel Aviv: Kibbutz College School of Education, 1992, trang 58.
- (158) Gideon Alon, “Begin: If Iraq tries again to build a nuclear reactor, we will act against it” (Tạm dịch: Begin: Nếu Iraq cố xây dựng nhà máy phản ứng hạt nhân một lần nữa, chúng ta sẽ ra tay ngăn chặn), Haaretz, 10 tháng 6 năm 1981, trang nhất.
- (159) Trại hủy diệt của Đức Quốc xã ở Ba Lan.
- (160) Trích dẫn trong The seventh million của Tom Segev.
- (161) D. Grossman, “The carrier pigeon of the Holocaust”, trang 22.
- (162) O. Grosbard, Israel on the couch, trang 35.
- (163) Arendt, Eichmann in Jerusalem.
- (164) Ghetto: Là từ để mô tả khu vực mà người Do Thái buộc phải sống.
- (165) Bar-Yosef Yehoshua, “On the Kfar Kassem Incident” (Tạm dịch: Tại sự kiện Kfar Kassem), Davar, 18 tháng 12, 1956, trang 2. Trích dẫn trong The seventh million của Tom Segev.
- (166) Sự kiện diễn ra vào ngày 16/9/1982.
- (167) D. Rabikowitz, “You dont kill a baby twice” (Tạm dịch: Bạn không giết hai lần một đứa trẻ), True love. Tel Aviv: Hakibbutz Hameuchad, 1987, trang 64.
- (168) Amos Oz, “Mr. Prime Minister, Hitler is already dead” (Tạm dịch: Thưa ngài thủ tướng, Hitler đã chết rồi), Yediot Ahronot, 21 tháng Sáu, 1982, trang 6. Tiếng Hebrew.
- (169) Tom Segev, The seventh million, trang 401.
- (170) Luật chống người Do Thái, được toàn Đại hội biểu quyết, ra đời trong Đại hội Đảng thường niên của Đảng Đức Quốc xã năm 1935 tại thành phố Nuremberg, tuyệt đối cấm người gốc Do Thái không được mang quốc tịch Đức, tuyệt đối cấm những liên hệ hôn phối hay tình cảm giữa người gốc Do Thái và người chủng tộc “Aryens” (người Đức thuần giống).
- (171) Bar-On và Selah, sdd.
- (172) Tom Segev, The seventh million, trang 4.
- (173) Hành hình kiểu Linsơ: Kiểu hành hình man dợ, tàn ác đối với những người da đen châu Mỹ, từng kéo dài khắp các bang của nước Mỹ.

(174) Theo www.haaretz.co.il.

(175) Từ cảm thán, nguồn gốc tiếng Yiddish, tương đương với Chúa ơi, Trời ơi.

(176) Từ cảm thán, tiếng Yiddish, tương đương với Mẹ kiếp, Chó chết.

(177) D. Rosenblum, Israeli Blues (Tạm dịch: Những nỗi buồn Israel). Tel Aviv: Am Oved, 1998, trang 95. Tiếng Hebrew.

(178) Dina Porat, An Entangled leadership: the Yishuv and the Holocaust 1942 – 1945 (Tạm dịch: Lãnh đạo lúng túng: Yishuv và Holocaust 1942 - 1945). Tel Aviv: Am Oved Publishers, 1987, trang 65 – 66. Tiếng Hebrew.

(179) Judd Ne’eman, “The tragic sense of Zionism: Shadow cinema and the Holocaust” (Tạm dịch: Cảm thức bi kịch về chủ nghĩa Phục quốc Do Thái: Shadow Cinema và Holocaust), Shofar: An Interdisciplinary journal of Jewish studies 24, số 1, (Thu năm 2005) trang 22 – 36.

(180) Daniel Boyarin, Unheroic conduct: the rise of heterosexuality and the invention of the Jewish man (Tạm dịch: Thử tìm hiểu sự nổi dậy của chứng dị tính luyến ái và phát minh của người Do Thái). Berkeley: University of California press, 1997. Raz Yosef, Beyond flesh: Queer masculinities and nationalism in Israeli cinema (Tạm dịch: Vượt ngoài xác phàm: Tính nam kỳ quặc và chủ nghĩa dân tộc trong điện ảnh Israel). New Brunswick, N.J., và London: Rutgers University press, 2004

(181) Y. Kaniuk, Adam Ben Kelev, trang 177.

(182) Adi Hagin, “Israelis in Germany: Choosing to live in a country with an awful history, but where you can survive” (Tạm dịch: Những người Israel ở Đức: Chọn sống ở một đất nước với lịch sử khủng khiếp nhưng lại là nơi có thể tồn tại), Markerweek, 9 tháng Tám, 2011. Tiếng Hebrew.

(183) Don Handelman, Models and mirrors: towards an anthropology of public events (Tạm dịch: Mẫu và gương: theo một thuyết nhân chủng học về những sự kiện đại chúng). Cambridge, Anh: Cambridge University press, 1990.

(184) Từ tiếng Anh: the unthought known, là thuật ngữ tâm lý học được nhà tâm lý Christopher Ballos sử dụng lần đầu tiên năm 1987.

(185) Y. Ezrahi, Rubber bullets.

- (186) Yehuda Elkana, “For forgetting” (Tạm dịch: Để mà quên), Haaretz, 2 tháng Ba, 1998. Tiếng Hebrew.
- (187) Tom Segev, The seventh million, trang 504.
- (225) Tom Segev, 1967, Israel, the war and the year that transformed the Middle East (Tạm dịch: 1967, Israel, chiến tranh và một năm rung chuyển Trung Đông). New York: Metropolitan Books, Henry Holt, 2005, trang 494.
- (226) Như chú thích 240, trang 501.
- (227) Ethan Bronner và Isabel Kershner, “Israel facing a seismic rift over role of women” (Tạm dịch: Người Israel đang phải đối mặt với một cơn chấn động chôn vùi vai trò của phụ nữ), New York Times, 14 tháng Một, 2012.
- (228) Luật tôn giáo của người Do Thái.
- (229) Yael S. Feldman, Glory and Agony.
- (230) Tiếng Aram: Việc trời.
- (231) A. B. Yehoshua, “From myth to history” (Tạm dịch: Từ huyền thoại đến lịch sử), AJS review, 28 tháng Một, 2004, trang 210.
- (232) Là người Israel thời xưa, phân biệt với Israel hiện đại.
- (233) Feldman, Glory and Agony, trang 141.
- (234) Haim Be’er, “Haesh Vehaetzim”, Al Tishlah Yadkha el Hana’ar. Jerusalem: Keter, 2002, trang 11. Tiếng Hebrew.
- (235) Jeffrey Goldberg, “Among the Settlers: Will they destroy Israel?” (Tạm dịch: Người định cư: Họ sẽ tiêu diệt Israel?), New Yorker, 31 tháng Năm, 2004.
- (236) Evyatar Banai, “Avot Ubanim”, NMC Music Ltd., 1997. Tiếng Hebrew.
- (237) Sigmund Freud, “Remembering, repeating and working-through” (Tạm dịch: Nhớ, lặp lại và giải quyết), Standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud. London: Hogarth press, 1953 – 74, 12, trang 147 – 56.
- (238) Falk, Fratricide in the Holy Land, trang 19.
- (239) T. Friedman, www.nytimes.com.

- (240) D. Grossman, Death as a way of life, trang 41.
- (241) Avener Falk, Moshe Dayan, the man and the legend: a psychoanalytical biography (Tạm dịch: Moshe Dayan, con người và huyền thoại: tiểu sử phân tâm học). Tel Aviv: Sifriyat Maariv, 1985. Tiếng Hebrew.
- (242) Feldman, Glory and Agony, 145.
- (243) Tri thức hóa là một trong những cơ chế phòng vệ tâm lý theo quan điểm của Freud, là quá trình chủ thể tách cảm xúc của bản thân ra khỏi một vấn đề nào đó và tập trung vào trên phương diện tri thức, hiểu biết về vấn đề đó thay vì là tập trung vào thực tế. Trí thức hóa bảo vệ bản thân chống lại sự lo âu bằng cách ngăn chặn những cảm xúc có liên quan đến vấn đề mà chúng ta đang đối mặt.
- (244) Meduzot, kịch bản và đạo diễn: Etgar Keret. Tel Aviv: Lama Films, 2007.
- (245) Trong Do Thái giáo, từ này chỉ Chúa, dịch nguyên nghĩa là Danh Chúa.
- (246) Joseph Hodara, “Does Israel have a future? In-depth and clear” (Tạm dịch: Phân tích sâu sắc và sáng tỏ: Israel có một tương lai?), Haaretz, 20 tháng hai, 2012. Tiếng Hebrew.
- (247) R. Patai, The Arab Mind (Tạm dịch: Tâm thức Ả Rập). Long Island City, N. Y.: Hatherleigh press, 2002.
- (248) A. Falk, Fratricide in the Holy Land. O. Grosbard, Israel on the couch. Mira M. Sucharov, The international self: psychoanalysis and the search for Israeli – Palestinian peace (Tạm dịch: Bản ngã phổ quát: phân tâm học và cuộc kiếm tìm hòa bình Israel – Palestine). Albany: State University of New York press, 2006.
- (249) Kê dịch thời xưa của người Do Thái ở nam Israel.
- (250) Sei Rachlevsky, “Netanyahu Must Not Demolish the Strategic Alliance with U.S.” (Tạm dịch: Netanyahu không được xóa sổ liên minh chiến lược với Mỹ), Haaretz, 21 tháng Hai, 2012.
- (251) Ethan Bronner, “Israel Senses Bluffing in Iran’s Threats of Retaliation” (Tạm dịch: Israel cảm thấy chuyện lừa gạt trong những cơ trả

đũa của Iran), New York Times, 26 tháng Một, 2012.

(252) Thomas Friedman, “Bibi and Barack, the Sequel” (Tạm dịch: Bibi và Barack, tiếp theo), New York Times, 3 tháng 12, 2013, www.nytimes.com.

(253) Jeffrey Goldberg, “The crisis in US – Israel relations Is officially here,” (Tạm dịch: Khủng hoảng Mỹ - Israel chính thức là ở đây), Atlantic, 28 tháng 10, 2014, www.theatlantic.com.

(254) Meron Benvenisti, Intimate Enemies: Jews and Arabs in a Shared Land (Tạm dịch: Những kẻ thù thân thiết: Người Do Thái và người Ả Rập ở đất Shared). Berkeley: University of California press, 1995. Shmuel Rosner, “The one-state problem” (Tạm dịch: Vấn đề một nhà nước), New York Times, 6 tháng ba, 2012, latitude.blogs.nytimes.com.

(255) Abba Eban (1915 – 2012): nhà ngoại giao, chính trị gia của Israel.

(256) Tên gọi khác của hiệp định Oslo.

(257) Sucharov, International Self.

(258) Thomas L. Friedman, “Lessons from Tahrir Square” (Tạm dịch: Bài học từ quảng trường Tahrir), New York Times, 24 tháng Năm, 2011.

(259) Jeffrey Goldberg, “Goldblog is a pro - J Street Blog” (Tạm dịch: Goldblog thân với J Street blog), Atlantic, 28 tháng Ba, 2011.

(260) Peter Beinart, The Crisis of Zionism (Tạm dịch: Khủng hoảng chủ nghĩa Phục quốc Do Thái). New York: Times Books, Henry Holt, 2012.

(261) Theodore Sasson, The New American Zionism (Tạm dịch: Tân chủ nghĩa Do Thái Mỹ). New York và London: New York University Press, 2014.

(262) Là cơ chế tâm lý con người có xu hướng làm ngược lại những điều được yêu cầu.

(263) Roger Cohen, “The Goldstone Chronicles” (Tạm dịch: Biên niên sử Goldstone), New York Times, 7 tháng Tư, 2011.

1\ Các chư hầu triều Chu chia ra các tước vị Công, Hầu, Bá, Tử, Nam. Công tước là chư hầu thứ nhất

1\ Nhượng Di: Bài xích, đánh các dân tộc Di; Nhượng là đánh.

1\ Sào: ô, nhà ở của người nguyên thủy.

2\ Toại là dụng cụ lấy lửa. (Chú ý: tất cả các chú thích trong sách này đều là của người biên soạn).

1\ Đông đạo, đông đạo chủ: Người chủ bữa tiệc, người thết khách.

1\ “Trong ba người cùng đi đường, tất sẽ có người làm thầy của ta đó”, “Ôn cái cũ biết được cái mới”. “Biết thì nói biết, không biết thì nói là không biết, thế mới là biết!”

2\ “Có và không đối lập nhau mà sinh ra, khó và dễ đối lập với nhau mà hình thành, dài và ngắn đối lập nhau mà thể hiện ra, cao và thấp đối lập với nhau mà tồn tại”. “Tai họa ư? Hạnh phúc kề sát bên cạnh nó. Hạnh phúc ư? Tai họa tàng ẩn ở bên trong nó”.

3\ Cai trị (dân chúng) phải thuận theo tự nhiên.

4\ Không biết gì và chẳng muốn nói gì.

1\ Chế độ tinh điền: trong xã hội nô lệ Trung Quốc, chủ nô phân chia ruộng đất thành những ô vuông hình chữ nhật (là cái giếng) để dễ bề trông coi nô lệ lao động.

1\ Khách Khanh: chức quan người nước ngoài.

1\ Ảnh Đô: Nay thuộc phía Bắc huyện Giang Lăng tỉnh Hồ Bắc, là thủ đô của nước Sở.

1\ Trong Tam Tự Kinh Vương Ứng Lâm đời Tống có câu: “Đầu huyền lương, Chùy thích cổ bĩ bất giáo, tự cần khô” nghĩa là Tôn Kinh treo đầu lên xà nhà (để học) Tô Tần lấy dùi đâm vào dùi (để học), người ta không được đi học mà vẫn chăm chỉ chuyên cần (tự học). Cổ đây có nghĩa là dùi.

1\ Đàn sắt: loại đàn cổ có 16 dây và 25 dây.

1\ Bảo Bình Khẩu: Nghĩa là Miệng bình quý

1\ Doanh Chính: Doanh là thắng lợi, là giành được, Doanh chính là giành được chính quyền.

1\ Trúc: loại đàn cổ có 13 dây, giống đàn tranh, dùng thước tre đánh vào dây phát ra âm thanh.

1\ Chữ tình có nghĩa là cái giếng, ô đất ở giữa là của chủ nô phong kiến, 8 ô đất xung quanh là của nông nô, tá điền.

1\ Hoàng Lão chi học: Chi học thuyết của Lão Tử (Trang Tử).

2\ Vô vi nhi trị: cai trị dân chúng thuận theo lẽ tự nhiên.

1\.. Cưỡi ngựa, bắn tên, ăn mặc như người Hồ, biến việc đánh nhau bằng xe là chính, đổi thành cưỡi ngựa tác chiến là chính. Xem Triệu Ung - hồ phục kỵ xạ, tr 175 đến tr.185, Mưu Lược Gia, tập 5 (Quân sự mưu lược gia). Nxb Công An nhân dân, Hà Nội, 1999. Dương Thu ái biên dịch.

(*) Danh thơm thường được dùng để chỉ tên của các cô gái trẻ, Tam Sinh bắt chước các chàng công tử trong sách nên mới hỏi như vậy.

(**) Hắc Bạch Vô Thường: Theo truyền thuyết dân gian Trung Quốc, Vô Thường là quý, vì vậy còn gọi là Quý Vô Thường, Quý Vô Thường lại có hai loại: Hắc Vô Thường và Bạch Vô Thường. Nhiệm vụ của Hắc Bạch Vô Thường là bắt giữ các linh hồn, tước đi sinh mệnh con người, đem linh hồn của con người xuống âm phủ, chờ Diêm Vương xử lý.

(*) Mỗi tình đồng tính.

(*) Câu này nguyên văn là phân vượn thối, trong tiếng Trung phân vượn đồng âm với từ duyên phận nên nó cũng được sử dụng với nghĩa duyên phận, nhưng với sắc thái giễu cợt, đùa cợt. (N. d)

(*) Trong tiếng Trung, “bạch tửu” (rượu trắng) và “Bạch Cữu” đồng âm. (N. d)

(*) Thất khiếu: gồm hai tai, hai mắt, hai lỗ mũi và miệng. (N. d)

(*) Bồ tát Địa Tạng: Một vị Bồ tát chuyên cứu độ sinh linh trong địa ngục và trẻ con chết yếu. Có khi Bồ tát Địa Tạng cũng được xem là Bồ tát chuyên cứu giúp người lữ hành phương xa.

(*) Thư viện là một hình thức tổ chức giáo dục ở địa phương, xuất hiện vào thời Đường, phát triển ở thời Tống, lúc đầu chỉ do người dân tự thành lập, sau có sự tham gia của triều đình.

(*) Trong thời cổ, đàn ông tròn hai mươi tuổi mới được coi là đã trưởng thành.

(*) Đốt đàn nấu hạc: Lấy đàn làm củi, nấu chim hạc làm đồ ăn, ý nói phá hoại cái đẹp.

(*) Vợ ta.

(*) Giám sát việc hành hình.

Lá oregano: là một loại lá gia vị mà người Ý hay dùng trong chế biến bánh pizza, spaghetti hoặc làm nước sốt cà chua. (ND)

Air Force One là chuyên cơ dành riêng cho các chuyến công du của tổng thống Mỹ. (ND)

Yo hablo español: Bạn phải học tiếng Tây Ban Nha.

SUV: Kiểu xe thể thao đa chức năng, có thể vượt những địa hình xấu.

Trò chơi mà mọi người bày ghế thành vòng tròn, sau đó vừa di chuyển xung quanh vừa nhảy theo nhạc, đến khi nhạc dừng thì mọi người phải ngồi vào ghế, ai không kịp ngồi mà bị người khác tranh mất hết ghế thì bị loại.

Những đoạn phim thô, chưa qua chỉnh sửa; hoặc ở đây có thể hiểu là những buổi xem và nhận xét về những đoạn phim đó. Chúng được gọi như vậy là do trong quá trình làm phim, vào cuối ngày, những cảnh quay trong ngày sẽ được tập hợp, chèn thêm âm thanh, rồi in lên phim để hôm sau cho đạo diễn và các thành viên trong đoàn làm phim xem.

Loại khóa gồm hai dải băng, một dải chứa hàng nghìn cái móc li ti, một dải chứa hàng nghìn vòng tròn cũng nhỏ không kém. Khi ghép hai dải băng này lại, móc sẽ gắn vào vòng tạo nên một cơ chế giữ hết sức chắc chắn nhưng vẫn rất dễ gỡ ra. Nó xuất hiện trên rất nhiều loại đồ dùng như quai giày, cặp xách, v.v...

Nhân vật người mẹ trong phim hoạt hình Gia đình siêu nhân.

Nhân vật người con trai út trong phim hoạt hình Gia đình siêu nhân.

Disney's Nine Old Men: những nhà làm phim hoạt hình chủ chốt của Walt Disney, đã tạo ra nhiều bộ phim hoạt hình kinh điển của Disney như Nàng Bạch Tuyết và bảy chú Lùn, Người đẹp ngủ trong rừng, Pinocchio v.v...

Cái tên này do chính Walt Disney đặt cho họ.

Viết tắt của kindergarten, tức là mầm non, dành cho trẻ từ 4-6 tuổi

Multi-plane camera: một loại máy quay đặc biệt có khả năng tạo ra hiệu ứng không gian ba chiều trong phim hoạt hình, trái ngược với những bức vẽ hai chiều được dùng để sản xuất phim hoạt hình truyền thống.

Ingmar Bergman (1918-2007) là đạo diễn nổi tiếng của Đức, được gọi là “người đưa các cơn chấn thương của chúng ta lên màn ảnh”. Các bộ phim của ông có vai trò và ảnh hưởng vô cùng lớn đối với đời sống văn hóa phương Tây thời điểm đó.

1. H. Kaback, “Felix Rohatyn: Thước đo các ban lãnh đạo thời nay,” Giám đốc và ban điều hành, Xuân 2003, trang 20.
2. F. Kocourek, C. Burger và B. Richard, “Quản trị tập đoàn: sự thật cay đắng về hành vi ôn hòa,” Chiến lược và kinh doanh, năm 2003, 30, 60. (Chiến lược và kinh doanh do Booz Allen Hamilton xuất bản.)
3. J. Hill và T. Dalziel, ”Ban giám đốc và hiệu suất công ty,” Báo cáo Học viện Quản trị, tháng 07/2003, trang 385.
4. Lucier, R. Schuyt và J. Handa, “Hiểm họa đằng sau sự quản lý tốt,” Chiến lược và Kinh doanh, năm 2004, 35, 3.
5. Khảo sát Ban điều hành USC/Mercer Delta năm 2003, 2004 (New York: Mercer Delta Consulting, năm 2004, 2005).
6. J. W. Lorsch và D. Nadler, Báo cáo của Ủy ban Ruy-băng Xanh NACD về Bộ máy Lãnh đạo (Washington, D.C.: Hiệp hội Các Ban điều hành Tập đoàn Quốc gia, năm 2004).
7. D. A. Nadler, “Từ lễ nghi đến công việc thật sự: Ban điều hành – một đội ngũ,” Giám đốc và ban điều hành, Hè 1998, trang 28-31.
8. J. A. Sonnenfield, “Điều làm nên các ban lãnh đạo tuyệt vời,” Harvard Business Review, tháng 09/2002, trang 106.
9. D. A. Bailey và W. E. Knepper, Trách nhiệm của giám đốc và cán bộ doanh nghiệp (Dayton, Ohio: Matthew Bender & Co., năm 2002).
1. Chỉ số Ban lãnh đạo Spencer Stuart: Xu thế và hoạt động của ban điều hành tại các tập đoàn Hoa Kỳ khổng lồ (Chicago: Spencer Stuart, năm 2004), trang 7.
2. A. Raghavan, “CEO nói ‘Không’ với ban lãnh đạo,” Wall Street Journal, tháng 01/2005, trang B1.
3. M. Schroeder, “Cải cách doanh nghiệp: Năm đầu tiên: Hãy sống sạch, làm giàu không dễ – giới chỉ trích cho rằng Luật Sarbanes-Oxley đã gây khó dễ cho thị trường chứng khoán, đóng băng sự mạo hiểm, nhưng hiệu quả lại không xứng đáng,” Wall Street Journal, ngày 22/07/2003, trang C1.
4. E. Dash, “Kỳ vọng lớn dành cho các giám đốc (và cái giá phải trả),” New York Times, ngày 04/04/2004, trang C10.
5. Chỉ số Ban lãnh đạo Spencer Stuart, năm 2004, trang 7.

1. Chỉ số Ban lãnh đạo Spencer Stuart: Xu thế và hoạt động của ban điều hành tại các tập đoàn Hoa Kỳ khổng lồ (Chicago: Spencer Stuart, năm 2000), trang 14.
2. J. R. Engen, “Thời hoàng kim của giám đốc danh dự,” Thành viên Lãnh đạo Doanh nghiệp, tháng 01-02/2005, 8(1), 30-32.
3. Hội nghị ủy ban lãnh đạo về lòng tin công chúng và doanh nghiệp tư nhân (New York: Hội nghị Ban điều hành, năm 2003), trang 21.
1. Phân tách vai trò CEO/chủ tịch (Portland, Me.: Thư viện Doanh nghiệp, tháng 03/2004.) <http://www.thecorporate-library.com/Governance-Research/spotlight-topics/spotlight/boardsanddirectors/SplitChairs2004.html>. Cập nhật tháng 03/2005.
2. C. Lucier, R. Schuyt và J. Handa, “Hiểm họa đằng sau sự quản lý tốt,” Chiến lược và Kinh doanh, năm 2004, 35, 3. (Chiến lược và kinh doanh do Booz Allen Hamilton xuất bản.)
1. M. Millstein, “Quy trình quản trị tự điều chỉnh,” Giám đốc và ban điều hành, Xuân 2003, trang 26-31.
2. Chỉ số Ban lãnh đạo Spencer Stuart: Xu thế và hoạt động của ban điều hành tại các tập đoàn Hoa Kỳ khổng lồ (Chicago: Spencer Stuart, năm 2000), trang 30.
1. D. A. Nadler, “Từ lễ nghi đến công việc thật sự: Ban điều hành – một đội ngũ,” Giám đốc và ban điều hành, Hè 1998, trang 28-31.
2. D. A. Nadler, “Xây dựng bộ máy điều hành vững mạnh,” Harvard Business Review, trang 102-111.
3. J. A. Sonnenfield, “Điều làm nên các ban lãnh đạo tuyệt vời,” Harvard Business Review, tháng 09/2002, trang 106.
4. M. Langely, “Những ngày huyền não cuối cùng của chủ tịch AIG sau 37 năm cai trị,” Wall Street Journal, ngày 01/04/2005, trang 1.
5. K. M. Eisnhart, “Chiến thuật ra quyết định chiến lược,” Sloan Management Review, Xuân 1999, trang 65-72.
1. J. Slywotzky và D. J. Morrison, Các hình mẫu lợi nhuận (New York: Times Business, 1999).

2. Hội nghị ủy ban lãnh đạo về lòng tin công chúng và doanh nghiệp tư nhân (New York: Hội nghị Ban điều hành, năm 2003), trang 9.
3. D. A. Nadler, Quán quân thay đổi (San Francisco: Jossey-Bass, năm 1998).
4. P. Plitch, “Đã sẵn sàng chưa?” Wall Street Journal, ngày 24/02/2003, trang R3; J. S. Lublin, “Lợi ích nhiều, trách nhiệm lớn,” Wall Street Journal, ngày 24/02/2003, trang R4.
1. S. Craig and K. Brown, ”Schwab Ousts Pottruck nhậm chức CEO,” Tạp chí Phố Wall, ngày 21/07/2004, trang A1.
2. J. A. Conger, E. E. Lawler III, và D. L. Finegold, “Giữ vững trách nhiệm lãnh đạo,” Động lực tổ chức, Hè 1998, trang 7-20.
3. R. E. Berenbeim, Ban điều hành doanh nghiệp: Tuyển chọn, đánh giá và kế nhiệm CEO (Báo cáo số: 1103-95-RR) (New York: Hội nghị Ban điều hành, năm 1995), trang 36.
4. C. K. Brancato và D. Hervig, Hội đồng phụ trách lương thưởng: Những phương pháp xây dựng mức lương giám đốc hiệu quả nhất (Báo cáo số: R-1306-01-RR) (New York: Hội nghị Ban điều hành, năm 2001), trang 33.
5. Berenbeim, Các ban điều hành doanh nghiệp, trang 28.
6. Đánh giá Tổng giám đốc (Los Angeles: Korn/Ferry International/Khoa Kinh doanh – Đại học Nam California), năm 1998, trang 10-11.
7. J. A. Conger, E. E. Lawler III, và D. L. Finegold, Ban điều hành doanh nghiệp: Những chiến lược đóng góp giá trị trong hàng ngũ lãnh đạo (San Francisco: Jossey-Bass, năm 2001).
1. W. A. Pasmore và R. Torres, ”Lựa chọn CEO kế tiếp: Kế nhiệm là quá trình, không phải một cuộc đua.” Tạp chí Mercer Management, năm 2003, 16, 67-75.
2. Khảo sát Ban điều hành tập đoàn USC/Mercer Delta năm 2004 (New York: Mercer Delta Consulting, năm 2005).
3. “100 ngày đầu tiên: Thách thức mới của CEO,” Mercer Delta Insight, năm 2001.
4. R. Charan, S. Drotter, và J. Noel, Nguồn cung lãnh đạo: Xây dựng một công ty lãnh đạo hiệu quả như thế nào (San Francisco: Jossey-Bass, năm

2001).

1. M. Langley và I.McDonald, “Vụ phạm pháp của Marsh Averts với CEO mới,” Wall Street Journal, ngày 26/10/2002, trang A1.

2. C. Roux-Dufort, “Vì sao các tổ chức không học hỏi từ khủng hoảng,” Đại học học St. John, Cao đẳng Quản trị Kinh doanh, Báo cáo đánh giá doanh nghiệp, năm 2000, 21(3), 25-30.

1. B. Behan and J. Brant, “Đánh giá việc xây dựng ban điều hành hiệu quả,” NACD Directors Monthly, tháng 06/2004, trang 9-11. Directors Monthly do Hiệp hội các Ban điều hành Tập đoàn Quốc gia, Washington, D.C. phát hành; xem <http://www.nacdonline.org>.

1. M. Quigley và G. Scott, Quản trị bệnh viện và trách nhiệm tại Ontario (Ontario, Canada: Hiệp hội Bệnh viện Ontario, tháng 02/2005), chương 7.

2. Báo cáo tình hình tại văn phòng Tổng Kiểm toán Hạ viện (Canada: Bộ trưởng Công trình công cộng và Công tác Chính phủ, tháng 02/2005), chương 7.

3. G. Bragues, “Nhiệm vụ phân đôi: Dân chủ cổ đông không có chỗ trong thị trường vốn sở hữu: Nhà đầu tư có quyền lựa chọn ví tiền của họ nếu có cơ hội,” National Post, ngày 19/05/2004, trang FP19.

4. J. Kay, “Không bê bối: Trong thế giới Hậu Enron-Worldcom-Hollinger, ban điều hành và các giám đốc sẽ phải chịu sức ép cải cách bản thân,” National Post, ngày 01/04/2004, trang FP11.

5. P. Desmarais, “Kiểm soát là kiểm soát: Áp dụng các đề xuất của giám đốc độc lập vào các công ty sắp cổ phần hóa hiện nay sẽ khiến quyền lợi tài sản bị tấn công và tước đoạt,” National Post, ngày 31/01/2004, trang FP11.

6. G. Fabrikant, “Các gia tộc và doanh nghiệp lớn đã hòa hợp với nhau?” New York Times, ngày 24/04/2005, trang C1.

7. S. Prashad, “Doanh nghiệp gia đình không đảm bảo thành công: Nghiên cứu cho thấy các công ty này thường thất bại ở thế hệ thứ hai hoặc thứ ba,” Toronto Star, ngày 02/09/2004, trang ONT D22.

1. Xếp hạng năng lực quản trị toàn cầu năm 2004 (New York: Governance Metrics International, tháng 05/2005). <http://www.gmiratings.com>. Truy cập tháng 05/2005.

2. D. Higgs, Đánh giá vai trò và tính hiệu quả của giám đốc cố vấn (Báo cáo Higgs) (London: The Stationery Office, tháng 06/2002), trang 3–23.
3. Hội đồng Báo cáo Tài chính, “Bộ luật Hôn hợp – Sau một năm,” ngày 13/01/2005. <http://www.frc.org.uk/press-/pub0738.html>. Cập nhật tháng 03/2005.
4. L. Urquhart, “Inchcape bổ nhiệm Tổng giám đốc trái với khuyến nghị của Higgs,” Financial Times (London), ngày 01/03/2005, trang 25.
5. Báo cáo hoạt động quản trị doanh nghiệp thường niên (London: Ủy ban Cố vấn Nghiên cứu Đầu tư Trợ cấp, năm 2004).
6. L. Tyson, Báo cáo bổ nhiệm và phát triển các giám đốc cố vấn (London: Trường Kinh doanh London, tháng 06/2003).
7. Báo cáo về nữ giới trong FTSE năm 2004 (Cranfield, Bedford, Vương quốc Anh: Khoa Quản trị – Đại học Cranfield, năm 2004).
8. Báo cáo về hiệu quả ban điều hành: Báo cáo khảo sát thường niên nhóm FTSE 100, năm 2004, (London: Independent Audit Limited, năm 2004).
9. B. Hudson, “Đánh giá ban điều hành: Vai trò của chủ tịch,” Chuyên đề phát triển ban điều hành của Mercer Delta, năm 2004, trang 3.
10. Khảo sát chủ tịch độc lập và giám đốc cố vấn (London: Independent Remuneration Solutions, tháng 01/2005).
11. Khảo sát lương thưởng dành cho giám đốc (London: Watson Wyatt, tháng 10/2004).
12. Thù lao cho giám đốc cố vấn theo Thông cáo Higgs (London: PricewaterhouseCoopers, năm 2004), trang 3, <http://www.pricewaterhousecoopers.co.uk>. Cập nhật tháng 03/2005.
13. Nghiên cứu ban giám đốc thường niên năm 2004 (Los Angeles: Korn/Ferry International, năm 2004).